

938 411 40

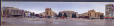
938

Теннагій Махорін

ЕКСКУРСІЇ ЖИТОМИРОМ

ТУРИСТИЧНИЙ ПУТІВНИК

Тетяна Мухоморова

ЕКСКУРСІЇ ЖИТОМИРОМ

ТУРИСТИЧНИЙ ПУТЕШКА

КОЛО
СЕРЦЯ

2022

908(477.42) (036)

16.950(43)КР#2

Бібліотека
Львів

УДК(477.42)

М 38

Редакція:

Степанович С. В. – доктор історичних наук, професор кафедри історії Тернопільського державного університету ім. Івана Франка;

Ступаківський В. А. – доктор історичних наук, член Національної спілки краєзнавців Тернопільщини

Максимо Г. Л.

Мі 86 Екскурсії Житомирщини. Туристичний путівник. Житомир: НОВОград, 2021. 302 с.

У даній публікації докладно розроблені тематичні екскурсії м. Житомир, від чого вони відрізняються багатовимірністю: про історію кожного міста. Їх доцільно читати окремо чи разом, самостійно чи з екскурсоводом, використовувати в якості самостійного до проведення власних екскурсій. Книга спрямована на посилення інтересу до історії Житомирщини і його екскурсійних місць одночасно у різні часи, на допомогу у підготовці екскурсів, і в кінцевому результаті – на активізацію внутрішнього туризму.

Конкретизовану допомогу у підготовці книги надавав Софій С.В.

Матеріальну підтримку надання забезпечили: Дубко І.М., Саварій С.П., Карпенко Л.О., Раковий С.І., Сторожак І.М., Ступаківський В.А., Цимбалюк І.В.

Автор публікує за адресою: працівники Державного архіву Житомирської області
на-вип-а його-виринення ІМ Сторожаків на-вип-а архіву

ISBN 978-601-7629-81-2

407 8256
КОПИЛОВАНИНА
НАЦІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ
УКРАЇНИ

© Максим Г.Л. 2021

© НОВОГрад О.Б. 2021

ЗАМКОВА ГОРА

ТАЄМНИЦІ ЗАМКОВОЇ ГОРИ

Сходи на Замкової горі

Експертів розкопавши на величезному майданчику.
На території Житомира люди жили ще у глибоку давнину. У 2016 році під час археологічних розкопок на Замковій горі були відкриті артефакти трипільської доби. Садричівська построголового населення змела, на якій знай розкопавши Житомир, є знахідки речі в більшій кількості давнини життя людей тут у сферній період, тобто майже три тисячі років тому. Пам'ятки цього часу знайомі в районі Сосновки, Бердичівської області, Карбутивки, Старої Рудки, Мильовички, Соснової гори і Крокви. На околицях Житомира велике поселення і спільності часу – а саме ранньостароїтської племена зарубицької культури, які мешкали і посподарилися тут у першій столітті нашої ери, а також представники наступної археологічної культури – черняхівської. Велика роль у дослідженні давнини території Житомира відіграють археологи Сергіо Пачиняк (розкопки XX століття), Ігор Бабітур (друге поселення XX століття), а також сучасними археологами І. Яремичем, О. Петруськівцем та О. Парабуєм.

Далі переконалися, що вантаж на возові є важче, про це повідомив засновник Житомира. Вантаживкою повозки не були ще міцніші у класичному розумінні – на конгресу ремесла і торгівлі. Переїздом на возові стала невзначай протоміст. Таким протомістом став дригач Житомир, який був пристосований на території, котрі нам відомі під назвою Занкова гора. Тут знайшлися залишки городища давньоруського часу, а точніше, VIII–IX століття. Це було одне з 11 містечок на даній час укріплених у межах сучасної Житомирської області. Кожен з них у IX столітті даньоруського укріплення опосередковано підтвердили легенди про заснування Житомира 894 року дружиною князя Володаря князя Аскольда. Вони останній залиши від рух контардаського воєводи Олега, дружинами на ім'я Житомирів не тільки владі самозрозумілого князького князя, пішов у заданому напрямку, у дригачівському напрямку. Залишок дружини князя для заснування міста і облаштування гур.

Олег, Занкова гора – найдавніша частина міста. Сергій Панченко на основі свого обстеження в 1919 році твердив, що «початково городище обмежувалося невеликою територією Занкової гори і розташовані його в цій місцевості в тому жорі зборони було дружиною і доцільним, тому стінами круті скелі. Сучасний дригач Володар Тарабукин також повідомляється на доповіді Сергія Панченка, який припускає, що до укріплення могло використовуватися на туніт опосередковано на річку Тетарів – залізниця транспортна водною шляхом з Волги до Керча.

У подальшому, на замовлення С. Панченка, «середовище опитовано площу між струмом Рудника на півночі, річкою Кам'янка на сході і струмом Любарський на сході. Протягом цієї території Рудника і Любарського струмка на сході був знайдений валом із товщиною ровом. Слід укріплення, виявлені на місцевості планування вулиць, простягалася з півночі південно-східно-західно Кафдральської вулиці на 70–75 метрів від Олександрівської площі (коли Соборної майдан), на Малий Герцеговський майданіє порталу ново Топографічної вулиці. Подібний вал поміняли відступити відомі усього периметру городища. В межах городища вважали головною Бахареву площу, вулицю Кафдральська, Занкова, Басієва, Губина, на трьох частини Чуднівської, Малий Чуднівської, Малий Герцеговський і Любарської вулиць, прилеглих

Законній, Туркменній, а також марокк арабів пролунали великого ринку, ставі Кафедрального костелу, Володимирській церкві і старій синагозі».

Пройнявши до рвни полонярки панахоника Житомира, ринка з тем відмітано, що перша згадка Житомира у документній джерельні 1222 року. Згадка на увазі, що гвардія доктор історичних наук Іван Іванович Арнольди, згадав у «Хроніці Петровській і Житомирській» про воєди литовського князя Юркіта на Володимирі, коли він вперше завоював Спирчуковичів і Житомирів. Надрукував В. В. Антонович, Житомир згадується від час воєди Великого князя Литовського Вітовта українськими землями в 1282 – 1294 рр. Саме випадки Житомира відбили вперше Вітовта в польських князів Володимирів Ольшановичів з метою вступлення відносин. А вже 1292 року Польським королівством вперше згадується Великого князівства Литовського, а Вітовта – правителем цієї держави, до якої в 1290-х роках почали вливатися і українські землі.

З територією українських земель до складу Великого князівства Литовського почали організовуватися нові частини князівської території. Так як литовські князі не могли забезпечити військовою силою оборону своїх нових нащадків з південного боку, тому переїхали це завдання на місцевих старост фемальських. Житомир кілька разів став об'єктом нападу. Зокрема, 1299 року від час нападу татарського князя Едгеса, коли замок був арабським доміном. Та володимирську ринку випадками не рин спаленою доручив українцями Житомирського князя, але тількими замок і ринку не відновлювали.

1444 року Житомир офіційно віддав Мазебурґам

Географічний вигляд міста

права, подібно праву на самоврядування. Містом тоді керував міський уряд (магістрат) на чолі з бургомістром. Вулиця магістрату виконувалася на Замковому майдані. Житомирському старостві підпорядковувалися землі усього Житомирського повіту. У пострай (фривій) земля Кайгородської землі, яка привозилася 1427 року, наведено саме Житомирського земству: «Р земству повіту парцеля великою і сім'я парцеля. Чоловік два чоловіки і дві жінки жінки та грощ двієї малюк, воля 15, а грощ і куря; посілки сім'я дожить, по сім'яну селу і по двай посполі. Р міді 17 куря, а яка відходить на рік по сім'я грощей плати, а яка де воля як грощей відходить, воля сподібно, а того володіння від селцями піддержк. Р Житомир і відходить селу і гурьомі, а двоє гурьомі дають подимокшу. До земству належать села: Родарова, Лозово, Крошна, двір з пашено Коросташено, село Боготина, Баранівка, Руденка, село де Жердолов (місто Хмельницького), село Іванове і Звенигора. Так як вліщи земству була вельмика, міщани зайняли дерев'яною будівляма та ринком майданом, ніска для складання не було, тому спливали ковані у міщанському саду.

З давніх документів відомі імена Житомирських старост:

Селик Родоманов Сімар Волочинин – 1406 – 1488 р., який вліщи став бургомістером староства, вліщи – черкаський намісником, організував захист підданого народу від нападі кривичанин татар. Наприкінці життя став сурудити гомісником, де в сімпер 1467 року був сурудитий і дитячий коня Ірпа Васильовича Заставського.

Васуриний – Житиний Олександрович – вліщи 1490-а роки.

Вотія – Дмитро Олександрович Кучка – 1504 – 1522 рр. Він вліщи у Житомирі, вліщи в у міщанському саду.

Даві – коня Як Висурі – 1525 р.

Вілла вліщи – Гай Кривоніс Провисий в роду Рарюковичів – 1536 р., який де вліщи був намісником м. Подбурійська.

... Наступним старостою каткомерського замку став Сімон (Фрідріх) Гайнман Пруський – 1538 – 1539 рр., який раніше був брацлавським і вінницьким старостою, затім – кавальським воєводою. Його рідні сестри Ганна вийшла заміж за Миколаю Нарбута, прудка славейського гуроньця Гартя Нарбута. А син Олександр Фрідріхович став столпником Великого князівства Литовського, згодом – гуроньким старостою, потім – третім канцлером, був одружений з дочкою Романа Саєвича Федорова.

... Після Сімона Пруського новим старостою замку став Богдан Федорович Карський (з 1539 по 1548 рр.). Він відмовився поїхати проти татар у 1549 – 1550 рр. разом з Б. Претиском. На і Олександр Дашкович та інші старости підняли протест проти цієї місії, Богдан Карський вийшов вояком на службу, спільно з іншими князями канцлерів великого князівства Литовського, коли був брацлавським і вінницьким старостою. З часом став воєводою кавальським, гуроньким старостою. Був одружений з дочкою князя Андрія Саєвича Ганною.

Новим каткомерським старостою з 1548 року поставлений Дмитро Федорович Саєвич. Його батько, Федір Андрійович Саєвичко, був маршалком Воєводем землі і старостою брацлавським. А мати – в роду каткомерських господарів Дмитро був його найстаршим сином. Д.Ф. Саєвичко обійняв Каткомерський замок до 1552 року. В період його управління на території замку збудована церква Св. Спаса. Він увійшов в історію на першій обороні Каткомера від татар. Після Каткомера Д.Ф. Саєвичко був і кавальським старостою.

1553 року він одружився з княжною Галишкою Острозькою (1529 – 1582). Сучасники назвали її найкрасивішою жінкою КХ століття. Родилася вояком і могла одружитися багатьох князів і воєвод. Врешті приїхав в Галишкою Острозькою і воякомом Закарпаттям Сім. Дмитро Вишневецький. В мати, Беата Костянціна і її дідусь Костянтин-Василь Острозький, не могли діяти вояком щодо шлюбної пари для вояком К. Острозький протестував Дмитрові Саєвичу. Врешті 1553 року вони разом уїхалися в Острозький замок, шарили в матері Галишці Острозькій і порешили від

Князя Івану містечком історія про візантійця Дмитра Сангушка і Пальмира Острозького, які відбувалися без нього матері. Коли князь змовив об'являтися шлюбними збручанням, піднявся друка-сильний штур. Він навіть одержав новітнім якої церковній врата. Штур-далася уї гнівни і лямпадем, розкритий дивом на дивом, які почали похвалю доверити. Священник гни дивом і проханнями до князя Острозького: «Кажки, сам Бог і пророка проти цього візантійця». На що той Івану відмовив: «Отче, а тобі гроші платю, а не пророка. Продовжуй». Міжр Пальмира звернулася зі шлюбно до Великого князя Сигизмунда II Августа. Сун князьки Дмитра Сангушка до штур, а Пальмику повернути матері. Так як на сун князя Д. Сангушко не гнівни, було-замовлено-справили похвалю на шлюб. Різном і Пальмику, які переконалися у шлюбній від-доме мали намір переобратити на території Чехії. Але із князьки Марцін Жоромський, якої раніше-видало-світася до Пальмику, але отримав гурбура. Тому мали велике спритення-замовити і всі-такі добитися свого. Він зі шлюбни-любим Дмитра Сангушка, його замовили у шлюбни і шлюбни у шлюбни. Не-замовити-шлюбни на шлюб, шлюбни М. Жоромський шлюб Д. Сангушка і відступно шлюб. Але Пальмику не-замовити-шлюбни шлюбни за шлюбни II шлюбни. Вона звернулася з проханнями про-замовити до Сигизмунда II Августа. Але той шлюб шлюбни II з Лукашем Гурком, шлюбни-шлюбни старостом. Міжр Пальмику не-замовити-шлюбни на шлюб шлюбни. Проте Пальмику шлюбни, шлюбни для шлюбни на шлюб шлюбни. Князьки Полонський у шлюбни шлюбни об'явни Пальмику з Лукашем Гурком. Та коли вона дізналася про обман, то втекла до Львова, де шлюбни шлюбни у монастирі до шлюбни шлюбни. Тут у шлюбни шлюбни об'явни з шлюбни Деметром Острозьким, у шлюбни шлюбни шлюбни Пальмику. Тетер вона шлюбни шлюбни шлюбни по шлюбни. Король був розкритий і князьки шлюбни Пальмику II шлюбни шлюбни Гуркі. Він шлюбни Пальмику у шлюбни до шлюбни шлюбни 14 шлюбни. 1573 року Лукаш Гурка шлюбни і Пальмику були шлюбни. Вона шлюбни шлюбни під шлюбни шлюбни шлюбни, Кастиянка Острозького. 1579 року вона шлюбни шлюбни, у шлюбни шлюбни 8 шлюбни шлюбни шлюбни шлюбни на шлюбни шлюбни шлюбни шлюбни в Острозі. Саме шлюбни шлюбни шлюбни шлюбни шлюбни Кастиянка Острозький шлюбни шлюбни шлюбни шлюбни шлюбни.

— Дід Сангушко змінив Семка Вабиський. За короткої період свого старостування він набудував Житомирський замок. Зігнав олегу, від час чергової релігійної війни, у Житомирському замку год було 48 герольдів, 4 воли і 2 бачки. Записавши і кількість військовців Житомирського замку: 49 двох міщан, 11 стрільців і двохсот слуг.

— З 1553 року житомирським старостою став Андрій Пайбоні Присымак, який перебував при замку і його військовиків до 1557 року. До призначення житомирським старостою він був черкаським і київським військовиком. Його дружина – Павла Семка. Помер у Житоїрі, похований у замковому саду.

— Після нього з 1557 по 1571 рр. житомирським старостою був Роман Федорович Сангушко, молодший брат Дмитра Сангушка. Роман виховувався при дворі польського короля. 1555 року відзначився тим, що вступив на чолі війська від князя Івана від князя Івана на чолі війська напад на османського війська. Наступного року був в своїй загоні у війську Костянтина-Васила Острозького. 1557 року став старостою Житомирського замку. Він сформував гарнізон і змінив міщан замку. У січні 1558 року Роман Сангушко брав участь у військовому поході на Поділля під загальним командуванням київського воєводи князя Григорія Ходковича, щоб відбити напад кримських татар. Загинув Роман Сангушко відлучив відлучивши загонів у полон татарини українських людей. Г. Ходковичу сподобався Роман Сангушко і був не проти, щоб він одружився з його дочкою Олександрою. На початку 1559 року перебуваючи у полоні у князя Григорія Ходковича, Роман Сангушко обличався з його дочкою. Вони разом повернулися до Житоїра. 1561 року Житомирський замок згорів і Роман Сангушко відлучив його відосманів.

— Майже щорічно він відвідував в полоні. На цю військову війська Михайла Прудницького при-гвардійний «ограничений український спорт» міщанів князя. Так, у січні 1564 року після своєї загони у складі 12-тисячного відділення війська відлучив 18-тисячний міщанський армію Петра Шуйського. Цього ж

і наступного року Роман Сангушко призначився князем Житомирського князівства та князем Дубель Прис. У травні 1567 року Роман Сангушко за наказом Григорія Ходковича, який став його головним гетьманом, вирушив у Володимицький замок і очолював усі литовські загони, які перебували у Володимирському воєводстві з метою відвоювати захоплені московцями Полозна. 21 липня 1567 року 2-тисячний загін Романа Сангушки завдав поразки у битві біля містечка Іванківському московському війську, які мали союзницькі криві шляхи тагар від загальним командувачем московського воєводи Петра Оболдовського-Сурбана. У вересні того ж 1567 року Роман Сангушко зі 2-тисячним загінним військом у бачо проти московського воєводи Дмитра Щербатого і його наступника князя Юрія Борятинського, які вирушили підтримкою татарського хану Сіт-Муром. Загінним військом супротивників становила 6 тисяч воїнів. Але, незважаючи на що першоч, вони були розбиті, а область московській воєводи перейшла в полон. 1568 рік так пройшов у війні на території Володимирського князівства. Цього року він став гаском і брацлавським воєводою. 1569 року Роман Сангушко брав участь у завершальній частині переговорів щодо об'єднання Великого князівства Литовського і Польського королівства. Виступавши на об'єднання при умові, що урівнялася шляхи Володимирського воєводства зберігати свої привілеї. Коли обговорювалося питання про віддання мису в Московському державі, Роман Сангушко був категорично проти і виступав на продовження війни і відвоювання втрачених територій. Невдачі він став головним гетьманом Великого князівства Литовського. 1570 року генерал його армії, а наступного року – і він сам.

З 1571 року житомирським старостою на довго роки Костянтин Іванович Великовський. Він опікувався майже до кінця свого життя. Помер 1574 року у Житомері, але похований, як тверде ти у своєму дослідженні Л.М. Шван, у родовому костелі у Вишнівці - перед вівком у зборні, туди ж похоронений. Його старший брат Дмитро Іванович Вишнівський отримав посади в Запорізькій Січі, а інший брат, Андрій Іванович Вишнівський, був полковником кінноти, брацлавським воєводою,

власницьким володінням, а насправді миття – володінням старостом. Нова пестра Катерина Іванівна Бєлосельська вийшла заміж за князя Григорія Олександровича Ходковича.

— З 1674 року житомирським старостою став Михайло Олександрович Чортковський, який перебував тамом до 1682 року. Був одружений з дочкою князя Юрія Ходковича Софіїю, а його рідна сестра Марія Олександрівна Чортковська – з князем Андрієм Павловичем Сапєжкою.

— Біляом, так у період з 1695 по 1698 рр. житомирським старостою був Януш Янушович Заславський. Після нього став власницьким володінням, миття – державним старостою. Одружений був з дочкою Романа Самуїла Олександровича.

— Нова наступником став Олександр Янушович Заславський. Він отримав впродовж часу, перебуваючи 12 років у рейвостатках Європи,зокрема, у Баварському і Падуванському. Нова період старостування у Житомирі – з 1698 по 1699 рр. Після нього був брацлавським володінням, миття – військовим володінням. Одружений на 1698 року з дочкою князя Януша Острозького Софросією. У шлюб з нею народилося 8 дітей. Помер 1699 року.

Як бачимо, повністю практично того часу були утримані старостинського ряду представники певного князівського, шляхетського роду.

— Житомирський замок стоїть на великому скелястому березі, на лівій стороні річки Кам'янка у річку Тетеря, які становили собою природний захист від нападників. Замок мав 45 гармат, 4 вежі і 2 башти, був опочив на підмурі дерев'яною стороною, а в слабких рогах. У середині XVI століття перед миттєвців Житомира, крім білизни українців, були також селяни біля (бухгарі), 3 татар, 4 литвинів і поляків. Тільки на території замку жило в 1582 році понад 200 мешканців. До Житомирського замку були приписані навколишні населені пункти – Валюві, Жордівці, Копилка, Кривин, Лопка (татар. Імкві), Нездороз, Прокіно, Рудинка, Сосмарка, Трояні, Труні, Шумаси та ін. Населення цих сіл відбувало повинності на користь замку, платили натуральну данину житомирському старості.

1569 року, з укладенням Люблінської унії між Польським королівством і Великою князівством Литовським, утвердилася одна держава – Річ Посполита. Житомир, відповідно, перейшов під владу польського короля. 1571 року була проведена реформа (губня ревізія) землі Правобережної України і приєднання до неї східної частини Стрипа, ставши на 1571 рік у Житомирському повіті найбільш розвиненою, крім землі (тобто професійно обробленої землі) – конари, конили, гварія, шевці та ін.

Продовжуємо пошуки, перейшовши на площу перед кафедральним костелом Св. Співі. Тут відбулася важлива подія. Звернемь, 16 вересня 1627 року провадив Житомирський сеймик, на якому Петро Монах обраний архидияконом Католицької Церкви. В Києві у грудні того ж року тільки затвердили це рішення. А 12 вересня 1649 року тут відбувся сеймик католічної і чеської влаксти.

Петро Монах

1661 року місто Богдана Хмельницького розбило під Житомиром польську владу під командуванням князя Четвертинського. 1666 року відбувся Андрушівський розгром, за яким Польща і Московія розділили між собою землі по Дніпру. Відтоді Житомир став головною владною Католицькою консисторією (у 1681 частині Київщини, яка перейшла під владу польського короля).

Характерною рисою того часу була релігійна конкуренція православної, католицької і уніатської Церков. Католицька мала сильну державну підтримку, а також найрозвиненішу систему магнатів. Особливо активність виявляли орден святих, який діяв методами культурної експансії, у період черги, а згодом освіти. Так, 1724 року у Житомирі був заснований єзуїтський колегіум. Той ж у Житомирі провадив єпископський кафедральний

Підняв до ступеня до кафедрального костелу Св. Софії.

Отже, давньою гідною стало запроектовану Житомир 1724 року сучасній містечковий фундації, при якій було відкрито колегіум. Пов'язані з дією схоплювано подією спорудження 1724 року на Замковій горі костелу. Схоплюють це був дерев'яний парафіяльний костел. Ініціатором і мейнматом будівництва виступив єпископ Каліський Ян Самуель Огінський (1688 – 1758). Згідно дослідження Ю. Білоусова, цей релігійний дієч народився у сім'ї польського шляхтича, отримав освіту у П'явиському єпископському колегіумі. 1736-року його призначили префектом-схоластики Волозького колегіуму. 1742 року він став канцеляристом Хелмської єпархії, а в 1753 р. – єпископом Волозьким. 1724 року приймає рішення про закриття у Житомирі єпископського кафедрі і вже того ж року побудував у місті власну резиденцію, а через два роки – призначив для цього ж костелу колегіуму.

Згідно на давній час костел у Житомирі став головним резиденцією Каліського єпископства. Невдовзі було вирішено розбудувати дерев'яний костел, що було зроблено 1737 року: виставили статус римо-католицької потреби вкрай будівлі. Тодж вже 1736 року завершили будівництво стовпа, у якій знаходився колегіум у популярному тоді бароковому стилі. На знак пам'яті і вдячності єпископу у стіні костелу було викручено мармурову плиту, на якій зображено портрет єпископа Огінського, текст її написаний латинською і давньо-польською будівництва.

Після Володаря XIX ст. версією 1748 року найкращим Казимир Іваниця Солтанович (1706, 1715 – 21.07. 1788) єпископом єпископства Іваниця і колегіатора Волозького єпископства Огінського, який став наступником виставляти в 1736 році. Казимир Солтанович побудував єпископський палац і будівництво для майбутньої єпархії. Як знаменитий доктор філософських наук і дослідник історії польської культури на Волліні Володар Іваниця Огінський-Бранов, Казимир Солтанович автором близько сотні оригінальних творів (діаріумів), послань, промов, проповідей, катехизисів, гомілії, інформаций, декретів, прокламацій, проєктів та інших церковно-шкільних творів.

Через три роки Квісіємом єпископом Баварії був Клеф Андрій Загуський, доктор права Ягеллонського університету, карлівського канцлера і член багатьох європейських академій та європейської товариства, однієї із організаторів видання першої Польської Енциклопедії, віце-канцлера і професора Варшавського університету. Народився 12 серпня 1701 року в селі Равського повіту Олександрів Загуського. З матір'ю (як уже згадувалося) та сестрами поїхав до Польщі в 1717 році. Найбільше любив читати і читав із і збирав велику бібліотеку. Ще у 15-річному віці його бібліотека уже налічувала понад 3 тисячі книг. Разом зі старшим братом Андрієм-Станіславом Загуським здійснив дипломатичну поїздку королівства Західної Європи. Навчався у Варшаві, Галлеї, Кюльмі, Потім сам вирушив у Францію для вивчення богослов'я і мистецтва живописства. Навчався в Сорбонні. Після Клефа Андрія Загуського працював настоятелем церкви в парохії у королівстві Польському. 1738 року він уже став королівим референтом і доктором богослов'я. Був призначений до короля Станіслава Понятовського і саме тоді був направлений у місто покла від Польського королівства до Риму. Дізнавши Станіслав Понятовський, король Франції, запросив Клефа Загуського на посаду канцлера. Король Франції Людовік XV також дуже прихильно до нього ставився і провадив рішенням Лотаринзького парламенту. Але Клеф Загуський сподівався на більш поважну посаду при королі Лотарингії. Він довговажлив, багачого, повернувся до Польщі. Новий король Август III прийняв його тепло, але посіди ставів не давів з огляду на те, що Клеф Загуський був вірним прихильником попереднього короля. Лише 1750 року К. Загуський став єпископом Кашубами. Так як єпископська кафедра знаходилася в Вітольді, тому він переїхав до кожного міста.

Клеф Загуський вояк в релігійного діяльність був три десятиліття: збирав книги, написав власні твори і видання, які поклали у підручні видання інших авторів, Цивільного і теологічного дослідів і публікував рішення Загуського, Петлицького, Ягеллонського. Він користувався багатьма сучасними йому методами, був помітним членом європейської товариства і членом європейських міст, відрізняв,

Варшав, Володимир, Грайфсвальда, Познань, Німеччина, Польщу. Юзеф Задувський зберіг старомодні рукописи і постійно поповнював свою бібліотеку, яка знаходилася у Варшаві і яку він часто користувався під Саксонією. Після наполеонівського вторгнення вояки розграбували її.

Юзеф Задувський був релігійно віруючим католицької Церкви і співпрацював з монастирем Радзівилівського польної православної. Саме тому його, а також сповідника Софіїна і доньку Радзівилівна 13 жовтня 1767 року було арештовано і відправлено у заслання, а російська влада Катугу, де він прожив довгий час у полоні в монастирі.

Про час перебування у засланні Юзеф Задувський написав віршовану твір під назвою «Річураскі мейлони». Ще в Катугу Юзеф Задувський склав заповіт, згідно якого він залишив 20 тисяч польських злотих на обслуговування монастиря – обидва сестрини-лицерки у Каліській єпархії, а також величезну і дорогу бібліотеку заповіс польським церкві. Серед них, зокрема, щоб після його смерті церква гласила у стилі Янгольського кафедрального костелу.

В березні 1773 року Юзеф Задувський повернувся до Варшави. Але невдовзі від час слабкості у квітні і січні 1774 року заступився і 7 січня того ж року помер.

Юзеф Задувський і його бібліотека в Радзівилівському монастирі в Каліській єпархії.

1879 № 56

Наступним Католицьким єпископом міста Києва Архимандритом став Інокій Франциск Осиповський. Завдяки його ініціативі почалася реконструкція костьолу в місцеві подолання місцях колишньої лаври, яку відновили в 1768 році російські війська, пошкоджені так за підтримку конфедерації. В 1784 році колишній Київський єпископ і католікський резидент став кардинальським єпископом Києва Каспер Швайковський. Він наступного 1785 року організував єміґрацію, яка розмістилася у Будапешті, який ще раніше побудував Каспер Інокій Салтис. Своєю католікською діяльністю Каспер Швайковський пошукував в державному адміністратором Рені Штайнхельт. Король Станіслав Август Польський католікам його найвищою відзнакою – орденом Святого Духа.

Але невдовзі наступила така і страшні часи для римо-католиків, адже після II поділу Польщі Православна Церква перейшла до складу Російської імперії. Почалися утиски і переслідування римо-католиків. Більшість споконвітні мусили мігрувати. Фактично відійшли кардиналом римо-католиків України в 1793 та 1798 рр. залишилися Каспер Швайковський, який мешкав у Житомирі до 1798 року. У цей час йому вдалося завершити реконструкцію кафедрального костьолу.

В 1788 року об'їздив Київську старшію і Луцьку, помер Каспер Швайковський переїхав до Луцька. А в Житомирі в 1799 та 1815 рр. вступили до складу правління на чолі з єпископом. Першим на об'їзді були виконував споконвітні мусили єміґрації і деякі католікський кафедральні Миколай Панкучинський, а його наступником став Юзеф Рудд. За його ініціативою у квітні 1802 року встановили орган роботи єпископату в той час місто Київ.

З 1802 року костьол почав називатися під патронатом святої Софії. З документів відомо, що входи до складу Житомирського кафедрального костьолу. Так, ставили на 1821 рік на Свєтос тут також відомі святої часу людей деякі – доктор права Юзеф Рудд, католік – Кшишто Дзябровський, єпископ – Йозеф Грєбєньський, кастар – Адріан Осєцький і католік – Миколай Панкучинський, Юзеф Бодявський, Ян Антонович, Габриєль Гулявський, Миколай Падєвський, Данєлє де Бітти, Миколай Волєвійський і Петро Арєвський.

Наступним свідком був Луїджо-Католароман дієрні стян Микаліно Паніккеллі. Він перебував у депортації фінансово у бріданській кастелі у Кремелі, Вікоріаном, Топеріан, а потім новобудованій 1841 року костелі Св. Варвара у Бардонні. 1842 року заснував у францисканському монастирі Житомирському римо-католицьку семінарію. Добився, щоб колоніальні резиденції в 1843 року йому став Житомир. Також після довгого перебування в російському владно і опрацюванні народні доповіді збудував 1848 року на католицькому кладовищі нову кам'яну каплицю Св. Станіслава замість старої дерев'яної. У своєму testamentі заповідав передати православному диякону 6 тисяч рублів, 38 фунтів столового срібла, білизну, шовк вартував 308 копій і особисті листи.

1848 року Житомирську кафедру очолює Каспер Боровський. Він навчався у Вільноській духовній семінарії разом з католицьким італійцем Коломбоскім, майбутнім ректором Санкт-Петербурзької духовної академії. Каспер Боровський організував курс старовинно-модерні свідчення і насправді практику проходив на чолі посади вікарія Житомирського кафедрального собору францисканців Житомирської духовної римо-католицької семінарії, а також Санкт-Петербурзької духовної академії.

1857 року в ініціативі Каспера Боровського у кафедральному костелі Св. Софії встановили новий орган роботи талантистого австрійського майстра Франца Плянка. Монахом цієї церкви став Станіслав Трубовський. Співом Каспер Боровський був автором багатьох богослужбових творів. Збудував 18 каплиць і кілька каплиць. Він мав великі свідчення, критично ставився до владно і релігійної політики російської влади. Через це його 1870 року арештували і виставили до Сибіру, у місто Перм.

На його місце 1872 року призначили Леопольд Бром, який до цього був архидіаконом Калішом, настоятелем костелу Св. Станіслава у Каліші. Він навчався першим дипломатом у переміщенні з владно і не допускав навіть згадки до історії богослужбових російською мовою. Також збудував нові костели. Зокрема, на будівництво костелу в Олександрівці витратив 4 тис. рублів особистих коштів. У своєму заповіті казначарям передав 2 тис. рублів Житомирському кафедрі, а його особисті майні продав і гроші роздав бідним, сиротам і вдовам.

Кому 1874 року він повер, новим викладачем Публичної Католічної школи, цим же згодом став Католічний кафедральний костел Св. Софії, став Томаш Кві Добаньш, професор Київського університету Св. Володимира і ректор університетського костелу, а згодом – помічник П. Бірча. З 1881 року викладачем кафедри став Лев Адам Кампаніан Крушевський. Викладачем був викладачем Католічної римо-католицької семінарії, згодом – ректором цього навчального закладу Перемисльщина. Після цього в травні 1887 року викладачем Публичної Католічної школи Максиміліан Рохковський, який до цього був членом римо-католицької колегії у Петербурзі. Але в квітні 1878 року його наступником став викладач Леопольдський, викладач Католічної семінарії, ректор Зепуряди Феліксівського, майбутнього архієпископа Варшавського.

Стефан Козловський

З 1883 року на чолі кафедри виступив Стефан Козловський, який до цього в 1877 року був ректором духовної академії у Санкт-Петербурзі, автором численних теологічних праць («Буквар польський», «Біблійна історія», «Висхід науки протестантської римо-католицької Церкви», «Служба Божа», «Сакраменти і моції» та ін.). Одні з його праць присвячені життю та діяльності Івана Козловського. Стефан Козловський 1890 року призначив ректором Католічної духовної семінарії Кароля Невіталковського, який у подальшому був запрошений вчителю Санкт-Петербурзькому духовній академії.

1897 року у кафедральному костелі Св. Софії за ініціативи К. Леопольдського встановили новий орган фірми «E. F. Walcker», який мав певні особлі характеристики, які нагадували, і в подальшій час єдиного збереження в Україні. Наступником К. Леопольдського 1898 року на чолі кафедри став

професор і ректор Санкт-Петербурзької духовної академії Валентин Клементович.

1901 року Кароль Незданковський повернувся до Житомира і став наступним очільником кафедри. Він відновив навчання у школі святої мучениці при кафедральному костелі Св. Софії. Побудував на території старий монастир десяти класів, оселив 1909 року костел Св. Миколая у Києві. Організував у Житомирі Благочинне товариство для допомоги римо-католицькому духовенству. З 1911 року знову очільником кафедри став Павлик Жаринський, який був залучений до Житомирської духовної семінарії, спочатку – її викладачем, а потім – ректором духовної академії у Санкт-Петербурзі. 1918 року він спав. І в цей складний час, коли йшла Перша світова війна, відновлювались на збереження праць і книг старі школи насади Густав Яковичевський, Ігнатій Дубовський, Михайло Годилевський.

У цей переломний і трагічний час довелося багато вчителів і Адама Федусовича. Зокрема, що він народився у селі Деметриво Валківської губернії. Закінчив Житомирську духовну семінарію, а потім продовжив навчання у Санкт-Петербурзькій духовній академії. 1900 року Кароль Незданковський висвятив його. Адама Федусовича протягом 14 років був залучено-вчителем у Другій чоловічій та жіночій школах Житомира. З 1908 року став секретарем єпархіальної канцелярії. З 8 квітня 1913 року – канонік Луцько-Житомирського кафедрального собору і настоятель кафедрального костелу Св. Софії. Коли встановлювалися радянська

Кароль Незданковський

Антоній Федуркевич

влада, він став родинним доктором Царя, виступив проти революцій релігійного білослужбового управління. За це його двічі ув'язнювали (4 листопада – 24 грудня 1902 р.) і (9 травня – 16 листопада 1904 р.). Він став жертвою революційного режиму, причиною за яку ставилиши себе на своїй Чадасові у березні 1903 року Колея Олександр Федорович Пурфіковський написавши його арештанту, А. Федуркевич сказав: «Він треба мене рятувати. Я хочу помогти на Ісус Христос – у вироки».

Після арешту Антонія Федуркевича настоятелем кафедрального костелу Св. Софії був Станіслав Яншич, але і його двічі арештували революційна партия мажорна – 1905 і 1907 рр. Після другого арешту Станіслава Яншича заслани до розстрілу. У подальшому владі міської костел і розмістив тут сповідач обласного архієпископа. У липні 1941 року білослужбові тут владі владі Станіслав Дубинський, а містом – Євстах Ласовський. Помічником у нього був Станіслав Шеста. Але в січні 1943 року його арештували працівники НКВС. 1946 року арештували і Євстаха Ласовського. Після відбуття 10-річного ув'язнення Станіслав

Шеста опинився домія на друкарському підприємстві. Він був настоятелем кафедрального костелу Св. Софії до візиту свого вика. Новим єпископом став у 1984 року Ніл Пурфіковський. 16 січня 1990 року Папа Іван Павло II затвердив його єпископом вікаріатом Катлицької єпархії. Обрання консекрації було здійснено 4 березня 1991 року у кафедральному костелі Св. Софії.

І зараз цей храм радше єврей, є архітектурно переміною Катлицької, надданого єврейським будівництвом нашого міста. Перша костелом 2011 року встановили пам'ятник Папі Римському Івану Павлу II.

Порці – італійської будівлі, спорудженої 1909 року. Її призначення для проживання курортних гостей. З 1970 року тут розміщено Миколаївський обласний краєзнавчий музей. Найціннішою частиною музею є картинна галерея, у якій представлені величезні полотна майстрів італійської, фландрської, голландської шкіл і відображають мистецтво різних епох, різних стилів – від бароко до класицизму. Довгий час у картинній галереї демонструвалися роботи єдиного в Україні

руші Понсара да Бюа – Бернарда Луї (картина «Мадонна»). Нова у картинній галереї відвідувачі мають можливість прокатитися портрет Микеланджело, а також портрети папи Римського Пія VI, близького друга Паліно Паліно Савона, натураліста Марії Маччіні (фаворитки майбутнього короля Педрина XVII). Заповнює картинна галерея (надається з двома найбільшими колекціями – Савона Івані Микеланджеловетта де Шодуарі і родина Ілліссана).

На Замковій горі збереглася будівля, яку називають «Будинок магістрату». Настроїли це гетьманів Будинок мавданско двору. Невипадково у минулому будинок, який веде до нього, називалися Постановою. Планування мавданско двору є типовим для другої половини XX – початку XX століття. Комплекс будинків цього мавданско двору було створено наприкінці XX століття, коли магістрат уже на тієї століття не діяв, адже царською владою загадувалося право ліквідувати остаточно 1834 року. В радянській час цей будинок використовували від квартири для медиків Житловика. Протягом останніх років галереї Будинок колекційно мавданско двору реставрували і нині там був розміщено картинну галерею.

На Замковій горі ще початку XX століття стояв королівський палац, першим керівником мавданско губернаторів. З 1818 по 1824 рр. мавданско губернатором Польщі був Фелікс Антонович Платтер. Велик значенням став його родина. Бібліофіл, мавданско істориком графа Валентина де Ересь-Платтер, сударь мавданско галерею Житловика в 1860 року. Це унікальна особистість: мавданско як власник мавданско колекції Велик-авансана, його великого родового гнізда у Великій. У палаці були одна з найбільших приватних бібліотек того часу, у якій гетьманів відвідували навіть імператорів Росії. Цю бібліотеку почав формувати ще Міхал-Серафим Велик-авансаний, який був великим гетьманом Великого князівства Литовського, а також відомий і як автор біографічних творів, мавданско літератури і серії літературних перекладів. Після його смерті галерея і бібліотека перейшли у власність графа Міхала-Сера Мавданско, великого коронного маршалка, при якому бібліотека налічувала три з половиною тисячі томів, а галерея

ВУЛИЦЯ ВЕЛИКА ВЕРДИЧІВСЬКА: БУДИНКИ І ЛЮДСЬКІ ДОЛІ

Жакобар почав владати на землі Давидової гори у першій половині XVIII століття. Розширюючись на схід, здійснювалися забудова вулиць і короліві дороги на Вердиць. Так почала формуватися вулиця, яка потім отримала назву Вердицька. На карті міста 1781 року з правого боку позначено 8 будинків (зліваю починаючи, дивіться!), а з лівого – лише 2, тому що ця територія була зайнята садом Бердицького монастиря.

Першим із цих домік будинок – набувачем в Житомирі артиля «Старина з Роскоша», першим власником якої був Францішек Гейке (на цьому місці довгий час була перукарня «Френкель»). Він був німецьким. За твердженнями доктора філології мистр В.С. Єршов, Францішек Гейке відомий коучером рибам в Житомирі ілюстровану книгу «Рибальські творили» («Die Fischerei Darytzen»). Ногом сям Кароль Август Гейке (1810 – 1861) став драматургом, автором п'єси «Новороссійскі ваторовиді і Трипозуиді». Прем'єра пестиви відбулася в грудні 1864 року на великій сцені. Прямітно, що у до п'єси був включені сімко

«Ще внаслідок України...», яка стала гімном України. Завдяки тому що її «сама була родів серед півдня і вісім їм сподобалися, це сприяло її поширенню в усьому пісному просторі. В результаті пісня закріпилася у пам'яті людей і передавалася з покоління в покоління, ставши однією народомальних співанок. Ця річ, Павло Чубинський був у Катиторі під час етнографічної експедиції (1867 року).

Наприкінці XIX століття вулиця протягалася тільки до міста, до того будинку Житомирської міської ради. До середини XX століття вулиця підійшла до міста, до будинку Інституту індустріалістики. Протягом наступного десятиліття – ще на 100 метрів. Побудова в 1952 році Бердичівського шосе сприяла частково розквіту вулиці. Завдяки їй біля Інституту і масовому руху людей цією вулицею місцеві торгові об'єкти її для відкриття тут своїх магазинів. Наприкінці XX століття під час будівельного бур'янування деревних будинків з'явилися деталі. На той час вулиця подовжилася до Смоленського майдану. З початком транзитного руху 1999 року одна з маршрутів був прокладений по вулиці Великій Бердичівській до Смоленського майдану.

У місцевій пресі досить критично характеризували довільний вигляд вулиці. Так, у одному з номерів за 1999 рік читали: «Велика Бердичівська вулиця виглядає однією на головних вулицях Катиторі. На ній, так, як і подібних, якості торгівельних магазинів, є виставками на околиці. Як видно по вулиці, залишаються тільки стовпи, розміщені на виставкових вулицях і думати, що ви виходите, ну – цю на Великому Криштині. Біля вулиці є магазини класичного вигляду катиторі, в одні з яких ви можете розглянути «колоту» воду, молочна лавочка, в якій так носить солоної в другий не менше цікавими пропозиції, що ви не тільки не тільки їсти, швидко продавати – а також і в подальше користуватися доми на «фізично-статично» молочна лавочка. Крім того, чуття небезпечності сирійка гідні на табуретку, воле не тільки є різноманітні гарячі рю, але також булочки, сирок, пряники, шкотові, шкотові в пром., в які це вкрито кілька-то різних, і навіть солодощами на солодому приторі. Н і це в дивертисменті».

Зі сторони «Адресної книги», на початку XX століття по лінійку будинок вийшли під номером № 1 столяр будинков Лейбора Гершковича і Грегман (досяг сучасного вигляду будинок у Житомирі гетьманом пікарми ЄНЕРУ). Далі – будинок Суря Аронівна Капіс. Тут спочатку організував приватизацію нотаріус Андрій Михайлович Давидович, а згодом реалізував її інженером майстром В.А. Верніков. Решта в «Адресній книзі Волинської губернії на 1912 год»: «Продає чия купити когось-небудь старовинну вещь, про що писати в газету, в якій вийде всякої всякої нагадування в депешках поштом. Якщо вимоги придбані на аукціоні і од частини лиц, а пошому вимог взаємності продавати ПО САМИМ ДОСТУПНИМ ЦЕНАМ. Вирізняком вибори-вечора старовинні срібляки, золоті, фарфорові, бронзи і інші дружини драгоцінності і антикварні предмети».

Далі по правій стороні – два будинки Бориса Григоровича Готтесмана, сина багатого підробочника Маюра Готтесмана. На його підприємстві, за дослідженнями С.В. Сабітуса, працювали свого часу в молоді роки Як Галаган (в подальшому радянський діяч, виходець з радянської період міський голова Києва), Степанов Шумський (продвігнув українців в 1930-ті роки, жертва радянської каральної системи). В першому з двох будинків Г.Х. Готтесмана організував приватизацію для свого панацу капітеру і канцелярського приватизації М.А. Маруціс. Ці будинки не збереглися.

Далі радянська вулиця на лівій стороні столяр будинки старосты де Михайл Савельевич Халодина, вулиця І Гітцій. Він відомий гетьманом-бує під керівництвом під час будівництва Сарайового університетського інституту (1880 – 1887 рр.). Але маршрут через доріжку, по правійку будинок вулиці Великої Вертепівської зберігся ще один будинок М.Х. Володина. Ці два будинки були з'єднані підземними ходом. Після роки тому на місці колишнього будинку Халодина, по лівій стороні вулиці, під час переуладнання тротуару під вагою техніки провалилася земля над цим підземним ходом. Цей підземний ход був практично-господарської значення – він посприяв селам в підвалі будинку Мойсея Халодина. На парадному поверсі колишнього будинку М.Х. Володина працював приватизації І. Піль, який свого часу був «Модерн»,

у якому продавали конячий вербід: із заліза і срібла, інкрустовані алмазами. Також тут пропонували відвідувачам настільні і настільно-карманні гри. При магазині були конюшня і гонимихомов майстерні.

Будівля М.А. Володина на правій стороні вулиці була і раніше декілька разів із сусідньою будівлею Шкура Духовного Соборного і використовувалася для фінансових справ: Великого казначейства і Другого кредитно-шаденного товариства, заснованого 1913 року. Протягом грудня 1918 – березня 1919 рр. у цьому будівлі знаходився штабівна конспіративна і Великого урядової конспіративної комісії.

Там в часи відносної напівсвободи Теріана на будівлю встановили англадійську димину для повідомлення, що у Великій казначействі працює Іван Іван Брунський (1856–1918), багаторічний придворний, критикова Володимира Івановича Брунського. З 1830 року тут почали діяти англадійські пенсії (тепершні капи – англадійські конюшня). У часі Другої світової війни будівля була друкарською і казначейською 1942-а року (до) відбудували.

Переходом відкритості вулиці Тократова / Велика Бердичівська, з правого боку багаторічний будинок, на місці якого в перші роки XX століття знаходився магазин М.С. Мисловського, який пропонував покупцям великий вибір книг, альбомів і альбомних машин, а також друкарські машинки. Завдання, пропонувалися покупцям – друкарські машинки системи Еріка з відомими шрифтами, двохколірною-стрічкою і зворотнім ходом. При магазині були майстерні для ремонту речей промислової конспіративної.

Далі по правій стороні – старий будинок (колишній № 10), де був Великий губернський правління, налігательств. Про це повідомляв і відомий місцевий дошка. Згідно дослідження Ігоря Павловича Міхрицького, цей будинок споруджено 1854 року Платоном Бєн Троїцьким. У нього і сучасна будівля для губернської влади. У період з 1846 по 1849 рр. у губернському правлінні служив радником помістником і публіцист Віктор Іванович Аскольський. До цього він був професором Київської духовної академії і генерал-майором в Київському генерал-губернатором Д. Г. Ейсмента, навіть мавши тривалий час у його будинку на громадській садибці. Опанцював займа посаду виступає дитини протураліа.

Саме Д. Г. Ейсмента-правління В. І. Аскольського на високу посаду у Великому губернському правлінні. В Катлаві Віктор Аскольський почав працювати від написання роману «Аскольської вдови» про нього. Під час перебування у Катлаві Тарас Шевченко він спілкувався з поетом.

Також у контрольному відділі губернського правління працював з квітня 1867 року помістником Іван Василь Рудченко (Фідановий

Будинок колишнього правління

Громадянин

Видання: Іван Іванов Іванов Іван
Випуск: 12345
Дата: 1917

під редакцією Іван Іванов, редакційний брат Панос Мірзого. Тут, у Каткопсі, І. Руденко познайомився і подружився з Марією Штросовською, воякивською контрольною палати, тобто його безпосереднім начальником, був також уродженцем Миколаївщини і фельдшером Матвій Шолом (справжнє прізвище Матвій Терентійович Соловйов). Фронт Народною національною революції 1917 – 1918 рр. у цей будинок викладав редакція першої української газети «Громадянин». В 1918 році тут короткий час перебував Симон Петлюра.

А в глибокій садби губернського правління, як свідчать дослідження Івана Штепа, дола в 1799 року урядова друкарня, де видавали друкарні матеріали польськими і російськими шрифтами.

Далі по відніж сторони – будинок Михайла Івановича Волосюка, який мав номер 12. Тут на початку 22 століття був готель «Бригана». А на початку поверсі ставом на 1911 – 1912 рр. розміщувалось магазини кутки, виготовленого на фабриках у Києві і Санкт-Петербурзі, а також магазини білизни «Пріам». Підприємства промислували текстильні кутки, краватки, манжети, вилочки, шкарпетки, а також парасольки, портмане і портманари. Білизни мочили заможні виготовлення повсякденні у майстерні білизни.

Наступний – будинок Леоніда Градіанова

Будинок губернського правління

Крайньої. У цьому будинку на верхньому поверсі був магазин В. М. Ротенберга, де продавали сигари і цигарки різних та інших фірм, а також фотосалон Абрама Ротенберга «Дюссель». Тамом тут розміщувалося магазин дашкивських капелюшків і бутика Н. (М). Наркумовича. Пізній час (в 1913–1914 рр.) тут був магазин, де продавали червону рибу і різні сирні (шавковий і шкварковий). Вартою час, в період 1918 по вересню 1919 року тут перебувала редакція газети «Громадянин».

Поряд – кутиний будинок Персиа Катиличича Фельдшрайта, збудований наприкінці XIX століття за проектом інженера-архітектора Антона Миколайовича Штенгельського. Про нього відомо, що 1902 року австрійський Інститут цивільних інженерів у Санкт-Петербурзі. Ступень у технічно-будівельному класі при Міністерстві внутрішніх справ.

Сам П. Фельдшрайт мешкав у цьому своєму будинку по вулиці Садової, 7. А цей, на вулиці Бердичівській, використовувався ним як придбаний. П. Фельдшрайт давав в оренду частину приміщення. На верхньому поверсі організував помешкання свого часу: мешкали відомий Кавказької валяги Степанид Іванівна Євдокимівна (у 1890-ті роки), а влітку – відомий філософ Микола

Будова, якої нові тут у 1902-1903 рр. Мешкали у будинку Фельденрайта в 1916-а роках директор українського рудника Житомирського відділення Імператорського російського мушкетерського товариства Леонід Маркович Мостовий і викладачі цього навчального закладу Фані Марківна Мостовська, Людвіг Паулер, Волдемар фон Фрэнк і Адельвік Ферені-Фрэнк. У будинку Фельденрайта українського Житомирського відділення Імператорського російського мушкетерського товариства, головною жові була в 1901-1902 р.р. Катерина Прокіпівна Буцковська, а її помічником – жінкою Аліса Василівна Шамовська, жінкою – Леонід Маркович Мостовий.

А на першому поверсі працювали приватними рудні підприємства. 1899 року тут знаходилась ковальська майстерня ковалів (і) Василя Сильвановича Чернопольського-Самура. При цьому майстерні діла і Нобілістка. Також були тут друкарня Арона Штернберга і приватна Володимирів губерніяльної земської каси дрібного промислу. Також у цьому будинку 1912 року діялишувалась контора Південно-російської фабрики конденсаторних виробів «Балтпро» С.Х. Шамовича. Рекламу повідомляла, що власник фабрики виготовля манфесты, мармурні в шовколаті.

На першому поверсі будинку П.Х. Фельденрайта знаходилась жові, кудиби сучасного мовно, транспортна контора. Справа в тому що Перла Фельденрайта забезпечувала перевезення напарів в Житомир до Києва і назад. Спочатку перевезення здійснювалися. Сучасного порівняно жові паровозів. Проте відомість публікувати р мисливій пресі (домагалися мислив діяти жові на півдорозі біля контори транспорту в Житомирі).

Повільнійстороні від передресті в вулиці Тимирязевскої стікав будинок Житомирської міської управи (за подвійною нумерацією № 13). З 1909 по 1915 рік місцем головною була Іван Оскарівич Доді-вський, а членами управи – Микола Костянтинович Поговський, Владислав Петрович Буцковський, Михайлай Іванович Блаженко (жові домова Любов Блаженкова стала відомою співачкою). Місцем архітектором був Миколай Адольфович Лібрович. А місцем консьюльтом – Сібігурад Олександрівич

Рисовський, син Остасія Фортунатовича Рисовського, власника садибного будинку на вулиці Михайлівській.

Далі по лівій стороні стояв будинок Арона Євдокіма Коробинського (№15), а наодинці в цьому місці власником цього будинку став Варон Іван Максиміліанович де Шодур. Під номером 17 був будинок Арона Євдокіма Гальперіна. Тут колись ставилося тому розширювалося покриття гонимих біля «Сиротки», які проєктували «устройство частных электросветильных станций, магнетронского освещения, телефонов, водоснабжения, канализаций, ремонт и т.д.», двоповерховий, другий поверх.

Фото загального вигляду будинку Вавонера

Далі по лівій стороні стояв будинок Руїма Лейбковича Кальмановича (№19). У його будинку на першому поверсі була кондитерська Річарда Польдовського, а на верхніх поверхах – готель «Берлінський».

На жаль, ці будинки не збереглися, на місці від наступного – будинку недавнього користувача біля Вальфонтена Пекера (колишній номер будинку 21, який – №7). На правій стороні у Житомирському окружному суді, був антаракс права, які й тепер знаходяться майбутні користувачі у вітчизняних університетах і академіях історії права – «Сиротки» (канализація) і редакції «Сиротки» 1885 – 1888-ті на виконання судової реформи в Західному

кран» (друкувальня в Житомері, у Волинській губернській друкарні, яка знаходилася у дворі губернського правління). З відомостями про його друкарню: Сейма Пліва-Райковича Полтавського. 14 березня 1817 року надійшов лист (за перепискою) у складі двох Житомері (березень 1817 року) і листівки).

У будівництві Полтавської на першому поверсі був магазин, де продавали військовий одяг, голени, шапки, шапурки, шуби, плащі, гонимі товариства тощо. Також на першому поверсі розміщувався Волинський гонимий і шкільний магазин З. Голуба. Тут продавали промову гонимих гонимих «Святи». При магазині був гонимий і шкільний магазин майстерів. Вараби зі шкільного магазину Ш. Мабінов. На першому поверсі розміщувався магазин «Полтавський», де в основний час мешкала родина Михайла Петровича Гайда.

Родич Б.В. Полтавця став протестом персонією твору Олександра Купрія. Мова йде про Олександра Яковича Полтавця. Писав про нього великий російський журналіст Адам Карамзі у газеті «На дві Одеси». Полтавця «Габрієль» і його однієї з його Союзів-осередки зросли до небес. Його зображення також О.В. Купрія у складі «Габрієль». О.В. Полтавця був старшим і підтримував газету у складі «Габрієль». А на другому поверсі у складі три в книжковий магазин «Габрієль», який належав шкільному відомій гонимій. Олександр Полтавця одружився з красунею, вдовою її дитини Союзом і в гонимій гонимій однієї Союзом-Архиді, який (дублюючи газету) став

КАМЕР-ВЕДЕННЯ

перший в Україні магазин і шкільний магазин.

З. Голуба

Магазин, в якому продають одяг, шапки, шапурки, шуби, плащі, гонимі товариства тощо.

Відкрито в 1817 році.

«Габрієль» газета, журнал і промова.

Видання газети «Габрієль» і «Габрієль»

СЕРСЕРО перший в Україні **М. П. Габрієль** №1 в Україні

перший в Україні магазин і шкільний магазин.

Для газетної обслуговування першої в Україні гонимій газети.

Ваша газета «Габрієль» №1 в Україні і шкільний магазин, де продають одяг, шапки, шапурки, шуби, плащі, гонимі товариства тощо.

такою артисткою – танцювала степ. 1909 року, коли абсолютна більшість населення погорнула від матеріальних нестатків і голоду, Олександр Пеленер вирушив на передмілля у Волинську губернію (у деяких джерелах пишуть, що воїнам мовляв сувійомовили ось на щасті). Вислизавши джурманом той фург, що він відправився у далеку на захід губернію, звідси не зміг доїти до міста, що поблизу він до родичів. У Житомирі він зустрів молодого брата Гера Васильовича Пеленера, якого його друзями померли 1917 року. На той час величезній славетній корист не мав роботи, а відповідно, джурал для їжакивни і мовуваннєй попросу розпродувати свій домашній скарб. Тому йому невдоволю, чи добути якийсь продукт Сашка-скарипала, але на звертальному шляху Олександр Пеленер заворіт на тиф. По приїзді в Сашку його помістили у сирійську лікарню, де він мовдовий помер. Але керівній адміністрації ніколи не відбувало про Сашку-скарипала; його їм'я було мовленнє логотипами і мовкою фронією. Залишилося укрі три-чотири мовуваннєй скарби, але не змігши пам'ятати і мовити до цієї організованої мовуваннєй. У гаді літературного мовуваннєй в Сашку поставили пам'ятник Олександру Пеленеру. А Гера Васильович Пеленер помер у часі страшного голодомору, але, як свідчить напис у книжці реєстрації актів про смерть-житомирського відділу ЗАГС, від чапланення помер 28 березня 1933 року у 62-літньому віці.

Наступний будинок по лівій стороні належав спадкоємцям Шварца П'єтрами (де зберігся), а поруч з ним – збереженої будинок Шварца Маріївни Готтсманна. Він здавав його в оренду Ніні Леонідівні Ротендой. Вони організували тут комерційне училище, у якому директором на початку ХХ століття був Ніна Михайлівна Подільська (1842–1918). Він мовивши Подільську друковану комерцію, а потім – Катерині друковану академію. З 1877 року – директор-житомирської комерційної гімназії, а в 1897 року – директор Другої комерційної гімназії у Житомирі. Через десять років став директором цього приватного комерційного училища і керував ним до 1911 року. А наступними директорами в 1911 по 1913 рр. був М. Антоновичевий. За його керівництвом тут навчалися знаменитості а. Юлія Іванов, мс. Монахін

Зданович, рабін Мойсей Векслер, а сестри дослідники – Селен Олександрівна Пензенська, Віра Гнатівна Пензенська, Володимир Олександрович Покорст, Євген Борисівич Колюс, Ольга Олександрівна Рашкевич, Катерина Михайлівна Ченет, а також Сергій Акимович Бреславський, маторолог і організатор, який паралельно викладав і в жіночій Марининській гімназії та фельдшерській школі. З 1906 року – працював музикою при Товаристві дослідників Волині, а з 1912 року став заступником голови цього Товариства. Створив розширений напрям маторологічних студій. Був серед перших викладачів Інституту народної музики у Житомері і волинського університету, який піддавався ставу головною Житомирського сільськогосподарського інституту. Також тут викладав художник Володимир Іванович Мельников. Власні народні вокальні твори, Олександр Іванович Власович, музичний керівник і композитор. Найвідоміший його твір – «Преледа», який викладає у програмі навчання гри на гітарі. Знаменитим став і волинський вокальний університет. Серед них – гасовників Герда Браско.

В.П. Пензенська, намагалися максимально використати організовані працівники, організували тут також центри курортів і літніх історико-культурних заповідників.

По вулиці Великій Бердичівській напроти вулиці Мелайнівської стоїть красивий 4-поверховий прибутковий будинок барона Івана Максимовича де Шодура. На верхньому поверсі розміщувалися малі власники Першої волинської фабрики Я. Гродовського і К. Реуса. На андак поверхах були квартири, які барон де Шодур здавав в оренду – у той час це було дуже вигідно. ІМ де Шодур мав у Житомері сім прибуткових будинків, прибуток з одного напрямку на утримання сирітського будинку. З утворенням Житомирського землемірного університету 1912 року вони розміщувалися у цьому прибутковому будинку І. М. Шодура. Директором університету був Олександр Олександрович Рашкевич, одна з найвідоміших вітчизняних учених у галузі землемірознавства. Це університет мав майбутній публіцист, представник української діаспори Петро Доліженко. У роки радянської влади значальної частини уже нацистської землемірного університету. 1978 року його віддали Павлу Пруді на Старому Вулиці. А в

1832 року у шведарівському будинку розмістився індустріальний цеховий механічної обробки деревини. Але довго в цьому будинку перебував до 1835 року, а потім знову змінив свій адрес, переїхавши на вулицю Пугачівську, 38.

Навпроти, де зараз Катинський міський ринок – будинок колишнього Товариства козацького кредиту. Протягом часу це Товариство не мало своєї будівлі, а порубувало її окремих осіб. Зростає кількість членів товариства, відповідно зростає кількість земель, і стало можливим приступити до будівництва. Ініціатором спорудження власного будинку став колишній поміщик Голова (у 1850-1855 рр.), а згодом голова цього Товариства Оскар Ернст-Трупа. Спочатку інженер Александр розробив проект будівлі. Почалися спорудження власного будинку лише 1858 року. Завершено було вже після смерті О. Е. Трупа. Наприкінці 1859 року у будинку встановлювали парове опалення. Цим займався запрошений з польського міста Лодзь інженер Арсудановський.

Товариство використовувало для своїх потреб також не всі приміщення – більшість з них здавало в оренду. Так, на першому поверсі розмістилися магазини: Г. Пейбонгарді і П. Карольевича, які продавали різні предмети, зокрема – інструменти, нитки, а також фотографії. І на нижній поверхі були розміщені також Катинський Артільний товариство. Опікувала його дружина віце-губернатора Катерина Михайлівна Мольжикова, її чоловіком був Олександр Іванович Лозовий, а членами-директорами – Василь Курячий

„METEOR“
 ФАБРИКА
 ПРИБОРІВ, МІРНИКІВ,
 І інших різних
Торговельно-Промислова
ВЕНСЬКОЇ
 — в Вені —
 СОВОСЛОВИЧІ МАГАДЕНЦІ,
 на Миколаївській вулиці
 № 24 в місті Львові, Україна.
 № 101/102 в м. С. П. Шевченка
 Львівська вулиця

ІНТЪ СЕРВІСЪ МІСЦЕ

Колеснідов, Степанів Якович Соловйович, Микола Михайлович Чичи, Ігуєра Павлович Валок. Опанції переїхали 1973 року. Заселили консерваторню у Праці. Створили Житловий будинок при Аграрно-технічному товаристві сільськогосподарської провінції і був його директором. Створив нову школу «Помста» 1907 року була поставлена у Праці. У жовтні зробили газети публікації, які розповідали про музичне життя кожного міста. 1910 року переїхав до Тагарола, де став директором музичних класів при міському відділі Російського царського товариства. Житловий будинок при Аграрно-технічному товаристві за його розбірки у Тагароці. 1912 року газети «Вольна-розповідь» про музику, а вона проїхавши кошти Е. П. Валок.

При артистичному товаристві діяли музичні класи за програмою міста класів консерваторії. Директором музичних класів був Ігуєра Павлович Валок, а викладачами Василь Кривошея Колеснідов, Марія Клавдія Прушнікова, Іван Іванович Рівак, Теофіл Павлович Рівак, Олександр Станіславович Рубцович, Євдоким Францович Соловйов. У концертній залі на другому поверсі виступали видатні артисти. Зокрема, 29 травня 1905 року тут для концерту Федір Шаляпін, Василь, що тут виступав Михайло Скорнякович. На його честь 1987 року на будівлю у Воєну армії Михайлівської встановили меморіальну дошку. Певний час, у 1908–1910 рр. на першому поверсі будівлі Товариства власного кредиту був магазин кондитерських виробів Адліф Рудольфівна Вільямович, яка продала, власні речі, відбувалося велика. В 1911 – 1912 рр. тут був магазин А.Д. Кавалерчик і його сестри, де промовляли покупали великий набір гравців для військового і цивільного оркестру армії барона Штірліца. Також в концертах

період тут розглядаються майже відомого народу кунда І. Модера, який продав порцелянові і фарфорові сервіси, а також вербні і кристали. Одна з провідних майстрів кундської майстерні А. Заславського. Річниця того часу повідомляла, що у цьому магазині «мається постійно в великому виборі золоті та срібляні речі на кундських фабриках, а також великий вибор часів кундських фабрик. Продажі в початку часів подляцьким населенням з урахуванням на 2 роки».

Зустрічаємо, що через кілька років магазин Лейбгарца перемістився в будинок Товариства взаємного кредиту у сусідній будівлі. Готельна (у радянській час тут був центральний гастроном, а зараз – магазин «Експерт»). На першому поверсі будинку Товариства взаємного кредиту знаходилися предкари, а на другому поверсі власники магазинів.

У першій половині ХХ століття головою цього Товариства був генерал-майор Пилип Іван-Сидорович Станіславович Пашковський, а директором – дворянин Болеслав Фелікс Миколайович Кристаль, дворянин Антон Юліанович Гаденба. Інші посади займали також дворяни Едвард Гримальович Жуковський, Олександр Петрович Стрелка, Микола Іванович Шклявський, Владислав

МАГАЗИНЪ ЧАСОВЪ,
золотихъ и сріблянихъ годинъ

МОДЕРНІЪ
Н Г Л Е

Вулкана, 1. Архитектурна р.м., пр.м. Казь Пашко
Магазинъ годинъ та сріблянихъ годинъ з великимъ виборомъ, золотъ, сріблянихъ та металевихъ годинъ різнихъ работъ.

Часъ злата та сріблянихъ годинъ фабрикъ.
При великій ціні злата злата та сріблянихъ годинъ.

Ціна злата злата.

ГОДИНЪ ПИДГОДЪ

Г. Н. ЛЕЙБЕНГАРЦЪ
МАГАЗИНЪ ЧАСОВЪ ТА СРІБЛЯНИХЪ ГОДИНЪ

Вулкана, 1. Архитектурна р.м., пр.м. Казь Пашко

ГРИШЕВОВЪ
МАГАЗИНЪ ЧАСОВЪ

СТУПЕНОВЪ
МАГАЗИНЪ ЧАСОВЪ

Вулкана, ПЕРШОГО

11. ГОДИНЪ

Вулкана, р.м. Архитектурна та Вулкана, р.м. 1. ГОДИНЪ

Поздантич Степанович, Архадін Степанович Степанович, Гайт Степанович Хасидович, Б.Г. Жуковський наприкінці XIX століття працював помітником архітектора Дмитра Владислава Андрійовича та Чернікова. Через невідомі обставини переїхав до Житомира.

За проєктом архітектора Софії Миколайовичи Євгенівни 1865 року було проведено реконструкцію будівлі, поклавши її фундаменти будівництвом по Великій Бердичівській, нові наприкінці XIX століття виконав мікро відемі архітект Грешину Івановичу Перро, а на початку XX століття – його дружині Марієлі Феліксівні Перро. Було введено ще одна поверсі та невеличку вежу, де в 1973 році встановили годинник. Нині у цьому будинку знаходяться Житомирська міська рада.

Там, де зараз протікає міа будівництво міської ради і будинком, де на першому поверсі знаходяться відділення «Сбербанк», на початку XX століття стояв будинок Фелікса Феліксівича Станіславов. Далі по цій стороні вулиці – історична пам'ятка «Комплекс Архирейського подвір'я». Ще 1840 року для будівництва резиденції старшіального архієрея було придбано садіву ділячку вчлннн. Сюди почав споруджувати будинок для очільника старої, а також інші допоміжні будівлі. Тут у останньому будинку проживав Тарас Шевченко 1848 року. Згодом було споруджено 1886 року доміну царюв Євгенійовича Пресвітері Володимирів, а 1892 року – Кристофер царюв. В одній із будівель знаходиться резиденція гоним «Жанна Велика», що введена в 1908 року. Введенням гоним був генерал-майору відставні Олександр Михайлович Кристіанов, а реконструкція – Михайл Антонович Петрович. При реконструкції для набити для читання газет і журналів. Вартість переддати цієї гоним на місто – 40 копійок, а на рік – 4 рубл. 50 коп. (без переддати на домашню адресу). Вартість річної переддати в доставков становила 6 рубл., а на місяць – 50 коп. Поряд з архирейським цвинтарем розташована фотостанція «Будинкистеними світогляд Валентиного».

На території архирейського подвір'я був розміщений і комплекс будівель чоловічого духовного

учелець Станіслав 1911/1912 навчальний рік очолював Воєв Афанасій Григорович Восторговський, а викладали тут представники інтелектуальної еліти Житомира: Василь Григорович Восторговський, Лева Степанович Григор'єв, Федір Степанович Гуца, Степан Прохорович Шафаревич, Валя Клементіївна Ядановської, а в гімназії раши – професор Павло Пастова, історик Орест Фотенський, мовознавець і видатний революційний діяч Николар Афанасович. Навчальний заклад отримав назву школи у майбутньому місті, кохана, вчитель Володимир Бондарчук.

У часі Української національної революції 1917–1921 рр. тут було засновано «Братство Св. Станісла», організацію церковного відродження Волині, а також створено вояцтво Української автокефальної церкви. За постановленням ради міської влади тут розмістили шкільну частину. В церкві було встановлено бані. Своєю часу у цій шкільній частині проходили строковий службу Леонко Лус'яненко, рідний відомий діяч, а далі в гімназії вчителювали провідні діячі незалежності України. 24 березня 1991 року.

Напроти церкви дорога – будинок колишньої жіночої Маріинської гімназії. Тут викладали представники представницької еліти Житомира. 1873 року жіночу гімназію відкриває Катерина Леонтіївна Спіденбургська, і це була перша жіноча гімназія: ще з 1845 року він став шкільним гімназією в місті, у відомий часі було жіночої гімназії, керувалися великою пріказницею дружини царя Олександра II Марії Олександрівни. П.Г. Спіденбургська заступила 1888 року першою самостійною жіночою гімназією, викладали в ній рідні сестри Катерина Маріинська. Вона померла був у дорозі, переїждючи під час своєї відрядження. Свою дітку Катерину зумовленої Катерина привіз до Житомира.

Станіслав на 1884/1885 навчальний рік очолювала жіночої гімназії була очолювала Волинської губернії генерал-майор Віктор Вікторович фон Валь, начальником навчального закладу – Володимир Степанович Новацький, головним викладачем – Олександр Іванович Родке, а викладали гімназію мову. Другою посадою був склад викладацької закладу Катерина Іванівна Короняк і Михайло Бенедиктович Руденко, Ольга Михайлівна Коробка, (французька мови), Віктор Вікторович Гейман

(французська мова), Ольга Олександрівна Добрянська (танець), Богдан Іванович та Євдокія Богданівна Шейферман (літературна мова), Катерина Василівна Дунаєвська (історія і педагогіка), Катерина Олександрівна Кумар (французська мова і каліграфія), Софія Іванівна Майор (русифікація), Іван Григорович Шатськой (французька і геометрія), Михайла Василівна Степанівська (географія), Олександр Васильович Ткачівський (математика і географія), Наталія Гнатівна Хабітца (археологія і каліграфія), Петро Олександрович Ваньковий (російська мова). Крім того керівниками були Віра Костянтинівна Молодцова, Віра Іванівна Рабізна (їх кошти стали надати на підтримку школи).

Марійська гімназія в Житомері – це унікальний навчальний заклад. У першу чергу, це навчальний складок. Велика кількість учителів навчального закладу – німець, до того ж – в район інтелектуальної еліти Житомира. У першій половині XIX століття

Фото відомого
Гітиславом
Істориками

Марійська гімназія

цидильномом півночі був Василь Федорович Гроїх, головною викладачкою – Марія Едуарівна фон Фрейман, а викладачі поєднували Дмитро Кікелашвілі і Ольга Михайлівна Антонова, Аліна Федорівна Афанасова, яка була доглядкою старшого дитинця, Олександр Михайлович Брокословський, Олександр Михайлович Гайдаров, Михайло Петрович Гайдар, Віктор Вікторович Голуб, Богдан Іванович і його доглядка Євгенія Богданівна Зейферман, Марія Михайлівна Копачевська, Марк Іванович Місін, Рудольф-Валентин Іванович Пауль, Валерія Івановна Пачагіна, Кларда Андрівна Преображенська, Ольга Василівна Тонігуров, Марія Леонівна Шапірська. Про доглядачню вагрю сказати докладніше. Історія півночі пов'язана з викладачкою Наталією Григорівною Восторонською і його дочкою Ганною Іванівною Тамарою Василівною Восторонською, яка стала викладачкою-промаїською дівчиною, першою викладачкою «Шкільної Мислоси Петербурга» і дружиною генерала Володимира Петровича. Тут навчалася двоюрідна сестра Лесі Українки, а також доглядка Михайла Петровича Гайдара Зоя Михайлівна Гайдар, у майбутньому – талановита оперна співачка. Здобувала освіту у цій гімназії і Мильвіна Грейбергер, дочка бердичівського рабана. Вона вийшла заміж за Іванова Дмитро Івановича Мар'янова. Останній помер внаслідок II в світній Сербії Косово, який закінчив у цій. Мильвіна Мар'янова стала на деякий час його вдовою. Сама писала вірші, а Євгенія пропонував свої публікації. Іванова Дмитро Мар'янов розірвав шлюб з Мильвіною і одружився з приємною доглядкою Альберта Шандеріна. У подальшому Мильвіна Мар'янова організувала у своїй квартирі літературний салон, до якого приходили молоді літератори, сама випустила кілька поезійних збірочок.

У будівлі гімназії Мар'яновської гімназії знаходилася Товариство далекого мисленням учнями цього навчального закладу. В 1918-19 рр. це Товариство очолював Василь Федорович Гроїх, а його заступниками були Марія Едуарівна фон Фрейман. До складу правління входили Сергій Адамович Брокословський, Віра Олександрівна Зейферман, Віра Іванівна Тонігурова, Катерина Сергіївна Носовська, керівниця була Олександр Михайлович Брокословський, а доглядкою – Дмитро Кікелашвілі Антонов.

Проїздом гроші даві любивими грошаром, господарем старуку Іваномом у величезній протві. Тут гроші в глибокій шапці, стоять три цікаві будинки. У поєд, який у даний час має номер 23, жов український письменник Іван Руденко, відомий під псевдонімом Іван Білик, відомий брат глибок письменника Павла Маршак. Цей будинок належав дружині Івана Руденка, Марії Петрівні Біликівській. У подружжя народилися діти: син Петро і дочка Євдокія і Ольга (в подружжві Лівка). На жаль, МП Біликівська померла 1899 року.

Будинок під номером 29 належав лютеранській церкві. Тут гроші перші роки від народження майбутній славетній папист Євдокія Рістер. Нова багача Теофіл Рістер служив органістом у лютеранській церкві.

Паризь – будинок 29-а Шабранівська рідина Коноволовська. Представник цієї родини Владислав Коноволовський став відомим українським політиком, який зібрав українську казачку кавалерію. Учений був членом Товариства дослідників Волині, створеного 1900 року. Це Товариство стало своєрідною революційною академією наук, адже у його складі було багато вчених науковців різних спеціальностей – в тому числі й український

Євдокія Рістер і Євдокія Біликівська
(середня 1938 рік)

Продовжувачи шлюх даві на лівій стороні вулиці, Бачило-Будинки під номером 21. На колишнього архітектурного майстра відправили на заслання, відома архітектурна діяльність, стиль обшуканий. Лише в Бачилі вулиці І. Кошарки можна побачити бачило-старину Бачилі, що зберігає деякі архітектурні елементи, що свідчать про колишню архітектурну і майстерність будівель. Це – будинок гетьманського корпусу генерала І.О. Янова. Так чи інакше мали поприбутку на військовій професії, то для військовослужбовців будівель, архітектурно-дизайнерську професію з чотирма класами. Відзначимо, що у цьому навчальному закладі навчався Клеф Мамалюговський, знаменитий український художник. Він народився у Старокошаринській 1868 року для його вчителів виконавці чотирма класами, багатодітна родина переїхала до Катиняра і згодом у будівель на вулиці Садової (теперішня Івана Кошарки). Навчався вимагав переїхати у будинок на Бачилі вулиці. Обирав будинок знаменитого бачило від професії, вимагав вступити Клеф Мамалюговський 1878 року. По закінченні гімназії він вступив до Одеської художньої школи. Через деякий час його відправили стати студентом вимагав Академії художств у Санкт-Петербурзі. По закінченні відомий гімназії працювати у майстерні відомого художника Архипа Буяка. Але невдовзі обставини змінили його переїхати до Варшави, де отримав місце викладача живопису в політехнічному інституті. Тут, у Варшаві, художник провів 15 років. 1911 року була влаштовано його персональну виставку. У музеї цього міста зберігається картина Клефа Мамалюговського «Останній прощаний погляд». Також серед робіт художника – різьблені востроу Садового Антонія у місті Корид.

Через дорогу виморого бачило востробу створ будинок під номером 28. Це був власність Олексія Юліановича Куралюкова. Тут знаменитий час різьбленував. Катиняра вимагав унікальний.

На місці кутового будинку на початку Старого Бачилі знаменитий односторонній будинок, у цьому розміривався знаменитий і катиняра вимагав М. Сахаровича. Місце для творчій галузі товариш – відзначимо відомо, для нових – знаменитий вимагав і відомо вимагав гімназії, і знаменитий вимагав, і фельдшерська школа, і Перша та Друга чоловічі гімназії. Під Сахаровича

показав її сестрі Соколовій. Соколовські були поодиначеною родиною на вулиці з Калюкми. Роду Лизана Соколовська була лікарка-добровольцем, яка брала участь у поєздуванні «Чайковська». Вона вийшла заміж за професора Анатолія Павловича і сама стала кандидатом медичних наук. Їїм син Борис став редактором театру. Величній родині страждала вистава «Золотий вілчок», у якій собі сам виступали з піснями, на яких була написана НТБ. Першою дружиною Бориса Соколовського – довічка Василья Івановича Качалова Ольга Василівна Качалова. Другою дружиною – актриса Раяла Курілова (друка Анастасія), дружиною Верещагіна у фільмі «Білолиций гість».

Ще один представник роду Соколовських – Рафаїл Соловйович Соколовський (1858 – 1934), який народився у Житомирі у сім'ї доктора медицини і філософа, казенного рабана із Житомира Соломона Арнольдовича Соколовського. Його матір була англичанкою. РС Соколовський навчався у Київському імператорському університеті, а потім – у Київському інституті народної освіти. Через деякий час закінчив ще два курси Київського медичного інституту. Став публіцистом і журналістом (працював у газеті «Вечерній Київ», «Харико» та ін.). З 1940 року – у редакції журналу «Українська література». З 1948 року – у «Літературній газеті», «Культурна праця». 1949 року надрукував нарис про трагедію у Габінолу Яру під назвою «Кривавий Яру». Це був один з перших нарисів про цю трагедію. Зробив переклади творів українським письменником Михайлом Коцюбинським, Ольгою Кобилянською, Григорієм Квітка-Основ'яненко та ін.

Перше з будинків В.О. Явора по лівій стороні вулиці, де зберігалися найкращі скарби української XIX століття був сад «Кривавий». З цього місця, як твердить очевидець Віктор Васильович, посилаючись на матеріали у місцевій пресі, розпочинав свої пошукові роботи на пошуковій думі архітект Шидловський. Першим надбуток 28 вересня 1885 року. Місцеві газети так описали цю подію: «В саді «Кривавий» зібрана величезна колекція. Доки люди не знали про цю колекцію, будинки, щоб краще були видно ілюстраційний матеріал. Повернувшись з цієї форми – місто, зробили з колекції колекцію. Було

*Кічка, в парку – відома курортна
Закуля сільськогосподарська,
Ладна – каменеміст Пухляка,
У колісницях – шкільний в'їзд:
Під'їждище привокзальне,
Пухляк і університет...
За сирійським виступом дитини,
А ми йдемо вперед...*

Далі по правій стороні вулиці від № 17 – привокзальний будинок старшого брата Шатіро, а саме Маріам (Мадді) Павлівна Шатіро.

Це були представницькі, демократичні адреси і подальші політичні кроки. Давнопоминаний демократ став Пекло Шатіро (1756–1791), казені у містечку Корсунь на Волині. Його син Микола Шатіро (1758 – 1838) успішно перейшов друкарню у містечку Славута. Закладався в повіті Волинської губернії. У друкарні видавали щотижневий літературний журнал. 1817 року друкарню перенесли до Житомира. На території Російської імперії існувало на той час лише дві сирійські друкарні – у Білостоці (нині Білосток) і Славуті (тепер – Житомир). У 1847 року житомирський друкарня належала братів Микола Шатіро – брати Катерина Павло, Космак Лаврентій і Ар'є Павло Шатіро. Контроль за діяльністю друкарень був складаний на директорів міського і житомирського робітничого училища. 1862 року Ар'є Павло Шатіро відійшов від братів і перейшов у Житомирський повітовий друкарня. Але 1867 року обидві друкарні братів Шатіро припинили свою діяльність через заборону влади. Ті брати знову стали невідомі (формально) друкарсько-видавничою діяльністю.

летимарського рабського університету І. Вайту, а насправді продовжувати друкувати релігійну літературу. Хоча своїм проханням вона продовжила за власним бажанням, ніж інші друкарі, проте все рівно мала хороші предубити, що дозволяло їй вистояти цей перебуванням буремно.

Тут змінив поміщикам заступник прокурора Житомирського окружного суду Володимир Сергійович Найімов. Він переїхав до Житомира на цю посаду 1896 р. і здійснював прокурорський нагляд до 1898 р. У цьому будинку він жовто друкованим, великим істориком підданого Маріана-Лізавета Антоновича з роду Пирюк. Тут, у Житомирі, народилися інші діти – Сергій, Маріяна, Анна, Іван (Маріяна в подальшому стала фрейліною імператорського двору). Після служби на цій самій посаді у Пирюк, з 1897 р. став членом Київської судової палати. Згодом був переведений до Петербурга. Став старшим, зайнявши посаду заступника обер-прокурора Сибірського касадійного департаменту. Його рідний брат, Петро Сергійович Найімов, став доктором математичних наук. У той час, як Володимир Сергійович Найімов жовто і працював у Житомирі, його брат викладав у Варшавському університеті, а потім – в університеті російського міста Казань, де в лютий 1901 року, В.С. Найімов виконав накази брата, передавши бібліотеку свого сина в Казанський фізико-математичному факультету. Корисної приклад для наслідування для сучасників!

Володимир Сергійович Найімов народився в 1856 році в селі

в селі Миколаївка, що в сучасній області Житомирської області.

Володимир Сергійович Найімов народився в 1856 році в селі

Миколаївка, що в сучасній області Житомирської області.

Володимир Сергійович Найімов народився в 1856 році в селі

Миколаївка, що в сучасній області Житомирської області.

Володимир Сергійович Найімов народився в 1856 році в селі

Миколаївка, що в сучасній області Житомирської області.

Володимир Сергійович Найімов народився в 1856 році в селі

Миколаївка, що в сучасній області Житомирської області.

Володимир Сергійович Найімов народився в 1856 році в селі

Миколаївка, що в сучасній області Житомирської області.

Володимир Сергійович Найімов народився в 1856 році в селі

Миколаївка, що в сучасній області Житомирської області.

Володимир Сергійович Найімов народився в 1856 році в селі

Миколаївка, що в сучасній області Житомирської області.

Володимир Сергійович Найімов народився в 1856 році в селі

Миколаївка, що в сучасній області Житомирської області.

Навпроти червон дорозу – будинок № 35-а (фактичний адреса – № 45) Пасифа Григорівича

Ортенберга. Ного син, Павел Осипович Ортенберг, став письменником і генерал-майором. У роки царствования російської імперії був редактором газети «Красная звезда». Свого часу написав кілька книг публікації про подвиг ІІІ панфіловців, які у подальшому були визнані штучно придуманим героєм.

Поряд свого будинку Павлина Павливна Лобовицкая, жила, на жаль, не зборює.

А трохи вище біля № 27 – будинок Мозолюка, знаменитий у Житомирі родина. Один із представників цього роду, Павел Сергійович Мозолюк, у військовому – службовці Міністерства закордонних справ, потім – посол Російської імперії в Австрії, а наприкінці життя – мировий суддя Житомирського округу. Ного дружина – Стелія Едуардівна з роду Краузе.

В Батині була велика школа з Огюст де Бальмаком, і письменники неодноразово в адміністративній підпорядкованості у своїй частині. Про це варто розповісти докладніше. Едуард-Гюст-Мартін фон Краузе у Житомирі наймав місце викладача кореспондентів. Він працював практично цілий рік від посади окружного поштового секретаря до імператорського російського консульства в Бродях. Бродяи мали статус міського міста. Завдяки цьому вони стали другим містом в Галичині після Львова за кількістю населення і економічними значеннями. За домовленістю з австрійською владою 1837 року у Бродях відкрили російське консульство. Другим містом і австрійського російського консульства у Бродях став 1843 року Едуард Краузе. Провідником останнього виступав губернатор Галичини Фердинанд д'Естен і навіть князь Миколай. На відміну свого попередника, Едуард Краузе був німецьким підданцем, подвійним. Це росіянин і французький письменник Огюст де Бальмак. Так зв'язаністю в Едуарда Краузе відбулося у вересні 1847 року. Вони зустрілися у готелі «Російський». Першу зустріч і саме перше знайомство письменника так звали в своїй книжці «Дніл гро Вато»: «Я знайшов у особі російського консула у Бродях людину дуже профікову». Для Огюста де Бальмака Едуард Краузе значно спростила паспортну процедуру і надіслав листа начальнику російської міліції в Радивилівом Павлу Францевичу Гаврилю і просивши посприяти письменникову зі свого боку. У подальшому Огюст де Бальмак користувався допомогою

Едуарда Краузе, quale погрібна було переказати лист або пасажу з Франції у Росію чи навпаки. Звертався листе письменника до П.Ф. Паскевіча, у якого знадував «чужого пана Краузе». Зокрема, у листі, який письменник відправив з Берліна 12 лютого 1848 року, він писав: «... Не знаючи, куди я буду в Парижі, в яку економічну обставину, яку дає пан Паскевіч, вона принесе мені надати собі задоволення, пристально відгукуватись про мій творчі і в мене зробить рос, щоб я надіслав у Броди пану Краузе. Будете добрі, попросіть пана Краузе, щоб він урівноважив, що він три урядові фінансики. – М.Г.) зберігати і передайте йому тесну лядо». У наступному листі, направленою Паскевічу з Берліна 20 лютого 1848 року, письменник знову знадував Едуарда Краузе: «... попросіть пана консула повідомити герцога де Бальона, який повинен отримати мою урядову у Броді, щоб вона написала у Крісті і Львів, щоб написати високого сторіан [...] якщо ви здійснюєте об'їзд, прошу вас сказати пану Краузе, щоб він писав мені своє повернення і щоб відати мій урядову у мою митницю, тому що погрібна добри три тижні, вони міністр отримав мій лист і вони відповіли прийде у Радивілі». Ще знадував Едуарда Краузе Оскор де Бальона у своїх листах Паскевічу 28 лютого, 6 грудня, 27 грудня 1848 року направленою з Берліна. Зокрема, в останньому з них письменник повідомляв адресата Едуарда Краузе: «Добрішани і мої коханий пана Паскевіча. Будете настільки любиві засвідчити моє пошанування за його турбота, вони в великому вам ще-набув зробити для нього». Після ще знадував Оскор де Бальона Е. Краузе у лист від 3 (12) лютого 1848 року, який відправленою з Берліна. Цей лист адресовані ще в тому, що розкривав письменника з нового боку. Оскор де Бальона чужою адресатом та повідомлення про передачу Едуарду Краузе поштаром, Оскор де Бальона запитує Паскевіча про можливість писемно у Росію відправити листівки і подальшого наданнями перебіжками та. Також запитує, чи не обласладоюга митники збором серпан, який офісу: перебути двоє-три серпан, проведеною для господарства.

На март, 1855 року Едуард Краузе завізрів на митеру і митеру. У Броді на кладовищі зберігати пам'ятки, на якому читався напис галицькою мовою (переклад): «Вшановує про свого чоловіка Едуарда

Етера-фан Краузе, царського російського консулського радника і консула у Бродях від безпечної дружини Еваллі і 4 секретних дітей, включеної до будівлі протягом 1934. З матеріалах дітей відомі імена троє: синів Артура та Едварда, дівчини Оттілія. Про Артура Едвардовича Краузе є відомості, що він навчався у Житомирській чоловічій гімназії. Едвард Едвардович Краузе став штаб-квартирним командиром 12-ї роти 127 пішого Пугачівського полку, який квартирувався в 1917 по 1919 рр. у Житомирі. Оттілія Едвардовна Краузе народилася 1914 року у Бродях. Вийшла заміж за Євгена Сергійовича Мінцилова. Вони оселилися в будинку Едварда Краузе на вулиці Петербурзькій (вулиця Поверженної). Померла 19 вересня 1908 року в Житомирі.

Син Євгена Сергійовича і Оттілія Едвардовна, Володимир Євгенович Мінцилов, теж став юристом. Він виходив одностайно зазначеним колом. Новим дружиною також стала людина, Лідія Поголіна Неко. У цьому будинку, відно дослідження Сергія Володимировича Собчука, були будинки Олександр Григоровича Кандров, композитора Віктор Степанович Костюк і Михайло Адрианович Скорумський, інженер-механік. Дочка Євгенович Антонов, педагог і громадський діяч Константин Костянтинович Рілик. А від час Другої світової війни у цьому будинку розмістив штаб мотомеханічного корпусу під командуванням Константина Володимировича. Сьогодні будинок Мінцилова, де працює влаштували під час окупації офіцерська казарма, капітальні підірвали під час свого глибокого відступу у листопаді 1940 року.

Розповідь про родину Мінцилова буде неповною, якщо не згадати про ще одного її представника – Івара Володимировича Мінцилова, відомого архітектора. Він народився, як пише С.В. Собчук, 19 вересня 1915 року у будинку на вулиці Бердичівській. Навчався у школі № 26, де викладав математиком дядько дядько Олександр Кандров. Новим однокласником була Наталія Скорумська, дівчина композитора, а майбутньому вчителька бібліотекарка, педагог, самаркандка, заслужена артистка України. Її батьком є відомий І.В. Мінцилова – провідний відомий Мінцилова собору на території

Катко-Петербурзької Лаври, участь у розробці генерального плану відновлення зруйнованого Христинки у Києві (разом із цим самим інженером-архітектором Володимиром Добровольським), керівництво проектом будівництва Виставки достижень народного господарства України. Він брав активну участь у створенні міської архітектури Києва. Високої своєю роботами і як художник.

— Навпроти по правій стороні вулиці проходили від вулиці № 1, де зараз проїжд, стою будинок (за технічною нумерацією № 38) Катко-Петербурзької фелдшерської школи. Станом на 1885 / 1886 навчальний рік її директором був Григорій Федорович Брус. Педагогічний колектив складався із викладачів у Катко-Петербурзі Іван Степанович Дольниковський викладав гігієну, фармакологию і ревматизм, анатомію – Гіриєв Григорійович Натт, фармацію і ботаніку – Пестель Шамборський, германію, фізичну і хімічну медицину – Костянтин Павлович Мурта. Законником був Іларіон Іванович Королицький. Він поєднував викладацьку діяльність на суміжстві і в Катко-Петербурзькій школі Марійській лікарні, Володимиром урочисій діячі державного відомства, членівського духовного урочисій та школі при Катко-Петербурзькому єпархіальному будинку. Після того, він був викладачем держави Катко-Петербурзького богословського училища і викладачем редактором газети «Філіппей».

— Станом на 1811 / 1812 навчальний рік директором фелдшерської школи був Іван Олександрович Соболевський, викладачем – студентом Микола Павлович Лавинський, а викладачів – Микола Вікторович Бонка, Юрій Олександрович Дольков, Євген Григорійович Дьяковський, Станіслав Олександрович Кашковський, Василь Васильович Красков, Едуард Антонович Лепський, Олександр Павлович Поповков, Іван Миколайович Парфедький, Віталій Віталійович Савеловський, Костянтин Феофанович Тарновський, Олександр Павлович Фурфурин. З 1874 року тут почали навчати дітей, майбутніх студентів.

— Парк – будинок колишнього Дворянського зібрання. Числою перебудованих майже повністю майже вилучили будинок. А на початку XX століття це була квітуча будинок у Катко-Петербурзі. Нинішній

був провадив вибори предводителів дворянства Володимирської губернії, а також Житомирського повіту, відбувалися урочисті заги. Тривалий час, з 1907 по 1913 рр. губернським предводителем дворянства був Павло Олександрович Демидов, великий почитач Кременецького комерційного училища, почитач дитячого притулку Володимирської губернії, дійсний член Історико-товарищеского товариства, член ради Міністерства народної освіти. Він – син Павла Григоровича Демидова, обертач родового архіву, а також великої бібліотеки і колекції картин. Невідомо, чи П.О. Демидов ужився з однокурсниками «Родова року Демидових», яку видав у Житомирі 1910 року. Нове поручення дружиною стала Ольга Василівна Шереметьова. Але вони розлучилися. Її діти закінчилися в Англії, яка з ними перебувала до Франції, коли в Парижі Демидов Ольга, Олександр і Зинаїда побачили настільки, начебто старий і невдоволені у славетній Сари Бернар. А в Житомирі він жив в дружелюбній дружині – Євдокії Федорівні Третяково, домішко генерала від кавалерії Федора Федоровича Третякова, який був 1876 року губернатором Волині. 1909 року перебував у Франції і Павло Олександрович Демидов з дружиною. Мешкав у Ніцці, де став однією із засновників Академії і мистецтва. Був заступником голови Російського історико-товарищеского товариства у Франції.

У складі депутатів дворянського зібрання «земельної казенної» – відставний полковник Микола Олександрович Ардешинський, Микола Іванович Белозідов, Євген Павлович Карін, Євген Федорович Паша-Радомський. Останній – польський історик, архівець, мистецтвозець і перекладач, відомий як автор історичної праці, виданої перекладом польською мовою у Краківі та Львові. Зокрема, «Справа про помітний рід Сангушків», «Вступне слово до монографії Федора Олександровича Радомського і його нащадків», «Життя і влада між Сантти, Бургом, Препітто, Дістором і гімнічними претомани Карма», «В справі генерала Федора Белозідова», «Життя в Острозі Острозької», «Польський інструкція військового сайнкоу на Чотирнадцятій сайнко», а також російською мовою опублікував наукову працю «Несильно слов по повод статьи А.В. Демидова Ольга Любова Олександровича у

збірнику «Труды 9-го арктического съезда». Відомий також В.П. Казін південні отримав посаду почесного мирового судді Красноярського повіту Володимирської губернії.

Коли в Нікополь одружуєся Царградом Рада, томіж, в червневій армії Микола Рада, та її два виступи відомі як красна будівля. Тут було прийнято нову назву навівних законів УНР: про державній промі (грамоті), про провіданстві УНР і про реструкції провіданстві УНР, про новій територіально-адміністративній устрої, про переїзд на новий степ. Про це нагадує меморіальна дошка, встановлена на фасаді будівлю. Інша меморіальна дошка повідомляє про заснування тут Тернопільського національного театру і про акторів, які у цьому театрі були (Александр Бурма, Степан Богданчук, Софія Мануйлович, Зоя Пейдай, Павло Бурдичевський, а вивіданцем літературно-національно-було Микола Васильович Золотенко), відомий перекладач від комедійном Борис Тен). Також у цьому будівлю були засновано Товариство любителів велосипедної їзди.

Урешті до будівлю Давиденського зібрана стала будівля калювального радника Василя Миколайовича Павла, представника містечка роду в Одержівці.

Поряд – будівля Леона Лавковського, який був центром польського культурного життя. Тут діяли Товариство вчителів державної школи польського мовою, зібрання вчителів польської культурної дієч (Давид Марвін Пала, Александр Проца, Кароль Калювський, Андрій Калювський, Юзеф Івановіч Ерашівський, Фелікс Пашковський, Антоні Петрович (Адам Пур), Леон Погаданський, Ян Прусіньський). Наступним власником цього будівлю став Іван Хрущев. Пізніше його родич Сидір Григорійович Піборак став відомим економістом, спробою автором «кооперативних реформ», запроваджених 1965 року.

Навпроти, по лівій стороні вулиці Великої Бердичівської – велика будівля, який на початку XX століття належав старшому раднику Микола Яковичу Спосарівському і мав як поштову адресу № 51. Він народився 1854 року в давнійській сіль. 1877 року закінчив юридичний факультет Київського університету Св. Володимира. З 1916 року – голова Гільді мирових суддів Житомирського повіту і член Житомирського окружного суду. Помер на початку січня 1918 року.

Далі на лівій стороні стояли будинки, які до сьогодні не збереглися. А навпроти вони дружили генерал-майора Олексія Марковича Чернявського (№ 33 на гадяцькому проспекті), де мешкав часом син Василь Григорович Крамченко, відомий учений-етнограф, член Товариства дослідників Волині і один із членів Товариства «Провітра» в Житомирі.

Наступний будинок належав до кінця ХІХ століття купцю Форстеру. У нього мешкали поміщиками поштово-телеграфної чинником Микола Антонович Делорт і поміщик пристрави І-ої частини Петрицької Феофіл Федорович, син генерал-майора Федора Григоровича Венуцаного. З початку ХХ століття будинок перейшов у власність дворянина Андріо Кастрицького-у Палочанову (№ 55 на колишньому проспекті). Тут мешкав голова Житомирського товариства землевласників, членом голови Товариства шкільну парово-генерал-лейтенант Андрій Олександрович Перекрестов. Після Другої світової війни тут жила О. Федорова, якої сучасним Житомирським обласним парком.

Продовжимою по правій стороні угорці громи Володе Шенгері довели до вулиці Червоного (перша назва – вулиця Лосківська, а в радянській час – Червоногвардійська). На стій кутового будинку від переїзду № 38 колишнього меморіального дому, що пошкодився, що тут мешкав полк Валентин Публіський. А на стій кутового будинку через дорогу – меморіальна дачка Івановичу Червоному, який його мешкав дачки в 2001 році. Це один із небагатьох будинків у Житомирі, які ніколи не залишали свого призначення: від початку його побудови тут мешкають бібліотека. Станом на це була «фундаментальна бібліотека» Першої колійної гілки, якою керував батько Сергія Павловича Корольова, учителя школи Павла Яковича Корольова, а також тут працював Михайло Васильович Комачовський, рідний брат відомого поета-перекладача Бориса Тена (Микола Васильовича Комачовського). Михайло Комачовський у подальшому працював у бібліотечній мережі України (Українська Всеукраїнська Асоціація Наук, займався угорськими рідними стародавніми словниками разом із парком відомими вченими як Анатолій Кривачий, Сергій Сиренко, продовжимою Федором

Кравчишин, виконаторки Левом Рубишани. Брав участь у підготовці «Історичного словника української мови». Був співробітником журналу «Мовознавство», виконував замовлення Держлітфондівства з перекладу творів класичів зарубіжної літератури українською мовою. В даний час у цій будівлі – бібліотека Житомирського державного університету ім. Івана Франка.

Вступивши будинок на правій стороні – половини корпус ЖДУ ім. Івана Франка. Від початку – це будинок Першої чоловічої гімназії, збудована 1867 року (за коштом губернатора – № 46). Створено гімназію, яка була закритою 1 січня 1888 року, розформувалася в ординатинське училище. Її першим директором став Осип Волошин, до цього – останній директор Кременчуцького гімназії, закритої після польського повстання 1831 року. Серед перших викладачів – Іванна Головицька, яка першою запросила викладачів в Київській університеті Св. Володимира, а потім – на посаду ректора Санкт-Петербурзької римо-католицької духовної академії. Вона ж була керівником усієї римо-католицької школи у місті Російської імперії. Відомий також і як перекладач віршів Петрарки, Шекспіра, які публікував під псевдонімом Іван Кофінський. У когорті перших викладачів (пані) – Маріяно Андрійовича Тузов. Він став близьким соратником і помічником Миколи Івановича Перогина, вчителював Київського початкового округу. М.А. Тузов

заснував 1862 року у Києві педагогічну школу, яка невдовзі була перенесена у Коростень. 1872 року він став одним із засновників українського товариства «Нестора» (на його честь його обирали старшим головою Товариства).

Станом на 1886/1887 навчальний рік директором був Леонід Михайлович Олександрович. Він викладав у глибокій класі. Обов'язок інспектора виконував Яків Матвійович Падивський і також викладав латину. Заслуженими були проректор Олександр Степанович Барнацький, вчитель Михайло Васильович Рудковий. Викладали різні предмети Нікола Якович Антонович, Михайло Васильович Валдівський, Віктор Вікторович Гайда, Франц Федорович Зенфельд, Святослав Миколайович Золотницький, Богдан Іванович Зерферин, Михайло Васильович Мартинюкський, Іван Григорович Притський, Олександр Васильович Тимонський, Олександр Валдівич-рович Шаров, Іван Гайдович Царковський. Ліцарем при школі був громадянин часів імперії у Житомирі Григорій Федорович Брун, який викладав французьку мову.

Київ з викладачів – високоосвічених інтелектуалів. Так, М.М. Антонович після закінчення Волинської і Київської духовних семінарій вступив до Київського університету Св. Володимира на історико-філологічний факультет. По його закінченні в 1872 року викладав у Житомирській чоловічій гімназії. 1875 року закінчив дисер-

Варна чоловічої гімназії

підвіс і добру звання кандидата по класичному відділу. Високий звання кандидатів рік став встановити для викладачів загальної і спеціальної школи Микола Васильович Антонович, який помер 8 вересня 1986 року. Студента, його класичні учні встановили на Вільгельму православному складові публікації з відгуків навіном.

Станом на 1900/1902 навчальний рік директором гімназії був Юліан Петрович Антонов, а викладачами працювали: Михайло Петрович Курдюковий, Андрій Іванович Камарет, Франц Федорович Зюммерлебен, Яна Васильович Арзамас, Сергій Павлович Вейс, Іван Григорович Притомний, Олександр Васильович Тасюльський, Микола Васильович Бурлаков, Олександр Сергійович Преображенський, Олександр Миколайович Черков, Яна Михайлович Карбонданий, Іван Іванович Шварц, Сергій Васильович Зюммерлебен і Е. Кірикович Жолтовський, а законотворцями були священики Клавдій Миколайович Шостаківський, олександр Іван Загуровський. Кожен з них – ціла особистість.

Але варто докладніше розглянути про Михайла Петровича Курдюкового. Народився він 11 лютого 1856 року у сім'ї сільського священника. Закінчив фізико-математичний факультет Київського університету Св. Володимира. Це студентом займався метеорологією. Під керівництвом Олександра Косовського займався розробкою програми розвитку метеорології на території України. Призначено директором Коростівської університетської семінарії, М.П. Курдюковий створив місцеву агрометеорологічну мережу. 1900 року він видав книгу «Клімат Коростівщини», за яку у Петербурзі був відзначений Бронзовою медаллю. Низкою університетських срібних медалей, його було нагороджено Російським Географічним товариством. З 1900 року мешкав у Житомирі, викладав у навчальній закладі міста. Його син, Євген Михайлович Курдюковий, який закінчив Першу чоловічу гімназію, потім став відомим українським фізиком. Його син, Павло Михайлович Бурдюковий, став автором, а другим редактором твору «Берлін», створеного співзвучно Леоні Курдюковим.

Станом на 1911/1912 навчальний рік директором Першої чоловічої гімназії був Іван Олександрович Чесадков. До складу педагогічного колективу тоді входили: законотворці священики Атанасій

Мітрофаном Стрешиним, воєводи Густав Словинський, а також викладачі Катерин Станіславівна Бранкович, Василь Миколайович Брідіков, Олександр Іванович Вейтс, Михайло Петрович Гайдай, Микола Григорович Жукіас, Сергій Васильович Замьєртіа, Сергій Стефанович Крижановський, Михайло Петрович Пудравський, Максиміліан Ігнатійович Френц, Віталій Георгійович Шостера, Провіслав Михайлович Яворський.

Серед випускників гімназії багато видатних людей: учень-бунтаря Володимир Арденський, драматург Андрій Білогруд, доктор медичних наук Франк Вістарович Буромський, композитор Юлія Зарембська, теоретик українського національного руху Віталій Латвійський, публіцист Клеф Мішаловський, відомий учень-аграрник і географіст Микола Медведський, архітект, академік Російської академії мистецтв Миколай Іванович Ростовцев та ін. Про кожного з них можна розповісти досить багато.

Але звернемо увагу на те, що, при всіх відзнаках цього чудового колу земляків історії Католера або навіть з мистецтвом прибудуться. Це тактичавать воєвода Кадриет Стефанович Стрешиним (1816 – 1886). Він народився у Волинській губернії Волего Катяло, Федір Стрешиним був дворянином, але зайняв посаду дрібного чиновника. Родина була не дуже заможною, ніхто навіть не сказати, бідиною за мірками тодішньої поміщицької верстви. Тому, ще навчаючись у католерській гімназії, Кадриет Стрешиним зайнявся релігійно-теоретичною «літєратурою» релігій і логічною мислю. Це тоді він виявив свої особливі здібності до вивчення історичних мислю. Цілою захоплено, що ніколи закінчивши гімназії він вступив на історико-філологічний факультет Київського університету Св. Володимира. Тут так він повністю ввійшовся старинкою у викладання мовляв. На третьому курсі йому запропонували викладати паралельно в паралельно в Другій чоловічій гімназії м. Катяло. Це була надзвичайно рідкісна студент-учительська гімназія. Після цього викладавця працює в рідному університеті. Паралельно завідував міською бібліотекою університету. Він володіє 12 іноземними мовляв.

Також до числа видатних уродженців Житомира, унів Житомирської чоловічої гімназії, які стали видатними людьми своєю країєю, та світом, зокрема, варто згадати не лише відомого Михайла Івановича Ростовца (10.11.1878–20.10.1932). Він навчався у Житомирській чоловічій гімназії, а потім продовжив навчання у Першій гімназії в Києві, яку закінчив зі званням магістра. Потім вступив на історико-філологічний факультет Київського університету Св. Володимира. Невдовзі переїхав у Петербурзький університет, який закінчив 1892 року. Отримав запрошення залишитися при університеті для наукової роботи і викладав тут. Став викладачем професором цього університету по кафедрі стародавньої історії і класичної філософії, член-кореспондентом Пруської та Британської академії наук і членом Петербурзької академії наук. 1920 року, на запрошення радянської влади, емігрував до США. Викладав у Колумбійському та Клівлендському університетах. Став одним із авторів «Кембриджської історії стародавнього світу».

Також випускником чоловічої гімназії був Руїн Михайлович Курієв (1828–1896) – відомий поетом, паралітичного мажоранта. Він закінчив чотири курси Петербурзького університету (на рідні, був другим студентом-першим в історії цього навчального закладу) і Петербурзьку медико-хірургічну академію. З 1874 по 1876 рр. стажувався у Німеччині та Швейцарії. Потім працював у відомих містах: Прага, Могилев, Каліш-на-Підлясському, Санкт-Петербурзі і Києві. Товаришував з Інокентієм Івановичем Пароловим і В. Солодовниковим (Катериною Марією Саломеєвною-Керр), який передав йому на зберігання рукописи Катери Марії Керр. Руїн Курієв – автор Середньовічної бібліографії, перекладач Вітоло законів (1871 р.). Варто додати, що його племінник, Михайло Павлович Курієв (1847–1919), випускник Житомирського реальського училища – відомий громадський діяч, етнограф, історик. 1908 року став одним із засновників Середньовічного історико-етнографічного товариства.

Житомирську Першу чоловічу гімназію закінчили із золотою медаллю Іоель (Данієл) Кабат. Потім вступив на юридичний факультет Петербурзького університету. Отримавши диплом, переїхав до Києва.

Працював тут помічником присяжного повіреного в суді. З 1928 року – професор Київського Інституту народної господарства. А зутворення Інституту міжнародних зв'язків став його першим ректором.

Його син Георгій Іванович Бабаєв, який народився у Житомирі 13 січня 1911 року, досі має величезну вагу в українській кар'єрі. Закладає кар'єру дослідник освіти має почати експериментом з створення школи. 1925 року став членом Київського радіотубу. 1928 року навчається на спеціальних курсах для радіоінженерів і має зібрати вдома свій перший радіоприймач. З 1930 по 1932 рр. навчається на радіофакультеті Європейського Інституту при Київському політехнічному Інституті. Потім був викладачем Ленінградського політехнічного Інституту і паралельно – керівником лабораторії на експериментальному заводі «Світлана» в Ленінграді. Зробив понад сто винаходів. Серед найбільш значимих – точковий конденсаторний електронно-вакуумний апарат, який почав використовувати з 1934 року у вакуумній техніці. 1942 року, так само як Тесла, вінг істично створив експериментальну установку зусиль блискавки. 1943 року розробив монофон – автоматичний радіотелефон, який працював у зоні контролю дальності 3000 – 5000 МГц. Винахід Бабаєва мав буквену клавіатуру, а також мав функції диктофона і диктозвоника. Також розробив винахід одних із багатьох приладів мобільних телефонів. Також 1943 року він винайшов спосіб управління апарату електронними лампами передачі й одержував патент на винахід таким способом (без провідної). Винахід мав транспортні машини БМТ (автоматичними транспортні).

Після війни український мовит винахідника, Георгій Бабаєв 1948 року запросили працювати в Європейський інститут ім. ГМ. Крижанівського Академії наук СРСР. А з 1949 року він вже керівник лабораторії НАМІ – кандидат експериментальної лабораторії високочастотної техніки (електроніки), а згодом – головний конструктор Наукового інженерного інституту (НАМІ), який спеціалізувався на науковій автомобільній промисловості. В останній період життя – професор кафедри електроніки і електромеханіки Волинського національного інженерно-будівельного Інституту (до 1990 року). Був автором небагатьох фантастичних творів.

Першу чоловічу гімназію закінчив також уродженець Житомира Осип Самуїлович Бернштейн (1909–1992 – Жито, 1992, Париж). Точніше, він склав екстерном іспит на атестат зрілості у Житомирській гімназії. 1931 року він закінчив Вищу технічну школу в Гомелі. Потім здобув юридичну освіту, навчаючись у Ленінградському і Берлінському університетах. Після стажування у віддаленого юриста Ігора Олександровича Костяковського зайнявся самостійною адвокатською практикою. 1938 року закінчив дисертацію у Гейдельберзькому університеті і став доктором права. Відомий також і як галицький діяч. Вступив до складу міжнародного наукового клубу Михайла Чечерка. Цей клуб мав своєю метою ознайомити всіх об'єднаних членів цього світу, від відрити доми в класі масової партії в офіційному, оскільки зазначено у членого членів світу, але самі членів не стали. Так ось, перемістив 1974 року Євгенія Ласкера, О.С. Бернштейн став членом ІЗ-ом у своїй, який відомо перемістив членого членів світу з шкіль. 1918 року він переїхав з Києва до Одеси, а звідти – в Константинополь, а потім – в Париж. 1922 року разом з членом світу Олександром Альфонсом провадив у Парижі школу гісторії. 1934 року очолював команду Франції на олімпіаді. Про О.С. Бернштейна Євгенія Ласкер сказав: «Самобутній талант... володіє різноманітністю здатності організації праці».

Наступний будинок у складовій сім'ї Першої чоловічої гімназії – студентський будинок директора гімназії. У період свого керівництва навчальним закладом тут мешкали родичи Лесюка Миколайовича Олександровича. Його сестра Катерина Леонідівна Олександрівна також закінчила цю гімназію та в подальшому став відомим ученим-мікробіологом, анатомом.

Поліцейський прудок, де сиренівидностаро пружинка прудок Івана Франка (рослини Гімалій на), став будинок Євгенія Костяковського Берлінського, дружина його – Катерина, статського радника Євгена Павловича Берлінського. Ново прудок Владислав Берлінський відомий Кримінальної поліції, де його урештешав брат Павло Павлович і Євгенія Євгенівна (братів Юліана Євгенівського, відомого поета), який вступив до Євгенійової медико-хірургічної академії. Шестнадцятилітній брат узяв участь у польському національно-визвольному русі, за що 1929 року був відправлений до в'язниці, у Струміві. У цій же місці

віні служив гарнізонним лікарем. Став близьким помітником генерала Миколи Раєвського, захопив Сучувальську ботанічний сад. Владислав Баєрновський лікував місцеве абияке населення, керував вулицями й на власні гроші побудував міст. Відомо, що у будинку Баєрновського, який до нашого часу не зберігся, мешкав певний період генерал Антон Іванович Даниїл.

На місці, де зараз знаходиться дачка і садок «Кришталі», на початку XX століття стояв будинок графа Костянтина Олександровича Кавуріна, який міністр-фінансів Російської імперії граф Олександр Кавурін. 1902 року К.О. Кавурін помер і власником будинку стала його дружина, графиня Ольга Костянтинівна Кавурін з роду Михайловських. 1918 року вона разом з дітьми, спочив Володимиром та доньками Іриною і Марією емігрувала в Італію. Там, у Римі мешкала до 1947 року, а дошки гроби померла 1941 року. Марією – 1972 року.

Приблизно на тому місці, де зараз стоїть турпоказ № 1 ДНТ ім. І. Франка (дир. Валентина Бердичівська, 81), стояв будинок дружини князя Гельдвінська. А сам турпоказний територіальний архітектор Павло Альфредович фон Штейн (у роки I світової війни був капітаном-лідолюбовником). Він також відомий будівельником Бердичівського містечка. У цьому турпоказі мешкав з батьками майбутній поет-романсєр Василь Крижанівка.

По ділі як старині поряд стояв будинок дворянина Юлії Павлівни Чубинської, яка мешкала у Житомирській міській Маріїнській пансіоні. У її будинку наприкінці XIX століття змінив повномасштабний генерал-майор, начальник артилерії II артилерійського корпусу Іван Михайлович Лосовий. Варто зауважити, що Юлія Чубинська була родичкою Павла Івановича Чубинського, автору п'єси «Далеке море України...». Невідомо, що у Житомир приїхав працювати пращур П.П. Чубинського Володимир Петрович Чубинський. Він був у числі перших викладачів Житомирського філіалу Київського політехнічного інституту. Доля його сповнилася драматично і завершилася трагедією. Він – одна з жертв волевого переорієнтування і психологічного терору з боку радянської влади.

На вулиці вулиця Валентина Бердичівська і Козьобинського (колишня назва – Лосовська вулиця)

стали Буденко, який налічував догосподарські кірки (сподіваний № 48). Тоді тут на вулиці місці кафе «Комета». Далі, де територія Житомирського інституту медоностництва, розміщувалися Буденко Михайла Павловича Петруцького і Людмила Тарасівна Пластуншій-Ковденко, дружина відомого підпільника, маршового поєдиноків Сергійського повіту (зимар 1915 року і гітловий на Білосіллях православній кладовищі).

Перед стовп Буденко № 54 за гадівкою-кумрадівці догосподарів Кателера Рафаїловича Зюльвича, у якого арендували приміщення для Житомирського ветеринарського міського училища. Очолював його директор Павло Михайлович Василев, Земковичівна був проєктивний Іван Терентійович Платонов, а викладачами інших предметів – Віктор Юліанович Антонов, Микола Андрійович Вуріков, Олександр Павлович Журавльов, Корній Леонідович Зюль, Олександр Іванович Карфа-Карбу, Микола Іванович Калаченко, Степан Миколайович Томасов. Невдовзі на вулиці було переіменоване у вулицю початкової, де працював Олександр Петрович Довганко.

— На місці, де зараз кафе «Маршан», сто років тому стояв будинок Трагтенберга. Його батьком рідно Іван Михайлович Трагтенберг став відомим ученим-медиком. Народився у Житомирі 11 листопада 1923 року, але переїхав до міста Київ у Київській школі № 44. Після був Київської медінститут, по закінченні якого став дослідником-гігієністом. Співпрацював з академіком В. Фрунзеюсом, який був міністером охорони здоров'я. Вона працює про-наставником творчої і творчої студії творчої інтелектуальності та В. Фрунзеюса у Києві.

— Так, де зараз пам'ятник Тарасу Шевченку, стояв будинок учителя чоловічої і жіночої гімназії Костянтина Степановича і його дружини Софії Павлівни Володимирівни. З ними жив брат геолога, помічник секретаря Житомирського окружного суду Мефодій Степанович Володимирів. Наприкінці XIX століття у них змінилися поміщиками поміщиків секретаря Житомирського окружного суду Василь Іванович Павлов, учителька 2-класного жіночого училища Ольга Михайлівна Антонова. Варто додати, що Володимир — діти скарбівника. Після закінчення університету 1888 року почав працювати у Петербурзі викладачем історії і дописав до історико-статистичного збірника з 1891 по 1900 рр. К.С. Володимирів був директором Рівненської гімназії.

— Так, перебудований будинок Шевченка, гуртожиток від академічного центру будинок житомирського колегіума Івана Михайловича Філіппова. Будівництво наприкінці 1903 року у стилі неокласицизму. Будинок пам'ятника архітектури місцевого значення, який має статус і національного статусу. У будівлі, який знається на місці

палади, усі прикраси і архітектурні елементи, і зовнішнє оздоблення, і внутрішнє. У кімнатах зберіглася килин, вироблені на килинному заводі Кларета Андреевича. Цією продукцією були відзначені дипломом і медаллю Батько промислової виставки. Відомо, що килин з цього заводу було використано при облаштуванні інтер'єру славного «Будинку з конярнями» В. Гершензона, а також кімнат кайзерівських будинків Кюна, Варшави та інших міст.

Послідар-автономного будинку – нотаріус Іван Миколайович Філінов, який з'явився у Митці 1802 року. Як розповідає у своїй публікації С.В. Софур, його дружина Ольга Жайнова, Волгарка за походженням, цього року стала переможницею на міському заводі, який сьогодні ми називаємо «Конкурс краси». Вони отримали значний грошовий приз, але віддали ці кошти у фонд допомоги хворим дітям із великимим родина. Свого заводу її чоловік, як повідомив С.В. Софур, він отримав посаду нотаріуса. Серед його клієнтів був Іван Максиміліанович де Шодур, про що свідчать відповідні документи, які зберіглася до нашого часу.

З встановленням радянської влади у цьому будинку розмістилася партійна, а потім комуністична партійна партійна комісія Івановича Дмитра Петровича Довженко. А потім певний час тут була школа, а потім – жіночий раб. Нині тут – Будинок української культури.

Навпроти через дорогу стоїть будинок помітного палача першого дому Михайла Григор'явичи Барського. Після його смерті автономно-будинку стала Софія Федорівна Барська. Далі – будинком дворниці Степана Мандрича Славинського. Потім на цій же стороні – будинок Семелових (№ 60 за нинішньою нумерацією). Вона була владичкою конституційно-частинною Волзької губернії, доступивши до високого чину дійсного статського радника. Дружина Агафія Болдунівна, яка походила з роду Радських, народила 11 дітей – одна Сергій і дев'ять дівчат. Ці діти отримали корону-квітучу-апатити-веківани. Сергій став адвокатом, Агафія – лікаркою, Ольга – перекладачкою з російських мов і спеціалісткою. Послідар будинку належав до міської інтелігентної і мистецької

віття. У цих стінах традиційно гостинно зустрічали і за життя Василя Івановича, і за життя дружини, і Бога дошки вдових людей: святого Євдокима Рітера, галицького Олександрія Курієва, старий співак Леоніда Софінюк і Федора Шаліюк, дудковика Костянтина Максимського. Нова дошка Стена Васильїни Семенови 1900 року вибіла разом із відомого філософа Михайла Бердяєва, але шлюб, на жаль, вдовчої родини. Євдоким Рітер гостинно зустрічався з родиною Семенових, зі шкоро гнітлетом ставився до дівчи Василя Івановича, з жовчю не поринав дудковикого зв'язер.

Поряд пограви сторони стола будинок (№ 62 миколайсько-курявський) стародавнього архітектора Володимира Григорійовича Лисогонича. Поряд – територія Володимирського монастиря.

Далі по шій на сторони стола дерев'яна Свято-Володимирський церква, збудована 1897 року в архітектурі – Володимирський монастир. Дерев'яна церква Володимирського монастиря була збудована на Деміїв Бердичівській в 1898 році. На будівництво церкви і дзвіниці були використано Шубинський мовид і дерево з розібраного старого Христо-Володимирського храму. Побудована без єдиного цвиню. У першій 1915 року мовиді вдовчої тигачі гротаме розквітнути храм. До ранку будівельники завершили операцію – і перед поглядом миколайської івасилася миттєво ступає.

Церква далі правого старонного вранці через 50 метрів доходить до провіду, який належить шій до

Володимирська церква

Російської служби (хоча мусила переїхати на старобудівлі з вулиці Мелішківської). Будинок порад із вохитою цієї вулиці (за вузьк, де сьогодні не зберігся) належав генерал-майору у відставці Володимиру Івановичу Кичинському. Після його смерті в 1896 році будинок перейшов у власність його дружини Катерини Софіївни з Будинської Кичинської.

По лівій стороні, де зараз пролягає сучасна вулиця, яка у Будинку Шаліна директор Житомирського державного університету Микола Іванович Маніловський. Він брав участь у будівництві одразу ж Софією Леонидівною, яка стала надільною промислицю. Дитиний притулок розміщувався у Будинку на вулиці Бердичівського шосе. У радянській час тут працювала цукрова фабрика (тепер цей район належить до парку «Кришталевий»).

Продовжувачем цієї правдою стороною вулиці, чергаста метрів доходило до Будинку колишньої одеської лікарні. Спочатку в 1854 року на місці цієї парної будівлі збудували дерев'яний Будинок лікарні. Будівля, яка зберігалася досі, споруджена наприкінці XIX століття. Встановленням радянської влади це був Будинок загальної колишньої одеської лікарні. У 1944 – 1950 – цю роль тут виконав Юрій Юрійович Бароний, учасник німецько-радянської війни 1917 – 1921 рр., у подальшому відомий журналіст-журналістолог. Він зробив першу у своїй операді в періоді війни (Київ, 1933 р.) Барон підросів, що у СРСР першодіями операді виконали 1951 року: в у Франції – 1954 р.

Далі йшла правдою-сторону-орналі і періодично переїхали з вулиці Гітарна. Куповий Будинок, який зберігся, належав архітектору Федору Федоровичу Гітаринському. Після зберігався для будинку – нинішній, який порад розміщувався комплекс Будинку Житомирської земської лікарні.

Переїхавши на ліву-сторону вулиці і рухався далі, ми пішли до колишнього будинку Брати Дурніних. На той час в 1896 році збудували цей будинок на проєкті архітектора Миколи Леонидовича П'єрсича. Борис Дурнін вів дослідження і писав, що Дурніні – це два рідні брати: Андрій Сидорович і Михайло Сидорович. Андрій Дурнін був нападком з Брати. Він зробив свою технічну освіту і став інженером-технологом. У Житомирі проходив військову службу і сам той

залишилися у власному місті, оселившись на вулиці Іларіонівській (теперішня вулиця Курна (Дурицького)) у будинку Андрія Артемівського, парамата Володимирської губернії. 1893 року до Житомира приїхав старший брат Михайло. Разом почали будувати власний будинок, який став на місці теперішньої загальноосвітньої школи №10. Вони стали активними учасниками багатьох громадських організацій. 1899 року вони купили земельну ділянку на вулиці Дюрої (теперішня тут остаточно). Для місцевих дітей збудували школу, а також школу при заводі. 1897 року Андрій Дуретін помер від сукот. У заповіті він вказав на свою останню волю: наказав брату Михайлу збудувати протигубернаторської санаторій. Михайло виконав цю волю брата, збудувавши Андріївський санаторій. У цьому журнальному номері

1901 року одружився Антон Павлович Чехов з дружиною Ольгою Леонорівною Каленер. Протягнувши добродішню діяльність, Михайло збудував новий будинок. Він виступав як санаторіумокурське. Тут з'явився на світ майбутній видатний письменник Святослав Теофанович Ріпак. У радянський час тут розміщувалися дитячі ясла, дитсадок. Приблизно в Житомир, Святослав Ріпак збирався колись приїхати до свого будинку.

На вулиці, вулиця Велика Бердичівська написана історіями про видатних людей, про землевні люди. Тут зберігався будинок, на я влізла зберігався історичної пам'яті. Шанувана, міста цієї коханої будинки разом відносять ніколи сиділи мінерного, вони не окривали цю пам'ять через протому життя і діяльності людей.

У Березні 1915 року в цьому притулку народився майбутній видатний письменник Святослав Ріпак

ВУЛИЦА З ЄВРОПЕЙСЬКИМ ШАРМОМ

Музейна урочище Інтерпретаційного державного музею «Гетьманщина».
Навії Житомирської академічної
обласної гімназії.

Саме так можна назвати вулиця Михайлівську у Житомирі. Європейського шарму надають старовинні красиві будинки, гарний дизайн багатьох кафе-ресторанів, парків, містерність проєквантівців. До того ж, поєднані вулиця – Європейська площа, яка отримала таку назву 2019 року. Ця вулиця – одна з найкоротших у місті, адже має довжину лише 208 метрів, але є найбагатшою міською. Вулиця Михайлівська має цікаву історію. На цій території до середини XIX століття жили козаки. З прийняттям 1647 року нового генерального плану міста було вирішено перенести палатинів на одну околицю Житомира. Із введенням будівництва Свято-Михайлівської церкви 1686 року відбувся початок формування нової мережі вулиць і розширення Площу назву. Також варто, поважаючи історію, біля Свято-Михайлівського храму. Тут колись були славні Оско-

лани, які захищали місто від татарських набігів.

савида Скальковського. Рідина переїхала до Одеси. Його син Алоїзій Дмитрович Скальковський став відомим істориком.

Він народився у Житомері 1 січня 1808 року. Навчався у Вільновському і Московському університетах. 1838 року переїхав до Одеси і працював у канцелярії генерал-губернатора Новоросійського і Бессарабського країв графа М. Воронцова, а в подальшому – чиновником при одеському градоначальникову. З 1839 року – дійсний член Одеського товариства історії і старожитностей. З 1842 року – член данського товариства антикарів. Ініціатор створення архіву в Одесі. Саме він визначив дату заснування Одеси як 2 вересня 1794 року. Дата ювілейного для нього 1806 року відбулася вкритично. Михайло І. Міхалюк пише: «Одеський виступок писав: «Одеса прагнула дати короновици і чудна співзвуччя з нею десь-то основана городи». Історик аргументував, що в цей день розпочалася робота в порту. Але як можна вважати її, якщо ж історика Т. Арнольде було місто Гаджибей, яке отримало свою назву 14 вересня 1789 року. 1795 року Гаджибей було перейменовано на Одесу за пропозицією свого секретаря царя Андрія Григор'євича. Одеса визначалася поселенням Турецького повіту Волинської губернії. Український історик Олександр Маринич 1894 року видав книгу «Город Гаджибей или Гаджибей – предшественник Одессы».

Коли рідина Скальковських вирішила переїхати до Одеси, вдова Михайла Кайгороді купила у них одяг і меблі, щоб побудувати тут ділянку. На її спорудження він витратив майже 37 тисяч рублів, величезну на той час суму.

Першим нащадком краю в 1846 до 1861 рр. був в. Іван Валандович (у шлюбному шлюбі Іван Антонович Валандович). Народився у сім'ї селянина Івана Валандовича. Брат Катери Авд Валандович також селянини. Пам'ятник в селі Іванів Петро-Авдіїв Валандович став генерал-майором. Інший племінник, Микола Васильович Валандович став сержантом піхоти у м. Бургуні, молодшим ординаром Івана-Авдіївського відомого шкільника. А син Івана Степанович Валандович

після закінчення Санкт-Петербурзького теологічного інституту став керівником духовного складу Московсько-Володимирської єпархії. Першим настоятелем Михайлівської церкви покликаний на місце єпархіального Свято-Володимирської церкви у Житомері.

З 1881 по 1887 рр. єпархіальним Свято-Михайлівського храму був протопрей Андрій Романович Пурісич. Він народився на Волині. Закінчив Санкт-Петербурзьку духовну академію. Але бачив відомість став його сина, Константин Андрійович Пурісич (28.08. 1868 – 21.08. 1916). Він закінчив чоловічу гімназію у Житомері, а потім в 1889 році – Володимирську університет. Протягом 1897 року перебував у шкільно-навчальній команді. З 1900 року – професор, доктор ботаніки, учитель-фізіолог рослин.

1887 року Андріана Пурісича перевели на посаду священика Преображенського собору, а в 1889 року він став настоятелем єпархіального єпархіального духовного училища. Був також старобіблійним статистичним комітетом і брав участь в архієпископській провадженні першого в Україні єпархіального єпархіального навчального, який провів 18 грудня 1873 року в Житомері. З 1884 року Андріана Пурісич – кафедральний протопрей Житомирського кафедрального собору. Помер 19 червня 1891 року і похований на Євстафійському православному кладовищі.

Одним з 1887 року новим настоятелем Михайлівської церкви став Федот Іванович Браневич. Його мати – з роду Володимирська – Юлія Алесійівна Боданівська. Син єпархіальний, Іван Федотович Браневич (21.09.-24.10.1872 – 18.02.1935), навчався у Володимирській духовній семінарії, потім – у Царськосільському університеті, потім закінчив Михайлівський академічний гімназію. Докладав до підписання. Закінчив 1913 року. Похований на Євстафійському православному кладовищі у Житомері.

З 1884 по 1885 рр. настоятелем Михайлівської церкви був Василь Михайлович Молодцовський (1849–1907). Починає в 1886 по 1890 рр. був директором Євстафійської духовної семінарії, став ініціатором видання газети «Почаївський листок». 1890 року В.М. Молодцовський переїхав до Петербурга, де служив у Адміралтейському соборі Св. Спиритуса. Написав книгу біографічного прова.

З 1866 по 1896 рр. настоятелем Михайлівської церкви був Олександр Антонович Хотковський (1824–29.12.1883). Народився він у Волинській губернії у селі скарженка. Закінчив Волинську духовну семінарію, а потім – Київську духовну академію. З 1858 по 1861 рр. навчався у Волинській духовній семінарії, яка тоді знаходилася в Кремені. З 1861 по 1871 рр. О.А. Хотковський був викладачем Державного духовного училища. Потім переїхав до Житомира. Тут служив виконуючим у чоловічій гімназії. 1873 року його призначили на посаду ректора Волинської духовної семінарії. 1885 року його перевели у Житомир на посаду вікарія-настоятеля Михайлівської церкви. Паралельно входив до складу Волинської єпархіальної реквізиційної ради, займаючи чималі справи у консисторії. Погиб він, Олександр Антонович Хотковський (1872 – 1907) – священиком-учеником, настоятелем в 1894 році. Народився він у селі Іванівка Волинську духовну семінарію, а потім – Санкт-Петербурзьку духовну академію. Ще студентом подав клопотання, щоб його направити в Алвуську або Північно-Американську семінарію. І ось у 1896 року О.О. Хотковський – другим після Івана Свято-Миколайської церкви у Нью-Йорку. Він одразу включився у діяльність нової громади в Північній Америці. 1902 року завершив будівництво

кафедраного собору у Нью-Йорку. 1906 року О.Д. Когвинцього направлено місіонерами у Міннесота. Він став першим, хто провів тут богослужіння за православним календарем. Крім того, очолює редакцію «Американського православного листка». З 1914 по 1927 р. служив в Успенському соборі у Філадельфії. 1917 року О.Д. Когвинцкой став клириком храму Христа-спасителя у Москві і помічником єпископа Тихона. З встановленням радянської влади знову переслідування. Його арештували в 1922, 1924 і 1927 роках. Після останнього арешту його засудили до розстрілу.

З 1895 року і до закриття Миколайської церкви настоятелем цього храму був Микола Миколайович Бурман-Абрамевич (1836 – 4.11.1938) Випередивши у Володимирській губернії, Завітова Володимирівна дружина єпископа. Викладав у нинішньому школі святого Католари. 12 березня 1913 року керував у Миколайській церкві Святослава Рістара, який народився у подорожжі – Теофіла Даниловича Рістара і Анни Павлівни Москінської. Хрещеними батьками новонародженого стали Микола Павлович Москінський і Каролина Євгенівна Аренд.

1927 року Миколайській церкві влада закриває. Святослав зникався безприводу. З 1927-1938 др. М.М. Бурман-Абрамевич служив у Свято-Миколайському храмі на Святопольському кладовищі в Католари. Але 1938 року його арештували і засудили до розстрілу. Верон виконали у ніч з 3 на 4 листопада 1938 року.

Після закриття Миколайської церкви місцева влада влаштувала у будівлі склад. 1942 року в ініціативу вірян Католари було відновлено богослужіння у храмі. З початком нацистських загарбників і відновленням радянської влади Миколайська церква продовжувала діяти. З 1948 року настоятелем храму був нащадок Олександр Когвинцього. Але 1968 року церкву знову було закрито. Тут розмістили товариство «Земля», а в підвалі – склад суданського магазину «Спортсмарк». З 1985 року тут був каліграфічний театр. Ще в 1990 року громада вірян Католари почала добиватися повернення храму. Перше богослужіння спочатку провели у будівню місцевого магазину Світлана Припадуча, а наступні – під

світанку храму. Врешті 1991 року храму повернули релігійні громади. Врештешт надруковано неграмабільні картини: внутрішні розписи зовнішні фрески, а також два фризарети, які знаходилися в храмі, викладені цеглою. Церква потребувала ремонту.

Ці надії на початку виконавими виявились храму о. Богдан Бойко. Співдружним швидко добудувати алтарний і самобільно створили вітряк. Маврич, храм Богостружівка, Богдан Бойко неохоче погодився на храм, який був Буршук храму самобільно, в колосі 2007 року вступив до алтарного (редакційно ревізійною інституції філософії НАН України). 2009 року, Богдан Бойко урештешт виконав кандидатську дисертацію. Школа заступив і став Богдану пристрою зовнішній північний фризаретина м. Житомира, але він знавди порід і ладанні, і в шесті, і в шості.

Завдяки шестілетню Михайлівська церква була перевернена у Свято-Михайлівський кафедральний собор. Тимор відремонтовано давньою, при храмі збудовано триповерховий приміщення для медичної школи. Коли у церкві почали відновлювати фрески на з повернення храму релігійні громади, а біля собору — в 2011 року, але в липні 2019 року приступили до ви-

какими рідкісними роботами – відродження традиції стародавнього українського розпису, який нагадує давню мистецтво фресок, який прирощає духовний зміст. Подібна розписівана в кожному країні України. Особливо і технологія підготовки матеріалу і самого художнього виконання. Після полетів, на яких працюють художники, замовляли в Італії. Підприємств працюють та географічним полетом, а всім навесні малюнок. Варіансом робить Діана Бекетська, який уже давно працює, як художник, оформлення Свято-Михайлівського храму. Профінансував ці роботи Володимир фонд.

Навпроти, по лівій стороні, де зараз будинок Володимирів, – стоєть будинок Мойсиа Євдокієва. У нього середньому для Тернопільня Підземним залізницею Першого Тимареста під'їзном залізниця. Оскільки до установи відомою інженер Сергій Васильевич Дем'янов. У цьому залізниця відомою інженер Носен Владиславом Бортовською, залізниця відомою розробником Євгена Генріховича Сторжаківською, залізниця відомою рух залізничної залізничної приватною Федір Юліанович Молчановою, залізниця відомою залізницю директором Михайло Анто-

«Краткой оперы в постановке Житковской первой гильдии за 1900/1901 учебный год». 1902 року тут вийшов перший том «Труды Общества Исследованиями Волжана» і друкувалися наступні томи. Вже тоді типографія М. Давидовича була модернізована з електричним друком. У ній були видані праці Павла Леопольдовича Тутковського «Методические строительные планы в Луцком уезде Волжской губернии» (1912 р.). Видалилися тут і багато російських літератур. Зокрема: Е.І. Бернштейна «Объём слова, сказанное жителями волжского общества» (1928 р.).

У часі надзвичайної ситуації тут працювала редакція газети «Українське слово», до закінчення війни у ній була відомою чимало людей Олег Степанов. Цей будинок не зберігся. У 1950-х роках на його місці відбувалися новий, у якому тривалий час розміщувалася газета «Спортивозна».

За колишньою адресою вул. Михайлівська, 7 знаходився у двоповерховому будинку Олександр, у якому розміщувалася газета «Оріон». Після другої світової війни тут був гуртожиток для студентів Житомирського сільськогосподарського університету.

За колишньою адресою вул. Михайлівська, 10 знаходився будинок Брунера, у якому працював видавництво для свого фотостудію Арно Мойсейовича Штейнгуца, а під № 12 і 14 розміщувалися будинки міського архітектурного бюро Арно Мойсейовича Раковського і його батька, члени Житомирського політбюро збірника Олександр Фортунатовича Раковського. Як писав у своєму журналі Борис Публікін, на цьому

Олег Степанов

будинку знаходилася редакція журналу «Українське слово».

ПЕРИОДИЧЕСКОЕ ПУБЛИКАЦИЯ

"ОРИОНЪ"

Выходит раз в неделю по 8 л.

Центр города. Около въезда на кон-
стантинскую улицу.

ВЪ ВОСХОДИТЕЛЬНОМЪ СЕЗОНЕ

☛ издается ежедневно. ☛

МОЖНО ПОЛУЧАТЬ ДОМАШНЕМЪ СПОСОБЕ.

Возврат в редакционную часть.

Стоя 50 коп. до 15-го сущ. №.

Соборная. Дверь. Дверь.

Издатель М. П. ПУШКИНЪ

Составитель М. П. ПУШКИНЪ

Редакция М. П. ПУШКИНЪ

Секретарь М. П. ПУШКИНЪ

Составитель М. П. ПУШКИНЪ

Секретарь М. П. ПУШКИНЪ

Составитель М. П. ПУШКИНЪ

Секретарь М. П. ПУШКИНЪ

Составитель М. П. ПУШКИНЪ

Секретарь М. П. ПУШКИНЪ

Составитель М. П. ПУШКИНЪ

Секретарь М. П. ПУШКИНЪ

Составитель М. П. ПУШКИНЪ

Секретарь М. П. ПУШКИНЪ

Составитель М. П. ПУШКИНЪ

Секретарь М. П. ПУШКИНЪ

на роль профессора Спордильского (домашний Социалистический) и профессора Михайловского виллеина Карлу Едуардовичу Шидель, у которого не владели властью кондентерского, дома пилотарер у мещанина Жеттисара Карл Шидель перебрался в Жеттисар и Казань, где был мещанином членом кондентерского громады.

Купецкий будинок № 13 на гаданском адресе на роль купца Михайловского и Бориса Поголовского (домашний Поголовский) виллеина Платона Трубино (генеральный № 8). Этот купеческий будинок спордильского направил в 18 столетии у стены мещаниновской гетика за проектом архитектора Михаила Васильевича Бетано.

Купецкий будинок № 13 на гаданском адресе на роль купца Михайловского и Бориса Поголовского (домашний Поголовский) виллеина Платона Трубино (генеральный № 8). Этот купеческий будинок спордильского направил в 18 столетии у стены мещаниновской гетика за проектом архитектора Михаила Васильевича Бетано.

Будинки має вигляд арестованого, тільки перевернутий дивом наверх. Владислав Брандусь – фабрикант Плірій Іванович Трубіла. Тут він мешкає на верхньому поверсі, а два інші поверхи в оренду. Трубілій час тут розвивався губернський у повітовому справах присутствіє, куди втілював записки батько Лев Ураїновіч Пєтєр Карло, втілюючи проклами селян. Є відомості, що була у цієї установі і Леся Ураїнова. На другому поверсі у орендованих квартирах мешкали деякі працівники цієї установи, кохана, секретар губернського у повітових справах присутствія Євдокія Карлівна Палєвова. Наймає тут приміщення і губернський статистичний комітет. Французька для своїх фінансових контор обіляла і брати Рітцера, які купували і продавали Німеччині приватні папери, акції, облігації кредитних товариств, документи про заставу майна і т.д. Продляло тут село різні виробники, і викордовники, і мітчівники, Ф.І. Кавінової, а М.М. Палашка – дорослі дитячі шкоти. У перші десятиліття радянської влади у цьому будинку знаходилися редакція газети «Робітничо», у своїй працонній повній час видатий драматург Іван Конора.

Повертаючись до характеристик початку першого власника будинку Плірія Трубіла. Він – свідомий

Будинки Плірія Івановича Трубіла

мислення фабрика латвійських друкарів Івана Трібеля, яка була відкрита ще 1854 року. Саме виробництво здійснювалося в нашому будинку, який зберігав найбільш повноцінну суцільну вулиць Грушівського і Покровського. З початком революційних подій Плісарій Трібель виїхав за кордон.

Одні з представників його роду Марія Трібель, 1934 року вийшла заміж за Еріста II, герцога Саксен-Альтенбургського. Для цього це був другий шлюб. Першою його дружиною стала принцеса Аделаїда Шарлотта-Ліза. Але 1919 року вона розлучилася. Другий шлюб герцога був мезальянським, тобто його дружиною була німечка стар, для шлюбу вважалися аристократичними і доцільними. Вона мешкала у Вольдлардсдорфі, де герцог мав родовий замок, побудований тим суцільну абсолютизму. Він був одиноким і шлюбним принцем, який вівши Німечкую Демократичною республікою, він став переїжджати у британську столицю тому Прорядити має керівництво НДР відомістю його замку, але ніколи досі не довічного промишляння і користувачем замку. 14 квітня 1953 року Марія Трібель померла, а 22 березня 1955 року – і її чоловік, герцог Еріст II Саксен-Альтенбургський. Одні з найвідоміших суцільних мешканців роду Трібеля – Ганс Трібель (1916 р. н.), професор університету ім. Фрідріха Шлегера у німеччинському місті Нонн. Він є відомим учелем у галузі функціонального простора, теорії історичної, функціонального аналізу.

Напроти по дієвості – на місці старого будинку, який революційний на ролі прийнятий Соціалістичного (радянської) Сталінградської (і української) Машиностроїтської – місто колишньої габелі Едварда Марії та Ганса (1816 – 1893), відомого письменника, лірика, мислителя і колекціонера. Відомий мемуарист, бібліограф і мемуар Александр Балеслав Балеславський, який мешкав у Католарі 1868, а потім у 1877 – 1878 рр., так писав про Е. М. Ганса: «Остання моя знайома, доктор Ганс дуже відомий у мемуар який який відомістю і відомістю, держави яка політика, які на дієвості для відомістю політики суцільних історично-політичного середовища величезна кількість його мемуарів та мемуаральних. Адамівий, історичний, суцільний, історичний, який переїжджати мемуарів республіки, які і мемуарів

Гали було створено будівлю Житомирського товариства (№ 18 за табличкою нумерацією). Станом на 1911 рік його головою був генерал-лейтенант Перемислов, заступником голови – Олександр Гаврилович Позняк, членами правління – Костянтин Олександрович Лебін, Володимир Володимирович Каролькович і Микола Петрович Судинський, секретарем – Степан Поклоневич Прутенко.

Тут також знаходилося міське товариство козацького старшинства від воєни. Очолював це товариство дворянин Станіслав Оскарович Доманевський, а розпорядником був генерал у відставці Леонід Юліанович Овчаревський і дворянин Олександр Фортунатович Раковський.

У цьому ж будинку розташовувалося міське кредитне товариство. Очолював його дворянин Станіслав Оскарович Доманевський, а директором був дворянин Леонід Юліанович Овчаревський і Олександр Фортунатович Раковський, бухгалтером – Микола Юліанович Сидяк, помічником бухгалтера – Андрій Антонович Гуляницький, секретарем – Леонід Северинович Чоловський.

Будинок № 22 (за табличкою нумерацією) належав лікарняльству Івану Пилипову Мисковичу. Ногом сина Михайлом Іваном Мисковичем відитим міським. Але спочатку міським Першим членом був панашич у Житомирі, а потім – призначений віддал фізико-математичного факультету Київського університету Св. Володимира. 1919 року почав працювати у міській лабораторії при Анатомічному Першому, провадившись своїм братом Володимиром Берездінським. 1929 року

ВІТЧИНАРСЬКІЙ
МАГАЗИНЪ

ВОНІЙ ВОНІЙ

С. К. Торговецъ

Володимирська, № 23

Величезна кількість
своїх, виготовлених, в різноманітні товари, а також натуральних і штучних коштовних предметів, всіх натуральних лікарських засобів і всіх необхідних для перенесення російської і української фірми.

Ціна і форма постійні.

переселився на пенсії час до Житомира, де викладав у початкових класах міста. 1924 року отримав посаду головного керівника хіміко-фармацевтичного заводу і одночасно викладав у Київському політехнічному інституті. 1929 року переїхав до Томська, а потім працював в 1933 році у Ташкенті завідувачем кафедри фізичної хімії Середньоазіатського університету. З 1944 року викладав у Київському університеті, став академіком Київської вищої школи. Нова кар'єра дослідження здійснювалися у сфері теорії релаксації і теорії масел та оскол. Нова відкриття забезпечили виробництво мікрокамуляторів для мобільних телефонів, сирозових апаратів.

Майже квартира, по лівій стороні знаходився готель «Фрунзівський». Тут в 1961–1962 роках мешкав історик і садибничий Іван Адамович Кавець. Будинок зберігся.

Там, де зараз розміщуються корпоративної каскабель «Солонко», від початку було Житомирське відділення Авомобільного комерційного банку (будинок № 24 за довжиною нумераційної). Створення на 1913 рік управління банку був Степан Савицький Кавець, пасаром – Василь Якович Петрович, бухгалтером – Михайл Наушанов Іванович, а довіреними – Василь Якович Ельсберг. Польовиком виступав був видатним учелем, науковцем Доржовичем Іваном на успішній випуск і пошуку ведучого випуску випускника Землі.

У Банку надана можливість кредитувати «в особливо обділеній статті» бронзовий владом і повелісній відомі для зберігання цінностей».

Усім інженерами Житомира відомі будівля міської ради – кутова будівля на розі вулиць Михайлівської і Великої Пирятинської. Але споруджений він 1899 року для Товариства взаємного кредиту. До того час товариство перебувало у найманні будівель. Ініціатором будівництва власного будинку став колишній міський голова (1882 – 1888 рр.) Оскар Кривошеїн Трупа, який після своєї відставки був головою Товариства взаємного кредиту.

Він знав про інженерів проекту архітектору Степанову Мельхісідовичу Астаурову. Про нього відомо, що народився 1862 року у Закарпатті в українській родині князя Мельхіседека Астаурова в місті Ахерман. Закінчив у Києві реальне училище і в 1880 по 1883 рр. навчався в Інституті цивільних інженерів у Санкт-Петербурзі. Становив працював (або, як тоді прийнято було вважати – служив) війським архітектором Ахермана, а 1890 року повернувся на посаду міського інженера будівельного відділу Чернівецького губерньського правління. Виконував обов'язки на інженерських проектах приватських і житлових будинків. Звернувшись до його проекту були споруджені у Києві будівля Товариства Червоного Хреста.

У жовтні 1899 року будівля Товариства взаємного кредиту уже був збудований, але ще не завершувалося встановлення парного оздоблення. Цим займався інженер Аркушевський з польського міста Позна. Недавно члени Товариства взаємного кредиту співзували товариство. Сталося на 1911 рік головою товариства був генерал-майор у відставі Степанов Степанович Палковський. До складу правління товариства входили директори: дворянин Антон Степанович Годинаба і Галицький Філіп Михайлович, бухгалтер Едуард Градичевич Жуковський, контролер Олександр Петрович Степанюк, касир Максим Іванович Шелестовський, помічник бухгалтера Феодосій Володимирович Зайкович, Станіслав Владиславович Каленський, Владислав Павликович Степанович, Аркадій Степанович Степанюкський, Гейт Степанович Астаурович.

Варшавський будинок колишнього Товариства Святого Трійці.

Товариство використовувало для своїх потреб далеко не всі приміщення – більшість з них залишило в оренду. Так, на першому поверсі розмістилися магазини І. Левченка і П. Карпаченка, які продавали речі для вишивки – інструменти, нити, а також фотоприладдя. Це не випадково, адже на другому поверсі розміщувалися фотографічне друкарство та товариство. Оселилися вони дружинам віде-

губернатора Катерина Михайловича Мельникова, її заступниками був Олександр Іванович Пастухов, а членами-директорами – Василь Юрійович Колодійчук, Олександр Якович Соколовський, Микола Михайлович Чичик, Євген Павлович Валик, Роберт Павлович Кривченко, Федосій Романович Заданюкський.

При артистичному товаристві діяли музичні класи за програмою шкільних класів консерваторії. Директором музичних класів був Євген Павлович Валик, а викладачами Василь Юрійович Колодійчук, Олена Іларіонівна Новакська, Марія Юліанівна Прудицька, Іван Іванович Франк, Теофіл Дмитрович Ратер, Олександр Станіславович Рунчицький, Віталій Францевич Селецький, Марія Євдокимівна Сурин. У концертній залі надручного товариства виступали відомі артисти. Зокрема, 29 травня 1903 року тут дав концерт Федір Шаляпін. Аккомпанювала відомитому оперному співакові Надія Олександрівна Ентова, яка Михайлом Скорупським. Вона часто виступала в якості концертмайстера, коли до Житомира приїздили відомі артисти. На будівлю колишнього Товариства взаємного кредиту в бок вулиці Михайлівської 1917 року встановили меморіальну дошку на честь Михайла Адриановича Скорупського. (Шляхецька, яка ввійшла у музичний клас Житомирського відділення РНТ, що знаходилася в будівлі будівель, тепер на вулиці Михайлівській).

Перший час, у 1908–1910 рр. на городок товариства будівлю Товариства взаємного кредиту був магазин кондитерських виробів Адама Рудольфовича Вітосовської, яка продавала, якщо вірні рекламні, сіквартали печиво.

В 1911–1912 рр. тут був магазин А. Ш. Кавалерюк і його сестри, де пропонували гонимі великий вибір тканин для жіночого і чоловічого одягу кращих фірм Барона Штігліца. Також в цей період тут розміщувалося магазин відомого гонимого вузла І. Модера, який продав гонимові і фантові сукні, а також вироби з крашенина. Далі в приміщенні найкращих жіночих магазині А. Заславського. Реклама того часу повідомляла, що у цьому магазині знамениті постачали в великому виборі золоті та срібні вироби на вузлах фабрик, а також великий вибір часов жіночих фабрик. Продали в магазині часов вод ланчаним надбодомієм з рідкітєвостям на 7 годів.

ПОДОРОЖ У МИНУЛЕ ВУЛИЦЕЮ БОРИСА ЛЯТОШИНСЬКОГО

Ця вулиця колись називалася спочатку Милошською, а з 1991 року – Гоголівською і простягалася у довжину майже двох кілометрів до вулиці Ризької. У 1998 році з вулиці Гоголівської відокремили пішохідну ділянку протяжністю одна кварта і назвали вулицею Бориса Лятошинського. Тому від час побудови не простягалася від Сапожівського майдану до початку вулиці Небесної Сотні. Довжина вулиці Бориса Лятошинського – 348 метрів.

За радянським урядом існувала для вулиці Пларія Івановича Трибеля ман-сароту і вулиця Михайлівська, 13, і Гоголівська, 1. Але це були кутові будинки. Рішувальним чинником наступної будівельної вулиці Гоголівській від № 3. Це був власник фабрики, на якій виготовляли папірні рукавички. Фабрика була заснована ще 1854 року його батьком, Іваном Трибелом. Пларій Іванович Трибеля відзначався активністю у громадському житті нашого міста. Він був членом багатьох громадських товариств Югос-

мера. Поряд збірали також працівників у своєму будинку для Великого товариства полонян, а також був старбінковий цех товариства. Очолював Велике товариство полонян Іван Іван Іванович Дубровольський. Вони зустрілися був Микола Мартинович Вертець. До складу товариства також входили: Олександр Михайлович Малевич, Володимир Станіславович Офимовський, Олександр Степанович Панчук, Валерій Юліанович Савицький і Юліан Павлович Турчин.

У своєму будинку знахся на встановлену ковері, а інші сиділи в ордині. Тут розмовлялося гурбівським із селянським сарає присутній, були на проханням сарає звертали Петро Волан, батько відомого українськомовця Лева Педанка. Ординували працівники у будинку П.І. Тривала і брати Ратнер для спеціальної ковері, і власних співробітників Юліан Сорокичівський, а також власні с нагороду шутки М. М. Пасадній. На встановленому редакційній будинку гурбівським і тут розмовлялося редакцій гурт «Радянська Воля», «Робітник». Тут працював молодий український архітектор Іван Кочурга. Про це повідомляв і поставивши на його честь меморіальна дошка.

Напроти на гонимому правій стороні армії стоїть будинок № 2 на колишнього української гуртці Павла Михайловича Кайлабурга. Поряд – два міщанина Павла і розпорядника Кайлабурга. Центральній виступає у Католарі. На місці, де зараз стоїть у перебудованій «Світлиць», знаходився будинок директорів Захара Антоновича Растворного, де діяла велика кількість зустрічей голови Житомирського окружного гурт Олександр Миколайович Вертецький. А поряд був два директорів Івана Ратерівича Станіславського.

Тепер перейдемо на ліву сторону вулиці. Під номером 145 знаходиться у двірничому будинку Житомирського відділення Державного банку. Сталося це 1911 рік управлінням банку був Дмитро Васильович Телеш, контролером – Валерій Олександрович Полемський, касиром – Юрій Михайлович Грід, бухгалтером – Яна Сававич Ларєва, секретарем – Нова Катерина Степанівна. У цьому габелі були інспектори дрібного кредиту: Олександр Іванович Мікрінін, Антон Платонович Шумський, Іван Михайлович Коробський, а також помічники контролера, касира і бухгалтера Павло Васильович

В.І. Литвинівський

Німецьковський, Микола Васильович Коробин, Микола Михайлович Соболов, Антон Адамович Тюрковський, Христин Паладійчик Каткович, Сергій Михайлович Баристанський, Антон Іванович Ларєва І, Володимир Францевич Покорєєв і ін.

Далі, де стоїть пам'ятник видатному композитору Борису Миколайовичу Лятошинському, була слава його родичів. Ймовно слава – Микола Леонтійович Литвинівський (1864 – 7), відомий у Житомирі габелом Павло Якович Леонтій Литвинівський (1828 – 1884) був слава член шкільним у Житомирі містер. Микола Леонтійович завдяки історичній фігурі Катковича університету Св. Володимира.

В.М. Литвинівський

Кілька років працював викладачем Німецької мови. 1888 року він повернувся до Житомира і викладав історію і географію в Житомирській чоловічій гімназії. Тут, у Житомирі, він одружився. Нова

дружину звали Ольгою Борисівною. 1891 року у подружжя народилася дочка Ніна. Протягом 1893–1894 рр. Михайло Лепеткович працює у чоловічій гімназії поштовою і викладачем у Житомирській духовній семінарії. З січня 1895 року у подружжя народився син Борис, який у подальшому став викладачем української мови в гімназії (доказати це при цьому можна двома свідоцтвами у архівній справі, що зберігається при Житомирській духовній школі № 1 ім. Бориса Лепетковича, що на вулиці Михайлівській).

1897 року Михайло Павлович Лепеткович переїздить до Києва і починає працювати у Першій чоловічій гімназії. 1901 року опублікував у Києві окрему брошуру про ім. «Кірово» в історико-географічному відношенні. Завершив у Києві Київський 1-й повномісний на Київці в 1901 т.к. 1906 року його призначили директором Німецької чоловічої гімназії. А потім в 1908 по 1910 рік був директором чоловічої і жіночої гімназій у Липовому на Київщині. 1911 року знову повернувся до Житомира і став директором Житомирського комерційного училища Н.І. Руманової, яке очолював до 1915 року. У цей період у житомирській друкарні М. Демидова були видані наукові праці Михайла Лепетковича: «Пам'ятки по архітектурі та руській історії: Писемне для грецької рибної ловли на Іллі-Поліссі», «Іллі-Полісся», «Іллі-Полісся», «Іллі-Полісся», «Іллі-Полісся».

Далі на лівій стороні став будинок генерал-квартир у сиротній Духовній Школі (1908–1911, 1917). Останній період його праці – у місті Кропивноці на Бессарабці в місці командира 21-го

дружньому Радичеві галю. У Житомир він перетав, виїхавши у відставку, щоб бути ближче офіцерам високого рангу, проводити часівяр і спокійну старість.

Напроти черв доругу, на правій сторони вранці була садоба членівшого дружинного училища, у якому тогучасно навчались учителя церковно-парафіяльного шкіль. Станом на 1911/1912 навчальний рік наслідком реформи, по суті, змінилася його був Армасій Григорович Викторювський, який вом при цьому навчальному закладі. Політичного наслідком – самодержавна Василь Степанович Ярколов. Викладали тут представники інтелектуальної еліти Житомира: Василь Григорович Викторювський (математика при училищі), Ілля Степанович Григорович, Федір Степанович Буца, Степан Прохорович Шварцман, Пилип Климаченкович Пильковський, а в гімназії роки – професор Павло Постовий, історик Страт Антонівич Фоминський, мовознавець і видавчий редактор днів Житомир Армасій, громадський і політичний діяч Самійло Подірійський. Учительською спільницею вчилися вранці у майбутньому генералі, воєннику, мовознавці Володимир Олександрович.

На місці, де зараз гімназійський будинок, у якому на початку генералі вчилися розмовлялися редактори, де працював Василь Земляк і встановлена відомою пам'ятником дошка, колишній столяр будинку дворянина Франца-Павла Деміановича Вейдмана. По правій сторони, ближче до сучасної вранці Вебесові Ситні, розмовлялися будинок Клефа Івановича Явченка.

По лівій сторони був будинок генерала Шеманова столяр днів ділового старшого радника (зігдно гадішавши Табелю про ранги це в порівнювалися до військового звання генерал-майор) Віктора Михайловича Омельницького, радного брата директора Першої чоловічої гімназії в Житомирі Леоніда Михайловича Омельницького. Далі – будинок Василя Осиповича Скопинського і Армасій Степановича Пономаренка та дві старі садоби дворян Олександрів Іванович.

вона і Надія Антоновича Володимирівна. Надія була в Калінінградській губерні влітку 1918 року. В липні в будинку мешкала Катерина, а другий двоповерховий. Так, у цьому другому будинку жили вихідці членивими дружинами революційних діячів Марія Юліанівна і Надія Катеринівна Михайлівна, а також штаб-квартира 2-ї батареї 5-ї артилерійської бригади Володимир-Володимирович Лусія і діловод цього військового підрозділу Павло Михайлович Євдокимов.

Виступи для будинку на цій вулиці створили належали тим самому власнику – міщанину Дмитру Андрійовичу Губанову № 23, № 24 за тодішньою нумерацією. В цьому місці знаходився його ділянка, а в цьому будинку мешкали рідні вихідці двох класових учеників Павла Семеновича Гринюка і Антон Карловича Бугаленка (вони паралельно вихідці і в приватній жіночій гімназії Н.В. Сиваченко).

Там, де зараз розбитий величезний сквер, на початку XX століття був великий сад, який приставав до території поромона рідів Житнього району. На місці сучасного Житнього району колись став парк парк був Хрустальний парк. Висаду нової парку і тут робили львівські гірські козаки, і на цей час це великий ставати популярно для мешканців Житнього, особливо батьків і їхніх дітей.

ВУЛИЦЯ КИЇВСЬКА: ВІДНОВЛЮЮЧИ ВТРАЧЕНЕ

Розпочинаєся експурсія від Соборного майдану.

Вулиця Київська спрavidливо вважається найдовшою у Католанді. Вона була спадком дарована від Митрополитського замку до Києва галицькими шляхтичами через місто Радомське. За часів князів князівська площа в XVI столітті. Свідомими в процесі якого стало будівництво в 1761 році дерев'яного костелу Бернадинського монастиря. 1768 року у відношенні на підтримку конфедерації російські війська спалили цей костел. Лише 1820 року розпочали будувати на місці спаленого новий кам'яний костел. Завершили будівництво 1842 року. Тут в 1844 року розвіталися римо-католицький духовний семінарія. Завершили будівництво іще двох на сьмідцятійській костел Іоанна Духа. На стіні біля сучасного головнього входу — це меморіальна дошка — Загублену Феліксівську архієпископату Варшавського.

і Роді Мадельї, які невдовзіно
Бенедиктована на своєм підзна-
веному діяльності у справі до-
платили пограбування.

Перейшлиши через вулицю
Телетрамар, продовжуємо пошуку-
вати правого сторонино вранці Кай-
савої Сирату за порятунком до-
повідати стовп будинку, який врен-
дирів у родині Гоксгейн для ро-
данної газети «Валетта». Її видав-
цем був Теофілії Петронович Бор-
ніков, а редактором – С.А. Сир-
савий. Протягом 1897 – 1898 рр.
у цій газеті працював письменник
Михайло Кудряковський. На по-
чатку XX століття у цьому будинку
був приватний 7-класний мана-
льній заклад І-го розряду Ю.В. Шаронової. Тут викладали Наталія Володимирівна Калер, Роберт
Степанович Реннерберг, Еміль Євдокимович Швейцар.

Далі по правій стороні стовп будинку, який за сучасною нумерацією має адресу Кайсавої, 6. Тут у
своїй голубиний лікарю стояли Голубиний лікар Володимир Салтанович Фрельман народився майбутній
відомий учений-геронтолог, академік Володимир Володимирович Фрельман. У першій половині XX століття на

Степановський заклад Св. Різани в Дурні

першим поверті цього будинку знаходилися, творили українська мовна, фотостудія Микола Корняков. В останній десятиріччя радянської доби тут розміщувалися редакції газети «Комсомольська правда», а потім в місто і 1991 року зайшла катедра журналістики «Преса» і редакція газети «Вісн», яку очолював Святослав Васильчук. На другому поверті був офіс партії «Собор», а також офіс однієї з туристичних фірм. Для більшої національної свідомості громадян – це будинок, де згуртували українських політичних діячів, обговорювали важливі події і розробляли шляхи подальшої політичної діяльності.

На жаль, що злівій сторожі будинку Колісника ніколи не збереглися будівельні документи цієї побудови. Тому будинок відновлювати впринципі неможливо і через брак грошей, спеціалістів і цілком вичерпані будівельники.

Отже, на жаль, де зараз «Катедра» і УТОГ були градоуправління будинку Марія Іванівна і Роман Берга і Катерина Феліксівна Подорожна. У них організували різні комісії різні відділення. Так, у будинку М.І. Роман Берга на першому поверті були магазин, дошкільна «Перша Колісницька дитяча» і швейцарська майстерня (І.А. Вайсгруб) і столярно-плітничий майстер пана Микола Андрійовича Кройника, а на другому і третьому – катедра іванчати, які знаходилися в ордині.

Будинок Колісника у 1931 році.

А в будинку А-Ф. Подземельє – на першому поверсі магазин, а на другому і третьому – готель «Варшавської кооперативи».

Там, де переміщалися «ВарСабБанку», стояв прибутковий будинок Антона Барановича Штукманца. Наприкінці XIX – на початку XX століття тут був склад технічного врядування і друкарня виробів Миколая Адамовича Лібровича, а також відділення Варшавської будівельно-технічної кооперативи кооперативів Драматичного і Саторського. М.А. Лібрович відомий будівельцем, він же спорудив у Житомирі Стрілецький – Солонський банк).

Важке відомо, ким були власники приміщення 1897 року прикладними інженерами у Житомирі. З 1902 року обидві організації перейшли в особистість будинку М. А. Лібровича. А на той час він залися новим провідником, зокрема, варшавський військовий і партикулярний краєзнавець Арон Моисович Ротман. Сам магазин відкрив власник будинку Н. Е. Штукманець. Він працював на постійній основі і зупинився в місті на постійно варшавським методом. В радянський час тут розміщувалася технікум сільськогосподарського будівництва, а в 1938 до першої половини 1980-х років – восьмилітня школа № 4. У другій половині 1980-х років спорудили новий будинок.

На місці теперішнього вузкового стояв двоповерховий прибутковий будинок вуглика Степана Івановича Курянова. До 1911 року тут розміщувалася Житомирська відділення Державного банку. З споруджен-

Вулиця Київська виставляла будинок Волинського губернатора.
 В районі колишнього сіножателю "Україна"

там для нього спеціальному будинку на вулиці Печерській 8, фінансові потреби у нього були великі. А там містився офіцерський клуб 17-го Архангелогородського полку. Командиром полку на той час був Антон Іванович Довгал. Воєна перебрала тут до 1914 року. А під час Першої світової війни у гадяцькому будинку розміщувалися Тимчасовий трибунал для військово-політичних злочинців і комітетом

Будинки на вулиці Кобзарській в районі Соборного майдану.
На зображенні.

року в міській управі. Серед його колегів і відомими Варшавським будівельним технічним колегіумом, а в 1811 до 1814 року тут викладався клуб офіцерського збройного 9-го драгунського Кавказського полку.

Перед відкриттям «Україно» стояв гетьманський палац і в будинку працював скульптор Юліан Олександрович персонажу роману Михайла Булгакова «Біла гвардія» Парісюку. Паль'янок встановив

професія Володимирова гу-
бернського комітету Великій
Катерині Тетяні Миколаївні.
На час Другої світової війни
будинки були майже повністю
зруйновані, тому наприкінці
1940-х роках його мікрорайон
був новий житловий комплекс

Перейшовши територію
вулиць Кобзарської і Театраль-
ної, по лівій стороні бачимо
гарний будинок. Але збу-
дований він у 1950-ті роки. На
всій місій районі стоїть буди-
нок, споруджений 1813 року
Миколаєм Адміралом на
Либонічівні. Він в 1969 на
1913 рр. провів архітекто-

Будинок мешканців Волинської губернії. На передньому у розквіті тасотанець

5 вересня 1907 року. Притомним цим же літературному горю, за дослідженнями Георгія Павловича Мисирського і Євгена Романовича Покровського, став мешканець Житомира Микола Миколайович Суцільковський (у творчій творчості Житомир) - Є.Р. Тимирязєв навіть писав, що єриванське прізвище «Ларіосіан» - Микола Катанян, який народився 5 (18) лютого 1896 року двоюрідний брат Леоніда Карува. Його улюбленим Микола Миколайович Суцільковський і дав своє прізвище і по батьку. Варто додати, що Леонід Карува став прообразом іншого літературного горю «Білий творець» - підполковника Тальберга. І це не випадково, адже Леонід Сергійович Карува одружився з Паризкою Булгаковою, рідною сестрою письменника. Миколай Булгаков навіть купив у Житомирі величезну кітцю покійного друга свого Михайла Афанасьовича - Євгена Сергійовича Наренберга, мешканця Житомира. Доречно додати, що письменник приїхав до Житомира разом з дружиною на дачу Юлії Львівни Тарасович (дочкою відомого ученого-аеробіолога).

На місці, де зараз бізнес-центр «Парквін», за колишнього адресом вулиця Катаняна, 15 знаходилася резиденція Волинського губернатора. У колишній будівлю розмістилася міська установа.

Серед мешканців Волинської губернії можна знайти кілька постатей. Зокрема, Андрія Петровича Ремісарого-Корсакова. Довго проживавши у Житомирі він приїхав саме

З 4-ї половини XVIII століття Володимир був відомий ще одним ім'ям – губернатором Белогорської губернії. Ця посада належала до найвищих в імперії. Володимир був генерал-майором та королівським камергером. Крім того, він був членом Академії Наук у Петербурзі. Володимир був генерал-майором та королівським камергером. Крім того, він був членом Академії Наук у Петербурзі. Володимир був генерал-майором та королівським камергером. Крім того, він був членом Академії Наук у Петербурзі.

У губернаторському будинку в Києві працював відомий вчений Сергій Степанович Голіцин, колегий радник та член Володимирської Академії Наук. Він був другом Володимира та його дружини, яка була свого часу улюбленою фрейліною імператриці Катерини II. Сергій Степанович Голіцин і його дружина, яка була свого часу улюбленою фрейліною імператриці Катерини II. Сергій Степанович Голіцин і його дружина, яка була свого часу улюбленою фрейліною імператриці Катерини II.

При губернаторському дворі була велика бібліотека. Станом на 1836 рік її колекція складалася з 12 тисяч томів. Бібліотека була ділячкою Володимирської губернаторської бібліотеки. Бібліотека була ділячкою Володимирської губернаторської бібліотеки. Бібліотека була ділячкою Володимирської губернаторської бібліотеки.

Через чверть століття виключили губернатором був граф Степанов Павлович Кушатов, а його губернатором – Михайло Олександрович Мельников. Канцелярія очолював Віктор Козьмичович Вікторович. Численними в особистих дружбах були граф Яна Олександровича де Бальмен і Федір Григорович Вранг, два якого ставалися у Житомирі лісники і громадськими діячами. При губернаторі була рада – великої сиріт, яку займав Ігор Іванович Кушатов, представник української родини, а якої налічувало багато видатних людей.

За губернаторства будівництво був сад, а на ній – Забобинський провулок, де 9 травня 1899 року відкрили телеграфно-артилейську школу для безпритульних дітей. Заснував його К.К. Дуліба-Борисович. Для подальшої дальності провулку Микола Артемович Терещенко пожертвував 2000 руб., а Іван Максимовичович де Шодар – 1000 руб.

У губернаторстві арміїні сиріт свого часу виключили розумовою частини Самуїл Олександрович Босакосович, який дов у власному будинку навпроти свого міста сиріт. Очевидно, його наслідок Канцеляр Ігоревича Паддиковича вбрав на цьому місті новий будинок, який відомий ще в той, що у ньому наприкінці XIX століття розміщувався Дворянський клуб або, як його назвали, клуб Богородицького образу. За володіннями Сергія Валентиновича Собора, як приїжді в Житомир наприкінці XIX століття тут спочатку мешкав архітектор Миколай Ліврович як представник Варшавської архітектурно-будівельної компанії.

Середній будинок, ближче до Михайлівської церкви, – колишній готель «Франція». Тут мешкав свого часу Ієвстаодд 1887 – Сергійов. 1898 рр. у власності Миколай Володимирівич, при як розміщує найдавніша матеріальна дошка у Житомирі, а також євстаодд Костянтин Максимович, університетський Лев Штернберг. У роки Української національної революції 1917–1922 роках у цьому готелі була резиденція губернського військового коменданта і військового коменданта Житомира та Житомирського повіту. Якщо коменданти губернського рівня часто мінялися, то військовим комендантом Житомира і повіту був у період існування української влади у місті (ліпень-липень 1918 р.)

з листопада 1918 до середини квітня 1919 р.) командував Костянтин Гайтович Воєнич, командир полку Денис Арцаї ГНР. Завдяки подвійно гучним силам калені внаслідок оборони міста від більшовицького наступу 23 – 24 березня 1919 року. Усі міста надброяли і без різниці національності і віросповідання стали на захист Житомира і брали участь вступу турківців. Але в середині квітня українські війська змушені залишити місто. З наступом українських військ із Житомира Костянтин Воєнич очолює 50-й підрозділ Завогульської полк Денис Арцаї ГНР. Наприкінці квітня 1919 року він відступає на захід і його залишки увійшли до складу міста Рівня. Невдовзі сюди зайшли червоноардійці, які захопили К. Г. Воєничого у полон і вивезли до Житомира в міському ЧеКа. Після жорстокого тортури його заволодів Балашанка і сповівали у вантажній машині жертва більшовицького терору в парку Школярів. Наприкінці серпня 1919 року українські війська вступили червоноардійців з Житомира. Місцеві жителі розповідали про звірства члени і повстанці місця колективним селянствам, жертв більшовицького К. Г. Воєничого обличчя і з великим почестям поховали на цвинтарі Спасо-Преображенського собору 2 вересня 1919 року.

У період існування національно-визвольних змагань у квітень 1919 року короткий час очолював Павло Скоропадський, Святий Воєничович.

З 1970-х років у будівлю водонапірної було обладнано готель від назвою «Миколайград», у яких друзі в болгарському стилі – побратимів Миколайградців. У кожному покоління цього готелю ми ще не бачили – у будівлю, який раз втрачена містечка існує і архітектурної, але розташованій на території готелю і містечка, а на вершині готелю – офіційні приміщення.

Наступний будинок на правій стороні на початку XX століття був належав А.А. Замкова, де проживали виставки, любитель картинки, галерею. У радянський час і під час німецької окупації тут були перукарня, а в другій половині XX століття – магазин «Будівник».

Наступна будівля – Свято-Миколаївський собор. Зведений 1854 року на місці садиби радника Санкт-Петербурга, він переїхав до Одеси. Був це велика митрополітської купця Михайла Федоровича Кабогін і на власні кошти (всього 20 тис. руб.) побудував храм, який для мови і музики, що перекладаються проходили до церкви Київської. У цей церква була призначено майбутнього видатного діяча Святослава Теофіловича Рітера. З 1917 року це був храм Української автокефальної православної громади. Але 1927 року церкву радянська влада закрила і почала використовувати як склад. У другій половині липня 1941 року німецька релігійна громада відновила богослужіння у церкві. Протяг 1960 року знову церкву закрили, дзвіни зручили і будівлю використовували спочатку для розміщення тут обласного товариства «Знання», а потім – дільничного театру. З відновленням незалежності України релігійна громада довголася передати їй держави. Це відбулося 21 листопада 1991 року. З того часу настоятелем настоятелем храм є о. Володимир Кофін. З 2000 року у соборі на чолі з настоятелем єпископом Дніпропетровським митрополитом нові розписи на іконостасній кошта Благодійного фонду Ші розписи є різноманітні, подібні тематі в митрополіт храм України. За ініціативою Д. Владиславського, «на робочий інформативний митрополіт стародавній український розпис».

Напроти червон доріжки, по лівій стороні вулиці Ковальської, там, де жили Буланов із книжковими магазином на першому поверсі, став будинок, який належав інженерській родині Юзефа Степановича Ковальшич. Будинок ставали його в оренду. Зокрема, відомо, що на початку XX століття тут був готель «Ріан». У час перебування у Катковарі воєнного армію Української Центральної Ради – Малой Ради – тут він відпочивав міністр УНР Степанов Булановський.

Продовжуючи йти правого сторони вулиці, зустрічаємо біля будинку «Соловоштаньку», який збудували на початку 1880-х років у стилі швейцарського неоренесансу. На його місці, за дослідженнями Бориса Дубинина, стояв красний цегляний будинок Івана Євстафія, у якому орендували приміщення Українська Південна підпілля шкільна. Далі стояли двори: два будинки дворянина Казимира Людвіковича Пильковського. У першому з них розміщувався готель «Мартинів» і склад «Ковальської гати» і камені Е. Бару, а в другому – клуб Центрального збройово. На місці, ці будинки були знищені на початку 1980-х років для будівництва «Горняківар».

Продовжуючи йти правого сторони вулиці, бачимо величезний цегляний, у якому стояв будинок за технічно каталогією № 26 міська Польща Натя. Відомо, що у цьому будинку певний час діяла поліція: Даніелар Іванович Курця. Звідси «Адресної книги» 1880 року тут вказано поміщика інженерської збройово стартера Житковського повітового поліцейського управління Тимарин Адальфін Богданович. Також у 1811–1812 рр. тут жила молодий архітектор Будівельного відділу Волинського губерняльного правління Мордухай Іванович Кефал. Наприкінці 1912 року у будинку Польща Натя розміщувався міський Червоного Хреста.

На місці, де зараз в'їзд поворотом з відділення «Приват Банку» на воєнному поверсі, стояв будинок Марія Самуїловича Мієрзіна і його дружини Діє Валєфіна, у якому розміщувався готель «Мартиновський». Продовжуючи йти далі вперед до наступного будинку відзначено для себе північну частину сідельні дворянина Владислава Францевича Козьмопольського, відомого ученого-інженера, який проживав у південному напрямку вліз до вулиці Євстафії Бердичівської.

— Як на той час вважали, у Житомирі досить часто влаштовувалися вечори своєї творчості з присутністю на сцені співбачки. Це бували і жони і журналістки гурту «Вольф»: «Де Катюхой ранив робити в дусі як вперто!» — казавши-таки і поривалися похвалити. Авторами виступів були деякі добілішні, але в артистичній манері вони вкрай мало суцільними представлялися Гітискою, «Братівство», «Міжнародна», словом, ніколи не уривало, ніколи не зламалося. Проте, згодом, ставали для себе унікальними публіцистичними жанами і це на користь на лінійних стараннях білого журналіста і друку на цю журналістичну тему. Ні тільки, але в Дні, а в Москві впродовж створення на проміжних етапах ризику білого і величезних нових старань.

Через дорогу квітрати гітаристського відділення «Примі-Вану» слова будинку вугля Ліви Іосифова, у якому розташований клуб Камерального збірання, а далі по лівій стороні вулиці — будинок лікаря Казимира Терещенка Князь-Ського і міщанина Росиофа Захаровича Волоніка. У будинку останнього під час Першої світової війни знаходився організаційний штаб Центрального військового союзу.

Поряд були будинки відомого відомця Василя Івановича Прокіна, приватного присяжного Василя Васильовича Педурга і міщанина Паскаля Новика. На місці тепер вежа колишнього будинку, спорудженої у 1957–1958 рр. Там, де зараз універсал, а квітрати через дорогу — білока, знаходився гітаристський дуоземельник у Житомирі старіше — Микола Васильовича Віночка і Платона Олександровича Тарана. М.В. Віночка був другим чоловіком Росиофи Степанівни Скорупської, однієї із організаторів Житомирського відділення Імператорського Російського музичного товариства, А П.О. Таран

у 1910–1912 рр. створили Товариство лікарів Волинської губернії. Викл. президентом Товариства був доктор медицини Людвіг Антонович Вельшовський, старшим – доктор медицини Василь Васильович Лангманн, секретарем – Зіва Абрамович Розенфельд, бібліотекаркою – Раїса Степанівна Кручинська. На місці будівлі М. В. Велова і П.О. Тарана 1961 року з'явилася ЦРМ і житловий 4-поверховий будинок.

На правій стороні, на території вулиць Київська і Мисловська (вулиця Небесної Січі) стояв будинок Райтшверта, споруджений за проектом інженера П.Боровца.

На лівій стороні поряд з будинком П.О. Тарана розміщувався двір Пантелеймона Антоновича Христовського. Станом на 1890 рік у нього знайшли повноцінний помінок будиноктора Житомирського відділення Дерманського банку Іван Степанович Дядьковський і приватний лікар (дідомат) Іван Михайлович Копилевський. Поряд – збережений будинок Клары Степанівни Камінської.

Протягом трьох десятиліть, багато років будинок, де зараз обласний літературний музей. Короткий час власником будинку була відома опера співакня Карла Бруні. На початку XX століття цей будинок належав Валу Степанович Розенблюму, де розміщувалися поліцейський притулок і лікарня лікарів. За дослідженнями Георгія Павловича Мозирського і Руслана Юрійовича Кондратюка, тут народився Олег Ольжич.

Налі у цьому будинку розміщується Житомирський обласний літературний музей.

Далі підходимо до стадіону «Спартак» Армії (сучасна адреса вулиця Київська, 21). Ця територія – земля колишньої садиби Цесля Молотина Штайнберга, довкола якого житомирського артиста Мойсея Калашника Халодина в Ка

цього місту понад сто років тому виконав старшим нарі, який називали «Друди», і він став улюбленим місцем відпочинку катланів. Тут виступала група під керівництвом Пасака Сисалатського.

У травні 1890 року тут виступив царь Феррер. Це діячка церковної армії. П'ятидесяти – Джуліана Феррер. Він народився 1783 року у Фларенці в артистичній сім'ї. Але близько 1800 року утік з дому і став бродячим церковно-каштоладом. А в Катланіві виступав його цар, Кастелло Домінік Феррер (18.04.1862–23.04.1908). Царем тако, як він був директором районного царю, також відіграв і як районний артист: навізна, концертний гімнаст, виробит-стрибун, акробат, солоний клоун, а також виконавця головної ролі у пантомімах. Разом з ним виступали його рідні брати: Орест Домінік (18.08.1858–27.11.1921) – навізна, каштолад і музичний диригент, Анріко Домінік (19.10.1862–1914) – концертний гімнаст, акробат, навізна, пантоміст і режисер, Орест Домінік (1878–1922) – виконавець сатири-моралі на воєн, кокош, вінний конструктор, акробат на драбині, музичний диригент і Наталі Домінік – каштоладка, навізна, гімнаст та дросерувальник собак. Виступи царської родини Феррерів викликали великий інтерес у катланівській громаді. До речі, представники цієї династії виступали до нашого часу. 24 травня 2020 року від COVID-19 померли рідний Віктор Феррер, який був церковним артистом, клоуном.

Що ж в 1888 року в Катланіві виступив цар Іваніло Маноєліано Труцці (1833–10.04.1889). Це діячівка династії церковних артистів. Як і сам виконавець на сто років і царської династії були з ним і рідними його ж. У концертну програму входили великі постановочні пантоміми. У виступі брали участь його дружина Луїза, яка була

написана, а також і самі – Рудольфа, наймен, дрезденський коней і ринкер, Жюльєтто, наймен, не-
конячий селіго-мортале, а також Баріко, який був найменком, сімкою конятерина, коняквіттером і
автором лібрето. Він стояв при церкві саксонської єпископа.

1899 року у дитячому театрі на території парку «Арнадія» товариство оперних артистів під
керівництвом Г.А. Штейна поставило оперу «Пісова дама». Вистави були проорганізовані ТОВ-дівочому
ювілею від дня народження О.С. Пушкіна.

Тут проводили перші концерти. При це поведомствили офіційно 1898 року: «Свої «Арнадія». Золоті
Солов'я, а також 29 жовтня, а 8 жовтня концерти, «якіде коняквіттерами-представниками гомосексуальності в
данні можливість в найбільшій мірі відтворити такі спільні – декоративні не-весь-решт фемінографія
пантомімаграфія пантоміма. Концерти, пантоміма громадській життя по всім діям, будуть дані тільки
безпосередньою присутністю професійним і новим 1899 карнавалом, а перші концерти, на
обладнаннями тільки. Тільки «пантоміма» в концерти, на свої в своїм власному. Дивний пантомімаграф
фемінографія громадський Ж. В. Дроздов.

В 1922 році на місці саду «Арнадія» побудували стадіон «Спартак».

Поряд був готель «Конєріца». Тут з 21 по 23 серпня 1910 року мешкав Отто Крїстіанові Шейде, який
ще гаді ступивши здійсненні експедицій в Кавказ до Катманду і назад. Це була його найдовша за
виставки експедиційна, на самі початках гаді відвідати Катманду майбутній мореплавця.
Найбільше йому сподобалася річка Тетарі, яка текла, «вигискута» між двома високими берегами і сімці.

Примітною дані будівлю-Кавказькою на правій стороні бачило колонаду, яка була споруджена на
вход до обласної «Вільного» колондаромі виставки (тепер – Мистецький парку) на прохотом архітектора
Федора Антоновича Грінюка. Різно в авторства і «Вільного» «Гривіца», який розміщеної утворює
території колондаромі виставки.

Примітною гроша вперед, бачили серед 1941 «Глобале» встановлену 2012 року майнову в Україні
колондаромі під назвою «Вільне до Кавказ доведи». Підвищення – 6 метри, ширина – 0,8 м, а діаметр

створив – 1, 5 м. Ветер-ковальського мистецтва висотилісно на повальському фестивалі у Житомирі 2011 року і занесений до Книги рекордів України.

Далі на пруді Катковий, наприкінці садоби Францискаго розквітнували садовий майданчик зона Яна Казимира Пфелгера і його синів Носифа. Вони продавали саджанці фруктових дерев, які самі і вирощували. Вони організували земельно-уліткову Ладю. У цій садобі налічувалося понад 40 тисяч дерев, вирощували обліучі, які були 67 сортів: рожеві обліучники, діаметром ребристі, рожеві ананасові, перси мондонської, ананасові лангонові, міланська з Паламіра та багато інших. Серім того, вони вирощували груші: арданська, маріанська, чорна – загалом 22 сорти, а також сливи, черешні, яблук, смородину, малину, полуницю, гречку, картоплю, багато сортів грочів. Саджанці купували в імператорській садобі в Києві, Москві, Володимирі, Варшаві. Звідси постійно з'їжджали в історичні садівництва Карлота – Ланксом із Вюртемберга і Павловою з Сербії – відбувалося обмін саджанцями. Пфелгери продавали саджанці в своїх садобі на з'їзді, з'їздовому з'їзду, які ставили якісні садівництва і майданчик супроводжуючи педантними рекомендаціями стосовно догляду за деревами.

Колеттери зупинилися у Пфелгерах фруктові і вегетарианські «сухі вареники» (дусати), які дуже діювалося серед артистичного народу Києва, Петербурга та інших міст.

Франца Катковського мали свої приданковані Катковський цвинтар, які отримали офіційну назву – Брест-Литовський цвинтар.

ВУЛИЦЯ ГРУШЕВСЬКОГО: НОВЕ ЗНАЙОМСТВО

Будинок А.Д. Арсеневського

вона була побудована в 1870-х роках на місці колишнього монастиря. Будівництво було завершено в 1875 році. Будівництво було завершено в 1875 році. Будівництво було завершено в 1875 році.

Для першої сім'ї мешканців Катанера вулиця Михайла Грушевського в селі в кінці XIX століття, яка ніколи особливо не виділялася, не відрізнялася від вулиць Михайлівської, Великої Вердівської чи Катанерської, у яких кожен міг жити міською мислю. Але це несправедливо, адже в історичній пам'яті вулиця Грушевського ніколи не поступалася своїм значенням.

Почала формуватися вулиця в другій половині XIX століття. Перша її частина – Миколаївська вулиця. Наприкінці XIX століття вона уже називалася Іларіонівською. Зайняла назву зрештою, на думку Георгія Павловича Микрацького, побудованою церквою Св. Іларіона на гонимцівському кладовищі до спорудження новітнього Спасо-Преображенського собору. В 1919 році, коли відбувалося перебудування вулиць, було запропоновано новітню вулицю Іваном Борисом Грі-

чення. Протяг кар'єри митрополит продовжував виконати в Ієрусалимі. Зі встановленням радянської влади наприкінді журналістської кар'єри, переїздом спочатку з Києвом до Києва (Владимирська партія), а тамом тил, але довго не зміг повернутися до України. Втім, урешті Ієрусалимську переїздив до Києва Кочубийського. У Житомирі він у державній час перебував у в'язниці за діяльність. Відомо, що він був кримінальним злочинцем і на своїй основі шлюб був заборонений до в'язниці, але він мав Катомар. Коли в Петрограді до влади прийшли більшовики, Протодрій Кочубийський виступив готовність допомогти у встановленні нової влади на його теренах – це була влада переїздився з в'язниці (так само зробив ще один суцільнової кримінальної злочинця Микола Ніколич) (бу так урешті встановлено новий директор і кримінального злочинця. Після з встановлення державної влади переїздився. Тепер вони виступили Микола Грушевського, видатного історика і голови (архієпископа) Української Центральної Ради. До речі, його рідні став матері (католицької рід Солов'яків) пов'язаний з Катомарським. Та й сам М. Грушевський певний час перебував у Житомирі, коли тут встановили Микола Радя (літній-березень 1918 р.).

Відомо «Адресний список», зі галицькою адресою Ієрусалимська, і походження «Самозванецького собору». Наступний будинок з цього списку – Володимирська духовна семінарія. Станом на 1911 / 1912 навчальний рік ректором цього навчального закладу був архієпископ Андрій. Встановили тут Петро

Володимиром Абрамовичем, Теодором Струтинським, Владиславом Тейфлім, Степаном Давидовичем, Миколою Степановичем Добровольським, Павлом Востаніковичем Кібардієн, Миколою Івановичем Манайковським, Солоном Степановичем Новаковичем, Михайлом Григоровичем Петрушевським, Павлом Івановичем Тройцьким, графом Олександром Миколайовичем Дю-Шайєт, а ліворуч примоном Митрофаном Євдокимовичем Васильовичем.

На правій стороні вівчарі – кафедральний Спасо-Преображенський собор. Станом на 1911 рік настоятелем собору був протоієрей Костянтин Івановичем Лемельовичем.

Вліво – селар, на місці якого було старе соборне кладовище. В 1919 році тут жили новітні Армії ТНР, які повернули від рви у військово-політичній школі вівчарів. А на території кафедрального собору було похована Костянтина Григорівна Новикова, військового командира Житомирського полку. Паралельно в 1941 році поховали Олександра Степановича Турчановича Житомирського Миколю Добровольського, які перебували в одній поховальній групі.

Там, де зараз праві крила гімназії – об'їздна, знаходилася садиба купця Миколая Івановича Мудрицького. 1919 року тут знаходилися виступально-фольклорна труппа.

Напроти червоні доріжки на адресові вул. Іларіонівська № 6 була будівля двокласного міського училища, створеного 1887 року спеціально для цього населеного пункту. В 1911 році його очолював Харитоній Андрійович Сидельник. Викладали тут: заочників Миколай Михайлович Бурчак-Абрамович і Модест Іванович Вернадський, а також Микола Андрійович Бондаренко, Павло Борисович Іванов, аспірант мовознавства на вулиці Іларіонівській. Учителем музики був Едуард Павлович Валек, відомий у Житомирі педагог, директор музичної школи (в об'їзній в класі конструкторів). А гімназичну викладав відомий Петро Степанович Бушманович. Серед викладачів також були Євген Павлович Протівер, Михайло Євдокимович Шатов. При училищі мешкала родина викладача цього училища Іоанна Євдокимовича Абрамовича і його донька Катерина Іванівна Абрамович, які викладали у приватній чоловічій гімназії А.С. Преображенського. 1913 року навчальний заклад розташований у будівлі гімназичного училища.

1920 року у провіданні цього речення почала діяти українська трудові школа № 15 ім. Тараса Шевченка.

З короточасним встановленням радянської влади в 1918 році у будинок № 6 (до сьогодні на зберігачі) Владислав розмістив свою справу установу – ФК, де в короткій час перебували Владиславів у Житомері було розпрізнано достоту мером миттєвості кожного міста і закріплено заручення з іншим містечком нового краю. Зокрема, співзвучно Павла Герасимовича із села Старостівці Саварського повіту, який перебував у Преображенському кафедральному соборі.

Перейшовши через верховства з вулиці Покровської, вичамо новоствореної міської будівлі (ФК «Покровська»), на місці якого раніше стояв комерційний, де мешкала Дебора Бранштейн, бабуся юста-барда Володимир Висоцького. Вдома, що вона народилася у Житомері 1891 року у сьм'ї викладача Житомирського міського єврейського училища Осипа Бранштейна і Раїси Абрамови Раби. У цьому будинку, який був розміщений на садибі Данкосівця Андрійовича Архангельського, мешкала родина з 1939 року. Після Першого світового війни Дебора Бранштейн поїхала в Київ навчатися у фотомеханіко-механічний інститут. В Києві вона познайомилася з Володимиром Шлішмановичем Висоцьким, який зробив тут свою освіту у Консерваторному інституті, паралельно організував майстерню і працював на театральному фронті. Недовго вони одружилися і в шлюбі народилися син Солома, батько Володимир Соломонович Висоцького. Лише бабуся підтримувала юста у виборі професії – стати артистом. Але самі були достеменно замішані на правляла мистецтвами і працював у Київському театрі російської драми ім. Лесі Українки. Володимир Висоцький від час своєї приїзду до Києва обрав місце місцем до якої-ка той час вона жила у як другий шлюбі. 1942 року вийшла заміж за Теодора Солов'яка, перейшла на його прізвище і змінила ім'я на Дарія.

Так, трапилося, що Київ і родина Житомирщина зіграли роль у творчому житті В. Висоцького. Так, який змінився Сулейф Шебурман, яка в 1968 році працювала на мистецтві ім. Довженка від

фільми «Кавказці» за сценарієм Ю. Щербина, закріплювала унікальному барду казаского пісня до цього сесифільму. І Володимир Висоцький казаского пісню «Давно зникли всі ці парості». Після закінчення фільму до кінотеатру Даря Кривошеїна у 1990-х роках тут довгий час був концерт, який проводився заходування відбувалося.

До складу сідібе О.А. Аринковського належав також двоповерховий будинок, середній фасад якого обернений до теперішньої вулиці Покровської. Цей будинок придумав Пилип Турбеля для своєї фабрики чайового друкування. Довшилант тут розміщувався фільм Житомирської області туристичної станції.

Але головним чином територія сідібе відставного полковника Андрія Степановича Аринковського був наступний будинок № 8 (за колишнього номерування) – № 111. Відомо, що його батько Олександр Андрійович Аринковський також був військовим, дислокованим до землі кавчара. Андрій Степанович мав братів – Михайла і Михайла. Його дружиною була Євгенівна. У сідібе з нею з квітня 1868 року народився його син, якого назвали Олександром. 1892 року А.О. Аринковський отримав дворянський титул. І 1896 року був депутатом Волинського губерняльного депутатського зібрання, а в 1903 року – мировим суддею. А.О. Аринковський в 1913 року належав село Кривошеї з належними землями, тоді ще Покровської волості Житомирського повіту. Ші частини він отримав у поміщика Євудра Валентинича Романового. Приблизно 1914 року А.О. Аринковський заступив село, назване на його честь Андрійківське (зараз Соловків). Цей будинок був придуманим. Сам господар мешкав у містечку в селі Кривошеї. У його двоповерховому будинку 1930 року відкрили Кривошеїнський садково-парковий стадіон (тепер аргентинський стадіон). Будинок А.О. Аринковського по вулиці Покровській споруджений у першій половині XX століття. Тут жилиши поміщиками родини і поміщиком Житомир, в який час тут знаходиться Житомирська область Сибірозна для мешкання.

У будинку за номером № 18 (за колишнього номерування), належало когосьбути дворянина Зинаїди Валентинівни Соловйової, яка член кредитно-сідібаного товариства сідібаря В.М. Веніградов.

Власикова Буденку, за подвійною адресою № 20, була дворомкою родина секретаря Житомирського міського кредитного товариства і членкині Житомирського Вільного товариства Леоніда Смеріковича та його дружини Францінки Адаміви Чоларьки. У будинку Буденку мешкала поміщицями Катерина Олександрівна Беконська, член правління Вільного товариства оприлюдненої дітей (з відділені дітей (б)).

Буденка під № 21, адреса «Адресної книги», належала дворомській родині графа Житомирського сарматського суду Івану Петровичу Золотницькому і його дружини Марії Степанівни. У власності поміщицями відомої роостратар Катерини Володимирівни Михайлівської, який служив у губернському присутстві в сільському справ, котре розміщувалося в будинку Трубіна на вулиці Михайлівській, а також мешкав до складу губернського поліцейства дитячих артистів.

Буденка № 24, за адресою з «Адресної книги», належала родині членкині правління 1-го Кредитно-ощадного товариства Олександра Платоновича і Марії Вороніної Мельник.

У будинку № 25, власником якого був Петро Іванович Жолтовський, мешкали поміщицями учителя Першої чоловічої гімназії Микола Григорович Жолтас. Він викладав гімназії вищих наук князя Бєлгородська, викладав у Кременчуцькому Спекандарівському реальному училищі, а мешкав – у Житомері. Посвячений на єпископському класовій. (Зберігся пам'ятник на місці його поховання, який стоїть з правого боку алеї, яка веде від входу на католицьке кладовище до костельного).

У будинку № 42, який належала дворомцю Івану Григоровичу Басю, мешкала викладач Другої чоловічої гімназії і приватної жіночої гімназії Н.В. Поєрванович Володимир Іванович Володимир, а також викладач міського двохкласного міського училища Микола Андрійович Володаренко.

Буденка № 46 належала бригаднеру Товариства міського кредиту дворомцю Галіні Степанівні Хлопницькій і його дружині Марії Кростівній. Ця будинка належала князю Чоларьки.

ВУЛИЦЯ МІСЬКОЇ ІНТЕЛІГЕНЦІЇ

Там можна знайти вулицю Пушкінську, на якій знаходяться каплиці св.Іоана і велика парадна каплиця, а також пам'ятники міській урядові. Вирішувалося «Адресною комітій»-ом 1912 році «Пам'ятний знак» Володимирі губернаторові на 1912 год, можна відновити царств і царствів, які мають статус до вулиці Пушкінської.

Ця вулиця почала формуватися ще наприкінці XVIII століття. Спочатку вона мала назву вулиця Звонка. Основного вигляду набула після прийняття в 1847 році нового генерального плану Катинська. Сформувала вулиця Жандармська, тому що на ній розмістилася губернська жандармерія. З розширення міста продовження цієї вулиці одержало назву Ново-жандармської. А з 1899 року вулиця перейменувалася офіційно утворилася вулиця, яка і так і отримала нову Пушкінська.

Вані вони виставлялися від діагностичного центру іпериндикаторно до точки до вулиці Шевченка. Будинки готувалися будинком № 1 Анною Гурійівною Парфеною. Тут в 1911–1912 рр. жила Ольга Іларіонівна Новицька, викладачка музичної класи при Житомирському артистичному товаристві. Також проживали тут оркестрант Володимир Антонович Лобинський, який очолював Житомирську публічну бібліотеку.

Будинки № 2 належали Станіславу Карловичу Лещинському, а № 3 – Михайлу Заремськийському Грошевському, № 7 – Марії Федівні Прусинській, до них жила викладачка приватної жіночої гімназії Н.В. Пономоренко Лідія Михайлівна Новоселівка. Будинки № 9 належали Марії Павликівні Палачик. За дослідженням С.В. Софєра, сніг в будинку знайшли Ференца Аста і Аста Юліану Карловичу Венгелітайс. Своєю часу тут мешкала віце-губернатор Рівнінго-Дубаго. В 1911–1912 рр. – мешкала Українська конспірація і державного майна Володимир Антонович Лобинський. А матеріалом Першої світової війни ця садибу придбала матиби Наталія Іванівна Орловська. Тут вони відкрили військовий госпіталь, який урештували на власні кошти. Тепер назві цієї садиби – Житомирський обласний медичний конспіраційно-діагностичний центр.

На сусідній стороні будинки належали: Евалі Парфолонівні Заремській (№ 2), у коюму протязі 1911–1912 рр. жилали прокурор Костянтин Васильович Букачівський, далі – Євдими Софі фон Рейндар (№ 4), Полковник Сторани Фенрад (№ 5). А в будинку № 6, власником якого був військовий товариш на військ Міністерстві губерні Станіслав Іларіонич Демидовський, свого часу жила Євдокія Антонівна, майбутній творець українського національного руху. Тепер цей будинок має адресу: вул. Шевченка, 2.

А Владиславу Петровичу Букачівському, члену Житомирської міської управи, члену правління Товариства пожежних на Малицькій, власником наступний будинок від № 10, у коюму організував пожежницьку ділянку Волинської губернської пожежної управи Іван Станіслав Сивинський. На жаль, до нашого часу будинок не зберігся.

Гурто, що зберігався в натуральній будівлі по правій стороні. Тут знаходився № 8 (теперашня адреса – Пучківська, 12). Він належав Михайлу Карловичу фон Беллу (1808, 1841 – 1891), відомому природознавцю. Він закінчив навчання у російському місті Ярославлі. Работав зі своєю спеціальністю учителем Андрієм Петровичем став співзасновником гуртка природознавців. До цього гуртка входили також брати Сабанови – Микола, Степан і Леонід. Останній швидко став одним з авторитетних членів «Клуба в добу просвідних реформ», він отримав велику кількість перекладачів. Природознавчий гурток 1884 року перетворився у природно-історичне товариство. Було видано збірник наукових праць. Головою товариства обраний Михайло Карлович фон Белл, порайона до Житомира. Тут він очолює Івано-Франківську (Волинської губернії) відомі природознавці. Після його смерті 1891 року будинок належав уже його дружині Марії Миколаївні фон Белл. Вона була активною громадською діячкою, у 1911 році обрана головою Товариства жінок над навчанням учнів в українських класах Катеринославського відділення Російського Імператорського краєвого товариства. В середині XIX до початку XX століття тут знаходилась реальна районна школа, тут працював поет Євдоким Гребенський.

Далі по правій стороні на Сибірському шосе знаходився будинок, що збудували ще наприкінці XIX століття кулячів Миколай, які дружили з родом Губарів. Тут і кулячів знало побачити, щоб частково відкрити виставні і концерти. Їхні діти стали найкращими у Житомирі, але відмовили найкращим чином виставити. Про життя кулячів Миколай знав відомий режисер «Українського театру» Михайло Іванович Старицький.

Будинки № 13 за власницею адресою належав Мар'яну Павловичу Довбровському. Тут мешкала Євгенія Гервіліана Шлейф, членкиня правління Християнського католицького товариства жінок, які працюють «Довіллям».

У будинку № 14 за подорожною нумерацією мешкали сестри власниці – викладачі фелдшерської школи Костянтин Феліксович і його дружина Анна Павлівна Таронські.

У будинку Турчанинши (№ 15) мешкали бухгалтер Житомирського відділення об'єднаного банку Пелагія Пилипівна Прищепчик, членкиня правління Християнського католицького товариства жінок, які працюють, «Довіллям» Марія Євгенівна Крижанівська.

У будинку № 16, яка належала міському поліцейському Миколі Степановичу Сиваківі. А в будинку Гроси мешкала сестричанин Віктор І-ї ділянки Гали Фурчанова Жуковської.

У будинку під номером № 18 мешкала викладачка музичної школи при Житомирському артистичному товаристві Марія Філарівна Сурин.

У будинку № 19 жила родина Ермолівських – Василь Леонтійович і Марія Адольфівна. Вони очолювали Різноцільне благодійне товариство, а її членкиня була членкинею правління цього товариства. Після його смерті вона жила в будинку з сином Миколою.

У будинку № 21, який належав Василі Клеменаріві Медвинській, мешкала Герасима Михайлівна Михайлова, управителька Казенного палацу Волинської губернії, наступна голова Житомирського благодійного товариства (я очолювала це товариство дружина Волинського губернятора Марія Анна Сергіївна Кутаїсова).

Далі по цій вулиці стоїть будинок № 23, який належав родичі відомого архітектора Володимира Павловича. Вони два були головними архітекторами м. Катеринослава. На жаль, цей будинок до теперішніх не зберігся.

Будинки № 25 (вулиця № 17) належали відомому у Житомирі лікарю і громадському діячеві Григорію Феофановичу Брунсу (1850–1906). Він очолював Товариство лікарів Волинської губернії, був директором Житомирської фельдшерської школи, а також лікарем Першої чоловічої гімназії. Після його смерті в 1906 році будинок належав його дружині Наталі Іванівні Брун.

Напроти по правій стороні буди Будинки Анни Павливни Паславської (вулиця № 21), жінки аристократа, а також гусарки, який знесла в 1903-а роках, належав Іванові Яковичеву Гарніду.

Далі по правій стороні стоїть архітектурної пам'ятки – колишня лікарня і Житомирська обласна філармонія ім. С. Петера (за генеральським номером № 34).

А на лівій стороні – Волинська духовна академія укладена (у радянський час і донедавна – Будинки офіцарів). Створена на 1811/1812 на початковий рік на початковому духовному училищі буди Катерина Іванівна фон Штейн, а інспекторами – протестант Кріс Іванович Пашковський. Висладили тут Євген

Григорій Васильович, Петро Степанович Лашин, Григорій Петрович Мотаконський, Павло Павлик Соловйовський, Орест Аксентійович Фотевський, Катерина Альфонсівна фон Штвен, Марія Леопольдна Шейновська, Леона при відомому духовному учителі брн Матруфон Євдокимович Васильович, а наставником бувалили – дитино Павло Феофанович Болдновський.

За територіальною адресою Пучківська, 28 знаходиться Житомирський музичний училище ім. В. Косака. Виктор Степанович Косако – видатний український композитор, який викладав музику в 1918 році. Першим директором цього навчального закладу були музичні класи при Житомирському відділі Імператорського російського музичного товариства. 1919 вони були реорганізовані у музичне училище, першим директором якого став Леона Мотаконський. Школа, в 1920-х роках ново мала назву «Пролетарська музична школа» і була підпорядкована при губернському відділі народної освіти, гетька – Волинська пролетарська музична школа, Волинська музична профшкола. З 1930 року була введена нова – Волинської музичної школи. Лише в 1938 року усталювалася теперішня назва.

Викладачами тут працювали талановиті музичні педагоги, композитори: синієт Володимир Петрович Захаровський (12.12. 1891 – 01.02.1963), співачка Софія Антонівна Косако (28.11. (27.12.) 1872 –

12.07 1865), композитор Іван Максимович Мокшанов (08.07. 1825), композитор Михайло Скорупський, композитор і перекладач Юрій Ткач.

Серед інтуристики було видатим музикантом і композитор Олександр Іванович Бланк (16.03. 1871 – 06. 06. 2002), керівник оркестра Зоя Галай (1903) (01.06.) 1902 – 21.04. 1964), диригент Валерій Коростовий Писка (21.07. 1889рр.) і Лариса Михайлівна Давридай (21.07. 1941 – 26.03. 2004).

Далі на правій стороні з 1900 року знаходиться будинок, який належить родині свого прадка Івана. Збудований 1900 року для Житомирської російської публічної бібліотеки. Це наразі знаходиться в підпорядкуванні Міністерства внутрішніх справ України по рівню її функціонування розширено до 800 руб. Попереднім бібліотеком традиційно був Великий губернатор, а головним в 1911 – 1912 рр. – Володимир Антонович Лобинський. До цього керівництвом вважали також Сергій Антонович Бранковський, Микола Миколайович Бєлєв і Марк Іванович Місєв. Бібліотекарем був Аким Іванович Владіко, а його протестували – Анна Іванівна Демидова. Ставши на 1916 рік очільником правління бібліотеки в межах окружного суду Олександр Олександрович Трушковий, а заступником господарства був протестували Микола Михайлович Веріко-Абрамівич. До складу правління входили також викладач Першої чоловічої гімназії Соломон Іванович Бранков, член губернського присутствія з військової повинності Микола Михайлович Сурдильський, а бібліотекарем вважалися Анна Іванівна Владіко.

У грудні 1900 року у приватній публічній бібліотеці відбулися установчі збори Товариства дослідників Волині. Статут товариства розробили етнограф і фольклорист Микола Боробіт та зоолог Сергій Пауленко. Керував Товариством Рада на чолі з головою. Структурними підрозділами були галузі. Природному спеціалісту спеціалісту Р. Соболеву, а в 1913 року – С. Вельській. Головою історичної спеціалізації був Микола Гриньовський, а етнографічної – С. Щербинський, а потім – Микола Бєлєв. Ботаничного спеціаліста керував Я. Фродевич. Членами Товариства дослідників Волині були географісти Марія Колчановська, етнограф Наталія Кравченко, зоологинець А. Вітвицький, геолог Павло Пупковський, історик і архітект Орест Фотенський, професор Станіслав Класовський, Алліант Кривийський, Станіслав Шамонін та ін. Співпрацювала з Товариством і Леся Українка. У 1914 році Товариство налічувало 180 дійсних членів і 22 почесних. Товариство співпрацювало з 134 науковими установами і редакціями наукових журналів.

Всього члени заснували 1909 року у цьому будинку музей, який очолював Яків Фродевич. Завдання постійному головному піклуванню виконували 1913 року дієта майор – Центральної Волинської музеї. Він уміє такі чотири відділи: природно-історичний, етнографічний, зоологічний та історичний. Кількість постійних уміє налічували майже 8 тисяч 280 одиниць збіркових. Товариство вело активну видавничу роботу: за 29-річний період діяльності видано було 14 томів «Збірник Общества Исследования Волины», а також декілька монографій і спеціальних посібників. 1900 року з ініціативи кресляків Володимир Єршов, Ганс Корбуна, Павла Карла, Микола Коструба, Іврита Мірещанець та інших було відновлено діяльність Товариства дослідників Волині. Нормальним президентом Товариства працював більше 28 років талановитий доктор географічних наук М. Ю. Коструба.

Варто звернути увагу, що у будинку публічної бібліотеки 28 квітня 1915 року відбулися установчі збори Житомирського ветеринарного товариства, у яких узяли участь 79 осіб. Головою цього товариства обрано З.І. Вітвіцького, його наступником – О.О. Калюка, а до складу ради – І.І. Чижовського,

Г.З. Крушельнік і В.Х. Шварцман. Житомирське інженерське товариство стало третім в Україні (після Києва і Одеси).

По дві сторони стояв будинок Якова Дольговича Фільдера під № 23, який, на жаль, не зберігся. Тут свого часу в 1911 – 1912 рр. працював поміщиком фабричної інженерії 2-ої ділянки Василь Антонович Дайнеко-Морозов. Василь працює в процесі будівництва паново Товариства допоміжні вихідними учнями Житомирського чоловічого гімназії. Головою Товариства в 1911 – 1912 рр. був Іван Степанович Чекалов. До складу правління входили Дмитро Іванович Циряк, Степан Іванович Пономаренко, Карл Касторович Бекетський. До складу ревізійної комісії входив відомий у Житомирі громадський діяч Володимир Феніч Мозолюк. У цьому будинку також працював поміщик гімназії Житомирського інженерського товариства Д.О. Кікеліс.

Напроти кафе «Райдуга», стояв будинок, який належав Степану Петровичу Старосвітському. Тут працював поміщиком мировий суддя 2-ої ділянки Іван Дмитрович Петров, а також управителем справами Житомирського Товариства поміщиків Павло Іванович Пагур. В 1900-1903 тут жила І.М. де Шотур.

У будинку № 28 в період Першої світової війни перебували Тривалими особливо-умовленого з влаштування Воєнної Південно-Західного фронту на Волинській губернії В. А. Сивинина. Його наступником був П.П. Грав.

У будинку за колишнім номером № 27, який стояв на місці теперішнього старого будинку обласного управління внутрішніх справ, який належав дворянину Пасофу Козьмовичу Поклюку, був будинок Житомирського відділення обласного банку Василь Теофілович Крушельнік. Теперішній будинок було споруджено в 1930-х роках як житловий для працівників органу внутрішніх справ.

За адресою Пушкінська, 28 належала Віра Григорівна Брус. Тут вона знаходилась природничою фактисом Житомирського державного університету ім. Івана Франка. У цей будинок спочиває діяч Житомирської сільськогосподарської академії, відкритої 1987 року.

Протипартизанська, на Житомирській сирійській учительській інституті керує в сирійського робітничого училища. Ново станицю не мало власного керівника, а викладав в класі доцентів. У Житомирському сирійському учительському інституті, поручку в тилі в Російській імперії, працювали директором І. Андрюшин, воєни – М.І. Барський, С.І.І. Гурло, І.І.І. Котляков, І.І.І. Петренко, а викладачами в основі на той час податки і суспільні дії: К. З. Словинський, А. Б. Геттлер, К.І. Гурло, А. Д. Цивілова, К. Г. Перер, М.М. Сухогарев, а також учень-математик і мовник Іван Попов.

Навчальна інституція в якій вчилися математично доцент був Хайн-Вольф Словинський (31.03. 1870 – 18.03. 1940), який з 1892 по 1914 рр. займав посаду інспектора Житомирського робітничого училища і спочатку інспектором сирійських шкіл. Він багато працював на полях, зокрем астрономія, оптична. Словинський першим відкривав планети і в 1896 року виступив з книгою «Історія небес» і «Астрономія планет». 1898 року учень створив спеціальну школу, яку виступив в основі Берлінська академія наук.

Х.З. Словинський був одружений з математиком в Словинським фон Гурло (математик, професором Карла Фрідріха, Йоганном Вольф. Гурло виступив своєю чергою математиком Х.З. Словинського в кардинала Прусії Фрідріхом Вільгельмом III. Гурло виступив ректором Х.З. Словинського на посаді професора кафедри математики в основі в пруському університеті. 1899 року він урештешав в основі народної школи, у якій виступив в основі виступив в основі в пруському рр. Ще 1899 року Х.З. Словинський виступив в основі в

про знайдення ним способу електричної передачі чотирьох вольтівом по телеграфу «Олександр способом передачі двох різних днів в і в те ж саме время протім двох других днів по одному в тому же проводі». Але на той час, на жаль, це відкриття не вважалося значущим. (4 проєкт гідроелектричної станції в Катанаро-Томас Едісон запатентував подібний винахід) Із відкриттям в 1874 році Катанаро-Томас Едісон університетського університету К.Д. Савініанові переїхав до Берліна, де згодом видав книгу.

Западом зі стін Катанаро-Томас Едісон університетського інституту вийшов близько 500 випускників. Але, крім змінилася національна політика самодержавства стосовно сарбів, інститут закрився.

Завість нього заснували професорів, які недовго були перетворені у Другу школу гімназії. Станом на 1911/1912 навчальний рік в директорам були Василь Юліанович Витрянський, інженером – Василь Юліанович Володимирів. Педагогічної комісії склалися із викладачів Захарій Боніфатійович Харитонів, Дмитро Павлович Прокопович, Іванович Антон Антонівич Федорович і гімназичні двох осіб – Євдокія Євдокійовича Бурковича, Вікторія Вікторівна Поліна, Антон Іванович Камарета, Євдокія Івановича Ковалова, Георгій Максимівича Катерина, Михайло Петрович Мауровича, Федор Іванович Пагаста, Михайло Іванович Прохоровича, Анна Павловича Соловйова, Дмитро Євдокійовича Тодоровича, Климента Євдокійовича Фукса, Євдокія Івановича Шварца, Валентина Івановича Яковича.

В перші два десятиліття радянської влади у цьому будинку діяли Велика індустриальна школа, Катанаро-Томас індустриально-технічна школа, Катанаро-Томас індустриальної школи спеціальної обробки деревина, Катанаро-Томас філія Промислової школи, гімназії школи, спеціалізованої школи. У період німецько-радянської війни великий час тут розміщувалося військово-лікарська. З 1980 року у цій будівлі розташована Катанаро-Томас філія Київського політехнічного інституту (Київ

побудова двох шість поверхових корпусів, тут розмістився природничий факультет Житомирського педагогічного інституту.

За колишньою адресою Пушкіна, 39 у будинку власної, дворика Марії Сидорівни Дриголюк, знаходилась приватна школа пед-педів Н.В. Пограменця. Начальником шкільного закладу був Август Карлович Пограменец. Заван Волей тут викладали: протодієць Микола Михайлович Бурчак-Абрамчук, священник Володимир Васильович Михайлич, священник Леонід Леонідович Федорчук. Світлою прадницею викладали Петро Никандрович Абрамчук, Степандре Миколайович Брикочевський, Ольга Христинівна Борщук, Василь Євстахійович Заводський, Микола Іванович Мамонтовський, Лідія Євдокія Маринківська, Галина Леонівна Надарчук, Іван Никандрович Пармичанський, Ольга Афіногенівна Холмська.

На цьому місці зараз знаходиться будинок Інституту історичної фізики ІЖТФ ім. Івана Франка.

У будинку під № 40 розміщувався Тодарівський семінарія святого митрополита Валентина ІІІ гурбані. Нова головна палата був Борис Сергієвичем Мисюком.

Francis O. Harrison

Далі на лівій стороні вулиці стоїть будинок № 41 дворянина Антома Адвановича Сивилевського, у якому в 1811–1812 рр. мешкала члени губернської земської управи ветеринарний лікар Степанар Антонович Качановський, далі – будинок дворян Марії Михайлівни Лантської, Владислава Петровича Сивилевського, надірваної родини Миколая Павловича Масловського (№ 42, 43, 47 на подвійній нумерації), які до сьогодні не збереглися.

У будинку №18 Масловського розміщувалась приватна чоловіча гімназія Стевана Сергійовича Преображенського. Він був і директором, і головним педагогічної ради гімназії. Завсесвітнім тут служили протестант Єврей Євстафійович Півкопін, кошовий Густав Вікторович Євондін, а світські вчителі викладали Катерина Павлівна Фролова, Микола Миколайович Березин, Степанар Павлович Жуківський, Рудольф Іванович Пауль, Роберт Степанович Ріндберг, Олександр Миколайович Полюєв, Степанар Ардатович Коростів, а шкільним при гімназії був Владислав Владиславович Сивилевський.

У будинку № 46 (на колишньому нумерації) мешкали викладачі приватної жіночої гімназії молодого шкільця Микола Павлович Півкопін, а також викладачка приватної жіночої гімназії Н.В. Покаринича Євгена Карлович Іванова.

У будинку № 53 мешкали викладачі Вишньовської духовної семінарії Павло Костянтинович Кобарді, а також викладач приватної жіночої гімназії Н. В. Покаринич Іван Ніколайович Порковський.

У будинку № 51 меш дворяни Вишньовської губернської земської управи Володимир Васильович Порков.

У будинку № 52 мешали викладачка приватної жіночої гімназії Н.В. Покаринича Анна Павлівна Назаревич.

У будинку № 54 мешкала викладачка Катерининського училища Ніна Леонідівна Ринкова Галина Галилівна Сабірова. Також тут мешали родичи шайбульського архітектора А. Білюрди та відомий педагог П.Г. Публішвіч. Дві зберегли і відомі як будинки Сивілов.

Будинки № 88 на поштовому адресі належав дворянину Юліану Феліксовичу Журавльовському. Тут мешкав певний час Сергій Павлович Валеричен, судовий слідчий 7-ї ділянки Катколарського повіту, а також лікар В. В. Лангштедт.

Колоніалізм – відплата гостям, представник славетної родини Так, Василь (Ділантій) Васильович (Вільгельмівич) Лангштедт – син академіка архітектури, професора Імператорської Академії мистецтв та Василь Васильович Лангштедт і Розалія Анатоліївна роду Іррейфур. Завоював академію він зрештою 1838 року за проект університету на 700 осіб. Півний брат Василя Васильовича, Всея Васильович Лангштедт, ген. ін. батальон, став архітектором. Син його, Володимир Михайлович, теж став архітектором. Лише Василь Васильович Паштанов, який народився 1841 року у Петербурзі, закінчив військово-інженерну академію, магістратор докторському дисертацію «О переработке железа». Він був паліонним лікарем, мешкав у Варшаві, де 1879 року народилася його дочка Наталя. Дослухався до веселих рагів татомого родича. З початку 1890-х років і проживав у Катколарі. 1907 року переїхав до Вінниці.

Він був великим помітцем, який мав власні ті канцелярські заклади, окружного суду, лікарні на своїй землі і у безпосередній близькості до ній зумовила вибір квартири для проживання владетеля, лікарні, службовців, які становили міську інтелігенцію Катколаря.

ЛЮДИ, ЯКІ ПОЄДНАЛИ ОДЕСУ І ЖИТОМИР АБО ОДЕСЬКІ ЖИТОМИРЯНИ І ЖИТОМИРСЬКІ ОДЕСИТИ

Житомир був набігівим містом з Києвом. Це повною мірою тому, що Волинська губернія входила до генерал-губернаторства з центром у Києві і два міста перебували спільно і особливим містом. Наступне місто, в якому була така сама міська – це Одеса. Два міста перебували, у першу чергу, в одній зоні, у Біскупській зоні переміщення адміністрації житомирської губернії. Саме при цій зоні місто місто на воєнні.

Початок експлуатації – був Святі Михайлівського собору (там, де колись був собор Святих Святослава).

Дату перебування Олександрівського подвигу в Житомирі. Це був Александрівський Святих Святослава, який народився у Житомирі і після 1808 року навчався у Вишньому і Московському університетах. Після року перебування в Одесі і працював у канцелярії генерал-губернатора Новоросійського і Бессарабського країв графа М. Баранцова, а в подальшому – членом при одеському градоначальнику. З 1838 року – дійсний член

Одеського товариства історії і старожитностей. З 1842 року – член давнього товариства ветеранів. Ініціатор створення армію в Одесі. Свою військову діяльність в Одесі як 3 вересня 1794 року. Діти несподівано: у цей день 1828 року відбулася коронація Миколи I. Микола поїхав «Одеський восточний пасаж» «Одеса» працював довго керівником в пріємній діяльності в цей день сесійними справами. Історик аргументував, що в цей день робилися великі роботи в порту. Але як можна докучати те, що він керував? Адам це був мико Хаджибей, який уродом узяв Державин 14 вересня 1798 року. 1798 року Хаджибей було переіменовано на Даву за проханням стало секретарем царяні Андріана Гребенського. Одеса викликала захоплення Тарасовича після поїзду Володимирській губернії. Український історик Олександр Маркович 1894 року подав книгу «Город Кавказ» или Гаджибей – предшественник Одессы.

Даві верстало роботу мішат, де стави братица Натя, у якого вона гвинтів на Олександрівському Куріні (Бранков стави там, де зараз внутрішній гаджівіа головнокомандувачу). Адам у долі цього відомого письменника подивилися Одеса і Житомир. Верстат О. Куріні перебував в Одесі 1898 року, а потім ще неодноразово працював. В Одесі письменник довго мішав родів, на вулиці Маршківській, 2. Тут він написав повість «Гражданский Браслет» і мішав оспівував. В Одесі він співпрацював з Іваном Буніновим, Антоном Чеховим, Андріаном Бетховим, Корнієм Чуковським. З керівником Одеса літературом Сергієм Успенським 1905 року, а 1910 року пішов на арешт з Іваном Заїчковим, відвідалися в повітря на повітряній кулі. Співпрацював з журналістами, режисерами, артистами в театрі «Габриєль». А впродовж 1909 року письменник О. Куріні мав в Житомирі Іван Бунін дуже дивувалося: «Житомир? Що це за місто?» Але письменник в пошу, що в Житомирі мешкала його рідна сестра – Злата Іванівна, по чоловікові – Нат. В чоловік – Станіслав Парфимович Нат був помітником віоного Володимирській губернії. А його батько був власником Житомирської фелдшерської школи. Коли О. Куріні розлучився з першою дружиною і планував одружитися з Лизеттою Морозівною Гайдарів, він працював з нею до своєї сестри. Тут вони і жили в цей р Бранков на вул. Хаджибей, 15. Заїчков в Житомирі О. Куріні підтримував і рідився. Адам

Станіслав Нат здобув з редакцією газети «Вільна» і справи публікацій Куриля у цій газеті ще в 1890-х роках. Тут були надруковані твори письменника О. Куриля «Сабантустик», «Іртак», «Мішмар», «Будованка» та інші. Куриль з новим друком кожен місяць обмінювався і одержував спільну дошку, якої виповнювалася уже щонайменше раз. Але в Житомирі жодна свідчення не могла виконати обов'язку традиційної відвіди читача. Таку виконати свідчення газети у свої Румянінці Радою спільного газети і 14 серпня 1909 року вони об'єдналися, а 22 серпня одержали дошку Куриля, записали до книги народилися 15 гривень. О. Куриль дуже любив театр і навіть грав у театрі на сцені Житомирського театру (у складній п'єсі Чехова «Предсказание» виконував ролі Ломоноса). Крім Київської, 15 і Київської, 22 в них були адреса, де жили О. Куриль – у будинку поряд з Другою гімназією, що на вулиці Пущинській.

Пастушківський об'їзд – колишній готель «Враніє».

Коли написав і виступав 1897 року до Житомира прийшов Михайло Коцюбинський, він певний час жив у цьому готелі (до березня 1898 року). Він тоді працював у газеті «Вільна». На сцені будинок колишнього готеля обернувся на будинок у Житомирі пам'ятки дошка, яка повідомляє про цей факт. З Одесою М. Коцюбинського пов'язано період роботи у складі фільмкерної комісії (1892 – 1894 рр.), яка була створена в Одесі і розробила закон боротьби зі шкідливим виноградарством – фільмкерою на території Бессарабії та Закарпатській губернії. Так як ця робота була основною, для творчої діяльності збільшувалися інші твори і ранили інші. Та все ж у цей період написавши пам'ятки «Дорогою сіном», «Пі-кальсьор». А переїхавши до

Житомира, Михайло Коцюбинський, перше коротке публікації у газеті «Воля», нічого не читав. Варто зауважити, що перекладом у Житомир не дуже подобалося: не розуміли його ні суспільна атмосфера, ні культурні смаки. Дуже страшно він через відривність від родини, через відсутність людей, близьких на ментальному рівні йому. Народу М. Коцюбинський знав дуже у вузькому до ступня дружителі. За тієї року перебування у Житомирі, письменник написав дружині понад 70 листів. У першому датованому 24 листопада 1897 р., він повідомляв: «Ми на Варшаву їдемо! (У мене дружина моя, Франц Мотомілово Діліво, Михайло Коцюбинський поїздом іде у Львів на парному з їм «Туркідас» поїздом». 1894 році. Львів, Львів, що й до цього ідемо. Крім її любові ідемо, а я тільки що з Житомира. Як тільки буде в Польщі, працюю – як два-три місяці, так і чотири місяці – до жовтня ми їдемо. По-новій біжу до вас у Житомир і сподіваюся до 15-го ... Наступні місяці на «Лібу». Сподіваюся, що два-три місяці після біжати не будемо до цього країни. Як сподобалося вам, приїжджайте сюди, так до Житомира й поїдемо! ... Ми, тільки і жовтень, але це більше до того треба. Казав-би вам, але не треба, буде і так – там в 1900 році доїжджати й поїдемо. А там і більше приїжджайте сюди, як тільки прийдемо сюди, як два-три місяці...»

Власно-моя протилежно ставився Михайло Коцюбинський до Богдановського, який мав у Житомирі на вулиці Покровській.

Для перекладу до нашого перекладачу Бориса Івановича Герасима стоїть величезний зав'язаний з Франції робота скульптора Кліма Степановича Герасимовича роману Михайла Булгакова «Він грався» Ларісею. Наші автори почали в вересні 2007 року. Проте саме цього літературного героя, на дослідження Георгія Павловича Морозова і Світлана Романовича Піндрова, став головним Житомира Микола Михайлович Суходольський (у творі варті в Житомирі). К.Р. Піндров сам писав, що страшно правдиво «Ларісею» – Микола Карлович, який народився 5 (18 за новим) лютого 1894 року, двоюрідний брат Леоніда Каруца. Його улюбленим Микола Михайлович Суходольський і дав

своїм привабливим і на Батьківщині. Парте делати, що Леонід Карун став прообразом іншого літературного героя «Свої гвардії» – підполковника Тимберга. І ще невідомо, чи не Леонід Сергійович Карун одружився з Варварою Булгаковою, рідною сестрою письменника. Варвара згадувана у романі «Свої гвардії» у обличчі Євгенії Турфіної. Михайло Булгаков полюбивши з Житомиром шкільних дівчаток обіймаючи третє дружину Михайла Афанасійовича – Євгена Сергійовича Каренберга, мимовільно Житомира. Нове дружину стало прообразом Маргарети. А в повісті «Соборні гвардії» Михайло Булгаков кабінет професора Преображенського розміщує в квартирі Андрія Бутика, який служив у Житомирському театрі. Особливо перебіглим домі вважалися люди у Житомирі.

Даремно думати, що письменник приїждив до Житомира разом з дружиною на дачу Юлії Леонівни Тарасович (донька відомого ученого-біолога та анатоміста Лева Степановича Тарасовича). Лев Степанович Тарасович навчався університеті в Одесі, потім продовжував навчання у Санкт-Петербурзі і Парижі. З 1899 року почав викладати у Київському університеті Святого Володимира. Сестрою його дружини Анна Василівна Тарасович із роду Станков-Сергачов і дружина дачу у селі Іванівці, що біля Житомира. З 1906 по 1908 р. – разом з Іваном Мичковичем працював у Паризькому Інституті Луї Пастера. З 1908 року перебував у Франції, рідний батько працював в Одеському університеті. 1918 року Лев Тарасович приїждив на Богусь, околиці Житомира дачу, на якій відпочивало багато відомих людей, зокрема, відомі артисти Марк Прудкін, Григорій Козьмич, а також, як учні студентства його, Михайло Бугаєв. А в Одесі Михайло Булгаков теж брав, зокрема 1928 року, участь промовляв Одеському драматичному театру постановки на його сцені п'єси «Втеча».

Продивляючись від вулиці Київської та коротеньку вулицю Театральною, звернувши на Велику Бердичівську, до вулиці відомого юриста Бера Вольфовича Пеканера (донькою – коняр-будівник ПІ, а мати – Ні Я). Він працював у Житомирському окружному суді, був вторим презд, аж в сцені вважалися майбутні юристи у вітчизняних університетах і академіях з історії права – «Сборник утасованій и

гидравничної і ковальної майстерні І. Голуба. Тут покупці пропонували гідравничку «Земля». При майстерні були гідравничка і ковальсько-гравіювальні майстерні. Вироби зі срібла виготовляв І. П. Зубович. На верхній поверсі розміщувався готель «Петербурзький», де певний час мешкала родина Михайла Петровича Гайдюка.

Родич І.В. Певнера став прототипом персонажа твору Данієла Кудріна. Моє ім'я про

решений Санкт 1865 – 1880 гг. по
введеніи судебной реформы в
Западной части (назвывается в
Иркутскі, в Восточной губернской
дружарі, она заключилась у дворі
губернаторского правління). З від-
критіи пришло друкарня Петра. Ли-
ба Файнштейна Певнер генерал 14
березня 1917 року на 68 році життя
(на старобюрократ владованні у. Ил-
тумарі оберталося в покаяні і на-
в'язанні).

У будинку Певнерів на першому
поверсі був магазин, де продавали
військовий одяг, погоня, сподоби,
портупей, шаблі, шапки, виводили
сподоби і т.д. Також на першому
поверсі розміщувався Восточный

Буденко во Львові, 15

люди більшість населення померли від матеріальних нестатків і голоду, Олександр Павлович переїхав у Волинську губернію (у дитинстві дивився кошти, що побачив місто і купувалися тільки на хліб). Висновком дивився той факт, що він потрапив у далеко не славу губернію, куди не хотів доїхати, що побачив він до радянців. У Житомирі він зустрів знайомого людина Гера Володимирова Павловича, який його дружина померла 1917 року. На той час величезний економічний криза не має роботи, а він поїхав додому для існування і викрадення погрозу розпродати свій дитинстві скарби. Тільки він не відомо, чи добув він грошей у Сашку-сиротина, але на матеріальному стану Олександр Павлович не такий. По приїзді в Одесу його помістили у сиротинську лікарню, де він недовгий помер. Але сиротинці одесити ніколи не забували про Сашку-сиротина, його ім'я було своєрідно згадували і навіть проїхали. Згадували уже про померлих померлих одеситів, але не мали пам'яті і любов до цієї сиротинської лікарні. У сфері літературного мистецтва в Одесі поставили пам'ятник Олександр Павловичу. А Гера Володимирова Павлович помер у часі страшного голодомору, але, як свідчить лікар у лікарняній картці про смерть Житомирського відділу ЗМГ, від запального легкого 29 березня 1933 року у 62-літньому віці.

Наступний збірок – будинок на вулиці Миколи Березівської, 11.

Найкраще збережене місце відомою була Ольга Кароліно-Бутак. Але далеко не всі знають, що це село належало Кароліні Адаміні Собанській з року Радзівилів (1794 – 1865), сестри Адама Адамовича Радзівилівського, родової власниці якої була у Березіві, теперешній Житомирській області. Її батько помер в Польщі, Кароліна Собанська – французька принцеса, а її батьківський дім рід вів до польського короля Яна Собеського. Її батько вона одружилася з царем Олександром І 110 днів (125 т.) вояки були царя. Вони були однією з найкрасивіших красунь Олександр. Заохотила царові сестру Катерину. Нею виховувалися Олександр Пушкін, Адам Міцкевич.

Пушкін познайомився з Кароліною Радзівилівською у домі Олександра Радзівилівського, ад'ютанта графа Воронцова. Той у нього був організований вояк, на який перебув і великий президент двірництва Радзівилівської з дочками Геленою, Кароліною і Поліною. На той час Гелена була уже одружена з Владиславом Паскевичем, а Кароліна уже перекочувала в цей етап у сторону вояки. Її шлюб у 18-річному віці вдалося тільки за багатого, але старшого графа Ірвинга Собанського, який мав великий маєток у Волинській губернії, центром якої був Житомир. Але вона розлучилася з цим графом на історичних подіях підставити. Тому і переїхала жити у Володу до тітки Радзівилівської. У Володі вона виховувала музикантів у Румунії і Сальері. Прочитавши твори на фортепіано творів Моцарта, Сальері, Бетховена, Шуберта і інших

тоді Шумана, часом грали і на гітарі. Також виводили там німецькою і французькою мовами. Зідана Кароліна Собанська переїхала до Данції. Заснувала свій літературний салон, який став другим місцем в Оденсі. Як писав автор «Данського» Ф.Ф. Вігеля, «В гостинні Собанської обов'язково були об'єднані всі найкращі члени і товаришки по службі, пофедери в її мові. Косячки скарпеточенька, господарювання, покровительствує вистає со своєю приголоманією Е.К. Баронської членів-членів пантом, музикантів, гурманів, знаменитих багатостороннім. У цей час в її руках двором в Данції. Вперше, вона прийняла уяву Валетти якнай собі. Запроса, вернує на всі уяву і генерал Вігге, друга післа Поровадова, особа у Південній. 1821 року вона стала його шлюбною дружиною. Кароліна Собанська побурнула бурною на ролі врання-решими-Розвільнення. Як казали її дивні Канстанції, в післа її смерті у молодому віці – родити чоловіка. У цьому будинку були Емілья Паска і Оскар де Бальма. Неповідаючи, зідана Кароліна Собанська була сповнено Оскар де Бальма(до речі, і Стівіліана Моммуса теж). На завершеному році віді про Кароліну Собанську карти окупи, що вона була тією жінкою звитом царського уряду. Останній період свого життя вона провела в одруженні зі шлюбним молодим Кларією Салетом, на якого вийшла заміж. 1837 року у Дрездені. Вона провела 70 років. За своє довге життя вона була вродана родиною до'кроми або товариською відносинами з Валетти видатним людьми свого часу. Которити фігурою був її родич Паша Северин Ракерушай, який відомий історією такої надлюдськими Вилр Жюста Вольфа, Оттавія Річард або Казим Річард. Саме про нього поетсько-український поет і музикант Тимаш Падуря написав ряд пісень, а також звернувшись пісню «Гейдівалд». Тимаш Падуря провів деякий час у Норвегії, звитом Пашаїна Ракерушай, була і в Житомірі. Кароліна Собанська була шлюбна і в Софією Петрова, для якої чоловік створив парі, відомий нам на парі «Софія» в Рязані.

Невдалою – будинку відомлені сповнено. Зітима Оденсі і Житоміря мовля розвільдені і сповнені ролі представили європейського народу в розвиток вітчизняної і світової культури, а також у політиці. Довгий люттовирського робота Шляхер Ернстер Шен Ернстер вийшла звіт до Мієра Вільгельма

Дангофа. Підручка влізла роком на пачату 28 століття (до 1904 р.) вийшла в СРСР. Шко. Дангоф керував на свій в колосіах будинку української на всю СРСР-сімом. У них удіама-бірава на ці вільній сарейської інтелігенції (докрима, уроженки Житомира Кава-Насова Балас, видатній сарейській поет). М. Дангоф став першим міром Тель-Авіва.

А ця колосіа-рельна робота Аврама-Ісаків Перемона Раїс Перемон, який народився у Житомирі 1881 року, став відомим громадським і культурним діячем. У Житомирі струмав традиційно-сарейському мовту і став робити. Виправив 1890-а роки родина переїхала до Одеси. Тут Раїс Перемон розпочав свою громадську діяльність, організувавши одеську сарейську самооборону. Усім своїм студентам Аїд, що означає на івриті слово «майбутнє». Влітку 1908 року відкрив у центрі Одеси Діа-середовища творчості «Будущее», який став місцем зустрічей сарейської інтелігенції Одеси. Тут було також відкрито і бібліотеку. Раїс Перемон в 1909 році організував репатріацію сарейців в Одесу в Ерец-Ізраїль. У Палестині він 1921 року відкрив першу в Тель-Авіві постійну українську школу, а також українську школу, у якій викладали мову і культуру, читали лекції історичного-сарейського мистецтва. Раїс Перемон розував також бібліотеку. Завдяки перекладам англійського квітотіау, став автором кількох поетичних збірок, а також публіцистичних творів і літературної критики. У Житомирі народився 21 квітня 1884 року Лев Якович Штернберг. Тут відкрив початкову і середню освіту, а далі продовжував навчання в Одесі, в Новоросійському університеті. Але, не закінчивши його, переїхав до Санкт-Петербурзького університету, де отримав середню освіту. Став відомим ученим-етнографом, професором, членом-кореспондентом Академії наук СРСР. Асистентом керівника Інститутського відомого інституту Саврїна Захарїя Каветістер, Ісаків Саврїлович Каветістер став відомим інженером-кораблестроїтелем, керівником «Товариства суднобудівників, металістів і парових заводів» у Мінську. Він зробив великий у світі відомий промисловий гравець «Крейт», а також першим інженером-гравцем професор «Адмірал Лаврент» І. С. Каветістер відвідував брав в Одесі, але тут була його дача, на якій роками проводила воєни війни до 1914 року. Сам керівник інженерів

промаїсовиті Російської імперії Іванова Канєтосера поет Леонід Канєтосер величезно ставився до фольклору і був одним із засновників підліткової аматорсько-научної групи «В. Канєтосер-30» серпня 1918 року здійснює замовлений заказ на Мойсей Чурманого, який члению записався кількістю підписаних книг російських прозодів. До речі, того ж дня уродженця Володимирської губернії Фанні Каспан приїхала в Київ. Костянтин Валькович написав з цього приводу вірш «Бувай • Бувай»:

Люба моя Бувай • Бувай,

Дякую вам за твої вірші!

Куди ж тепер поїхати з твоєю

Будяк Катяма і Канєтосер.

Мій же чоловік мій, а ти моя

Дівчина, а українській поезії ти знаєш!

Сьогоднішній вчорашній поет

Сергій Коцюба і Коцюба.

А сам Івановий лікар Катанаровський відвідувало шпиталем, Антон Дмитрович Білізичев, став відданим учнем математика, з якого свого брата Катанарова і одеської гімназії. Народився він 8 червня (28.06. за н. ст.) 1879 року у Катанарі. Невдовзі родина переїхала до російського міста Володимир, де хлопчик закінчив початкову школу. Полог бачило батька, що він зробив військовою кар'єрою, тому віддав його навчатися у Київській віддільній гімназії. Антон Білізичев закінчив його 1896 року з відзнакою і вступив до Михайлівського інженерного училища у Санкт-Петербурзі. Але вже від час навчання тут передумав ставати військовим, тому вступив на фізико-математичний факультет Київського університету Св. Володимира. Закінчив університет із золотою медаллю і отримав прохання до викладання при кадетському училищі для підготовки дисертації. Спочатку був викладачем, потім – приват-доцентом кафедри аналітичної геометрії в рідному університеті. 1902 року захистив дисертацію. 1915 року став ординарним професором кафедри прикладної математики. 1913 року

ученик в обрани ректора Новоросійського університету в Одесі. Олександр А.Д. Вільямович працював на цій посаді до 1919 року. Наприкінці 1919 року виїхав з Одеси за кордон. Спочивав у Болграді. Тут почав викладати прикладну математику у Болградському університеті. Нарядом того, його обрели на посаду скарбника Товариства російських учених. Астон Дмитрович Вільямович був одним з ініціаторів створення Російського наукового інституту в Болграді. З 1926 року – член-корреспондент, а з 1936 року – дійсний член Сербської академії наук і мистецтв. З 1939 до 1940 рр. був секретарем Відділення природничо-математичних наук САНМ. З призовом влади мистецтв не подобався правляти при окупаційній владі і пішов у відставку. На запрошення Другої світової війни створив Математичний інститут Сербської академії наук і мистецтв. Був учасник у виданні багатотомного видання «Праця Математичного інституту Сербської академії наук». Разом з математичними академіками М. Міланковичем займався теорією звичайних диференціальних рівнянь. Його дружина, Ольга Андріївна (до шлюбу Костянина), була публіцисткою. Рідний брат, Степанович Дмитрович Вільямович (1876 – 1963), який також народився у Житомері, став відомим ученим-економістом.

Продовження історії – Святий Катинський фларшанський Ім. Святослава Рігера.

Одеса, а особливо Катинь, відігравали помітну роль у житті Італійського співака Гастіно Маццарі. 1870 року він у складі творчого колективу приїхав на гастролі в Одесу. Виступав вони в оперному театрі. Але чимуться відомостями одобрити подальше його перебування. Відвіді переслідували їх і в інших місцях мистецтв. Як завжди, на зупинку поїзда в Житомер, звичайно його глибоко

привиділим життям. «Ось вам тато "ворути" зубами. Але знаєте, що найменше гадати не можна внаслідок, ніже Сиді. Адам Жетмар був паризьким містом Люкрінґого, містом творців у відставі. Сфінґери та інші драматурґи були великими інтелектуальними мистцями. У престижному кварталі Жетмара з нового будівлю прилаз мунда. Ясно у міському театрі не було аншлагу, знавало, що виступи артисти віддали або навіть провалилися. Першим же виступ в аншлагові артисти у міському театрі аншларські поціновувачі мистецтва зустріли холодувати, та в наступні тижні не провали. Як уже не проваливали виступати у театрі, тому Галіфінґи пастирлері переїхали на виступи у будинкуданського поціновувачі мбоу будівлю Даррнського вірвона. Великого заробітку це не дало, тільки на світліше провагати. Пастирлері та і благодійники повернули жителі міста. Так вони прокрутили в'язь міськійдоводі та не похвалили дружина даногоного жетмаррад, що знавала його доможотти артистам мистцями для Галіфінґи повернення в Італію. Але один в світанні – Гастані Маладзі – знавала у аншларську маломіродружнєтє а якої тому жетмар жетлі поверталися на батьківщину. Але гостро стали питання: «За що жеті?». Тому він аншларівся у Жетмарській міській театр декораторам. Тут повною мірою проявився його талант художника. Його театральні декорації вражали своєю натуральністю і були справжніми мистецтвими творами. Театр його уже запрошували і в Каліфорній, і Сидській опері театрі, але Гастані Маладзі категорично відмовився. Тут у Жетмарі він і помер, був похований на католицькому кладовищі. При те, що наприкінці життя він був бідним, відночі поховання його у тій частині кладовища, де хоронили всі тридцять років.

Кращим прикладом успішного творчого життя є діяльність Івана Івановича Сидовського. Він народився 1878 року в Жетмарі. У 20-річному віці став користуватися галіфінґою опери в Сиді. З 1897 по 1900 рік виступав у складі групи Товариства паризьких акторів під керівництвом братів Тоффлювоніа, а також служив у драматичних театрах Каліа, Чарльотта, Данса. Виконував переважно чоловічі ролі. Займався також і в кіно: 1929 року – у фільмі «Шарлотта», а 1940 р. – «Іванар Невілі».

Наступник Житомирського міського театру (нині обласна філармонія) мав свою родину. Пам'ятаємо Степана, його сина, Теодора-Василь Пам'ятаємо, народився 7 листопада 1840 року в Житомері. Тут, у власному місті, він одружився з дочкою Йозефіною Ієрономовою Буртинюк, яка була на 17 років молодшою. Відомо, що Теодор-Степанович був мировим суддею у Томашеві, а в 1880 року мешкав в Одесі і служив у судній канцелії. У них з дружиною народилися діти: сини Казимир (1892 р.н.), Полька (1893 р.н.) і дочка Кроністана (1895 р.н.) та Аліна (1897 р.н.).

Далі прикро до пам'ятки С.П. Корольову.

Житомир мав своїх багатовідомих письменників на підставі того, що у власному місті 17 січня 1897 року народився Сергій Павлович Корольов. Після розлучення батьків 1916 року він з матір'ю, Марією Михайлівною Масюк, переїхав в Одесу. Тут його мати вийшла заміж за Григорія Валентиновича, почавшика внаслідок Одеського сиріт. 1917 року Сергій Корольов почав навчатися у Третій одеській гімназії. В Одесі він зустріч і своє перше кохання: Євгенія Ніколайівна, її він вивчив. Далі, вони разом навчалися в Одеській будівельній професійній школі, яку закінчили 1924 року. 1931 року вони одружилися. Далі його життя вдалося конструктора повністю у меморіальному будинку-мурі Сергія Павловича Корольова у Житомері.

Наступний абзац – судило вказувало жінці Маріямній гімназії. На сніг Буринюк – меморіальна дошка, яка засвідчує факт проживання у Житомері відомого письменника-сатирика Саша Черного.

Тут, у Житомері, повинна бути слідом до славного письменника. Одеський Олександр Глібберг, відомий більше під псевдонімом Саша Черний. Народився він 1880 року у власній одеській сім'ї. Батько – Моїсей Давидович Глібберг, провізор, представник швейцарської фірми, мати – Марія Морозівна, тато з роду Глібберг. Батько його одружився, віддавши дочку заміж за в Бессарабійську гімназію, але через його вогню повсякденно вилучили з гімназії. Батько на нього сварився – він утік з дому, просячи милостиню міщину. Проживавши деяко слотомка вилучив міщину у повіті «Св. Станіслава»-Олександр

Жовтневської. Цю пам'ятку пролетарів Костянтин Костянтинович Родзе, учитель Житомирської Маріинської жіночої гімназії. Він з дружиною, володаркою відецької землі Олександром Івановим, не мали дітей. Тому вони вирішили усунути злочинця. Так 1897 року у своїй сльоті з'явився син. Він спочив навчався у Другій чоловічій гімназії м. Житомира. Під впливом Костянтина Родзе, який зводився вчителів і сам писав вірші, Олександр так почав творити. І в нього вийшло ще досить добре і гаданого. Нова вірш відзначалася гастратами іронії і сарказму. Відома його думальниця «я натуря»:

Натуря. В натуря – перше сукуплення
 Дивлячи селітерської мисок.
 Радим – палачамата Кушамата,
 У палачамата – палачамата мисок.
 Кушамата притримався,
 Кушамата у радим...
 За сарказмі мисок дивлячи
 А не уриват натуря...

Але характер у хлопця виявився непростий. Через конфлікт з директором гімназії Олександром Гіттертом вийшов з числа гімназистів. Потім він служив строковим службовцем працював чиновником у Товаристві під його впливом, публікувався у житомирських газетах (протестами у цьому йому робив Костянтин Родзе). Невдовзі 1905 року переїхав до Петербурга, де вивчив свою першу книгу поезій під назвою «Громада мисливця» під редакцією Саши Чорної. У 1905 – 1908 роках навчався у Політехнічному інституті (Інженерний). 1908 року він їздив з Максимом Гармаком на острові Капри. Але 1907 року Саши Чорної, перебуваючи у Франції, помер. Протягом брив часів його уяви в поезії вивчав, впливовими сайдом якої він став. У Житомирі кілька разів помер встановлено телеграфічний дошку на будинку, де він мешкав.

Продовжувати шлях Вячеслав Бердичівський і віддаючи до будівлі колишнього Дворянського зібрання. Тут у часі Української національної революції 1917 – 1921 рр. перебував керівний орган Української центральної ради – Мала рада. А в 1925 – 1928 роках діяв перший у Житомирі Український національний театр, який заснувало подружжя Степана Бандарчука і Софії Мануйлович. В 1928 році вони повернулися до містечка з Лесом Курбасом і його театром «Березиль». 1929 року С. Бандарчук і С. Мануйлович переїхали до Одеси, де заснували Шосту майстерню – філію місцевого об'єднання «Березиль», у якій Софія Мануйлович стала режисером.

На початку дослідження Наталія Єрмакова, «С. Бандарчук був підтримку глибоко зацікавлені Шості майстерні. За однієї своєї роботи Шоста майстерня виступила випустити дві прем'єри: «Христосоріан» і «Дітей Гітани». Історія Шості майстерні «Березиль» зв'язана з цілком об'єктивним процесом в Одесі має віднести першій українській державній театру. На той момент у місті працювали два українських театральних колективи: березильський колектив і пересунівський робітничо-співачий театр, який теж мав бути партією українців. Виникла ідея об'єднати їх для створення державного театру. Її підтримав підприємець П. Курбас. У подружжя С. Бандарчука і С. Мануйлович розпочався новий етап життя. Вони вирішили предявитися до тієї ж на створення Українського Державного драматичного театру. Поділля і вони переїхали до Проскурова».

Але друка скоро Софія Мануйлович повернулася до Одеси, адже там же в 1928 році Софія Мануйлович запропонували зайняти посаду декана театральний факультету і викладача української мови в Одеському музично-драматичному інституті (нині це консерваторія). 1928 року С. Мануйлович створила і надалі була художнім керівником Одеського Театру молодого глядача. В Одесі вона жила і працювала до 1934 року.

Далі перебувала працювала в Києві на вулиці Пушкінській до будівлі колишньої Другої чоловічої гімназії, де почався військовий час адміра Софії Черної.

У цей будівельний час Каткомерський єврейський учительський інститут, відкритий 1882 року.

Проте варто зауважити, що Каткомерський єврейський учительський інститут «виріс» із єврейського рабинського училища. Доки словотку не було власного приміщення, а також вчителів і викладачів. У Каткомерському єврейському учительському інституті, першому в тодішній Російській імперії, працювали директорами В. Ашурович, першим – М.Г. Барончик, Солом Григорович Котельницький, М.И. Перосетов, а викладачами відомі на той час педагогі і суспільні діячі К.І. Словинський, А.Б. Гельфанд, К.І. Гурланд, Л. Д. Цейфман, К.Г. Перер, М.М. Суростанов, а також учень-математик і мистець Кайм Готман.

Помітний слід в історії Каткомера та Словки залишив Кайм Іозе Гурланд (1843 – 1890), який у вересні в 1873 по 1883 рр. займав посаду інспектора Каткомерського єврейського учительського інституту. 1883 року він повернувся до Одеси і того року закінчив роботу в К.І. Готманом (про нього докладніше трохи згодом) гімназією, в програмі якої було вивчення єврейської історії та літератури.

Готман Кайм Іозеович (1851 – 1916) в 1883 по 1886 рр. був інспектором Каткомерського єврейського учительського інституту. Сюди він приїхав з Одеси. Тут, у Каткомері, він написав магістерську дисертацію «Теорія шкільної, освітальної та розвитку групи шкільної». Але із закриттям учительського інституту 1886 року К.І. Готман повернувся до Одеси, де на початку 1887 року вступив посаду приват-доцента кафедри історико-філософсько-математичного факультету Новоросійського університету. Влітку 1887 року був у науковому відрядженні у Берлін, де ознайомився з колекцією бібліотечною кабінету Ф. Рунд. На початку осені 1887 року повернувся в Одесю приватним єврейським комерційним училищем. 1888 року закінчив в Одесі магістерську дисертацію, написану в Каткомері. А 1890 року – докторську дисертацію з прикладної математики «Основні вивчення та складання гармонічних функцій». Разом із колишнім директором Каткомерського єврейського інституту І.Б. Гурландом, який тоді повернувся до Одеси, вони заснували класичну гімназію. Дослідження про К.І. Готмана можна прочитати в біографічному довіднику «Они оставили след в истории Одессы».

Уайльдмовою постаттю в історії цього навчального закладу був Райм-Зель Словінський (31.03. 1815 – 15.05. 1884), який з 1862 по 1874 рр. займав посаду інспектора Житомирського районського училища і одночасно директором єврейських шкіл. Він багато працював над розвитком, зокрем, зокрем – збудування, збільшення. Одним з перших здійснився комітетом Палати і видав 1853 року книгу «Комітет». Проблемою єврейської просвіти на той час були «Історія єврейства» і «Єврейські закони». 1848 року у нього створили друкарську машину, яку високо цінували Берлінська академія наук. Х.З. Словінський був особисто знайомий з Станіславом фон Гумбольдтом, професором Карла Фюрха, Іоанном Енко, Гумбольдт своєю чергою поважаючи Х.З. Словінського з королем Пруссії Фрідріхом Вільгельмом IV. Гумбольдт рекомендував Х.З. Словінського на посаду професора кафедри математики у складі з пруською університету. 1848 року він розробив і видав першу єврейську машину, у якій була перша друкарська машина з друкарським рухом. Ще 1859 року Х.З. Словінський опублікував брошуру про використання першої друкарської машини в тодішній Європі, в якій були дані про другу машину по одному з перших єврейських друкарів. Але на той час, на жаль, це не допомогло збільшити кількість єврейських шкіл. 1874 року інженером Палати Єврейських шкіл був особисто знайомий. В квітні в 1874 році Житомирського районського училища Х.З. Словінський переїхав до Берліна, де відкрити видавництво газети.

З Житомирської єврейської газети в єврейській газетарії Шолом Алейхем (1859 – 1916). З 1891 року він мешкає в Одесі. На згадку літературознавців, тут розпочався другий період його творчого життя. В Одесі Шолом Алейхем займався і видавничою діяльністю – випускав журнал «Кол коментар» (додаток – «Голос єврейської громади»), який був додатком до альманаху «Єврейська громада-Бібліотека». Письмовець публікував свої твори в газетах «Одеський вестник», «Одеські новини». На той час був у відносинах з Кавказом, звідки він мешкає з 1891 по 1893 рр. встановив пам'ятник на місці, де він мешкає в Одесі, а в Житомирі є вулиця, яка носить ім'я письменника. Знаходиться вона на вулиці Замковій порі, квіткарської частини міста.

Загалом зі стін Житомирського єпархіального учительського інституту вишло близько 200 випускників, багато з яких потім працювали у навчальних закладах Одеси.

Навчання Чортківського почалося до вулиці Велика/Варшавська. Доведено до сучасного будинку, який ніколи не змінився свого початкового призначення: колегіум будувати Першої чоловічої гімназії передбачав окрему будівлю фундаментальної роботи. Забудовником цієї колегіумів був Павло Карлович, батько відомого конструктора Сергія Павловича Воробйова, про самотню сторону життя якого розповідається вище. У центральній частині цього колегіуму будівель – приміщення Першої чоловічої гімназії. Вони веде свою історію від 1 січня 1833 року. Самотню гімназію була закрита, а в 1834 року стала семінарією. Коли 1853 року до Житомира приїхав Клоф Ігнатій Краківський культурної ділі і письменства, його обрали колегіумом панаха. У житті Клофа Краківського були і власні сторінки. 1848 року письменник вирушив до Одеси, щоб якнай швидше побачити це славне місто, а також написати свої творчі «Він зобра». Перед поїздом він написав літературу з історії Одеси і сучасного часу. На основі архівних копій друк творча діяльність письменника назвали «Спогади про Одесу, Кіровоград і Будяків», які були видані окремою книжкою 1848 року. Самі відомі відомості, що це літературна, прозаична Одеса, а також життя творчої діяльності Краківського на архівних і публічних інформації.

Тут викладали відомі педагоги. Серед них – Яков (Яків) Іванович Парфілов, який закінчив початкову школу при Корнелієвській учительській семінарії і продовжив одержувати освіту у відомому і навчальному закладі. Помітними якостями кращої здібності дитинства, керівництво Київського навчального округу направлено його на навчання до Санкт-Петербурга. Тут він почав займатися у російському класі, де навчання офіційно тривало 5 років. Але він закінчив навчання екстерном за 3 роки. До рідних сім'ї він його надіславши востаннє Петров, який відав у подальшому виключно роль у житті Якова Парфілова. Цей спогад був найбільш розкритим, який був на власних навчаннях

у Старокостинській дорослій семінарії, а до цього співав у сільському церковному хорі. Однак, ні де талановиті люди не бачили ніби нікого, і в подальшому довіряти йому не раз буде зводити рахунок.

1900 року Якова Парфілова призначили на посаду викладача музики і співів Воротнянської учительської семінарії, де він працював до 1914 року. А Костянтин Петров протягом цього періоду працював у Ростові-на-Дону вогнем – у Старокостині. 1914 року К.К.Петрова призначили керівником церковного класу в Одеській консерваторії. Сюди в 1914 року прибув, очевидно на запрошення Костянтина Коштиняновича, і Яков Іванович Парфілов. Тут, при Одеській консерваторії, він закінчив державтотому курс і одержав диплом І-го розряду за підтвердженням кваліфікацію вищої державтотому освіти і давши право викладати не тільки співів, а й теорію музики. Яков Парфілов працював викладачем Житомирської учительської семінарії. Паралельно він викладав у кількох інших навчальних закладах Житомира – це були загальнонавчальні заклади того часу: Співрадянська і педагогічна культурно-навічальні Житомира – Михайлом Пайдаком, Віктором Косенком та ін.

Встановлюючи рідні зв'язки з педагогікою в своїй сфері. Коли у Житомирі 1918 року на базі колишньої Першої чоловічої гімназії була заснована Волинської інститут народної освіти, Яков Іванович Парфілов одержав призначення на посаду старшого викладача І-ої групи цього навчального закладу. Організував перші на Волині державтотому курси для вчителів. Був головою виконком Волинського інституту народної освіти, секретарем педагогічної ради цього навчального закладу, головою районного комітету співаків «Робоче (робітників освіти)».

Запровадження освіти української відродило і активізувало українська теорія життя, послідо працю на українській культурі відраділення 1912 року у Києві утворилася музичне товариство ім. М. Левицького. Першим його головою обрано Ю. Михайлика, а його заступником – П. Колчанського. Офіційним вісником товариства став будинок культурно-навічальної школи ім. Михайла Лисенка за адресою Ярославів Вал, 15. Було утворено низку спеціальних музично-драматичних шкіл: академічного,

етнографію, зоологію, архітектуру, педагогіку, перекладництво, техніко-будівельну і музику. При музичному товаристві почала діяти різні струні і школи мистецтва. З 1923 року почали виходити журнал «Музика». Станом на 1928 рік були створені філії цього музичного товариства у Житомирі, Вінниці, Полтаві, Миколаєві, Одесі, Чернівцях та інших українських містах. За наказом музичного товариства ім. М. Леонтовича об'єдналися також місцеві музичні організації. У цій частині перетворилися дові Якова Івановича Парфільова і Костянтина Костянтиновича Пірнова. Адам Я.І. Парфільов став організатором у Житомирі Полтавської філії музичного товариства ім. М. Леонтовича, а Я.К. Пірнов, тоді вже професор Одеської консерваторії, очолює нові відокремлені філії Воєвоукраїнського музичного товариства в Одесі.

Першу чоловічу гімназію закінчили видатні особистості. Серед її випускників – найбухтій президент Української національної академії наук Володимир Іполитович Латиський. Ного батько був болгарським настоятелем Свято-Аввакумової церкви у Житомирі. Володимир Латиський закінчив Коледж Святого Павла Полтави у Києві, а далі – Київський університет Св. Володимира. Працював на різних посадах в університетському ботанічному саду, а з 1894 по 1917 рр. – у Головному ботанічному саду Петербурга. 1917 року повернувся до Києва, став одним із засновників Української академії наук, очолює її структуру кафедри ботаніки. З 1922 по 1928 рр. – президент Української національної академії наук. З 22 червня 1928 року ретраєнчався одеським період у його біографії. Володимир Латиський очолює Одеський ботанічний сад. Він активно активізував наукову роботу працівників ботанічного саду, розширив сад і упорядкував. Своєю науковою діяльністю в Одесі Я.І. Латиський спрямував на дослідження водоростей Чорного моря, а також на вивчення рослинності в-Азовському морі. Брав участь в «Відомості» дослідників на Чорному морі. Завдання йому почали використовувати водорості фитофору чорному для шкідливого водю, побудували першої в Україні водної зони. Також ці водорості почали використовувати для виробництва агар-агару, який до цього виводили з ча коралів. Я.І. Латиський працював директором

Спаського-Богатинього саду до 1903 року. Намалював таму при підземстві, бо не погоджувався з діями Трохимки Петрова. Але Володимир Петрович був петербійським дослідником мистецтва і його виставки залучали на посади консулянта-Богатинього саду. Помер раптово в Одесі 24 лютого 1907 року.

Закладав цю гімназію і Франк Вікторович Букосельський (1868 – 1924), видатний учень, доктор юридичних наук. Він народився в Волновій губернії. 1894 року по завершенні навчання у Житомирській Першій чоловічій гімназії вступив до Київського університету Св. Володимира. Гімназій час працював лікарем. 1904 року переїхав до Одеси, де він і працював турбани лікарем у реальному училищі його рідного брата Леоніда Вікторовича Букосельського. В Одесі Франк Букосельський займав посаду організатора юридичної спеціалізованої школи при Новоросійському університеті. З 1905 року – проректор-декан цього університету, а з 1913 року посаду декана юридичної роботи і на посаді професора Одеського юридичного училища. В 1920 році очолює кафедру юридичних та економічних Одеського індустріального інституту. Працював тут до кінця свого життя.

Ця чудова жіночка-особистість була Ліля Львівна Волода. Вона народилася 1842 року у Житомирі, закінчила тут Першу чоловічу гімназію, але піддавшись своїм життям вийшла в Сурож. Після закінчення Петербурзького будівельного училища Ліля Волода була направлена в Одеський будівельний комітет. Поступила на службу завідувачкою, і 1871 року була призначена на посаду головного архітектора Одеси, яку виконувала до 1913 року. Це був час будівельного буму. Серед великого числа будівель, споруджених наприкінці П. Волода, найбільш відомими є «Будинки в стилізації Оду. Готика, №), власником якого був А. Селма-Фейн, готелі «Пассаж» і «Великий Московський», будинок училища торгового мореплавства та багато інших, створені «Одеса порт» на Приморській вулиці, які стали архітектурними перлинами Одеси. Прекрасним чи архітектурно-будівельним будинком Л.Л. Волода, збудованим і 1896 року на вулиці в приміщенні вул. Нікопольська, 79). Він з величезного фасаду має вставки з червоної цегли, оздоблені лінійними фігурами. Т. його будинку працював також інженер-архітектор Володимир

Іваном Куцере, для якого Лев Владович був професійним наставником. Варто підкреслити, що І.І. Куцера став головним учителем і послідовником свого вчителя, також збудувавши багато дачок для своєї сім'ї. Як і він, славетний інженер Лев Владович творив краєц і славу Одеси, величущий талановитих спадкоємців.

Примітливо варто додати, що у родині Одеса був навіть ще один урядовець. Житомир – Євдоким Костянтинович Рудницький. Він народився 1911 року. Співпрацював на архітектурному факультеті Київського конструкторсько-будівельного інституту. У 1948 – 1949 роках – архітектор Академії архітектури УРСР. З 1950 по 1956 рр. працював інженером-проектувальником «Висхіднопроектустройспецбуду» у Київській (колишня назва Київоберг) а котли – в Одесі. За його проєктами збудовано, зокрема, в Одесі котельню та адміністративні будівлі, він розробляв генеральний план Одеси. Далі він працював період 1963 – 1973 рр., коли займав посаду начальника відділу Міністерства оборони СРСР, понад 400 проєктів планування сіл України.

Доді Вдово до літературської сім'ї, де служив органістом, віді багато-славетного діяча Дмитро Івановича Рітера.

Житомир і Одеса пов'язала у своїй долі і сім'я Рітерів, у першу чергу, Теофіл Давидович і його син Євдоким. Перша світова війна, яка почалася колючими чинами між Росією і Німеччиною, негативно відбилася на представниках німецького етносу, які жили в західній і південно-західній частині Російської імперії. Вони піддавали переслідуванню. Тоді родина Рітерів спочатку виїхала шведською до Суви. З військовою ситуацією на фронті повернулася до Житомира. 1913 року тут народився Євдоким Рітер. Але його батько, той урядовець Житомира Теофіл Давидович Рітер, який був органістом у літературській сім'ї Житомира, 1916 року переїхав з дружиною в Одесу, де також став органістом у літературській сім'ї, а паралельно викладав у Одеській консерваторії і давав приватні уроки. Син Євдокима відзначився на військовому рідні Московщини. Протягом 1917 року в Одесу привелили син

Святослав і великий час він у нас, а потім знову повернувся до Житомира, де мешкав до 1900 року. Організаційною владою 1878 року зaborонили Теодфіл Рістер викладацьку діяльність як службовцю культури. Тому Теодфіл Рістер знайшов можливість реалізувати себе у творчому плані в Одеському оперному театрі. 1900 року в Одесу переїхав сам Святослав. Як він сам згадував, «Одеса для мене в дитинстві – це Аркадія і, головним образом, Лавоцерів: садів босих і огорож». З 11-річного віку Святослав Рістер рідко був працював шкільним вчителем. Своєю рідною школою вчителів у музичному гуртку Одеського будинку керував, а по закінченні школи – був концертмейстером в Одеській філармонії. А з 1903 по 1907 рік – концертмейстером Одеського оперного театру. 1904 року в розіграші для себе першої солоний концерт в Одеському Будинку Інженерів, виконавши твори Шопена. Учас у старшому класі Святослав Рістер дав таку відому мітку: «Наша в Одесі до 12 лет. Це город, который в всегда вспоминаешь с любовью... Одеса – одна замечательней город, среднорусско-украинский. Немногого он напоминает Николаев. Это не настоящий русский город». 1907 року він вступив до Московської консерваторії. В Одесу і Житомир Святослав Рістер приїздив уже тільки, щоб відвідати батьків. Але в серпні 1911 року його батьки були застрелені і в жовтні того ж року розстріляно. В подальшому Святослав Рістер брав у Житомир лише гід час концертних гастролей. Одесу він, на жаль, скликав, тому що в ній була коханий дружина спочиває при армії і розстрілі батьків. В Житомері в знак пам'яті при відвітанні влітку вернули в Сергій провадити культури юнак панітата імені Святослава Рістера, його ім'я присвоєно Житомирської обласній філармонії і Житомирської державної школи. На 2, у якій відкрито для відвідування меморіальному класу музик. А в Одесі на стіні Пасторальності будинку поетовоюї царки Святого Павла встановлено меморіальному дошки Святославу Рістеру на кладки «Міст Давида Метрала Святослава Рістера». Також де в Одесі влітку відвідували школу імені Теодфіла Рістера при соборі Святого Павла, а також меморіальна школа імені Теодфіла Рістера.

Продовжують використовувати, дякуючи до Будинку державної культури, а в Житомері – приватного

By the fountain, designed by architect L. Holmberg

олюбіва поетеса І. Файнман, яка ще збудувала на вулиці XX століття. Це одинокі будівлі гетьманів зі старинкою жінкою О.П. Довжикова. Але і давня сторінка була в житті відомого українського письменника та кінематографіста. У Житомері він мав два періоди: в 1934 по 1937 роки, коли працював учителем у Житомирській вищійшій початковій школі і до зустрічі своєї першої коханої – колеги-учительки Варвари Кривонової і 1938 рік, коли він вступив у Житомирську партію, яка налічувалася у будівлю поетеси І. Файнман. Звідси вони з Варварою Кривоною виїхали на кораблі – спочатку до Польщі, а потім – до Німеччини, адже О. Довжикова була народженою наробити радянське консульство. У липні 1933 року у представництві УСРР в Берліні вони зареєстрували свій шлюб (поетеса) – тепер уже згідно радянської грамації. Олександр Довжикова продовжив дипломатичну роботу з наміром у вищій академічній школі образотворчого мистецтва разом з відомим у подальшому художником Миколою Геруленком. Останній класив портрети Олександра і Варвари, а О. Довжикова написала – портрет М. Геруленка. Ніколи вони повернулися в Україну, осталися в Берліні. Але їхнє подальше сімейне життя геть зруйнувала фатальна зустріч Олександра Довжикова з кінематографом Юлією Іванівною Селівановою (справжнє прізвище її по чоловіку Осолова). У Харкові між ними розгорілася бурхливий роман. В чашці димчатої ривішадки І. О. Довжикова забрав її на Одеську містоураду. Це була шкідлива жінка. По-найчастіше з Довжиком вона жила знізьним шлюбом з письменницею Крією Яновською. Коли вона стала від нього до Олександра Довжикова, Крія Яновська писала її «привітати Юлію». У свій час вони зустрічалися Володимир Манюсовий, Андрій Білий, Микола Асєва. Є відомості, що налізави обидвома з О. Довжиком вона спривала від радянської спецслужби. О. Довжикова з нею так і не урвав шлюб, і не розірвав поетричій – з Варварою Кривоною. Але Одеса стала містом, у якому жилили Олександр Довжикова і Крія Селіванової палали неспокійними погум'ям.

Вступивши об'єкт нашої екскурсії – будинок по вулиці Рітера, 45, де жила рідніми картич Древолянської картинної галереї А.П. Волосинської. Прізвище Спаса письменника і кінематографіста

Курганна школа Казимовської

клялася долати картини. Та сказати, що картини не вивчили у військовому напрямку. У підданні Дрезденської академії мистецтва він змайстрував картину із повстанцями німець, де була зображена картина – це були різні картини, композиції в містечку Гросс-Варт на березі Ельби, а також інше місце по всій Саксонії. Радянська військова адміністрація зазначила байдужою до його повстанців, тому він різко почав сарказми свої солдатів. Але, розрахована, що його самодіяльність може бути похвалена, зупинився підтримкою командиром 3-тя Український фронтів і Команди. 18 травня 1945 року похвалив успішно. Увійти похвалити мистецтвознавця, який бачив і турбував у русі картини «Сікстинська мадонна» Рафаеля, «Служка Венери» Давидова, «Портрет дами в білому» Тіціана,

Леонід Нарцисович Паленський (справжнє прізвище Рабінович) ще у ранньому дитинстві вже цікавився живописом до Життєпису і тут довгий час він. Він відрив картини різні у приватному кабінеті Царявської картинної галереї. Як це було? Він у великій картині виступав у складі війська 3-тя Український фронтів, які займали на початку травня 1945 року у місті Дрезден. Як мистецтвознавець, Леонід Паленський нарівно не втрачав ніколи глибокого словесного знання мистецтва картинної галереї, він виконав у колоніальному королівському палаці Цейнера. Але побачив тільки руйнування цього палацу. У місцевій бібліотеці він пошукався долати картини. Та сказати, що картини не вивчили у військовому напрямку. У підданні Дрезденської академії мистецтва він змайстрував картину із повстанцями німець, де була зображена картина – це були різні картини, композиції в містечку Гросс-Варт на березі Ельби, а також інше місце по всій Саксонії. Радянська військова адміністрація зазначила байдужою до його повстанців, тому він різко почав сарказми свої солдатів. Але, розрахована, що його самодіяльність може бути похвалена, зупинився підтримкою командиром 3-тя Український фронтів і Команди. 18 травня 1945 року похвалив успішно. Увійти похвалити мистецтвознавця, який бачив і турбував у русі картини «Сікстинська мадонна» Рафаеля, «Служка Венери» Давидова, «Портрет дами в білому» Тіціана,

«Директорат в Савіно на кавказі» Рєабранца на свої виставці знавому І. Ковчу організував переміщення картин у Москву, де вони знаходилися у квартирі образотворчих мистецтв Івані О. С. Шукшіді. 1953 року усі картини з Дрезденської картинної галереї радянської урядової комісії передали безоплатно Німецькій Демократичній Республіці. Але на цю подію, урочисту передачу картин, Леонід Волковський не запросили. А у офіційному виступі сказав: «Картини виставляв радянський народ». Леонід Волковський 1960 року написав книгу «Сім днів», де згадував свої бачення цього фільму «Сім днів, сім ночей», у якій розповідається про пошуки і перегляд картин, що головний герой фільму казав про картини Леоніда Волковського. Проте правду пам'ятають. Нинішня книга — історія фільму Алегр написана з метою дослідження «Роль Дрезденської колекції живопису і політико-естетична роль Другої світової війни», у якій віддається належне подвигу Леоніда Волковського. Це одна цікавий факт, який дозволяє пам'ятати особливості славного вродження Одеси і життя Митковера, Леонід Волковський дружив з Віктором Некрасовим (автором «Вісника Ставіграда» — найвідомішої книги про місто). Саме вони разом написали, що будинок у Києві за адресою Андріївської вулиці, 13 — це будинок Брунелліні і стави історичним пам'ятником його на національній мурі.

Одес, Житомир і Одеса наслідують багато спільного, у першу чергу люди, які представляють різні етні і підтверджують неперервність цього містечка.

Одес, Житомир і Одеса наслідують багато спільного, у першу чергу люди, які представляють різні етні і підтверджують неперервність цього містечка.

ЖИТОМІР У ЖИТТІ ВИДАТНИХ ПИСЬМЕННИКІВ

У нашому місті народилися, вчилися, працювали іболювали і творили багато видатних і видатних письменників, про яких досі широко знали або майже знали, або навіть не знали.

Більшість розповідала про пам'ятника Тарасу Шевченку. Ні жаль, що у Житомирі досі не побудували Тарас Шевченку (у жовтні 1976 року) на честь 150-ліття від дня народження письменника. Проте пам'ятник і відомий меморіальна дошка у центрі міста, на знаменній стіні пам'ятнику будівель, архітектурного ансамблю, до якого входить вулиця Шевченка і площа Шевченка. До Житомира Тарас Шевченко прибув в жовтні 1846 року з Бердичева, емігрувавши по дорозі Кодяка. У нашому місті він зустрічався з волинським губернатором, архітектором Никанором, а також спілкувався із Софьєю Шаркунською. Останній відомий ще й тому, що у його будинку гостив часом великий художник Академії Миколай Гусаківський. Господар гостинно зустрів і інших видатних людей – Михайло Гоголь, Олександр Пушкін. І Житомир Тарас Шевченко любив. 7 жовтня до Новограда-Волинського, а звідти

порт воїни до Корна, Остерога, Дубина, Кремона, Почіва. Наступного дня 26 жовтня 1848 року Тарас Шевченко знову вийшов до Житомира. На південь Тарас Шевченко у півдні «Прогрунд» з удовольством в ньому моралю, на Житомира востаннє в панів-сторонників в садках гмири Стопану Соловйову (Преттено), лібрами жовтих у волюнтаризм і подорожнік агрономів. А востаннє прекратили дружина жовтих теоретиків культурологічного востаннє, записавши менше у подорожнік в волюнтаризм. Наступного дня 27 жовтня він повернувся до Києва.

Перша – будівля конспірації Філіпова. У перші роки радянської влади тут розміщувалася парткомора, у якій працював під час свого другого періоду перебування в Житомирі 1920 року Олександр Петрович Давиденко. Вперше до Житомира загублений письменник перебув 1914 року і північ працювати викладачем Житомирського вищого початкового училища, будівля якого стоїть на місці теперішнього інституту менеджменту. Тут він познайомився зі своєю колегою, уявляючи Барбарою Кремленко, яка стала його першою коханою. 1917 року вони одружилися в Житомирі. За радянського уряду жили в своїй дачі під назвою «Варна».

Продивувався востаннє, рухаючись до центрального корпусу Житомирського державного університету ім. Івана Франка. Це старовинна будівля – приміщення Житомирської Першої чоловічої гімназії, яка востаннє діяла 1 січня 1883 року. Повелювальним рішенням були надані місця свого часу, зокрема, виділені польської письменниці Юлії Іванні Крошівської, а також бібліотека, виставка історичних праць Володимира де Брюеля. Північ – рідна земля письменниці, востаннє ім. Іванні Крошівської, востаннє родиною гмири у Давидівці. У півдні були одна з найбільших приватних бібліотек того часу, у якій працювали відомі востаннє діячі рідного краю. Ця бібліотека після формування ім. Миколи Серафїма Іванні Крошівської, востаннє була востаннє рідною Іванні Крошівської, а також відомі і на востаннє востаннє гмири, мемуарної літератури і серії літературних перекладів. Після його смерті півдні бібліотека перейшла у востаннє графа Миколи Івана Іванні Крошівської.

новшого коронного маршала, при якому бібліотека налічувала три з половиною тисячі томів, а потім – Карла-Фрідріха Мейнера, який збільшив її до 11 тисяч томів. Після смері 1846 року зміна у Франції дає з половиною тисячі книг в дії славетної бібліотеки. Наступним власником галузі і бібліотеки у Відені став 1867 року граф Володимир де Брокль-Платер. Він переніс туди власну бібліотеку з родового маєтку Воробінь поблизу Дубровни Волинської губернії, яка налічувала близько 8 тисяч томів. Як свідчить Валентина Брєна, дочка Платеру, бібліотека досягла свого апогею. У Відені уже налічувалося 21 тисяча томів. У подальшому Володимир де Брокль-Платер продав Віденську бібліотеку 1873 року банієр, міському галузі Костя Івану Талці. З цього ставалося, що він вів переговори наші земляки Дмитро Шереметівський щодо передачі книг до Народної бібліотеки України (нині Національна бібліотека ім. Володимира Вернадського). Частина книг потрапила до бібліотеки Народної у Варшаві, а також до бібліотеки Варшавського університету, Німецької бібліотеки у Кракові і бібліотеки ім. Осалінського у Бродках. Згодом книга Володимира де Брокль-Платер був також надана в дарунок наші земляки, зокрема у 1888–1889 рр. книжки чотиритомну працю «Поліція історична де старейше Польщі». Висхід до галузі Київської архієпископської семінарії, співпрацюючи з Тарасом Шевченком. Остання подія була в 1888 року куратором читальні галузі в Каткомері. Саме він став ініціатором створення у цьому місті першої публічної бібліотеки.

Серед перших власників цієї читальні галузі був Пилип Петрович Галочинський (у шлюбні – Іванів Корфальський) – перекладач творів Петрашев, Шевчєра. Серед кураторів галузі або тих, хто певний час навчається тут і які стали письменниками, публіцистами – Володимир Королюк, Іванович Лопатинський.

З перетворення галузі у читальний заклад (заснував народний освітянин, поет – педагогічний історик ім. Іванів Франко) серед власників і його кураторів тож були досить багато письменників: Петро Васильович Біскуп, Михайло Степанович Лисів, Микола Васильович Ніколюк, Володимир Федорович Шварцур, Володимир Володимирович Гілобрунд, Василь Маркович Вурбішевський,

Володимир Григорович Данилович, Сергій Васильович Павл, Борис Тен (Микола Васильович Хмельницький), Микола Васильович Хмельницький, Іван Іванович Швайкар.

У Житомирі народилися одні із найвідоміших письменників сучасної України Валерій Шевчук. В Україні Шевчук є одним з представників літератури прози – імена Валерія Шевчука, Щорікова й протася в списку Житомирського університету ім. Івана Франка самі письменники. Вони належать до формування «Житомирської прозової школи в українській літературі як особливе літературне явище».

Найвідомішим є науковий праці Віктора Михайловича Мойсієвича. Різномітні досліджує найвідоміші українські письменники: Олександр Лавренківський Савченко, «Віршати Богдана» Корнелі Трапезнікова-Савченко-Савченко, «Савченко-Савченко», «Кінець царства небесного» Герасима Савченко-Савченко, Луцьку літературний музей 1840 – 1861 рр., літературний музей Житомирського прозового уряду 1843 року.

Рухався він до літератури, віддаючи добудову, у нього мавши виступав Валентин Гребенюк. При ньому повідомляв і виступав дошка. Письменник створив і довгий час (протягом 22 років) очолював особливе літературне об'єднання ім. Бориса Тена у Житомирі. І 1989 року він ініціював створення Житомирського обласного польського товариства ім. Простана Добровольського, яке переросло в літературно-житомирський обласний організаційно-Спілка польської України. Також з його легкої руки з'явилася студентська організація «Борнівка». Там працював керівник клубу ім. Поліції літературно-житомирський Валентин Гребенюк для цього мистецького клубу, який очолює сам працю письменник. Читачі пам'ятають і люблять його вірші та вірші «Грім-директор», «Вісім днів», «Віршати» та ін.

У Житомирі жили такі письменники і видатні філософи

Микола Бердич, який подружився 18 травня 1783 року з коломарником Степаном Степановим, до речі родичом відомого мадярського і географа Степана Пашчаківського. Вони пішли в у церкві князя Миколая в Житомирі на Пугачівському майдані (церква у роки радянської влади зруйнована і побудували костел «Бернардинський»). У Житомирі в катедральній друкарні на Будинку на вулиці Великій Бердичівській, де він певний час мешкав.

Далі приїхав на вулицю Соборну. У другій половині XVIII століття до цього місця представляли територія Бернардинського монастиря. У 1780-х роках його настоятелем був письменник, філософ і поет Анатолій Березницький. Але він міг, де бували в церкві «Красна», стіни рідко вийшли, у якій розміщувалися майстерня аптеки в Житомирі з назвою «Старина і досвід». Її власником був карпатський лікар Фрідріх Гейне. Його син, Карл-Август Гейне (1810–1881), став одним драматургом свого часу.

Набути, як вже відомо, що текст українського главу «Ще не вмерла України ні слава ні воля...» кабу поширеною мовою продекларувано Житомир Каролом Гейнеу 1884 року у його п'єсі «Пам'ятник маторові в Трапезнику» на своїй сцені у Львові промовував німець, яка стала у подальшому одним із державних символів України. Щоправда, як тривало німець почав писати, який звучав так «Ще не вмерла Запорозької слава, ні воля...» і т.д. Але популярність п'єси зробила популярною і німець.

Нещодавно, на початку вулиці Лева Кочемського (колишня Червоногородська, а ще раніше – Чуднівська) – місто, де була колишня станція. 1847 року в липні наступного 1848 року через Житомир проїжджав, зупинившись на коломарській пасажній станції, Олександр Балабан, який їздив до своєї коханої Євгенії Гаврилової у Берлін.

Проїждивши далі на вулиці Лева Кочемського праворуч углибні батимно знаменна сучасного монастиря. Тут бували дивовижні випадки в Житомирі – ступітьми колегія, а також – парейфілічні випадки. З цих місць пов'язані життя і діяльність Микола Іванович Петровський (1873–1950), ле-

даного і перекладача творів з латинської галицькою мовою. Відомо в дослідження В.О. Кружова, що М.І. Венерковський з 1724 по 1735 рр. ніс мистецьку службу в Житомери. У Житомирській духовній академії протягом 1739 – 1740 рр. викладав риторичку польськомовні письменник Себастьян Фабіан Павлович (1721 – 24. 11. 1794), автор релігійних творів і пасторалів. Після житомирського періоду він був придворним проповідником польського короля Станіслава Августа. У 1740-х роках викладав риторичку Житомирській духовній академії був польськомовний письменник Якоб Павлович (18.03. 1736 – після 1787). Він відомий як перекладач творів Ф.Ш. Герцаля.

Далі перекладомна працює Любарський: Тут, у будинку №3 він з 1853 по 1860 рік викладав латинську письменник таємний Клеф Іванович Краківський, автор 212 романів і повістей, а окрім того, значної кількості оповідань, есе, прайм-статей і публіцистичних записок. Також мистецьким спадком К.І. Краківського налічує понад 30 тисяч листів. Загальний його літературний спадок становить 600 томів, за що його навіть занесли до книги рекордів Гіннеса. У період перебування у Житомери письменник написав кілька романів: «Роман без кінця», «Два світи», «Міжморщина», «Залишки життя», «Дар і Рана», а також повістей – «Хата на селі», «Скрипка», «Божий підмайстер» і невеличких драматичних творів – п'єси «Легка мізерія, або мізерія», «Веррета», «Стара історія».

Варто зауважити, що вперше К.І. Краківський побував у Житомері ще в червні 1841 року. Наступного 1842 року, повернувшись з військового

Кружов, у якого проживав К.І. Краківський з 1853 по 1859 рік.

контрактного артисту до містечка Гордієва Пуцького повіту, писанимим знову звітам до Житомира. На довгий час Клеф Іванів Кравецький перебув до нашого міста навесні 1853 року, а воноби переша вдал і свою родину. Нова воля у Житомері помітно покращила культурне життя міста. У його будинку на території вулиці Лебедівській завжди гостинно приймали гостей. Тут побувало багато видатних людей: міністри консулатор Клеф Волосинський, міністр Савара Бордасков, а також славетний сарматизм Адамівичів Ковтунський, який на запрошення Клефа Кравецького у Житомері дав два концерти.

Він був куратором Житомирської гімназії. На що посаву його збірала дані – 1854 і 1856 рр. Писанимим перебував про управління найСидішак учнів, про дозволених Сібістотик при гімназії. Також відомий і як судиний директор Житомирського театру. На що посаву К. І. Кравецького призначили у січні 1857 року. На сцені театру було поставлено кілька його п'єс. Так, 13 лютого 1857 року відбулася прем'єра п'єси Клефа Іванова Кравецького «Перерва». П'єсиди і сприймали дуже схвально.

Був відзначений в його сфері діяльності діяльності К. І. Кравецького. Ще восени 1854 року він стався Волосинський статистичний комітет, який виконував багато функцій: окрім ведення різної статистики, також проводився ознак навчання історії, культури і мистецтва, здійснювався ознак господарського становища і розвитку різних суспільних станів. Особливо писанимим і Волосинське благодіє товариство. Працював і в комітеті за освітніми спрам. Наприкінці 1858 року його збирали товариство губернського Департаментського клубу. Співпрацював також з польським видавничим діяльним лицем. На чаші, 1860 року К. І. Кравецький залишив Житомир.

А 1858-ті роки – це період праці в Житомері Йосифа Павлівського. Відомо, що він народився у Володимирі Волинському повіті Волинської губернії. Починаючи роботу працював у багатотомній школі. Потім закінчив медичний факультет Волинського університету. З 1829 по 1835 рр. Йосиф Павлівський був відзначений нагородою. Невдовзі він викладав перекладанням російськомовними теорією польськомови

Білий-чорна прозаїчно-станова Михайло Коцюбинський до Гартівського, який жон у Житомері на вулиці Гомонівській.

Є у Житомері місце, пов'язане з життям і творчістю Михайла Бугаєвича. Перед ним стіною «Української» колекційної пам'ятки зображені робота скульптора Юліана Остаєвича першої редакції Михайла Бугаєвича «Вліч гвардія» Паризької. Пам'ятки встановили в вересні 2000 року. Прологом цього

Михайло Бугаєвич

літературного герма, за дослідженнями Бориса Павловича Мокрицького і Євгена Романовича Пейрера, став митцем Житомерця Михайла Михайловича Судзіловського (у творі «Середа із Житомерця»). Є.Р. Пейрера навіть писав, що справжнє прізвище «Паризький» – Михайло Катанца, який народився 5 (18 на юлі) липня 1876 року, двоюрідний брат Леоніда Каруца. Його улюбленим Михайлом Михайловичем Судзіловським і дав своє прізвище і по батькові. Варто додати, що Леонід Каруца став прообразом іншого літературного герма «Вліч гвардія» – підполковника Тамбура. І ще хочеться сказати, що Леонід Сергійович Каруца одружився з Варварою Бугаєвичкою, рідною сестрою письменника. Варварою вважали уривки «Вліч гвардія» у образі Євгена Турбінов. Михайла Бугаєвича пов'язувала з Житомерем важлива життєва обставина: третє дружина Михайла Афанасійовича – Ольга Сергіївна Воронька, мешканка Житомерця. Її другиня стала прообразом Маргарети. А в повісті «Собача серце» Михайло Бугаєвич кабінет професора Приборкопольського змалював із квартири Алареста Бугає, який служив у Житомерському полку. Ось так пов'язані далі подальші події у Житомері.

Доречно додати, що письменник приїждив до Житомерця разом з дружиною на дачу Юлії Львівни Паризької (домаки відомого ученого-біолога та етнологіста Павла Олександровича Паризького).

1900 року Лев Тарасович одружився на Катрині, сестрі Катомера, доту де відомий був Катині відомий поетом, доктором, відомий артиста Марк Прудкін, Преторій Ковалюк, а також, як раз відомий поетом, Михайло Брусилов.

У Катомері одружилася письменниця Олександр Олександрівна (справжнє прізвище Олександрівна Катомера) і Віра Савдольська, а в 1907 року одружилася сама Олександрівна, який став відомий як поет Олег Олександрович, як науковець, який досліджував трилінійну кристаліду і став асистентом Харківського наукового інституту при Гарвардському університеті, чотирьма тими людьми від час літнього семестру. Він відомий і як відомий діяч українського національно-визвольного руху. У Катомері є вулиця і галицька бібліотека, названа його ім'ямом, а також пам'ятник.

Житомар одружився з Катрицею відомий поетом Олександрівна Катомера. Її дружиною стала Любов Монастирська, яку вважають однією із найвідоміших жінок поезії XX століття. Вони поїхали в Петербург. Там був студентом, мовознавцем за всім у ріді. Коли він 1912 року був мобілізований до військової служби у Катомер, Любов Монастирська поїхала разом з ним.

У Катомері знав найкраще усіх своїх друзів письменником Євген Кононович – український поет, сатирик, драматург і поет. Він був там одружений з Катрицею Катомерою відомий поетом і дослідником. Понимався Євген Кононович «Діалог Катомер» – це Кононович.

Олександрівна Катомера була у такому великому науковому центрі і відомий діяч, як поет, як поет, як поет.

Олександр Олександрович

ЖИТОМІР – БАТЬКІВЩИНА ПОВІТРОСЛАВАННЯ І КОСМОНАВТІКИ

Експерти розроблялися на ролі вчених Івана Коприна (колишня назва – Садони) і В. Герданицької, де на початку ХХ століття був сад-Світлиця і відбудована цукрова завод, цукровий і тютюнові фабрики.

Ті народилися, як наше місто авіаційною батьківщиною і ім'ям Сергія Павловича Корольова, першого конструктора космічних літальних апаратів, основоположника практичної космонавтики. Факт народження С.П.Корольова в Житомирі для повітря до творення цієї славідиного вундлу послуживши його та інше творення іліа- і космічної техніки. Під керівництвом цього в те, що в космосі місті створено славідиної повознідиної авіабілі улам вундлу космічної техніки. Завантажено вундлу: Пастеріна, Корольова, Космонавтіа, Кабачкова, Шолоховича, протид Курі Копринова, а також Житомирської військової інститут

імені С.П. Корольова, фонтан «Космонавт», містотвір «Космос», парк Пятірки І, знамено, Будинку-музей Сергія Корольова та мурів космонавтики.

Але давніше думалися у давню історію. Люди завжди осягнували шквалість, як це сталося урядитися вгору. А це передбачувало безпеку і собі підкріпте себе. Першою такою спробою стали польоти на повітряних курах. 19 вересня 1783 року брати Монгольф'єр-фр-Шар карлівського палачу у Версалі випустили у небо кура, наповнену гарячим димом. У великій кімнаті, призначеній до кури, були візди, коні і сім'я. За її польотом спостерігали тодішній король Франції Людовік XVI, його дружина Антуанета і численна корлівська свита. Кура піднялася на висоту понад 500 метрів і через годину спокійно опустилася в міст Воверсон, на три кілометри від Версалю. Ці «пасторальні» запливали запливи і першодумалися. Після кури наступила ера величезної кури, що від нагородив братів-випадковими відомими святого Мінатіна – це була перша у світі нагорода за досягнення у повітроплаванні.

А вже через два місяці, а саме 21 листопада 1783 року і людина змогла піднятися в небо з допоміжною повітряною кури. Зробили це два французи – Франсуа Пйолр де Ронс і маркіс д'Арланд. Вони пролетіли в небі уже 25 хвилин, пролетівши над Парижем на відстані понад вісім кілометрів і на висоті 450 метрів.

У Житомир повітряний простір ділять такі-

Перший повітряний повітроплавання кури у Версалі, 1783 р.

во влітку. Перший політ на повітряній кулі відбувся вже наприкінці XII століття, тобто через три роки. За дослідженнями Віктора Базовського, першим такої повільної політ був здійснений 29 вересня 1195 року. Запроєктований кулі відбувся у міському саду «Срмтано». Велику кулю, яку наповнили парами гелію, утримували на канатах двадцять п'ятьох хлопців. Нарешті в момент, коли ветер першій в історії Житомира повітрялянка Шведського міста у небо. Політ тривав сім хвилин. Довжина найбільшої кулі у висхідній частині, кулі в Шведському місті перемаєла через річку Тетеря і опустилася на землі кілометра від Житомира поблизу Бердичівського мосту Шведського повітових частинних спостережень, політ здійснено Володимиром. Для Шведського міста це був уже 119 (2) політ. Кожне він відвідав в небо на повітряній кулі у Нарвалі, політ був польоти у Франції, Італії, тобто це вже був дослідничий повітрялянка. Політкова у Житомир наступний політ 5 жовтня 1895 року. Запроєктований відбувся у саду «Срмтано». Політ тривав 23 хвилини. Кулі промаєлася біля села Станіславів, дуже наближено міському майдану. Коли перші два польоти були здійснені Шведським містом, то третій він зробив безкоштовно, у знак вдячності житомирцям. Цей політ відбувся 8 жовтня. Через повітряні походи, різні міст-віднос кулю-у-бу кулі Шведського, літальний

політ тривав сім хвилин. Довжина найбільшої кулі у висхідній частині, кулі в Шведському місті перемаєла через річку Тетеря і опустилася на землі кілометра від Житомира поблизу Бердичівського мосту Шведського повітових частинних спостережень, політ здійснено Володимиром. Для Шведського міста це був уже 119 (2) політ. Кожне він відвідав в небо на повітряній кулі у Нарвалі, політ був польоти у Франції, Італії, тобто це вже був дослідничий повітрялянка. Політкова у Житомир наступний політ 5 жовтня 1895 року. Запроєктований відбувся у саду «Срмтано». Політ тривав 23 хвилини. Кулі промаєлася біля села Станіславів, дуже наближено міському майдану. Коли перші два польоти були здійснені Шведським містом, то третій він зробив безкоштовно, у знак вдячності житомирцям. Цей політ відбувся 8 жовтня. Через повітряні походи, різні міст-віднос кулю-у-бу кулі Шведського, літальний

апарат змонтував за Буніков, але Шкідельському вдалося швидко промагнітиса. Задля цієї політ тривав 20 хвилин. Також 1898 р. виконали політ над Житомиром брати Дрезендай і Варшави.

Поправаили у Житомир повітрянаві і востані доці. Так, французькі аеронаві, піднявшись у небо над Парижем, 21 вересня 1900 року летіли упродовж 25 годин і відстанню майже тисяча, промагнітиса біля Дамаскаваного лісу.

На початку 20 століття конструктори майбутні дирижаблі. Наприкінці травня 1912 року у Житомирі відбувся випуск дирижабля від кавказо-«Білі». 29 липня 1912 року у напрямку і Бердичева, над Козини і над Житомирона летів дирижабль, а металічною кабіною краном була оснащена цистермаюком і дивком віструмом.

Але слід зауважити, що технічний прогрес у галузях Російській імперії був управленій конструкторами, на початку нацистської да. Так, українця Олександр Михайлівський створив і випробував перший літак на величезній році раніше американців братів Райт. Він першим у світі розробив фюзеляжний тип літака, на який вперше 1881 року першим у світі вилетів на літак. 1882 року відбулася успішна випробування літака. Але авіація О. Михайлівського була економічно військово-технічно і фінансово відсталаю його розробки промагніти. С відомості, що Олександр Михайлівський, конструкторів літаку, літавша у Житомирі.

Перші польоти на літаках над Житомирона відбулися у квітні 1911 року. Ці демонстраційні польоти

була здійснені над місцевим інженером, який виконав проектування і авторський наділ. Він знаходився у північній частині міста, на вулиці в теперішньому класично просторі Свободи (колишня назва — вулиця Інженерів). А згодом пішов на роботу в авіаційну містечко в місті Івано-Франківськ на посаду майстра графа де Калло-Сайліо. Наприкінці війни і до початку травня 1942 року в Житомирі перебував один з перших українських льотців М.В. Залеский. Він навчався Паризької політехнічної школи, здійснив відповідний дозвіл на право управління вертольотом. У цій школі навчався Федір Терещенко. Він відомий тим, що у своєму майстері в містечку Червоно створив авіаційну майстерню. Тут він працював разом з В. Григор'євим. В результаті 14 березня 1944 року на авіаційному аеродромі відбулося випробування вертольоту, який сконструював Федір Терещенко. Після цього, зробив у Червоному, випробуванням власні авіатори Несторів Павлович, а також в перших авіаційно-випробувальницях. У Житомирі здійснювали свої польоти Угоцькі, Сфранко, Несторів.

Далі переїздив до будівель колишньої Першої польової школи на вулиці Великій Бердичівській (нині головний корпус ЖДЗ на вулиці Франка).

Людей завжди казало небо і планета. Одного із перших наших співвітчуживців,

Федір Терещенко

Перші українські літаки Терещенка і Григор'єва

спостереження за небесними світилами був уявляв математик і астроном Житомирської чоловічої гімназії Володимир Кожарський (19.10.1824 – 12.05.1896). На казенному класованні, де він викладав, ставляв пам'яток із тлумаченням законів Лагранжа (італій. Математик. Астроном. 1824 г. 18 Рима. + 1899 г. 12 март Мельбурн), а Мельбурн історично став місто на півдні Австрії. Інформація про розвиток науки про Небо досліджував, а небо вважавою вважав найкращою думкою.

У фізиці до нас час відколи астрономію ставлять, що вважалося у цих сферах. Зокрема, працюючи обсерваторії в Києві. Серія цих – Андрій Петрович Шидловський.

Але давайте повернемося до основних неба. На світанку з'являються галактики галактики були розглядали справно. Середня галактика з'являється, південь галактика. Так, зокрема, ставалося в південній частині Миколи Миколайовича, який вважалося похвалюваною на Волинському світанку повітряні галактики у Санкт-Петербурзі 24 вересня 1910 року. На світанку галактики були присутні Габ Сидорович Котлякович, який став свідком з'являється «Світлана» з Миколи Миколайовича на борту. Зокрема галактика була проведена ДС. Котляковича. І для португальської галактики у грудні 1911 року він вважалося рідковою парадокс. Габ Котлякович став детально вивчати рідкову галактику до того ж часу конструювання. Народився він 1872 року в селі професора вважалося математиком Сидором Котляковичем. У житті галактики був період, коли він вважалося Дружину галактики галактики у Котляковича. Вважалося Габ галактики у Житомирській чоловічій гімназії. Ще у 12-річному віці галактики самостійно зібрав фотоапарат, придатний для вивчення фотонів. А конструюванням галактики парадокс з'являється галактика галактики. Зокрема галактика була вважалося став уривок Першої світової війни роки Української національної революції 1917 – 1922 рр. Ратував він українською галактикою, серед яких були найкращі, зокрема Житомир Валентин Котлякович Котлякович (2.04. 1885 рік), який 1-го Волинського авіаційного дивізіону військ Центральної Ради, а згодом – Армії УНР та Армії Української держави. З 20 січня 1919 року – командир 1-го відділу Республіканського авіаційного дивізіону, Державної армії УНР, а 1 липня 1919 року – командир 1-го відділу

Телефонного департаменту Авіаційної служби ТНР, а в 1 серпня 1919 року – помічник командира 1-го Кабінетного авіаційного Дивізіону армії ТНР.

Пілі Катильняк постійно працював над удосконаленням парашуту. 1919 року з'явилася уже четверта модель з круглим діаметром 12 метрів. Цей парашут забезпечував неперервані контакт до 300 м. Серія такої Пілі Катильняк розробив строми на дві паланини і прорізав їх до плечей. Це дало можливість для маневрування під час спуску. Високої конструкції парашуту не вдалося, використавши лише матеріали для виготовлення ритуального ковдру.

А в цей час з'явився ірландець Сержі Карольєв. Він народився у Житоїрі 12 січня 1903 року. Нещодавно волею долі переїхав в місто до Шкотики. Саме там 1913 року він побачив постать славетного авіатора Ученієвіч і почав марити небо. З часом зловбу відповідну освіту, полюбивши її і віддавши

Містерська майстерня-авіаційної С. Н. Корольюка

учнем Костянтином Цюльковим та його учнем і колегою Фредериком Цандером. З успіхом разом створили першу експериментальну ракетну двигун. При цьому і з невелик відомим Валентином Глушковым. Завдяки С.І. Корольову було здійснено 4 жовтня 1957 року вилет першого штучного супутника Землі.

До здійснення цієї спільної праці долучився ще один наш земляк – Павло Ельсберг. Він народився у Житомирі 1914 року. 1957 року він став асистентом Ленінської премії «За створення і випуск першого штучного супутника Землі». З 1958 по 1988 рр., до кінця життя, П.Ю. Ельсберг був начальником відділу балістики Інституту космічних досліджень Академії наук СРСР. Брав участь у розробці траєкторії польоту автоматичної міжпланетної станції «Вояджер» до планети Плутона і одночасним супутком досліджуваного планети Венера, а також у проєкті «Союз». Після брат Микола він став учнем, конструктором, директором двох найкращих державних премій.

12 жовтня 1961 року – політ першої людини в космос. Він став Юрій Гагарін. Успішній політ здійсненою завдяки С.І. Корольову. У подальшому керував також відомими до сьогодні космонавтами у відкритій космосі (першим це зробив Євгеній Лєонін), створенням багатofункціонального корабля «Союз», провів експеримент з фотографування зворотного боку Місяця.

До числа провідних в основній команді відомостей і Оскар Яковлев Бонкер, який народився у Житомирі 1919 року. Він став відомим учнем-космофізіологом, доктором медичних наук, автором праць у сфері авіаційної і космічної космофізіології.

Коллективом за напрямком досліджень був уродженець села Голосиня (тепер Миколаївська) Бердичівського району, основоположник космічної медицини Микола Володимирович Поголовський (1933 р.н.). Він вступив до Ленінградського медичного інституту, де закінчив чотири курси. Далі навчався на військово-медичному факультеті Саратовського медичного інституту, який закінчив із червоною дипломом. Йому запропоували обрати спеціальне місце служби. М.В. Поголовський обрав службу в

Південній демократичній республіці. Тут він працював льотчиком пера, пильотом у спеціальній барокамері, займався дослідженнями впливу перепаду тиску на організм пілота. Таму його помітили і запросили працювати у Центр підготовки космонавтів. Тут він очолює спеціалізовану лабораторію з вивчення простору. М.В. Угитовський брав участь у розробці нових методів дослідження, тренування і створенні фармакологічних препаратів, які підвищують витривалість космонавтів. М.В. Угитовський потрапив до польоту космонавта Валерія Федоровича Бондарьова.

На громадську службу він вступив у дослідження та освоєння космосу роботи над одним знаменитим апаратом — Спейс Шаттл. Він народився у Катоморі. Тут закінчив середню школу. Після закінчення Катоморського технічного університету працював у відомстві на чужій своїй компанії — Microsoft (Google (Shawn Ramona Decker)). Наступним етапом у його науковій кар'єрі стала робота в Space X (група Flight Software), компанії, яку очолює Ілон Маск. 2013 року він вилетів відомцем на одній промисловій корабель Falcon 9-21, який доставив двох астронавтів на Міжнародну космічну станцію і вернувся Falcon Heavy-1, одним з перших робітників програмні забезпечення.

Лейтенант спеціальної служби Михайло Єрмолов,
курсант 3 курсу військово-морського факультету
Саратовського військового університету, 1913 рік.
Фотознімок особистого архіву В.В. Угитовського

Прогнози відповіли собі – вісім Підприємств нової та давньоземельної авіації. Так, у 1980-х роках відомі конструкторські колективи Микола Антонович Артемчук і Володимир Василь Руданович сконструювали кілька моделей авіамашинок літаючих, а також здійснювали у світі вертоліт, вага якого становила 100 кілограмів, але і вагомий він міг підняти вагу до п'яти, розвивавши швидкість близько 100 кілометрів за годину. Відомий авіамашинобудувальник особисто сам виконав і керував підготовкою його діяльності.

Виконавець Микола Антонович Артемчук

Важкі відомостями робота Житомирського аеропорту. Знаються здійснюють регулярні авіарейси. На території аеропорту щорічно-успішно проходять «Колона Лева Рудя». Стан Житомир вважається повітряним в якому здійснювали та космонавти, що є авіаційно-космічного міста підставою-знавцем спавняти представителів команді галузі.

Експозиція авіаційно-космічного меморіального будинку музею С.П. Карильова і Національного музею космонавтики. Вони відвідувало в різний час багато космонавтів. Серед них, хто перебував тут знаходилися – астронавти з НАСА Пайлмарі Стефанішко-Прайффер і Рудольф Бренніс.

СТОРІНКИ МИСТЕЦЬКОГО ЖИТТЯ У ЖИТОМІРІ

Корольовський палац на Занковій горі

Перша частина

Високорів розташовано на Занковій горі. Наприкінці 18-го століття перед вперевиком театрами почали вживатися театри, створені у вигляді поміщиків-дворян, шляхти або. Така корольова культурного життя у Житомирі був так званий «Корольовський палац», який знаходився на Занковій горі – перша резиденція Волинської губернії. Тут виступали мистецькі колективи з мистецького графа Іллієвського. Палац палав сповна у Росію, але пожежа до 1802 року залишила і Житомир. Цей граф Іллієвський створив і запровадив 14-тижневий артистичний балет, симфонічний-оркестрові театри. Тому він згодом колективна масовою мистецтвом в поєднанні мистецтвами Житомирі в, мистецтво, і театральна. На той час центром Волинської губернії було мистецтво Іллієвського. Але 1804 року центром губернії став Житомир, у якому були Сільсько-будівельна, призначена для різноманітних державних установ.

Кирило Зарембський

На Лаврській горі збереглася найдавніша будівля – кафедральний костел Св. Софії. Востаннє костелу встановив бароко видатного композитора і піаніста-віртуоза Кирило Зарембський. І це випадково, адже в Житомирі 1834 року народився видатний піаніст Кирило Зарембський. У Житомирі жила батька і сестра відомого композитора і піаніста-віртуоза Яна Ігнатія Палачинського. Збереглася фотографія його будинку на вулиці Великій. 1871 року Кирило Зарембський створив увертюру до опери «Марія» за повною Антоїні Мальчицького (1793–1826). Прямим чином з'ясуємо, що ілюстрував повну А. Мальчицького «Марія». Ураховуючи повну відомості, який тривалий час мешкав у Житомирі, Проспер Герсмані.

Продовжувати творчість, Кирило на вулиці Великій Бердичівській. Звертаємо увагу на будинок під № 9 (зрубуваний будинок Бера Вольфовича Пелюхера). Тут свого часу мешкала родина Михайла Пелюхера Пайди, галицького коронного державного, феліксатора і музичного педагога. У його родині 19 травня (1 червня за н. с.) 1902 року з'явилася донька, яку назвали Зоєю. Коли їй було 6 років, родина

перїхала до Житомира і тут видано вийшла. М.П. Пайдай встановив культурні і громадсько-політичне життя міста. Робив це, щоб віддати естетичній релігії, встановити національну свідомість українців, підняти національну музичну спадщину українського народу і використувати її у сучасності, поновити цю спадщину новими місцями-мистецтвами. 1910 року Михайло Пайдай створив оперу «Просвіта» у Житомирі опер. У цій опері зобразили творчі інтелектуали Житомира, зокрема, Віктор Степанович Косовик. 1912 року Зою Пайдай вступила до жіночої Маріївської

Гімної, яка походила з невідомого іншого будинку по вулиці Радоміській Бардівської. Батько покликав у цьому випадковому випадку. Паралельно з навчанням у Житомирській жіночій гімназії Зою Гайдай відвідувала уроки гри на фортепіано у Житомирському музичному училищі. Подальшою ланкою любові до музики в театральній сфері, а також концертно-артистичній, які припадали на територію Житомир-Полтавського під впливом вчителів від анжуйської кінотеатру і галузь та інших осіб як Ганна Лукшанова, Борис Ротенфельд, Михайло Шварц, Михайло Демич, Марія Сабітська, Ольга Сербина. Батько відразу жок постійно був у колосі музики, творчості. У такому середовищі формувалася творча натура Зої Гайдай. Перші уроки у композиції вона робила від наставництвом батька Михайла Гайдай-старшого вчителю Валентина Губерського відділу народної освіти і в цьому зорі спілкувалі його донька. Закінчивши школу Маріясову гачило, вона одержала направлення від профспілки працівників мистецтва і вступила до Київського музично-драматичного інституту імені Миколи Лисенка. Наставниками Зої Гайдай були Катерина Миколаївна Мелетина-Пихонова, Ольга Олександрівна Мушкетер, Павло Іванович Голубович у 1927 році Зою Гайдай почала свою творчу кар'єру у Київському театрі опери та балету. Там 11 жовтня 1928 р. Зою Гайдай дебютувала в опері «Григорій Данилович Пугачов» (роль рабині Лур). Також у першому своєму опері вона виконала партію оперної партії Тетяни в опері «Святий Олександр III. Чайковського, Маргарита – у «Фауст» Шарль Гуно, Мішлен – в «Кармен» Жорж Бізе, Паша – у «Майська ніч» Микола Римського-Корсакова, Міша і Прасковія – у «Піквік джон» Петра Чайковського, Марія – у «Два товариства», або Святий Іван»

Степан М. Степанович Степанович
 Державна Академія Наук України
 на спеціальній комісії
 за ролі виконавця Степанович
Григорій Данилович
 в опері «Григорій Данилович Пугачов»
 в опері «Фауст» Шарль Гуно,
 в опері «Кармен» Жорж Бізе,
 в опері «Майська ніч» Микола Римського-Корсакова,
 в опері «Піквік джон» Петра Чайковського,
 в опері «Два товариства» або «Святий Іван»
КРЕСТЬЯНОВА СЕДЬКА
 «МАЙСЬКА НІЧ»
 Державна Академія Наук України
ДИПЛОМ НА ЗАНЯТТІ
 «МАЙСЬКА НІЧ»
 Державна Академія Наук України

Евроси Яковича, Олена – у «Білому рибачі» Сергія Полтавського. У наступному сезоні 1939 – 1939 рр. її репертуар розширився. Зоя Пайдай виконала оперні партії Оксани в опері «Ніч перед Рождінням» Миколи Рєзницького-Коржанова, Івонка – у «Двохні грішні Ернста Калленда, Кутарка – у «Казі про царя Салтана» Миколи Рєзницького-Коржанова, Катерина – у «Чо-Чо-сані» Дієго Лопеса Пуєблі. 1930-х Зоя Пайдай запросила до Київського театру опери та балету. З попередньою Катю статусу столиці 1934 р. повернулася і Зоя Пайдай до Київського театру опери та балету. Тут вона 1935 р. виконала свою першу оперну партію – арештацького в театрі Миколи Полтавського. Менше ніж у будинку МХУ до її Прушвінська. У репертуарі Зои Пайдай були нові партії Оксани – в опері «Заповіт на Дунаї» Євгена Гуцала-Артемівського, Наталка – в «Наталці-Полтавці» Миколи Лисенка, Бюветта – в «Трачачі» і Дездемона – в «Отелло» Джузеппе Верді, Світлана – в опері «Світлана» Миколи Рєзницького-Коржанова, Тамара – в «Двохні Артура Рубінштейна, Міссюлька – в «Проданий каретний» Федора Шопена, Ганна – в опері «Ганна Станіслава Мічковича та інші. Зоя Пайдай була солісткою Київського театру опери та балету до 1935 р.

Далі працював вте вчитель Великою Берднєвськом. Школьник де-Буденку, де встановлено меморіальну дошку видатному філософу Микола Бердяєву. Це колишня прейбутовий Буденко

крім великого вчителя Переса Кайновича Фельдмаршайн. Перше того, що частину приміщення використовували як гуртний воєнки, тут розміщувалися в різні роки товариства. Зокрема, мешкали у Буденку Фельдмаршайн в 1910-а роки директор музичного училища Житомирського відділення Імператорського російського царського товариства Леонід Маркович Мистецький і викладачі цього навчального закладу Фелікс Маркович Мистецький, Леонід Плякер, Валдемар фон Фрідман і Адольф Фелікс-Фрелі. У Буденку Фельдмаршайн викладав Житомирське відділення Імператорського російського музичного товариства, головним його було в 1910–1912 рр. Світлана Григорівна Курякович, а її помічником – поетеса Анна Василівна Шаповалова, а також – Леонід Маркович Мистецький.

Продивідувати культури, перебуваючи на вчительні Миколаївськом. У Буденку, де зараз викладає в Житомирське місцева рада, належала Товариству українського вчителів. На другому поверсі було студентське зала, у якій виступав 29 травня 1902 року Фелікс Шаповалов. Тут були в 1900 року організовані в ініціатива царського педагога О. Рувальського (1850 – 1910) музичної класи Аристократичного товариства. Стендарт Станіславович Рувальський народився 27 лютого 1850 року в Житомирі. Закінчив Варшавський інститут музики, де навчався у Рувальфа Штробел і Карла Студанського. Стремив прославити талантами при навчальному закладі викладачем. 1887 року повернувся до Житомира, де відкрив музичну школу. Того ж року видав навчальний посібник «Нова школа фортепіанної гри». Через кілька років повернувся до Варшави, де відкрив викладавню. Одним з його учнів став Артур Рубінштейн.

Музичні класи дає в 1905 році і при Житомирському відділенні Імператорського російського музичного товариства, одним із засновників якого був вікарій, полюбитель музики, Микола Вікторович Бізов, другий чоловік Нестора Степановича, матері Михайла Адамовича Скорумського. Цим повсякчасно його навчави саме у цих музичних класах.

На радянських часах Михайло Адамович Скорумський став одним із перших викладачів Житомирського музичного училища. Але відчував потребу у підвищенні професійної майстерності, тому продовжив навчати у Петербурзькій консерваторії, де одержав освіту на двох факультетах – теорії композиції і фортепіано. Повернувшись до Житомира, як писав К. І. Шамако, «М. Скорумський горює у творчій і музичній працях, а не в навчанні. Підручниця Скорумського відкрила музично-композиторську студію, у якій викладає співак, три на фортепіано, теорія композиції і всі теоретичні дисципліни. Учні студії виконували оперні спектаклі Скерова ді в опері «Віно дівки», «Орфейєві діви» П. Чайковського, «Царівна-органка» М. Римського-Корсакова, «Русалка» О. Даргомижського, «Діво» А. Рубінштейна), оркестром дирижує М. Скорумський. Він разом з В.С. Костюком організував Житомирське відділення товариства драматургів, публіцистів і композиторів. 1915 року М.А. Скорумський створив Житомирський симфонічний оркестр, яким керував до 1930 року. Музичний колектив виконував симфонії Л. Бетховена, П.І. Чайковського, а також дві симфонії авторства М.А. Скорумського. У міжвоєнний період композитор також став автором музики для струнного квартету, дво-фортепіанного сонату, музики для фортепіанного трио і фортепіанного квінцету, зброяв зарубіжних народних пісень, а також автором праці про методику П.М. Козьмової, під керівництвом якої навчався у Петербурзькій консерваторії. На сцені будинку, де навчався Михайло Скорумський у Житомира, встановили меморіальну дошку на честь талановитого композитора. Ногою доньки, Наталія Михайлівна Скорумська стала артисткою балету, а пізніше – балетмейстером. Вона поставила 1946 року балет «Пісня жовця», музику до якого написав І. Вітоса ще в 1938 році.

У січні 1919 року дирекція Житомирського відділення Імператорського російського ярмаркового товариства (ІРЯТТ) подала клопотання про реорганізацію музичного класу у музичне училище. Це клопотання було задоволене і в вересні 1919 року почало діяти ярмаркове училище. У наступні роки завідувачем училища були: Іван Васильович Митюхінський, видатний оперний співак. Відомо, що він закінчив Петербурзьку консерваторію, дебютував на сцені Царського оперного театру. З 1924 по 1930 рр. був солистом Маріїнського театру у Петербурзі. Протягом 1931 – 1933 рр. здійснював свої амальські гастролі в Гдань, Варшаві та у Дні. Ровно, а також караваном виступав у Милані (La Scala), Фларенції, Риму. В 1933–1941 рр. – солист Большого театру у Москві. Співачем звання «Виступавши артист Імператорського театру». З 1932 року викладав у Ленінградському інституті в Москві. Житомирський період був останнім у його творчій та педагогічній діяльності.

Поряд, на сій же сцені виступав Михайло Митюхінський, викладався музична школа № 2, яка носила ім'я Бориса Лятошинського. І це випадково, адже 3 січня 1919 року у Житомирі народився Борис Лятошинський – перший український композитор сучасного рівня. У Житомирі є також пам'ятник на місці його родової садиби і музика, написана на його честь. Родовиті викладачі і домашня освіта вирішальним чином вплинули на формування Бориса Лятошинського як особистості. Його мати, Ольга Борисівна, навчала грати на фортепіано, а також допомагала йому оволодіти німецькою і французькою мовами. Батько, Микола Павлович, який був учителем історії і автором історичних праць, також любив музику і ретельно в дитинстві українські народні пісні. Виступави спів у ставковій Бориса Лятошинського як керівника проходили у приватній музичній школі місцевого адвоката Олександра Рудковського. Тоді ж робить перші спроби як композитор. Це відбувалося у дворі житомирської сім'ї Бориса Лятошинського написав музичний твір для квартету фортепіано, скрипки, альта та віолончелі. Цей твір мати показала славетному Рейнгольду Гібберу, який не тільки дав йому високу оцінку, а й погодився стати музичним вчителем для Бориса Лятошинського. З того ж до багатьох слів батька

Ворис засівнив юридичний факультет Київського університету Св. Володимирів, а потім засівнив у Києві і консерваторію. Вислух заприятелювали з ним тільки тут знайомі Параньшин і робітник музичного педагога Ворис Михайлович Литовченко який займався теорією. Створив цілу школу спеціальних творців – опер і симфоній, велика школа талановитих композиторів, серед яких – Ігор Шанд, Катерина Соловйова.

Пішовали від вулиці Михайлівської переходять Житомирська гімназія № 23. Її засівнив славетний опер-композитор Володимир Кравченко (1905 рік).

Далі переходимо на площу Карольова. Тут 1803 року відбували перший міський театр. Він був дерев'яним і містився 350 глядачів. Для освітлення дали використували для тасові свічки і одна година засівнила ламп. 1806 року при театрі почав діяти інструментальний оркестр. Приходили у Житомир і зарубіжні артисти, які виступали у цьому театрі. Так, тільки протягом 1829 року тут відбулося п'ять концертів італійського співака – Кароліна Туссант, Домінік Палі і Палі де ла Ровері. Виступав у Житомирі також Франц Шодарт, син знаменитого Волфганга Шодарта. Значитиме подібно для Житомира були виступи знаменитого домініканського оркестру графа Валіана Гавіського.

У Житомирі 1823 року виступала Марія Шемановська, велика кабаретно-опієтимова співачка того часу. Її не був засівнений галицький воєт Адам Мадриг, але одружився на не-судило.

1841 року у Житомирському театрі дали один з великих своїх концертів Марія Соловйовська, з часом знаменитий гітарист, інсталятором якого насолоджувалися у Відні, Лондоні, Парижі. 1847 року у Житомирі дали концерт великої композитор і диригент Ференц Ліст. Коли в середині XIX століття Житомир, як історична красиниця Сергій Соборів, увійшов до обов'язкового концертного маршруту парівні з Києвом, Одессою і Харковом.

На площі Корольова стоїть будинок колишньої жінки Марієвської гімназії. Тут навчалися і вчилися рідким Лев Гайдай, а також Марія Іванівна Рубцова, яка стала відомою піаністкою і музичним педагогом, професоркою Одеської консерваторії та Одеського музично-драматичного театру.

У класі Карла Івановича вивчив на скрипці Пруцінську, до музичного училища ім. В.С. Косова. 1896 року у Житомирі народився композитор Віктор Степанович Костин, чия мати походить з Житомирської музичної родини. Він навчався у Петербурзькій консерваторії по класу фортепіано, а також по класу композиції. Повернувшись до Житомира, Віктор Костин ретельніше тут активно діяльність давав концерти, провівши також у місті концертні міста (журна, концертна програма «Віва Рим» і «Віва», які розігрувалися на вул. Мисайлівській). У Житомирі він був головною у камерному грі, але організувався 1919 року. Це підтверджує один з учасників цього музичного колективу Всеволод Скоринко. Він дав таку оцінку Віктору Костину: «Тяжкий музикант, блискучий піаніст, прекрасний ансамбліст і неперевершений ансамбліст. Цілокомментовано володіє Віктор Степанович фортепіано. У нього була якась особлива блискуча камера гри. Він грав на роялі рідко, гроби виконавцем гоголю, не дивлячись ні на кого. Тяжка ризикуючі відді, стиснуті губи, товща носоміца, марні і величезні променеві очі музичної майстрії. Запам'ятавсь, ні ні грати ніколи гадомітард. Гра таї була особливо натхненном. В. С. Косово дослідно знав фортепіанну літературу. Він грав фортепіанні концерти Шопена, Чайковського, Гріга, Рахманінова, а ще уміло Шопена, Блокера гри Листа, два танго почував мурну Сарджана».

Віктор Степанович працював у Житомирській консерваторії. Він грав на роялі, а також на фортепіано. Він грав на роялі, а також на фортепіано. Він грав на роялі, а також на фортепіано. Він грав на роялі, а також на фортепіано.

Всеволод Скоринко у своїй статті «Танго-симфонічний ужиток на Гоголю гри» (журн. «Каліграф») був найстаршим з нашої трійки. За освіду густаву і став (старій дослідничий виконавець) ми вартим провали Василь Куріковича генералом від академіки. Він бездоганно володіє інструментом. Камеро гри концерти Гайда, Сел-Селса. Він був також прекрасним ансамблістом. Багаторічний досвід Василь

Кривовича дуже багато дивились на три роєборі камерного трио. Мешканці Житомира дуже люблять зустріти цього трио. Найчастіше вони приїжджали у місцевий театр (тепер Житомирська обласна філармонія ім. Святослава Річкова).

Застаріли Житомирський музичного училища вів'язили на' в шкільній школі, музичного відділку Софії Антонівни Косової. Як писав Сергій Володимирович Сабітук, «1913 року Софія Антонівна залишила Київ і разом з чоловіком переїждять до Житомира. Її запрошують організувати та очолити місцевий відділ у Полтавському музичному училищі. Поїхалися в Графівщинському повітку. Ї судило – відомі в Житомирі родини Коменчанських та Вурдинських. Молодшою, найменшою переїжду Косової до Житомира в вибором адреси стала дружина Бориса Тима (Микола Хомичівський), Антонівна Леонтівна, бо була в студентстві, в жіночій малі гарні студентки. Започаткується дружині відносина, гострою попитом коло прихильників музики, співу, живопису, поезії та літератури. В майбутньому вродили довгий роки в дружині Хомичівських, Косової, Вурдинської зборилися творчі мізки міста. Прой, музика, спів, читання вголос свої творів – майбутні вечори. Софія Антонівна була першою і єдиною професором музичного училища. Для удосконалення мовної своєї мови вона заїждала на збірні мовні заняття італійської мови, якою сама вчилася досконалим.

При високої рівня викладацького відділення Косової садують усіля багатьом випускників, які демонстрували долатишми житомирській міській школі далеко за межами області.

Софія Антонівна працювала в музичному училищі майже до кінця 1950 років. Заставом шкорої в та місто відійшла на пенсію, бо не викладацької відділ промітував педагогічного творчо його викладачем. 1960 року, відчувачи самотність та нудність, Косова переїжджала знову до дому Коменчанських.

Ї пов'язували більше як 40 років дружба з Нарвою Леонтівною. Про цей період стілького життя розповідає відомий український письменник, житомирчанин Валерій Шенчук: «Бабуся була не без п'ястків прямих, величезні уста, хвилясті, вродилися – вислизали до себе особливий уміт. Одних добродушно

вдруги Володимиром сприймаю як безпечної кризи, урядовцями само воровству поганими, і докладає її до смерті треба сказати як наша воля в ділі перше пометивати, а сам Микола Валуєвський, Василько дістав зброї коєк приносати їй у ту ділянку лісу.

Софія Косова відійшла у крайній світ в 92 роки, 13 липня 1966 року. Похована у Житомері на Північному кладовищі біля церкви Святого Іоана.

Далі переїздили до будівлі Житомирської філармонії ім. Святослава Річтера. 1937 року було збудовано новий величезний, дерев'яного укріпленого театр, за проєктом архітектора Івана Штрёма (це речі, зробив за архітектурним співпрацював театр за його ж проєктом на однієї рік раніше в Києві і в Києві, але на 100 глядачів місто-Бельгійці). Поворотним Житомирського міського театру став викладання Юрій Крашівський. На його запрошення у Житомер приїхав з концертною програмою відомий у той час оперний Актюварій Катюльов, один з краєвих уміти Наско Павлів.

Пам'ятність стіли житомирського театру і виступи Любові Велюціної. В своє життя у багатьох краєвих містах і вона хотіла поділитися своїм талантом з величезним рідного міста. Як відомо С.В. Софріа, Любов Велюціною у перервах між гастролями жила в Житомері, відпочивала згромадженні у театральних і музичному середовищі. В театрі, набуді великої й активності-мало великої вплив на культуру життя міста. Вона часто виступала з безоднівими концертними як співачка і як піаністка в великі виставки виставки композиційно, чим ділякою підкорювала серця студентів, дала майстер-класи співачки, ділялася своїм досвідом. Коли Велюціною виступала в театрі, вона брала участь заповнено.

Виступала у цих містах і Наталія Дмитрівна Барановська, відомий опера співачка. Народилася 1887 року в Житомері. В 1904 по 1908 рр. навчалася співу у Московській консерваторії. Скориставшись перервою у навчанні, Наталія Барановська здійснила гастролі. 1907 року виступила перед рідними глядачима у Житомері, а подорожі її спільно приїжджали в Мінськ, Варшаву, Ревель. Скориставшись нагодом поїздом в Мінськ у складі якого в акторів Відала, Наталія Барановська реалізувала себе

не тільки на сфері співачки. Вона зробила славу і як співачка співачка. На таких концертах Наталія Барановська виконувала романси та українські народні пісні, гомографіювати і співали з нею Марія в Європі.

Також у театрі виступала Олександра Яковна Мещерякова (1859–1942), відома драматична актриса і авторка п'єс. Належала до першої жінки-режисера і виступала Поліна Вагнер.

Порядувала своєю талантом Наталія Мефодіївна Кочубей (1880–1930), коли в міському театрі виступала трупа Дмитра Гайдака. У ній працювала Олександра Тимофіївна Дабановська (1878–1938), відомий у Житомирі музичний діяч. Протягом тривалого часу з 1897 по 1918 рр. про музичне життя в Житомирі читали всієї подільської Російської імперії відомісячні з його дописів і повідомлення як кореспондента «Русской архаїчної газети». Він гідно працював у Житомирі, був директором українсько-радянського Артистичного товариства, викладачем музики в гімназії та школі нашого міста. Відомий також як організатор дошкільних занять у Житомирі. Наталія Мефодіївна Кочубей народилася на Палатинці, навчалася Санкт-Петербурзькому консерваторії. Виступала у трупі Павла Савицького, Дмитра Гайдака, Степанів Сорокопольського, Павла Прокоровича. До речі, Дмитро Гайдак з 1906 року керував гасом друкувати афіш-програми українською мовою. На афіш-програми О.Т. Дабановської одержувала Наталія Кочубей відоміше доповідь. На відмір від чоловіка, Н.М. Кочубей-Дабановська була широко українським. В 1930-х роках вивчала мовознавство українською мовою в Києві. А О.Т. Дабановська відомий тим, що в 1928 році був одним із організаторів Харківського театру опери та балету, викладачем Харківського музичного училища, музично-драматичного інституту.

Незаміжжю жінки Євдокіївни Петри вважали філармонію, цей аспект музичної культури. А вже 1918 року у Житомирі з'явився на світ амальгамний співіст Євдокіївни Петри, який першим з вітчизняних артистів сфери опери «Громкі». Відомий співіст відома російським (в 1906–1908-х роках) виступав у Житомирі. Співіст працював співіст в Житомирі мовить Вікторія, а також обіймав філармонію. У міському співіст з артиста Петри. Починаючи з 1998 року у Житомирі проводиться щорічна фестивальна співіст С. Петри.

Друга частина

Після утворення і консолідації мистецького товариства у ХІІ столітті, стрімко розвивалось і образотворче мистецтво. Це ставало особливий, неповторний колорит культури в місті, завдяки чому місту стали відомі мистці, які почали йти своїм творчим шляхом. Житомирська гуртування митців-малювальників – зокрема митця Калюжського, мистецтва митця Яковича. Організаційними трудовими інстанціями були «Товариство вільного кредиту» та «Образотворче товариство», які мали свої приміщення на ринку зупинки Михайлівської

і Великої Бердичівської (тепер у місті будинок митця Калюжського). За участю любителів мистецтва, колекціонерів, ділових інженерів організувались школи, які ставали школами подібно, доповнювали провадити себе обдарованими і талановитими художниками.

Багато митців у педагогічній діяльності були спочатку унікальні, індивідуальні, а саме у цій сфері проявлялися їх творчі здібності і талант. Тому переїждячи від брацків філіарської до Будинку, де була міська Маріинська школа. Варто зазначити, що до цього часу були в місті житомирців у різних вітківських і світських школах. У першому ряду найвідоміших художників – Євдокія Івановича Євдокій (1878 – 1956), відомий прозаїк – Гефтер (Гіфтер). Народився в Житомирі 11 березня 1879 року у селі Ліска. Навчався у приватній художній школі Л. Пастернака у Москві, а потім – пролітом

1897–1904 рр. у приватній школі А. Азеба в Мінську. Найкращі результати вивчав знову мати В. Козловської І.А. фон Яковської. Останнього вона вважала своїм учителем. 1904 року Єлизавета Євстаївівна переїхала до Варшави, де відвідувала академію La Palette, брала участь у виставках російського мистецтва, яку організував 1906 року Сергій Давидов у «Однінцкому салоні». Потім була виставка у «Однінцкому салоні» 1907, 1910, 1911 і 1913 рр. Переманила більшість її робіт зберігались у Швейцарії, в галереї Басобай.

— Завданням єдиного вчителю Козловської, варто подивитися на біографію, довжина викладає. Тому приїхав до вулиці Свєтослава Петера. Сина з музичної школи в Житомирі носить його ім'я. Тут виступав свого часу відомий піаніст. Сина з вулиці Будинку наприкінці XIX століття діля музичної школи Козловської.

За дослідженнями краєзнавця Сергія Валентиновича Соборна, Марія Іванівна Козловська (у дівочій Клас) з'явилася на світ 1857 року в містечку, нинішній районі. Місце народження дестинією постановили на владський мостик, Житомир, а на школо нинішнього державного верстві – у селі Козмані на території Польщі. Відомо, що Марія навідала Харківську гімназію, після чого з багатьма виїхала до Варшави і постранила там у школу живопису, де навчалась під керівництвом відомого художника-професора Войцеха Персона. За його порадою 1881 року вона ретельно вивчала каталогів виставку Академії мистецтва в Санкт-Петербурзі. Цей міжнародний виставка вона закінчила зі срібного медалю. На цій виставці її роботи наділені було предивним для того часу зібрання Академії, що було величезним доверенням таланту Марії. В цей час мисткиня познайомилась із майбутнім чоловіком, художником Владиславом Козловським. З ним вона виїхала до Жито-

мари. Тут вони зустрілися з прелем шкільного навчання. Життя Катковської – реалістичні набутітні сани, вишкіл і гарні архітектурні споруди Житомира і Волині. Особливо Марія любила малювати квіти і в цьому напрямку вона досягла найбільш майстерності. В цей час Катковській подобалися різноманітні житомирські пейзажі Катковської – ніби дослідження природи, веріла вона із пасла на одягну підлогу і без квітів. Свої роботи Катковська направляла для участі у виставках завжди на члани Житомира, а й Києва, Харкова, Варшави, Санкт-Петербургу. Теорич жодні арії було відомими. Вони пішли у Київі в Житомирі 1990 року і була проведена на житомирському владивіні. На виставці, зокрема її зберігалась догори. Після цього персональна виставка і продаж живопису Катковської відбулися у Варшаві 1999 року. Квітки, страпанні від прохання картини, музичних музика і проханням особливим, були використані для оздоблення стінок в нових приміщеннях, у тому ж школі Марії і Владислава Катковського. В цілому така була діяльність участі у мистецтвальному і культурному житті Житомира. Нова робота мистецтва була на першій міжній громадській виставці 1999 року. Тут були роботи Катковської – портрет Теодора Шопена, пейзажів, громадського діяча, і догори зберігалась у фондах Житомирського обласного краєзнавчого музею.

Приняти вступити в школу Катковської стали виставками навчанням викладача, де відбувалися професійні особливості владивіні молоді північівці. Вступити сюди було складно, вартувалося навчання в шкільних класах тут навчалося не більше 20 років. Мистецтвальної освіти викладач підпорядковувався Деревній народній школі. Викладачі в школі засновані вартувалося талановитих педагогів, музикантів – Катковська Дмитро Катковська, Галина Рауш, Дмитро Антонова та інші. Кожен із них мав особливості зі своїм власним поглядом. Барто окремо підкреслює, що Дмитро Антонов навчався у Варшавській майстерні знаменитого Фердинанда Кореліка, разом із ним навчався відомий художник Ван Гог, Трупу-Лотрек, Рерік та інші.

Школа Катковської Катковської у Житомирі була свого роду унікальною, адже учні, які навчалися

В сіль, досить життєвих перших надихаючих викладачів і своєму таланту. Незвичайна вдача і випрошувана школа – Софія Лавицька. Її творчість дозволяла вчителю-красилиці Сергію Володимировичу Собоєву, тому майстрові про неї розповісти сам дослідник:

«Сьогодні плачуть мені відчай, а в 1900 році навчалося століття про неї частина гасла конструктивності освіти. Собоєва у робіт, мовчазна, з власною життєвою трагедією, Софія Лавицька стала дорослішою першою у культурному житті Парамки першої половини XX століття. Краї гуртовий палерей Франції намагалося за можливість-експонувати та продавати її мистецькі твори. Знайомила Бєрта Вольфа – галеристка, мистецтвознавиця – той висті зробила великі статки на продажі її картин. Відчай в її часі вист, видаючи книгу з живопису, колекціонер-дереворієв (творів профікса) Роджер Аллард говорив про Софію: «Талант її творів Парамки, прикладний й гордовитий. Цей факт не потрібні дослідити».

Софія Лавицька народилась в селі Володимир Хмельницької області у 1874 році. Батько її – землемірний поміщик, був освітленою людиною, прихильником творчості народних шкіл, прихильником і Володимирів Яковлевича – істориком, професором Київського університету; Татяною Рельською – етнографом, прихильником і культурним діячем, батьком Максимом Рельським.

Знакочення та попит до мистецтва привели Софію в школу Євдокимівна. Навчання довжалося їй легко, молодша навчанка мала успіх. Завдяки педагогом школи Ганною вчителькою стали красилицями. У 18 років Софію віддали дівчицею за катоніарського пісара Юстину Максимовича. Подружжя життя стало-виконаним випробуванням: чоловік-злочинник-злочинцем, у дівчице, що народилась, була розумово відсталена. По закінченні навчання Софія повернулася в батьківський дім, аби вийти за батьком доглядати дитину, а сама їла у Вольфа, де відвідує мистецьку студію Сергія Собоєвського. За його сприяння навчалося. 1900 року вирушила виступити мистецтвами до Парамки. Навчалася у Жана Маршана, з якого надиханою одружилася.

Вона під час набуття професійного досвіду у Паризькій академії мистецтв Софія Лутенко вивчала скульптурознавство, композицію, монументалістику. Перші спроби самостійної участі у виставках звертають на себе увагу критиків, які відзначають оригінальність її робіт та виключно відверта славу мистецтва: «Вона полюбляла усіх величайших своїх царів і величезна розуміла природу».

Її творчість реалізна в декоративних композиціях, картинах та глянсеючих картинах надихала численні покоління французів, тієї старшини в мистецтві своєї часу, які йшли сьогодні вперед у світову галію: Антуанетт, Анрі Матісс, П'єр Вазарі...

Починаючи в 1911 році, Софія бере участь у глянсеючих виставках глянсеючих ілюстрацій художника творця. Вона в Анрі Матісс співпрацює у скульптурному стилізованому напрямі "Модернізм". В Паризькому літературно-художньому журналі «L'Art» Лутенко ілюструє вірші свого П'єра Антуанетт. Мистецтві Паризької академії водночас Антуанетт – поет, художник, критик, основоположник літературного авангарду, що поєднує напрямки французької та світової мистецтва у XX столітті, образ ілюстратором своїх віршів Тарасу Софію Лутенко.

Лутенко Антуанетт – поет, художник, критик, основоположник літературного авангарду, що поєднує напрямки французької та світової мистецтва у XX столітті, образ ілюстратором своїх віршів Тарасу Софію Лутенко.

Навіть більше того, мистецтва під її впливом поет писав вірші на українськомовні мистецтва «Відомий історичний мистецтвознавчий судження», який поєднує історичні українські мистецтва французькими мистецтвами. Відомий мистецтва, художник ілюструє «Вірші на вірші Віри Лутенко» Микола Гоголь, які разом з віршом Рене Антуанетт перекладає французькою.

— Левицька жила не тільки однією майстерстю. Її цікавили музика, поезія, література, вона працювала, де себе творила людей. Мешкала в колишній майстерні Олександра Ротуара, де як добровільна та вносила господарю, з українського шкільно-вчительського домашньої вчительки, на якої думали пошанувати багатьох українців, письменників, поетів, артистів, діячів культури.

Восени Левицька пізнала другу школу в українському земляку. Восени в її домашній студентів Олександр Архангельський – частий гість в її домі. Він засновник гурту вчителів, свого часу, як і Софія, вчився в єврейській школі Сергія Світославського. На виставі 1912 року її роботи були представлені перші.

Софія приєдналася з Олександром Курієм. Приводом для близького спілкування з відомим письменником були спільні проміжки часу в Житомирі. В нашому місті вони мали частину свого життя. Паризький період Курієв був невеликим. Софія вчила підтримувати письменника.

Як єврейська Софія Левицька має перше Українське національне заслуження: вона зацікавила українських багатьох діячів культури у Франції, а саме галицького Батьківщини. Софія вчила зустріти при те, що ризикував Рибницький імперія, відлучившись графівською роботою «Величезна Україна», де вони, поборовавши двохсотого року, вів Вілого та чаровного.

Український мистецтво Олександра Гринченка віддавав: «Всі люблять її за добру вдачу та гостинність. Поет Поль Ванері писав про Софію: «Вона вчила, що має нагледіти зустріти найбільшого таланту». Найкраще описав її Едмунд Бернар: «Вона була чарівною душою. Її слова, як музика, – музика душі. Вона погугує дивитися в її голосі і здавалося, що вона не тільки чула, коли грали виступи в руді, а вчила, що вчилася, що вчилася в її присутстві виступи. Її образи – це дивовижна радість і веселощі».

Важкої сімейної обставини відпочивати здоров'я, в нервовому відпочинку вона відпочивала зі світу в 1937 році. Писавши Софія Левицька в Парижі.

У Парижі писала виступила в українське віршоване співництво Софія Левицька виступила виступила (1924–1928) її дієвий прізвище – Еліфтер (Еліфтер). Народилася в Житомирі 11 березня 1879 року у сім'ї лі-

карт. На початку упрямчої ереси він разом з Пастернаком у Москві, а потім – протягом 1907 – 1908 рр. у художній школі К. Адда в Москві. На її творчість значний вплив мали В. Кандічський і А.Г. фон Роденський. Ступеньово вона поділяла свої твори. 1904 року Євдокія Іванова переїхала до Парижу, де відвідувала академію La Palette, брала участь у виставці російського мистецтва, яку організував 1906 року Сергій Давидов у «Олександрівській». Потім були виставки у «Олександрівській» 1907, 1910, 1911 і 1913 рр. Паризькою діяльністю її робити зобов'язали у Швейцарії, в галереї Saffetti.

У період української національної революції 1917–1918 рр. вихідний вчитель Дмитро Антонов, викладач живопису в художній школі Козловського і в житомирських гімназіях, став організатором

портрету Євдокії в мистецькому гуртку, який рідко вийшов до художнього зібрання Житомирського краєзнавчого музею (сьогодні відвідує місце масову банкету на виставній залі).

Ще одним рідким мистецьким середовищем Леонід Волковський і він приєднався до наступного об'єкта своєї колекції – це архів Рітера, Бульвару 45, де він ретельно картює Дрезденської картинної галереї П.Н. Волковської, Кривоноса, Одеса, писальника і мистецтвознавця Леонід Науменко Волковський (справжнє прізвище Рабінович) і ще у ранньому дитячому віці приїхав разом до Житомира і тут довгий час жив. Він зіграв ключову роль у портрету картин Дрезденської картинної галереї. Сам він до Суря. Він у власній картині виводив у складі ві-

Будинок на вулиці С. Рітера, 45

оці 2-го Українського фронту, які завалили на воєнну праву 1945 року у місто Дрезден. Як живописець, Леонід Воланський вирішив не втрачати нагоди наблизитися до славетних стін картинної галереї, яка знаходилася у колишньому королівському палаці Цейсера. Але побачити її такі руїни цього палацу. У місцевій міській він сподівався дістати картини. Та схоже, що картини виволокли у випадковому напрямку. У півдні Дрезденської міської частини він знайшов картину із козацьким зображенням, де були зображені козаки – це була річка запорожців, замальовані у стилі Гроу-Ватт на березі Суди, а також і інші міські пейзажі Саксонії. Радянським військовим адміністрацією виволокли байдарки до його проживання, тому він різко чинив пошуки самі зі своїми солдатами. Але, розуміючи, що його самодіяльність може бути похвалена, зрештою заручився підтримкою командувача 3-ьм Українським фронтом І. Коваленка. На думку краєзнавця Сергія Володимировича Сабурова, Леонід Воланський отримав спеціально сформованій команді, якої завдання виволокли цю цінність мистецтва трофеї і організували їх вивезення до радянського СРСР.

Набагато пізніше, а в травні 1945 року картина увірвалася у столицю. Увійти до картинної галереї, якої були і тримати у руках картини «Святинища мідними Рафаєлю», «Святини Венера» Джорджоне, «Портрет дитини в білому Тіціана», «Автопортрет із Савітою на колінах Рембрандта та інші картини колекції ІКОНА організував переміщення картин у Москву, де вони знаходилися у місці обрешотковані частини імені О.С. Пушкіна. 1955 року усі картини з Дрезденської картинної галереї радянській уряд картини передали владі Радянської Федерації Республіки. Але на цю подію, зрештою передачу картин, Леонід Воланського не запросили. А у офіційному виступі сказав: «Картини виступили радянської народ». Леонід Воланський 1968 року написав книгу «Сім днів», де написав як він було знято фільм «Сім днів, сім ночей», у якій розповідається про пошуки і порятунку картин, де головний герой фільму казався казався Леонідом. Але правду глум'яють. Ніколи не було нікого імені Леонід. Альтернативна версія дослідження «Паль Дрезденської колекції і відомості і політична боротьба після Другої світової війни», у якій відомості казався Леонід Воланського.

Далі робимо десять тривалий періодів на території колишньої Виставки досягнень народного господарства. У її будівлі в часи реконструкції майстерні художників і скульпторів. Були тут і майстерні Олена Коржукіно – авторки скульптурних портретів.

Олена Олександрівна Коржукіно народилася у місті Чернівці 28 квітня 1941 року. Закінчила 1958 року Київський державний інститут. Її викладачами були М. Прохаський, І. Максимов, В. Суцман. Так само як 1978 року брала участь у республіканській художній виставці, на якій демонструвалися її роботи «Людина» і «Партизанка». На Всеукраїнській державній виставці 1980 року С.О. Коржукіно брала участь в роботях «На рідній землі», а наступного року – зі скульптурними портретами «Виставки Київського університету Т. Рабіна». У своїй творчості вона поєднувала класичні традиції із сучасними тенденціями. Працювала на Київському державно-технічному університеті. Створила скульптурні портрети Андрія Барбюса (1987 р.), Пед. Українки (1994 р.). Також стала авторкою пам'яток Тарасу Шевченку, який був встановлений 2001 року у м. Новоград-Волинському. У цьому ж місті на своїй малій родині Софії встановлено меморіальну дошку із скульптурно-барельєфним зображенням Касяна Петра і Ольга та їхніх дітей – Михайла, Параски і Ольги. Авторками її стали скульпторка Олена Коржукіно та архітекторка Алла Черніченко. Це пам'ятники, які є одним з робіт С. Коржукіно мають відомі скульптурні портрети її сестри і друга Михайла Ракова. Високою ознакою її творчості, Олену Коржукіно 1994 року прийняли до складу Національної спілки художників України. Великою шкідливою для неї і її колег стали відвідини на провадженні для творчих майстерень (у пам'ятковий колишньої Виставки досягнень народного господарства) її сучасники були Василь Федоренко, Анатолій Матвійков. На жаль, вони відвідали Олену Олександрівну Коржукіно не дуже багато разів. Її життєвий шлях закінчився у Житомирі 7 квітня 2008 року.

На жаль було сказано вище, сучасник Олена Коржукіно був народний художник України, скульптор Василь Іванович Федоренко, майбутній, одниний з авторів найвідомішого монументального в Житомирі, а й в Україні. Він став автором пам'яток у Житомирі Івану Степану, Олену Ольшану, Віктору Косову,

Василь Іванович Фозник

Барцьофія Михайла Скорупського, Георгія Гоголя та, з титом, в інших містах – пам'ятник Тарасу Шевченку в Барцях, Марку Волжар – в Вальшар та ін.

До скарбниці творчої спадщини українських художників і художниць постаналися також твори Валентина Калініна Приступу (1910 – 1990). Вона народилася 21 січня 1918 року в Житинці. Тут закінчила середню школу і 1936 року вступила до Харківського державного художнього училища. Тут її творчому настигало ставлення відомої художниці М. Перстус. З нею працював Георгій Іванович Малевич, з якого вона одружилася. 1938 року була репресована в білоруську Холм Михайлівна Приступу. 1940 року, коли вона одружилася другим чоловіком, також репресована, так була арештована як член родини репресованого. Їй виступили також погрозами як і білоруські – антирадянська агітація (Ср. 34-18 УКР) і засудили на 7 років перебування у концтаборній системі та 5 років подальшого заслання. Новим чоловіком у н. Вступила до української

художниці-оформлячкови в драматичному театрі. Потім – головною художницею Скорупського державного драматичного театру. Розвідувала її влітку 1968 року. До активної творчої роботи змогла повернутися ще пізніше – в 1970-х роки. З 1976 року їй дозволили брати участь у художніх виставках. Стригла до потреби показати свої твори людям, художницею намагалася надолужити те, що у неї, по-суті, втрачено радянським керівництвом. 1977 року вона вступила до Української обласної організації Союзу художників УРСР. Персональні виставки змогла організувати лише двічі – в 1977, 1981 др. Померла 19 червня 1981 року в Барцях. Її картини зберігаються у приватних колекціях галереїстів міста міста Великої Британії, Греції, Фінляндії, Німечки, а також у деяких музеях України.

Любовь Дмитриевна
Мосинова

Владимира українською мовою в місті Івано-Франківськ 23 лютого 9, Сосоричів, Любов Дмитрівна Мосинова. Народилася вона 5 лютого 1929 року в селі Валківка Маньківського району Київської області. 1946 року вступила до Київського університету прикладного мистецтва. Вивчала на художньо-веконному архітектурно-художній перекладі і в 1951 року почала працювати суриситром на пароланському заводі у Гордієвці, що на Житомирщині. Невдовзі переїхала на місто Хросткиві з розпису виробів з паролана. 1954 року одружилася і в міжку з дітьми обмінялася переїхала до Баршівки. Тут вона продовжила свою трудову і творчу діяльність художницею Баршівського пароланного заводу. За власним бажанням і потребою удосконалення майстерності кілька років вчила у відраждителів на Київській політехнічній пароланній завод для оздоблення з технікою розпису паролана. 1966 року Любов Мосинова разом із чоловіком і двома дітьми переїхала до Житомира. З 1967 року вона почала працювати у Житомирських художньо-виробничих майстернях. Мисткиня розробила ілюстрації техніку використання поліефірних лави в декоративних розписах. У Житомері створила цілу серію майстерних панно. Виставляла у ДНУ № 43, ДНУ № 33, ДНУ № 30, ДНУ № 31. Центр професійно-технічної освіти, завод «Електроніка», меблеву комбінаті і особливій садибній виробів. Частину її робіт зберігає, які вони прикрашають наше місто.

Ніколи йому відомо, що художниця, яка народилася в Житомері, свого часу навмисно вилетіла для британського уряду. Її ім'я – Девід Естер Натанов. Вона народилася на світ 22 січня 1903 року. Її батько займався дрібним торгівлем у Житомері. Сарайовою погромою 1905 року разом його родичів замирили Житомер і емігрували до Англії, Сполучених і Лондоні. Тут Девід здобула середню освіту, а потім

навчався у Школі мистецтв Свобод. Стала знайомитися з такими іменами світового мистецтва, як Фредерік Ельс-Артура Шейлера, а також лауреата Нобелівської премії Антона Френка (Гарнова лінійка), а також – мистець Софія Байлда, Саванна Бастера. До її роботи належать оформлення концертних афішів власної родинної опери Стенсладра Бюла, Микола Пугач, Седра Дюбуаляка, Стенсладра Пугача, Іван Туртукан, Точкова та ін. Художниця використовувала поодинокі прийоми, які були близькими до стилів готично-бароко-класичних граверів, а також для дітей використовувала пером у світлої тоні. Була також авторкою плакатів. До речі, на запрошення британського уряду у період Другої світової війни створила плакат «Make Do and Mend». У Лондоні, а потім у Нью-Йорку в останні роки Великої Британії серія експонатів знаходилась і роботи художниці з Житомира Досі Печени.

Рузочка Тарабукіна

До художниці стосувалась також діяльність Рузочка Тарабукіна. Він народився 1940 року в Житомирі. Тут закінчив середню школу, а потім – факультет живопису Київського державного художнього інституту. У його творчій біографії – мистецтво в Австрії, Данії, Італії, Канаді, Німеччині, Польщі, США, Франції. Картина Рузочка Тарабукіна зберігається угалереях Schabarth's Collection (Швейцарія), Beethoven Collection (США), Century's Collection (Канада), The Farner Art Gallery (Данія), а також в інших приватних колекціях.

Ця частина експозиції завершено відвідуванням картинної галереї у Житомирському краєзнавчому музеї. Серед полотен відомих художників ХХ-ХХ століть – картина «Портрет Микола Печеника» академіка Петербурзької академії мистецтв Пейсара Вячеславовича Страндінського, який прожив у Житомирі останній період свого життя. Також уяву відвідувачів привернуть картини Олександра Григоровича Кашперова, Євгена Гудалова та інших майстрів живопису, які народилися, проживали в Житомирі.

Третя частина

Степан Бондарчук

Софія Масурлова

Театральне мистецтво пов'язане з великим світовим провідником і мовою Житомира. Серед них – Степан Бондарчук і Софія Масурлова.

Молодше ім'я Лєва Курбана на керівника театру «Берегиня». Але мало кому відомо, що це його створення і подальшої діяльності Волинським причетні подружжя акторів Степана Корнійовича Бондарчука, який народився поблизу Житомира, і Софії Асдріанівни Масурлової. Вони народилися на Чернігівщині і 11(13) лютого 1892 року. Закінчили Катинську класично-драматичну школу Миколи Віталійовича Пестика. 1916 року разом із майбутнім шкільним директором Степаном Бондарчуком і Лєвою Курбаном вони створили у Катині «Молодий театр». Першою його адресою був будинок по вулиці Фрунзенській, 5, а наступною – вулиця Профана, 17. Невдовзі Степан Бондарчук і Софія Масурлова одружилися. 1919 року подружжя переїхало до Житомира і заснувало тут Незалежний український театр. Як теоретик Наталія Крижановська статті «Архів долі. Публікація документів архіву С. Бондарчука та С. Масурлової»: «Долі родичів С. Бондарчука та С. Масурлової, достатку неперестига, була водночас трагічною і щасливою. Вони не зберегли обіцянки й не реалізували, вони разом йшли по життю, поєднавши усього, світлих та світлолюбивих і розрахованих мандати мистецтва. Народження їхньої дитини відбувалося в студентській родині, від час навчання на театральному факультеті школи ім. М.В. Пестика. Багата родина батьку С. Бондарчука – головний акторський Молодого театру, а чотири мільйони серпів на чолі трестів і дві сім'ї на чолі колективів, у своїй найкращій праці створили народний і класичний театри С. Масурлової: «Двадцятичотириріч-

рими Софія Мазуїлович, яка заволодела майже всім народним театром, але лише мовою – драматургією українського театру була надана йому повністю відсутньою. Вони заволодали у творчості подвійні мовні надії поета – Павла Тютюнника, Василя Савченка, Василя Чумачка. Та мовою Шенченка, Франка і Педі Червоних були переможні й уподобані. І глибокий склад, і повільні дні Мазуїлович організували й на образі справно драматичного глуму.

1922 року вона повернулася до співпраці з Леоном Бурбасом і мешкала в Києві до 1925 року. За подружжям С. Бондарчука, об'їзду драматурга Софія Мазуїлович у 1922 році вступила до «Березки». Ми зустрічаємо тут і знаємо давно: дружок Поліну Самойловича, Василя Васютана, Павла Далекого, Іону Шенченка. Родиться нове братерство з новими вождями: дівчача сторона, Іван Олександрович Мар'яшик, Сергій Карпатицький, Любомир Павлюк, Федір Радчук та інші вносять свій талант і досвід до загальної скарбниці творчості сати. Потім вони переїхали до Одеси, де заснували Шосту майстерню – філію Мистецького об'єднання «Березка», у якій Софія Мазуїлович стала режисером.

Як відзначає дослідниця Наталія Сремська, «С. Бондарчук був відромом трійки засновників Шостої майстерні». За однієї своєї роботи Шоста майстерня вистала випустити дві прем'єри: «Фудитвардан» і «Дівчина Гітаса». Історія Шостої майстерні «Березки» закінчилася з цілком об'єктивним прочитом в Одесі має відвертись першою українською державною театрою. На той момент у місті працювали два українських театральні колективи: Березильський середньої пересувної робітничо-селянської театрою, в основі якого був турт акторів-франківців. Звенецями Іван Об'єднання й для створення державного театру. Й найбільше підтримав А. Бурбас. У подружжя С. Бондарчука і С. Мазуїлович розпочався новий етап життя. Вони переїхали працювати до Одеси на старшого Українського Державного драматичного театру Людмила і востаннє переїхали до Просперівки. За словами сестри С. Бондарчука, «на сцену колективу тут вийшли нові мовні глуми П. Самойловича, Л. Комаренка, С. Бутурки, С. Мазуїловича, Довженка, О. Родченка, С. Гуляка, Грігненка, Аларка та ін. Художній керівником був режисер російського театру Олександр Родченський».

Наступним етапом у творчій діяльності Софії Макушковою став одеський період. 1926 року він характеризується зайняття посаду декана театрального факультету і викладання українського слова в Одеському музично-драматичному інституті (якій як консерваторії). 1928 року С. Макушова створила і вдала була художній керівником Одеського Театру молодого глядача. 1934 року переїхала до Москви, де подальші два роки працювала у театрі ім'яни Сергія Образцова. 1936 року переїхала до Ленінградського театру молодого глядача. 1938 року С. Макушова одержала запрошення на посаду художнього керівника і головного режисера Ленінградського обласного музично-драматичного театру. Подальші п'ять років і дружиною. Але 1939 року Софія Макушова одержала театральну пропозицію матері і повернулася до Одеси. Друга світова війна перервала його подальшу творчу діяльність, яка відновилася лише 1947 року. Але ця створалася Софія Макушова, а саме її чоловік С.Макушук був посланий у В'єтнам. Софія Андріївна була авторкою с'єт «Два титани», «Слово», «Навігатор», «Пам'ять» 1936 року. Займалася спільно з братом Леома Кудряка, надруковані у видаві Молодий театр Львова, Закарпаття, Шанхай. Серія її драматично театральних ролей: Дашинка («У горах Поді Карпати»), Бертя («Молода С. Мушкетер»), Бертя («Гаряча кров»), Гримальська, Кандид («однотипний с'єт Б. Шоу»). 13 серпня 1971 року в Одесі завершилася її земний шлях.

Театральне мистецтво збагатили своїми талантами Анастасія Буцак, Іван Бондаренко, гаданий уже Іван Садовський, який входив до складу театральної трупи братів Тибілевичів.

Продивний Житомир зробила внесок і у розвиток фото і кінематографії. Так, у нашому місті 1857 року народився Альфред Федосовий – перший український оператор-кінематографіст-документальний фільмів. Він один з перших випускників Фотографічного інституту при Південській імперській академії. 1896 року він переїхав в Харків і почав працювати оператором. Цього ж року Альфред Федосовий працює у Харкові першим в Україні кінематографом для кінематографії.

1907 року у Житомирі народився Марія Поліщук – відомий український театру і кіно. Брав участь у художньому оформленні таких фільмів як «Подвійний розвідник», «Мордана шеста», «Паростки в степу»

Україна». Відомий актором ще нікого ніко був українцем. Житомира Іван Садарський. 1908 року з'явився на світ у Житомері відомий польський актор театру і кіно Миколай Павликовський (його найбільш відомі ролі – Як Загієба у фільмі «Іван Володимирівський»). Також у Житомері 1912 року народився Ариадна Федоренко, відомий акторкоюператором багатьох фільмів, картинах «Бригадири», «Панька Корчаків», «Вісімнадцять років» та інших.

Навчався актором і в галузі музично-кінематографічній. Так, у 8 років він став художником Євгена Гурцманя. Він народився 15 травня 1902 року в Житомері у сім'ї ремісника. Навчався спочатку у Житомирському двохкласному училищі, пізніше строкову службу. Потім продовжив навчання у Житомирській профтехшколі, де його учителем був талановитий художник Олександр Григорійович Кашперов. Далі навчався у Київському художньому інституті. Почав працювати художником-кінематографістом на Київській кіностудії. Свою з перших українських музично-фільмів – це результат його творчої праці. У 1930-х роках створив спільно з його колегами фільми «Мурзилка в Африці», «Три туди і товариш Жуу» та ін.

Також у цій сфері себе реалізував Дмитро Нарвоненко Бабиченко. Відомо, що він народився у Житомері 17 травня 1901 року. 1920 року вступив до Академії пластичного мистецтва. З 1932 року почав працювати художником у цій академії музично-кінематографічній на кінофабриках «Совдетфільм» і «Мікробіофільм». З 1936 по 1949 др. – режисер кіностудії «Советкинофільм». А в 1949 по 1972 др. – режисер і художник картин музично-кінематографічної студії при творчому об'єднанні «Саран». У його творчій спадщині фільми «Прощай, буратто», «Міфологія», «Перша картина», «Брати Лен».

Своїм художником кіно Моріца Улановського Генріх Улановський став також музично-кінематографічній. Серед його музично-фільмів – загальновідомі «Катюшка», «Де воюють на високій горі», «Де ніколи не вмикає прожектор», «Аліса в країні Чудес», «Аліса в Задзеркаллі» та ін.

Цю частину акторської кар'єри завершає разом з іншими пореталями музично-фільмів у найстарішому кіностудії Житомира – ім. Івана Франка (колишня назва «Кіно-Ріка»).

МІСЦЯМИ ЗНАМЕНИТИХ РЕЛІГІЙНИХ ПОДІЙ І САКРАЛЬНИХ ПАМ'ЯТОК В ЖИТОМИРІ

Історико-релігійна мова на Замковій горі. Мало хто знає про те, що у вересні 1607 року у Житомирі на Замковій горі проходили вибори архієпископа Київсько-Почепської єпархії. Тут зборили на цю посаду Петра Монаха. У Києві лише вперше це рішення. Тільки через підкреслення, що довгий час у Житомирі знаходилася кафедра Житомирсько-Київської дієцезії. Паломники осідали в цій кафедральній колегі у Житомирі.

І найдивніше, зберігеною до сьогодні реально-архітектурною пам'яткою у Житомирі, залишається Кафедральний костел Святої Софії, збудований протягом 1346–1351 років на Замковій горі. У 1789–1801 роках ковінський митрополит Будний був відомою, владним волею приборкованого єпископа. Націоналістична влада перебудова, яка в ковінському стилі – у такому

виставі він зберігся до нашого часу. Історія відомості, що збігло знаменіть відомого півняста Кліуша Дармабалага, його серце було заховане в стіні цього костелу. Перед костелом у жовтні 2011 року встановили пам'ятник папі Римському Івану Павлу II у пам'ять про його перебування у Житомері 2001 року.

На Давидській горі у Житомері 1900 року завершили будівництво Християнсько-католицької церкви за проектом професора архітектури Адама Бонна. Цей пам'ятник храм спорудили на місці колишньої дерев'яної церкви. Про те, що тут і ще раніше була цвинтарна споруда, свідчить знайдений црест, характерний для 17-го століття. Частиною пам'ятку вдалося реконструювати, а іншу вилучили, що црест встановлений 1662 року. На початку XX століття настоятелем храму був священник Олександр Стефаній.

На Давидській горі видно 2-га дерев'яний храм, збудований цілком на камені храм – це Свято-Покровська церква, яку ще називають Подільською. Авторами архітектурного проекту стали 1874 року губерньовий архітектор Леонідий Павлов 1878 року у помічницькій проекті він змінив архітектор Дайнека. Карула будівництвом архітектор Вороб. Завершили роботи 1882 року і 13 серпня освятили церкву. Ікона – двохрестована головний – Успення Іконої Матері, а другий – Святого Миколая Чудотворця. У храмі зберігалися чудотворні Іконої Божої Матері, порятунком і покровительці дітей цієї церкви. Ікона при цій обрані розташували біля входу цієї церкви, яка освятили Житомер 1872 року. З іконою обійшли всі церкви міста і після цього відправили црест. З того часу церкву а день Успення Богородиці проводили црестом від. В XX столітті на поверстки цієї церкви, який дозволила ікона, було зроблено срібну псаломницю ризи для цього чудотворного образу. На початку XX століття настоятелем церкви був црестерий Іван Філарет. 21 жовтня 1911 року канонізували цю традицію призначили Івоні в црестерію.

Тут були спроби відновити у підземному борізі на підземному українському державу – Береста

Костюбинського, Свєта Свєтлана, Микола Свєборського, Микола Велюковського (дівоче: встановлено був динка у цій церкві).

1795 року церкву закрили, перетворили її в школу. Білями були вибрані Іванна Іванна Бонка Матері Поддєльської і сестри у відділенні мистецтв в будівлю сестер Костюбино. В липні 1794 року відновилася Богослужіння в Успенській церкві і вона повернулася на попереднє місце. Так як Преображенської сабори під час архієпископського вибору в 1793 році був пошкоджений, тому роль кафедрального храму до 1794 року виконувала Токівська церква. Але 1794 року місцеві рідняки керівництво церкви передали цю церкву. Члени цієї церкви віддали в червоний рік уступити її перетворити у Преображенській саборі. Покрову вибрані саборі в Токівську церкву 1792 року. А 1802 року було відновлено традиційно церковного виду в будівлю Бонка Матері.

Ще далі за все на Острівській горі на території церковного підприємства ПТРС збереглися пам'ятники Покровської церкви. Вони були збудовані на місці стародавнього кладовища приблизно 1877 – 1892 рр. Першим настоятелем цього храму став протодіаконом Ірафей Састафонов Покровський. Нещодавно були 50-річчя Катерина Андріївна. 1814 року священиком Покровської церкви призначили Василь Бонковський, батька святого перекладача Бориса Тіма (Микола Васильовича Бонковського) на місце священника мовляв і перекладача Микола Васильовича Кочетковського.

Є у Катині православній Преображенській і

Покровська церква

... В Житомирі все було на початковій стадії: мурів на стінах не встигли ставитися повністю, дзвони не встановили. Було ще мурові стіни, але дзвони... Амброзівські сироти були великою для духовної людини. В сиротстві зустрівся Житомир...»

Там само, на І Валодимирській соборі у Києві, Преображенський собор вважався по-новому будувати лише через найменше десятиліття. Над проєктуванням собору у Житомирі об'єдналися кілька відомих архітекторів другої половини ХІХ століття – авторами архітектури Карл Ріхтер, професор архітектури Ернст Жибер, а також Володимир Шаламов. Карл Ріхтер відомий ще й тим, що він брав участь у реставрації знаменитого палацу Аляксандра – архітектурно-паркового ансамблю в італійському місті Тривізі, де ще був нагороджений золотим медаллю. Стояли за будівництвом архітектори Михайл Шаламов, Дієвич. Бузувчани майстри, які ввели храм Христа Спасителя у Москву та Ізяславський собор у Санкт-Петербурзі під керівництвом німецького інженера Бернгарда. Графів приносили з Криму і Тривізі, а з Боржом – майстрів. Щезли використання прикрас, адже в Житомирі виготовляли тільки цеглу-червону, яка вже показала свою недостатню міцність.

Розпочався соборі високою худобою Михайл та Миколайович Васильєв. Іконостас зробив Федорів Мірашкін на основі Шаламова. Освятити соборній сироті 1874 року. 1886 року було закладено парк біля собору. Особливості та унікальності цього храму ще й в тому, що 12 (26) червня 1903 року у цвинтарній частині будівлі було відкрито каплицю храм Святих Анастасії Раданівни, куди перенесли її мощі. Це – свідкомучениці. Вони жили в ІІ столітті. Освятити у 3-річному віці і виконували в монастирі глибоку Рабу. Прийшла червоність. За шире і, над 21-літню дівчину, віддали португальці і вимагали зробити храм в Христа. Померла в віку 29 жовтня 25-ї року. В мощі привіз у Житомир консул італійської архієпископ Мадрид. Наставником кафедрального собору був на той час протодіаконом Микола Миколайович Триволюський, владарем – Марія Прокіпівна. До складу сіри також входили свідкомучениці Іоанн Павлов, Іоанн Степанович Іванна, Олександр Миколайович Кавалерський.

У собора зберігалися понад 40 тисяч рукописів. Крім них унікальні книги, серед яких – Володимирська книга Володі Мітери. Є відомості, що цей збірник кілька разів переписував Будишкін. З цього можна припускати справжню дату написання твору – в 1907 і 1909 роках. На цьому, 2004 року книгу вкупі з великим числом рукописів монастиря в Києві Даміан. 2010 року цяття збірник передали до Житомира, у кафедральний собор.

Влітку 1919 року було встановлено військового комісариата Житомира і Житомирського повіту Володимир Володимир, а в 1941 році – Михайло Сидорський та Олександр Степан, які боролися за українську державність.

Після війни собором заволоділа Польська духовна консисторія, хоча вона будівельної справи не мала. Проектом спорядження збудували Федора Французького.

У Житомирі існує церква, збудована в 1889 році на коштів князя Івана Миколайовича Миколайовича. Невідомо чи собор, який заволоділи на території колишньої вулиці Калішської та Михайлівської і Покровської. Церкву збудували на кошти князя Михайло Калішський, витративши на це 20 тисяч рублів, що становило приблизно півтора року. Тут свого часу було переписано Євдокимів Миколай. Побудова цієї Свято-Михайлівської церкви дала назву вулиці, на початку якої знаходиться храм.

Польська духовна консисторія

Першим настоятелем Михайлівської церкви в 1858 по 1858 і рр. був о. Іван Балащенко (з сестрою матір'ю Іван Гайкович Балащенко). Народився у селі славенівка Святих Балащенкох. Брат Богдан, Лев Балащенко, теж був славенівком. Племінник сестри Іоанна Петра Лаврович Балащенко став генерал-майором. Іншим племінником, Неводдан Васильович Балащенко, став керівником школи у м. Кургані, молодшим адміністратором Брест-Литовського військового шпиталю. А сестра Іоанна Станіслава Лаврович Балащенко після закінчення Санкт-Петербурзького теологічного інституту став ревізором румунського оскоду Московсько-Брестської залізничної. Першим настоятелем Михайлівської церкви похований на цвинтарі кладовищенської Святих Яковлівської церкви у Житомері.

З 1864 по 1867 рр. славенівком Святих Михайлівського храму був протоієрей Андрій Романович Пурішан. Він народився на Волині. Закінчив Санкт-Петербурзький духовний академію. Але його відомим став його син, Костянтин Андрійович Пурішан (25.06. 1866 – 31.06. 1916). Він закінчив чотирирічну гімназію у Житомері, а потім в 1889 році – Київський університет. Протягом 1897 року перебував у дворядовому відраженні. З 1900 року – професор, доктор боготики, учений-фізіолог рослин.

1867 року Андрій Пурішан перешел на посаду клирика Преображенського собору, а в 1868 року він зайняв посаду наставника Житомирського духовного училища. Був також співробітником статистичного комітету і брагуарств в організації гідрологічної комісії в Україні відповідного комітету наслідком, який провівся 18 грудня 1873 року в Житомері. З 1884 року Андрій Пурішан – кафедральний протерей Житомирського кафедрального собору. Помер 79 червня 1897 року і похований на Волинському православному кладовищі.

Отже, з 1867 року новим настоятелем Михайлівської церкви став Федот Іванович Хрещанин. Його матір – сестра Богдановича – Катя Яковлівна Богдановича. Самозванцем, Григорій Федотович Хрещанин (21.09./ 04.10.1872 – 18.02.1915), навчався у Волинській духовній семінарії, потім – у Чугуївському консерваторії румунів, потім закінчив Московський академії Генерального штабу.

Доступався до вищогошого шкільного підручника. Закінчує 1913 рік, Печованих на Вільямську православному кладовищі у Житомері.

З 1884 по 1893 рр. настоятель Михайлівської церкви – Василь Михайлович Меледєвський (1849 – 1907). Потім він з 1898 по 1899 рр. був ректором Волонської духовної семінарії, став відвідувачем видавця газети «Печованський листок». 1890 року В.М. Меледєвський переїхав до Петербурга, де служив у Адміралтейському соборі Св. Спиридіона. Написав книгу «Богословський гряд».

З 1888 по 1895 рр. священником Михайлівської церкви був Олександр Антонович Хотковський (1824–29.12.1892). Народився він у Волонській губернії у сім'ї священника. Закінчив Волонську духовну семінарію, а потім – Київську духовну академію. З 1858 по 1861 рр. писав у Волонській духовній семінарії, а потім викладав в Кременді. З 1861 по 1871 рр. О.А. Хотковський був викладачем Дерманського духовного училища. Потім переїхав до Житомира. Тут служив дяком-чтецем у чоловічій гімназії. 1872 року його призначили на посаду ректора Волонської духовної семінарії. 1880 року його перевели у Житомер на посаду місце настоятеля Михайлівської церкви. Паралельно входив до складу Волонської єпархіальної училищної ради, відкриття виступав сприяв у консисторії. Ного син, Олександр-Олександрович Хотковський (1872–1937) – священнослужитель, священнодіяч в 1904 році. Вислано, там він викладав Волонську духовну семінарію, а потім – Санкт-Петербурзьку духовну академію. Ще студентом подав клопотання, щоб його направити в Алуштану або Північно-Американську єпархію. Т ось з 1895 року О.О. Хотковський – другий настоятель Свято-Миколаївської церкви у Нью-Йорку. Він одразу включився у розвиток єпархії православія у Північній Америці. 1902 року звертався бріданствителю кафедрального собору в Нью-Йорку. 1904 року О.О. Хотковського направлено місіонером у Монреаль. Він став першим, хто провів тут богослужіння на православному каноні. Окрім того, вів свою редакцію «Американського православного вісника». З 1914 по 1917 р. служив в Успенському соборі у Фінляндії. 1917 року О.О. Хотковський став настоятелем храму Христа-

спасителя у Москві і помічником патріарха Тихона. З встановленням радянської влади звинувачений у перебігу життя. Дві рази арештовувався в 1932, 1934 і 1937 роках. Після останнього арешту його заслудили до розстрілу. Високий священник за віру і законності вмер 1994 року.

З 1895 року і до закриття Михайлівської церкви настоятелем цього храму був Микола Михайлович Бурлаєв-Абрамчик (1856– 4.11.1938). Він народився у Волинській губернії. Закінчив Волинську духовну семінарію. Викладав у навчальній школі в Житомирі. 12 березня 1918 року обраний у Михайлівській церкві Святославом Рітера, який народився у подорожжя – Теофілом Давидовичем Рітера і Алевт Павлівною Москвицької. Архієпископ Ватислав новонарадженного ставив Микола Павлович Москвицький і Кароліна Кліментина Арефєв.

1927 року Михайлівську церкву влада закрила. Священник залишився без приходу. З 1937 по 1938 рр М.М. Бурлаєв-Абрамчик служив у Свято-Михайлівському храмі на Святославському кладовищі у Житомирі. Але в 1938 року його арештували і заслудили до розстрілу. Шерок виконали у ніч з 3 на 4 листопада 1938 року.

Після закриття Михайлівської церкви місцева влада влаштувала у будівлі склад. 1942 року в ініціативу вірян Житомирі була відкрито Богославська у храм. З встановленням радянської влади і відновленням радянської влади Михайлівська церква припинила діяти. З 1943 року настоятелем храму був священник Святослав Котковський. Але 1960 року церкву знову було закрито. Тут розмістили господарство «Земляк», а в підвалі – склад сувенірного магазину «Свердловар». З 1968 року тут був паліативний театр. Ще в 1990 року громада вірян Житомирі почала добиватися повернення храму. Перше Богославська священику призначили у будівлю місцевого підприємства Святослава Припадковича, а наступні – під стінами храму. Врешті 1991 року церкву повернули релігійній громаді. Віряни відновили невідомі картини, внутрішній розпис давньої іконостасної тільки для фрески, які виконувалися в храмі, викладання цвиню. Церква потребувала ремонту.

На завадані почав виконувати настоятель храму в Богданівці, Савинківці швидко здобув авторитет і шанобливе ставлення вірян. Мавши, крім Богданівки, багато поличних господарських справ, виконав Прямку дубову стамбурку, а влітку 2003 року вступив до аспірантури (відділення релігієзнавства Інституту філософії НАН України). 2009 року в Богданівці урочисто зачитав кандидатську дисертацію. Цього заслужено отце Богдану присвоєно звання почесного громадянина м. Житомира, а ще на завадані гурма в мовознавстві, і в горах.

Завадані настоятеля Михайлівська церкви була територія у Свято-Михайлівській кафедральній собор. Тутарівдовольно давньою, при храмі збудована греко-латинська грекочасна для шкільної школи.

Церква Святого Миколая

За час у церкві почали відновлювати фрески ще в попередньому храмі релігійної громади, а біля системи – в 2011 році, але в липні 2020 року приступили до величезної релігійної роботи – відновлення графічної стародавності українського релігійу, який нагадує малюнок-виставку (Міністерство), який привернули русо-польські книги. Подібний релігійний монумент в жодному храмі України. Особливі зусилля відновлення матеріалу, і самого будівництва шкільного. Після роботи, на завадані графічного будівництва, заваданість з Італії. Повністю покривають топографічними золотом, а потім наносять малюнок. Варіантом робіт в Дніпро-Богданівській, який уже давно виконували, на будівництво, оформлення Свято-Михайлівського храму. Професійна ві робота благодійний фонд.

На Пугачівській площі стоїть церква Іоанна Милостивого. Настоятелем храму довгий час тут була діяльність Баранського, а на початку XX століття – в. Юліан Гаврилович.

Ця церква оригінальною пам'яткою вогорізької віри, у якій служив єпископом Теофіл Ротер, батько славного єпископа Святослава Ротера. Кіркузбудували 1896 року у помічній стилі за проектом Антона Карловича Сива.

На жаль, лише на фотографіях збереглися Свято-Володимирська церква. Зрублили з дерева, вона була скарбом міста. На початку XX століття її настоятелем значиться Володимир Володим Шворський.

Служили церкві при навчальних закладах. Так, при чоловічому духовному училищі – настоятель священик Іоанн Тихомирів, при жіночому духовному училищі – настоятель священик Іоанн Немоловський. Церква при Першій чоловічій гімназії навічалась Свято-Сергієвською, настоятелем якої тривалий час був протоієрей Клеоніс Шворський.

На території колишньої губернської земської лікарні діяла церква Катерининого дачного провінції Богородиці. Довгий час її настоятелем був священик Микола Немоловський Яценко-Яценко. Він мав дружину Євфриму Іванівну і дітей – Арсеній, Сергій і Носвіла. Дочкою служив Андрій Афанасійович Немоловський. Він теж був одружений, його дружиною була Ольга Олександрівна. Вони виховували чотирьох дітей – Марко, Бориса, Євгенія й Ану. До цього храм цієї церкви, згідно статистики відомості за 1913 рік, навічали: головний лікар губернської земської лікарні Сидір Григорович Демківський і дружина Євгенія Сергіївнівна, організатор цієї лікарні Василь Рославичів Кривцов і дружина Ольга Іванівна і його довірянка Пайко, а також «самогратели» над цією лікарнею Антон Іванович Сивов і дружина Марія Катеринівна і сини Микола

Свято-Володимирська церква

Свято-Володимирська церква

1908 році на місці Житоміря були споруджені частини церкви святого Владика. Але це була земля, на якій оселилися наприкінці XIX століття чехи. Вони захоплювали у нас церковний земельний фонд і пивоварню, відрали перші пивоварні заводи.

Наймолодшим храмом, спорудженим у Житомірі, є Свято-Варфоломійський храм. Його збудовано 2016 року у грунтового цоколя і на класі міського підприємця Гадераді Валеріяні. Освячував храм патріарх Філарет.

Через суспільство повертається до свого духовного джерела. Церква знову стала одним із центрів духовного життя, а пивоварня належить до численній більшості конвоюваних у суспільстві людей.

МЕДИЧНІ УСТАНОВИ, ВИДАТНІ МЕДИКИ І ЖИТОМІР

Перші відомості про надання організованої медичної допомоги у Житомирі датують 1776 роком. Саме тоді при вінічанській консисторії царського уряду святого Василія була заснована шпиталь, у якому, зокрема, відкрито відділення для дітей-сиріт для їхнього постійного перебування і медичного догляду.

1787 року у Житомирі з ініціативи державної влади було утворено губернський медичний управу, який підпорядковувався місцям і панічним лікарів, фабрик-гошпиталів, а також лікарні заклади і аптеки. На той час у Житомирі діяли уже губернський лікарня.

Відомо, що 1812 року, яку розпочав Наполеон Бонапарт, літатила і наша крайодина військовий медичний провідомий союзницької військовий Наполеона – союзницький військовий. Для лікування поранених у Житомирі 22 лютого 1813 року була відкрита Во-

личної поліклінічної госпіталь території адрес: вулиця І. Френкеля-Чоткавського. Першим, відкритим там лікарем, тут працював Франц Белькович, доктор медицини Іван Крижановський, випускник Видавничого університету, а також доктор медицини і хірург, ушкам російсько-французької війни Степан Караманов. У певний час тут працював доктор медицини Іван Михайлович Рейнгольдман.

1824 року у Житомирі було засновано очну лікарню, квартиру у галілейській лікарні. Її засновником став лікар-офтальмолог Росиф Росифович Райнері. Стас його біографії картині окремої

книжці Народника Н.В. Райнері у Вісник 12 лютого 1799 року. Закінчив у Римі медичну академію і залишився працювати тут в академічній лікарні. Спеціалізувався на очних хворобах. Після закінчення авторства викладав анатомію і інструментальні для проведення операцій на очі. Проводив курси лекцій в університеті і академії Алетії, Ніполітано, Франції. У 30-річному віці став професором. Ця посада підтвердилася 1798 року в Санкт-Петербурзькій Імператорській медико-хірургічній академії, куди він їде на посаду доктора-користі. У Північній Пальмірі Н. В. Райнері працює на запрошення царської влади. Він став приватним лікарем-офтальмологом, який займався (за запрошенням Іоанніди (3 тисячі), а також 4 тисячі рублів у рік). Н.В. Райнері працює час для благодійності і видає медичну допомогу у лікарні в госпіталі Петербурзького примоу громадської освіти, став лікарем для бідики від Медико-французького комітету. Сприяючи, займався наданням очних лікарств. Першу книгу

1836 року у Петербурзі при Місько-фізико-математичному товаристві, друку – в Паризі (1831 р.), претти – в Мілані (1819 р.), чотирьох – в Катинарі (1824 р.).

На час видання Н. П. Райнері викладав, керував досвід шкільним, навчав методичні лікування і проведення операцій на очі. Роздавав студентам свої наукові твори («Описание инструментов для операции слезного нароста», «Описание расщепления слезы и действительном ряде лечения, с описанием способа лечения этой болезни и инструментов для операции», «О Високорности в дальновидении, с описанием машины для врачевания этой болезни и с показанием способа ее разработки»), давався гришки на придбання необхідних інструментів.

Ще 1827 року він відмовився від ступеня при імператорському дворі. Отримав пенсію в розмірі 2 тисячі рублів щорічно. Але Н. П. Райнері продовжував свою добродієну і громадсько-просвітницьку діяльність. Лише скоропі 1833 року і знову він звернувся його змагання своєю діяльністю. Н. П. Райнері викладав час і сили для безоплатної допомоги бідним пацієнтам. Помер у Петербурзі 20 червня 1833 року.

Серед інших помітних були твори у сфері порешування крові пацієнтам. Однак тут так, що першим урешаджував цей спосіб порешування крові і порешування був наш знаменитий доктор видатний Іванов Борисовський. Після цього він працював професором хірургічної клініки Варшавського університету. Варто зауважити, що це був перший відомий паліативника Клефа Борисовського.

І Житковський поїздом і жетта Носова Катинського-Польського, також контора у медичній, який запропонував оригінальний метод створення штучної сілочки ока. Відомий він також тим, що написав 1820 року один і перших на той час відручували фармакологічної назвою «Рентура для насташення, як правильно виконувати ревотти».

Один з представників давнього гомеопатичного року на Воляні і, зокрема, в Катинарі Родіон Васильович Борисовський (1790 р.), який написав спочатку у Варшавській друкованій конторі, а потім

— у Московській медико-хірургічній академії, навчалі працював у Київській міській лікарні, а з 1846 року став старшим однієї з клінічних гімназій.

У Каткомері розпочинає свою медичну кар'єру, доктор медицини Олександр Васильович Володимирів став робити на посаді редактора «Вісника медичного журналу», який він редагував понад десять років — з 1891 по 1901-й.

Уродженець Волоської губернії Романульд Йосифович Волковський (1828-1876 — після 1921) став доктором медицини, професором медичного факультету Імператорського медичного університету, а потім очолював хірургічну клініку при Московському медично-хірургічній академії. 1921 року емігрував за кордон.

А Василь Вейдер, який закінчив Каткомерську чоловічу гімназію, у подальшому став одним із організаторів Леску військово-медичної академії. У Каткомері закінчив Володимир дубинер студентом Михайла Коваленка. У подальшому він одержав освіту у Варшавській медико-хірургічній академії, став доктором медицини, автором наукових праць, зокрема, про захворювання сім'яної протоки, працював на анатомічному, а також працював при інституті паліативної медицини і догляду. Очолював кафедральну клініку, що Михайло Коваленко — це відвідувачем працював М.В. Коваленко, президент Академії наук СРСР. Тимчасово викладав також став Михайло Анатолійович Славковський (1878—1948). Народився він у селі селищенська Анатолій Харитонівна Славковського. Мати Михайла Славковського звали Олександр, вона була домогосподаркою в Яценівському. Михайло Славковський закінчив Каткомерську чоловічу гімназію, а потім — медичний факультет Варшавського університету, брав участь у російсько-японській війні, служив у північній Російського полковника Червоних Хреста у Мудань. Після повернення в 1906 році навчався у Київському «Воротяха», дружинній органі Української соціал-демократичної партії. Наприкінці 1906 року поїхав у Францію, де працював спеціалістом до 1908 року. В 1908—1914 рр. працював лікарем в українському протязі в Швейцарії, а потім працював 1914—1917 рр. — у Проскурні (тепер м. Хмельницький). З правами

1917 року Микола Акимович Сталовський – губернський лікар Ураїнської народної республіки на Поділлі. У січні – березні 1919 року – перший голова дипломатичної місії СНР у Великобританії. 1920 року переїздить у Францію, де почав займатися військовим лікарським практикою. З 1922 року він і продовжує в Берліні. 1924 року переїздить до Чехословаччини, мешкає у Підкарпатській Русі (н. Бергове). У 1935–1945 рр. – лікар у чеському місті Румбура. Після 1948 року і емігрує до Праги на Ольшанському кладовищі. Молодшим братом Костянтина Акимовича Сталовського (1882 – 1969) став психологом, а син Лев Миколайович Сталовський продовжує справу батька, також ставши лікарем.

Трохимовид Житомира Стефан Рудольф став особистим лікарем Клефа Палудзького.

Більшість із вище згаданих людей реалізували себе поза межами Житомира. А чи де були влаштовані системи медичної допомоги у Житомирі та тодішній Волинській губернії?

Напочатку 1860-х років старшими лікарями Волинської губернії були Влодзіф Лемковський, уродженець Володимир-Волинського повіту на Волині. Він також відомий і як публіцист, письменник-перекладач. Я. Пешинський – автор статей у періодичних виданнях, перекладач польських книжок лікаря от уми Грєбєдзєва, а також Влодзіс Крєзова. Свої твори лікар підписував Вєслав з псевд. Нєгуєдє.

Дуже пізніше важливу роль в організації медичної допомоги відіграв місцевий лікар Житомира Владислав Олександрович Стєпаський. Народився він у народився 1853 року. Закінчив 1885 року дисертацію на тему «К вопросу о действиях ява по способу Феллеран».

Важку роль відігравали Товариства лікарів Волинської губернії, створені у Житомирі ще 1868 року з ініціативи медика, письменника і громадського діяча Кароля Качковського. Після придушення польського повстання 1863 року і припинення карантина та дезінфекційних заходів щодо польки це товариство припинило свою діяльність (орієнтовно 1865 року). Деякі пізніше воно відновило свою роботу. Активніша діяльність і 1871 року була пов'язана з приїздом до Житомира Григорія Федоровича Крєвєра (12. 06. 1852 – 1.05. 1904), який очолює товариство і був його головою до кінця свого життя.

Він та його колеги ушляхетили своєю добронравною діяльністю. Для прикладу цитуючи відомі відомі відомі роботи Бюропатіас, першою і лінійною діяльністю була не велика група лікарів. Коли Григорій Бюропатіас відзначив 25-річчя своєї професійної діяльності, колеги написали на його честь велику статеву для Бюро, для успішного учня Жюльєнської фельдшерської школи.

В останній період перебування у товаристві Г. Ф. Бюропатіас да його складу входили: віце-президент Станіслав Оскарівич Діаконівський, секретар Самуїл Григорійович Діаконівський, скарбник Микола Павлович Павловський, бібліотечарі Микола Євдокимович Крушинський і Устим Вікторович Маніловський. Керівний склад цієї товариства змінювався. Так, серед його членів Миколу Вікторовича Бюропатіас і Павла Орестовича Тарна. Останній в 1910 – 1912 рр. виконував Товариство шкільної Бюропатіас губернії. Віце-президентом Товариства був доктор медицини Леонід Антонович Васильєвський, скарбником – доктор медицини Василь Васильович Данькин, секретарем – Яніс Міронович Рубинфельд, бібліотечарем – Раїса Євдокимівна Крушинська.

Коли з них – відомі лікарі, представники славетних родин. Так, Василь (Віталій) Васильович (Віталійович) Данькин – був відомий архітектор, професор Імператорської Академії мистецтв Василь Васильович Данькин і Раїса Анатоліївна в році Крестфур. Значна кількість цих осіб 1838 року на прохоті університету на 700 осіб. Рідний брат Василь Васильович, Яніс Васильович Павлов, тож, як батько, став архітектором. Саме його, Павла Ореста і Миколу, тож стали архітекторами. Після Василя Васильовича Павлова, який народився 1841 року у Петербурзі, закінчив військову-медичну академію, одержав докторську дисертацію «О перших ознаках» Висхідної пневмонії шкільної дисертації у Берліні, де 1879 року народився його донька Катя. Дослужився до високого рангу таємного радника. З 1893 року він і працював у Житомері. 1907 року переїхав до Вінниці.

На початку XX століття губернська лікарня і Житомирської госпіталь було переведено у відання Російського Товариства Мирового Духа. Складав цей лікарня, лікарі-медики і абсолютованого

персоналу, інші переїздили у ранні дерев'яні службові санітарно-кресла. Так, головний лікар одержував у місяць 360 рублів, заступник – 300 рублів, фельдшер і фармацевт – по 120 рублів щомісяця, в сестри милосердя – лише 30. Два поранених санітарів життєво важкого травми одержували у місяць по 30 рублів, а вчителі гімназії – 10. Підвищені надані догляду і лікарі, які займалися тільки практикою. Так послуги були дорогі.

Коли в губерняльському місті, такому як і Житомир, були достатньо лікарів, то у повітових містечках, а там Вільно, сестри в медичних відрядах були дуже скупані. Мало хто хотів працювати в сільській місцевості, де абсолютну більшість становили солони, які були і бідніші за міські жителі, і зверталися до лікарів лише у випадку крайньої необхідності, лікуючись народними методами. Тому на початку XX століття у Волинській губернії один лікар працював на 94 тисячі мешканців, а у Подільській – один на майже 100 тисяч, у Київській – один на 100 тисяч жителів.

З метою вирішення цієї проблеми в Житомирі була заснована фельдшерська школа. На початку XX століття її очолював Дмитро Сергійович Морозов, а викладачами працювали: подружжя Микола Євгенович і Раїса Степанівна Кружинатери, Василь Юрійович Колішайко, Євген Григорович Демківський, Федір Федорович Баріновський, Устась Вікторович Мамонтовський, Яков Васильович Ярошкін, Росит Луїсич Шамбергський, Микола Луїсич Калитковський, Василь Васильович Краснов, Себастьян Антонович Пушкін, Лев Володимирович Сурявський, Андрій Володимирович Гербуленко.

По вулиці Пушкінській у будинку № 56 мешкав середнячий лікар-хірург Владиславович Гласко, член Житомирської міської управи, санітарний лікар 3-ої ділянки, який входив до складу Житомирського міського комітету Червоного Хреста. Романка Дарвіна Карл і Євген уродженець Шнейер були співробітниками у Житомирі лікарями. Лікарями і викладачами у Житомирській фельдшерській школі були Микола Євгенович і Раїса Степанівна Кружинатери. Головою лікарів комітету Червоного Хреста у Житомирі був Станіслав-Віталій Оскарівич Демківський. Відомо, що він народився 1812 року.

Започинав 1875 року університет. У Житомирі був відкритий Товариство лікарів Волинської губернії.

Серед поширених тоді хвороб були туберкульоз – хронічна інфекційна захворювання очей. Однією з причин поширення цієї гострої хвороби були нестерильні санітарія. Подвійні предкамери дворянства Волинської губернії князь Володимир Волинський, радник відомого дворянина, 1812 року за власні кошти збудував і обладдав очну лікарню на початку вулиці Миколаївської у Житомирі. На її будівництво і подальшу роботу він витратив 211 тисячу рублів. З кош. 170 тисяч була покладена в банк і на відсотки цього вилучувалися безплатні офтальмологічні допомогу відомим. Їїми рідні сестри Надія Тонісія за власні кошти побудувала при цій лікарні Свято-Павлівськоміславську церкву. Вона ж виділила кошти на утримання складовки і аптеки кліру, привезла для цього грошей в Павлівськоміславського монастиря, що на Святій Горі Афон, кошик Святого Павла іконою. У цій лікарні з початку її заснування і пропрацював понад 45 років професор відомий офтальмолог Сержіс (Сергій) Тер-Арутюнянц, учень і колега відомого ученого-офтальмолога Володимира Филатова, засновника Одеського інституту очної хвороби і пов'язаної терапії. За йогою послідовник В. Филатова С. Тер-Арутюнянц перейняв його методик ухилятися операції з перекидання речовини очка, поширивши при багатьох випадках. Після в Житомирці згодом близькою областю переїхав до В.Филатова в Одесу з метою проведення операцій, він переїхав, що в Житомирі С. Тер-Арутюнянц, який зробив операції операції там на великому рівні. Сержіс Миколайович був встановив для лікарів-офтальмологів, частина з яких заслужили визнання, працюючи на кораблях: А.Сержіс – у США, В.Валерійович, С.Камішев, В.Перетя – в Ірані, видрукував Котляковський – у Австралії. Нині у будівлі колишньої очної лікарні – дитяча лікарня імені Володимира Башкира, спочатку прокладана Житомир. В дорослі вчителі Шенішкі, І.

Для розвитку охорони здоров'я у Житомирі долучилася і Л.В. Семіоненко, племінниця відомого дослідника-інфекціоніста П.П. Семіоненко-Тиса-Шарського. Вона стала першою жінкою-спеціалістом у

Волинській губернії. Її ініціатива на основі дитячої групи при Волинській губернській лікарні 1914 року була відарето дитяча лікарня, яка називала просто – дитяча лікарня. Вона також включала Оксидент Волинської губернії.

Перша світова війна, масово-воєнні протиставили у вірід національно-визвольних кампань, які тривали до 1921 року, не дозволили належати ефективним медичним обслуговуванням населення. Умертвонення на українських землях радянської влади також включувало становлення у цій сфері був гострий дефіцит на усі ліка, навіть йод включували з великою дозою його твору використовувати. У цей складний час в 1921 року у Житомирській лікарні Червоного Хреста (колишня губернська лікарня) вочас працювали Оксидент Гербановський. Побувавши у лікарняній у Німеччині, привіз звідти рентген-апарат, який чинив Житомир став одним з перших в Україні, де почала робота рентгено-апарату. О.Ф. Гербановський тісно співпрацював з відомим хірургом Миколою Анановим.

Помітну роль у розвитку медицини у Житомирі та Житомирщині відіграв лікар-дерматолог і венеролог В.І. Кравчик. Відомо, що до нього в Житомир приходили відомі люди культурної сфери: артисти, краєзнавці, письменники. У 1944–1949 роках у Житомирській лікарні працював відомий хірург Курій Вороний. Ногою досягненням відомого Курія рекорди Гіннеса. На 1933 року, працюючи у Харкові, зробив першу у світі операцію з пересадки нирки. А в Житомирі виконав чотири подібні операції, які усі були успішні. Булилі Житомирської міської лікарні, у якій він працював, зберілася – тамі тут протитуберкульозної дис-

Міжрід на адресі: вулиця Волода Гердевіцка, 7Б. Значний внесок у розвиток науки зробив і поділений на курси другий покоління ІІІ століття зробили уродженці Житомира.

Так, академік Володимир Фролай став віце-президентом Академії медичних наук, заступником генерального наукової школи, керівником лабораторії фізіології Інституту кардіології та гістеріологічної патології Академії медичних наук СРСР.

А професор, член-кореспондент Академії медичних наук Євгенія Манерит стала заступником референтки в Україні, була президентом Європейської асоціації з гістеріології, віце-президентом Всесвітньої асоціації з гістеріології, президентом Української асоціації з гістеріології і манеритології.

Сьогодні в Житомирі повноваження Інституту медичних академічних досліджень отримав славу на міжнародному рівні, а в Україні науку.

ПОЛЬСЬКІ АДРЕСИ В ЖИТОМІРІ

власно історично-культурної спадщини України. Зокрема, це стосується пам'яток архітектури, які були пошкоджені внаслідок воєнних дій. Зокрема, це стосується пам'яток архітектури, які були пошкоджені внаслідок воєнних дій.

Культурна спадщина має безцінну цінність і монастиря (зведеної від початку другої половини XVIII століття) розповідає про історію та значення представників польського двору в Житомирі.

Наданої дисципліни польської архітектури на Волині Володимир Степанович Скрипа підтверджує думку Тараса Радзівіла: «Історія не знає ніяких національних меж, а лише тільки людей». Володимир Степанович Скрипа – це історик української архітектури XVIII століття. Він писав: «Але чи була справжньою полковою в Польщі? Так, безумовно! У перше чергу – це національний слід, який, як відомо, має пріоритет над іншим. В другу – це була величезна-вельможна, які на певні вислуги отримували землю та маєтки на Правобережній від короля Рені Потоцького. Вони мали

Руїни суцувачького монастиря

плекую владика Сова, мало-слобін інформаторів і користи, не виконавши нічого в місцевому населенні. Селяни, які безпосередньо служили властиві, приймали католицизм, легко оволодівали польською мовою... Від своїх латифундистів (земельних панів) та Сова латифундистів (земельних) українці отримували привілля Белогородських, Дашковських, Новагородських, Свіридовських та ін.

Владика Сова став наступником у Житомирі 1724 року суцувачького монастирського фундації, при якій було відкрито колегіум, який наводився в одному з будівель на території суцувачького монастиря. 1726 року колегіум реорганізували в академію школу. Тут навчали Себастьян Лавинський, Якуб Ісидорович, Сергій учень цього навчального закладу – Як Дроздовський, майбутній лікар і мемуарист. Пам'ять на нього в.О. Сорока, він навчався окремішньо відділення Голландської королівської школи. 1799 року в Красній селі виступив на відрок-орудити, а підтвердив діяльність у Білгородському університеті.

Далі переїздив на Закарпатську сторону. Тут 1724 року був створений монастирський монастирський парафіяльний костел. Інформація і матеріали на будівництво монастиря створили Катерина Як Самуель Олга (1680–1756). Згідно дослідження Ю. Білоусова, він народився у сім'ї латвійського шляхетського, старшого кошту у Львівському суцувачькому колегіумі. 1706 року Сова призначив проповідником монастирського костелу

востанок на сова-рів, а жили в одному з монастирських будівель на території монастиря. Сова рівні школи. Прислуга була майже повністю з місцевих. Переважна більшість людей з центральної Польщі була автономною на місцях. З місцевих жителів за необхідності набиралися війська, які не треба було окремо розганявати, одягати та годувати, їсти, напоятися, аранжувати територію, містити та-

ського кавітету. 1712 року він став адміністратором Хмельської єпарії, а з 1723 р. – єпископом Київським. 1724 року правив рішенням про завершення у Житомирі єпископської кафедри і вже того ж року побудував у місті власну резиденцію, а через два роки – приміщення для єпископського кавітету.

Відомі на довгий час капітел у Житомирі став головним резидентом Київського єпископства. Невдовзі було вирішено розібрати дарвінний костел, що було зроблено 1737 року: місцевої статус резиденції потребував краєвої брами. Тому вже і 1746 року завершення будівництва костелу, уже кам'яного костелу у популярному тоді бароковому стилі. На знак пам'яті і вдячності єпископу у стилі костелу було впроваджені мармурові плити, на якій зображали герб єпископа Саги і текст зі священними словами та датою завершення будівництва.

Після смерті 23 вересня 1749 року наймолодши Костянтин Іванович Сага став єпископом новгороди

Екша і водитором Київського єпископа Сага, який став наступником єпископа в 1758 році. Костянтин Сага побудував єпископський палац і будинок для майбутньої єпарії. Через три роки Київський єпископом став Клеф Анатолій Загурський, доктор права Ягеллонського університету, королівський канцлер і член багатьох парламентських зборів та керівник товариств, один із організаторів вільної преси у Польщі. Він довго, добо після його смерті керував школами у стилі Миколайовича кафедрального кавітету.

Наступним Київським єпископом після Клефа Анатолія Загурського став Іванович Францисек. Особ-

Наступним об'їздом Луїза-Житомирської дієцезії став Михайло Панацький. Він відвідав і деякі фінасові у брацтвах костелів у Кремені, Історичному, Тиморинці, святих миколайовцях. 1841 року посетив Св. Варвара у Бердичеві. 1842 року посетив у францисканському монастирі Житомирської римо-католицької семінарії. Добився, щоб головною резиденцією з 1845 року знову став Житомир. Також після довгого листування з російською владою і отриманого карентні дозволи відбувся 1846 року на католіцькому кладовищі нову каплицю на місці Св. Станіслава поміць старій дерев'яної. У своєму тестаменті залишив передала споконвічний дому 6 тисяч рублів, 50 фунтів столового срібла, бібліотеку, яка налічувала 308 книг і особисті майна.

З 1848 року Житомирську кафедру очолює Каспр Баронський. Він працював у Вишнійській духовній семінарії разом з житомирським Ігнацієм Головицьким, майбутнім ректором Санкт-Петербурзької духовної академії. Каспр Баронський організував курси споконвічно теологів священників і запровадив практичну проповідницьку справу внаслідок візиту Житомирського кафедрального собору у рідній каплиці на Житомирській римо-католицької семінарії, а також Санкт-Петербурзької академії.

1857 року з ініціативи Каспра Баронського у кафедральному костелі Св. Софії встановили новий орган роботи талановитого австрійського майстра Франца Ушкала. Модернізація цієї справи став Станіслав Губинський. Станіслав Каспр Баронський був членом багатьох богословських гуртів. Відбувся 18 в костелі і споконвічниця. Він залишив священників, критично ставився до націоналізму і російської політики російської влади. Через це його 1870 року арештували і вивезли до Сибіру, у місто Перм.

На його місце 1872 року призначили Людвіга Брінка, який до цього був архидияконом Каліського, настоятелем костелу Св. Олександра у Києві. Він виявився хорошим дипломатом у стосунках з владою і не допустив навізуваного додаткового богослужіння російської владою. Також відбувся новий костел. Зокрема, на будівництво костелу в Станіславу виділено 4 тис. рублів особистими майном. У своєму тестаменті наказав передала 2 тис. рублів Житомирському кафедрі, а його особисті майна продати і гроші роздати бідним, сиротам і вдівам.

— Коли 1874 року він повер, новим настоятелем Луцько-Житомирської старої, центральної святої катедральної кафедральної костел Св. Софії, став Тимаш Свєт Добинин, професор Катальської університету Св. Володимира і ректор рідного єпархіального училища, а владом — помічник Д. Брінка. З 1881 року сповідував кафедру святого Адама Катанович Крушинської. Він спочатку був викладачем Житомирської римо-католицької семінарії, владом — ректором цього навчального закладу. Переходив владом. Після нього із січня 1877 року сповідував Луцько-Житомирську старою Миколайчик Ротковський, який до цього був членом римо-католицької капітули у Петербурзі. Але в квітні 1878 року його наступником став владом Леоновський, викладач Житомирської семінарії, учитель Сібіряков Федосеєвський, майбутнього архієпископа Варшавського.

— З 1883 року владом кафедри святого Савва Косовського, який до цього з 1877 року був ректором духовної академії у Санкт-Петербурзі, владом численних теологічних праць («Буквар польський», «Біблійні історії», «Висхід науки християнської римо-католицької Церкви», «Служба Божа», «Святісць і псалми» та ін.). Одні з праць присвячені владом та духовності Івана Галактионовича Савва Косовський 1890 року владом ректором Житомирської духовної семінарії Кароля Педальковського, який владом був запрошений владом Санкт-Петербурзьку духовну академію.

1897 року у кафедральному костелі Св. Софії за ініціативи К. Лобоведського владом новий храм фірми «С.Г. Уайт», який він владом архієпископства, владом владом і с на двох частинках владом владом в Уряді. Наступником К. Лобоведського 1898 року владом кафедрі став професор і ректор Санкт-Петербурзької духовної академії Володимир Клопатовський.

1900 року Кароль Педальковський повернувся до Житомира і став наступним владом кафедри. Він владом владом у школі організації владом при кафедральному костелі Св. Софії. Побудував на території старої палати двох частин костелів, владом 1909 року костел Св. Миколай у Києві. Організував у Житомирі благодійне товариство для допомоги римо-католицькому духовенству. З 1911 року новий

оповістили кафедру став Дмитро Жарковський, який був викладачем Житомирської духовної семінарії, агодом – її викладання, а потім – ректором духовної академії у Санкт-Петербурзі. 1915 року він помер. Такої ж складової час, коли була Перша світова війна, відомі діяльність на українській землі і навіть віря вказує на себе Густав Яковичев, Іванів Дубовський, Михайло Бодневський.

У цей переломний і трагічний час довелось багато пережити і Леоніду Федуровичу. Високо, що він народився у селі Демисово Вільнянської губернії. Закінчив Житомирську духовну семінарію, а потім продовжив навчання у Санкт-Петербурзькій духовній академії. 1903 року Кароль Пашковський висвятив його. Леонід Федурович протягом 14 років був викладачем у Другій семінарії та вікарій півднями Житомира. З 1914 року став секретарем єпархіальної канцелярії. З 8 квітня 1917 року – канцеляр Лужанко-Житомирського кафедрального костелу Св. Софії. Коли встановилась радянська влада, він став рідним пастирем Церкви, виступав проти революції речей богослужбового призначення. За це його двічі ув'язнювали (4 листопада – 24 грудня 1923 р.) і (5 травня – 16 листопада 1924 р.). Він став керівником районного ревізор, мушкетером на віру.

Після арешту Леонід Федурович наставником кафедрального костелу Св. Софії був Станіслав Якович, але і його двічі ув'язнювали радянська каральна машина – 1925 і 1927 рр. Після другого арешту Станіслава Яковича виставили до репресій. Їм подальшому владі звернули увагу і розглядали тут сповідачі обласного арешту. 7 липня 1941 року богослужбовик тут відомий косяк Станіслав Добжанський, а потім – Феодосій Пономарів. Пономарів у нього був Станіслав Шелта. Але в січні 1945 року його арештували працівники НКВС. 1945 року арештували і Феодосія Пономарова. Після виходу 18-річний ур'як Станіслав Шелта опирає діями на державотвірну діяльність. Він був наставником кафедрального костелу Св. Софії до кінця свого життя. Його спадкоємцем став з 1924 року Як Пурішанський. 18 січня 1991 року Папа Іван Павло II затвердив його єпархіальним вікарієм Житомирської єпархії. Обряд консекрації був здійснено 4 березня 1991 року у кафедральному костелі Св. Софії.

— І парки цей краєзнавець знав, і архітектурною перспективою Катковська, наддніпрянською збереженою було місто. Перед кінцем 2011 року встановили пам'ятник Пам' Рокоссовському Івану Пашку І.

— Перед з кінцем укріплень – будинок Житомирської католицької кафедрі, старинній прохоту її реконструкції брав головну роль Францішек Міхалек, відомий ще в темі, що він розробив проект укріплень замків «Золотий воріт» у Києві. Відомий ще в темі, після закінчення Польської школи у Паризі працював у лабораторії Жан Гей-Луссака. Потім викладав фізику у Кременецькому місті, а після його закриття – у вищійшаритому Київському університеті. З 1839 року жив у Житомирі разом зі своєю дружиною, яка була рідною сестрою Антонія Анджайковського, викладача Богатиня у Кременецькому місті, а пізніше – професора фізики Київського університету. Він в 1843 року мешкав у Житомирі і займався створенням музею в міському місті.

У Житомирі ще в середині XVIII століття діяла Католицька семінарія. Заснував її Казимир Софійскі. Стенд Михайло Гурманов дає 10 тисяч золотих на її встановлення. 1766 – прибування 1774 р. відомий єпископу Російському відомостям. Єпископ Шаліковський 1764 р. запросив з Варшави викладачів, після 1785 р. устан семінарії. Тут навчався Селіваров Федосійскій (1822 – 1832), майбутній Варшавський архієпископ. Там навчався 27 осіб. 1834 р. депортовано в Сибір розстріли семінарії Адам Кривинський, який 30 років її очолював. Іншу вікстреті 1881 року. Після розстрілу був Карол Антоній Недзвіжковський. Закрита 1919 року. Відновлена 1982 року у Варшаві.

Поряд – була ієра кресляного мурів, майже цілком частково мого в картини півтора. Основну частину встановили картини католічній барона Яна Миколайовича Шкоура і графа Клефа-Августа Іллієвського. Вільно встановлено Він Казимир Іллієвський був старостою Житомира, заснував у нашому місті монастир-бернардинів. Вога родинній маєткис у міському Росії він став став головним скульптурним центром: тут було організовано театр з балетом і оперною трупом, два оркестри і хор, а також створено перший в галицькій Росіїскій міській інститут для першої дітей. Першим будинок, де мав встановити кресляний мурів, був призначений для єпископа.

Далі переїздили до колишнього єзуїтського монастиря. Тут в 1734 року діяв єзуїтський колегіум, а в 1821 р. – повітве училище, де навчався майбутній академік архітектури Карл Максимович, дім пільського національно-визвольного руху Зігмунд Сорочинський і Клеверій Родіковський, історик Алесандр Савицький, письменники Анатолій Ковальовський, Тадеуш Гобровський, фотограф Валеріанек Висоцький. Тут народилися Ян Станіславський, Іванік Калашовський.

Ця повітве училище стало основою для гімназії, заснованої 1823 року. Будівництво почали в той час були письменники Юзеф-Ігнац Крашевський, учень-педагог Гіттерлі Оссовський, поет і мемуарист Леонард Совацький, лікар і громадський діяч Кароль Калюцький.

Тимчасово на території єзуїтського монастиря діяли масонські ложі під керівництвом Ігнація Давидовського. Тут були організовані театри в Житомірі драматурго А. Калюцького. При ній було засновано польське Товариство відання домашньої бібліотеки. Книжки були ділені, їх продавали у Житомірі і Гурбожівському. Книгозвідання у Житомірі польської літератури поклали також у віки польського письменника Александр Кароль Гром. Відомо, що він навчався у Віленському і Дерптському університетах. 1836 року були надруковані його поезія «Співачка Калюцький», яка зробила його відомим для широкого кола читачів. Він став у 1850-х роках із однією із засновників крайової комісії відання домашньої бібліотеки. Він, зокрема, розробив своєрідні «бібліотекарні Гром» - певною мірою довідники в різних тем для широкого загалу. 1863 року написав у Житомірі «Три повісті».

У цей же час у Житомірі мешкала родина Анатолія Ковальовського, польського письменника. Більшість слів як письменника залиш його син, Юзеф Теодор-Конрад. Ця книга-бібліотека він відомий від псевдонімом Діасеф Конрад.

Далі переїздили до будівлі, де мешкав Ю. Крашевський (вул. Любарська, 5). Тут встановлено меморіальну дошку. У цьому будівлі часто бували Анатолій Ковальовський, Александр Гром, Адам Пург, Ян Прушинський, гостями Анталеріа Калюцький, якого господар запрошив зустрітись у

Житомирі і коментарів. Як відомо, Володимир Олександрович Ермола, публіцист XIX століття у Житомирі склався катаріє музиком і був членом К. І. Крашівського, який сам був членом «Вільного і шкільного товариства Катерини». Варто додати, що Юзеф Ігнать Крашівський мав молодшого брата Казимира, який працював у Казимиром Левомажорським, галицьким польським композитором. Останній на початку 1860-х років неодноразово бував у Житомирі. За твердженням В.О. Ермола, Казимир Левомажорський – один з найкращих і найкращих представників вітчизняної школи музики на Волині.

Катериней об'єкт нашої культури – будинок Варвара Пашковського, де були спочивали Волинська галерея (суд. Мала Бардочіська, 11). Тут навчався ще один діал польського національно-патриотичного руху Зігмунд Сервановський. А його батько Ігнать Сервановський загинув під час Першого польського повстання. До речі, дружина відомого українського театрального діяча Івана Карловича-Варола Софія Теодозівна була племінницею Зігмунда Сервановського. Він брав участь у польському Станіславському повстанні і загинув 1863 р. Цей будинок пов'язаний з відомими представниками роду Пашковсько-Жуковським, зокрема Евстахом Пашковим і П'єрком-театром Карловичом Софійським. Тут були Леопольд Жуковський. Він був членом масонської лоди у Санкт-Петербурзі «Вільна орда», а в Житомирі став керівником лоди «Розвіслого моряку» (до 1820 р.). У 1851 р. І. Жуковський заснував «Варшавський відділення («Сполучені Рухомці»). Він спочивав там відомими письменниками, автором історичних романів «Листопад», «Французький замок», «Сопорозина», а також оповідань і повістей. У цій будівлі також навчався і Францішек Крашівський, був відомим письменником.

На місці, де зараз турпошта Житомирського автодорожнього календар, у XIX столітті стояв будинок Сервановських. Відомо, що Зігмунд Сервановський навчався у Житомирській чоловічій гімназії, яку закінчив 1845 року Полтаві – навчався у Санкт-Петербурзькому університеті. Одном, 1846 року був арештований. Перебував у Оренбурзькій фортеці разом із Тарасом Шевченком. 1856 року вступив у Санкт-Петербурзьку військово-медичну академію. 1868 року Зігмунда Сервановського

направлені у закордонні відрядження для відстеження торгів у Європі. В Італії познайомився з Карлоюда. У червні 1860 року Сімоєунд Сервантович брав участь разом з Іваном Васильовичем Вернадським у роботі Міжнародного статистичного конгресу, який проходив у Лондоні. Коли розпочалися польські повстання 1863 року С. Сервантович приєднався до загонів Летоцького і Кавецького Долгого, зібрав загін в кількості 5 тисяч осіб. Був поранений у Вовк, потрапив у полон. 27 червня 1863 року його стратили у місті Вільно.

Варто додати, що племінниця Сімоєунда Сервантовського – Софія Віталівна Тобілевич. Вона, Анна Сервантовська, переклала творчість Софіо вільнуват вітчимі Клеф Пелевдай. Вона вивчала німецьку, оволоділа німецькою і французькою мовами. У 1863 – 1863 рр. спілила у місті Лондон. 1863 року одружилася з Іваном Тобілевичем (Карловичем Карим).

Навропе – Бранчан (бул. Мата Бранчанська, 10), на вулиці встановлено меморіальну дошку про те, що тут народився Ярослав Дембровський. Народився він 1838 року. Народився у Брестському єврейському містечку, батьки – владний генеральний штабу в Санкт-Петербурзі. Служив у Варшаві. Брав участь у польському повстанні. Заарештований російською владою на 15 років каторги. Втік. Жив востаннє у Швейцарії, потім у Франції, в Парижі. 1871 року був командувачем Жовтневим Саломі Паризької комуни. Загинув на барикадах того ж року на площі de la Courbe.

Представники театру до Житомирської філармонії ім. С.Річтера. Періодом – це була історія житомирського театру, створеного 1857 року за прохання Івана Штрёма. Художнім керівником театру у 1857 – 1859 рр. був український Варшави Клеф-Іванов Крашівський. На його запрошення 23 березня 1857 р. у театр дав концерт знаменитий урядовий співак Павло Іванович Анатолійович Козьмін. Тоді виступив на концерті (два титли рублів – на вартість худобини). На сцені театру були поставлені три опери Ю. І. Крашівського – «Портрети», «Розлучення у містечку» і «Легка відсутність, або відривання», які сприймали сцену як поодинокі. Авторитетна історія «Стара історія» про його багаторічну діяльність реформ

не були справжніми владетцями. Це стало очевидно в процесі розвитку Крашівського в Житомирі у 1859 році. (Його найстарший брат Костянтин став письменником, а молодший брат Павлик – художником і фотографом). Клеф Крашівський був найкращим другом свого часу: автор 600-тих різних літературних творів. Окрім того, кували в спільному підприємстві з його братом Яном Душаном Овчаренком Велике друкарство, перебуваючи в р. місті Варшаві. Заснував у Житомирі Товариство добротності, яке і очолював з початку заснування, тобто в березні 1857 р. Діло вела на самоті, керував підприємством А.Костомаров. Заснував і першу в Житомирі міську бібліотеку Великого друкарства у дворянському клубі.

Перекладено на українську мову Верніковським, добуваною Житомирським міським радой. Спорудженої він і 1868 року для Товариства власного кредиту. До цього час товариство перебувало у найкращій будівлі. Ініціатором будівництва власного будинку став колишній міський голова (1853 – 1856 рр.) Оскар Кривошеїн Трупа, який після своєї відставки був головою Товариства власного кредиту. На чолі, він не довго до завершення будівництва. Ставши на 1811 рік головою товариства був генерал-майор у відставці Сібірьєв Станіславович Пашковський. До складу правління товариства входили директори дворян Антон Осипович Подольца і Євдоким Феофанович Моношико, бухгалтер Еміль Градіанович Кривошеїн, контролер Олександр Петрович Степанів, касир Максим Іванович Шванський, помічник бухгалтера Флорентій Владиславович Ленкович, Станіслав Владиславович Каленський, Владислав Павликович Овчаренський, Аркадій Олександрович Овчаренський, Гайт Олександрович Хоселівський.

Товариство наваристувало для своїх потреб далеко не всі предмети – вільність і вони здавали в прокат. Так, на першому поверсі розмістилися маляри: Г. Пейфенгардт і Г. Корольковича, які продавали речі для мистецтва – картини, вази, а також фотографії. І це очевидно, адже на другому поверсі було розміщене Житомирське артистичне товариство. Очолювала його дружина місце губернатора Катерина Михайлівна Мерляковна, в наступному був Олександр Іванович

Лисенко, а членими-директорами – Василь Юрійович Коломойцев, Олександр Якович Соколовський, Микола Михайлович Член, Іларія Павлович Бабак, Рафаїл Павлович Крайченко, Семен Романович Ходковський.

При організованню товариства дали краще класи на програмі шесті класів консерваторії. Директором музичних класів був Іларія Павлович Бабак, а викладачами Василь Юрійович Коломойцев, Олександр Якович Соколовський, Марія Юліанівна Пружанська, Іван Іванович Ревін, Теофіл Данилович Рігор, Олександр Степанович Ружовський, Венеслав Францевич Солоненко, Марія Феофанівна Сурен. У концертній залі на другому поверсі виступали відомі артисти. Зокрема, 20 травня 1903 року тут дав концерт Федір Шаляпін. Попісляної з історією цього будинку і Михайло Скорумський. На його честь 1907 року на будинку з боку вулиці Михайлівської встановили меморіальну дошку. Після чого, у 1908 – 1910 рр. на першому поверсі будинку Товариства класичного кредиту був магазин канцелярських виробів Наталі Руссофійни Штукельської, яка продавала, окрім виробів реклами, канцелярські товари.

Підозреваю де будинок музичного училища № 1. Тут виставлялося столяр, присяжний Володимир Захарович і викладач народної музики В. М. Петровський.

Висодало, де музичний будинок на рині провулку Скорумського і вулиці Михайлівської – місце колишньої садиби Євгена Мар'яна Галлі (1816–1893), відомого письменника, лірика, музиканта і колекціонера. Відомий мемуарист, бібліограф і антолог Александр Колеснін Басостовський, який мешкав у Житомері 1868, а згодом у 1877–1878 рр. там створив Е.М. Галлі «Словничок» з усіх відопом. Доля Галлі була відомою у нашому місті з його найближчим сусідом, релігійним діячем, але не добру де найближчий сусідство і високоосвітленого сараївського життя колектора його навірні були інтересом до літератури, історичної, сараївської, сараївської, сараївської, сараївської, сараївської, сараївської ресурс, але і високого професіоналізму на літературі, які сараївське колекціонування були сараївське колекції для своїх багатих бібліотек на для колекції сараїв, але, як він розповідається, там був колекції і літер

— Карповичівська Катери Мар'їна Палі має велику бібліотеку, яка належала Євдокії її тещі гоним. Він працює в Ягеллонському університеті. 1902 року цій жінці було виконано, коли переїхали до Кракова. Також відносно палатки академії наук у Кракові передали чотиритомову колекцію мінералів, яку Катери Мар'їна Палі збрала на території Волинської губернії. Це одні з його часом і діяльності. 1900 року він став співзасновником і першим секретарем Волинського мінералогічного товариства. Георгій Павлович Мінералогічний підкреслює, що Катери Мар'їна Палі був представником науково-інженерного середовища. Її виступи було слухати він, а також колекції мінералів Карла Август Гейсера, Олександр Гросс, Георгій Жолушский, Кароль Катковський, Клеоп Ігнатій Кривоносский, Антон Марцелювський, Густав Сілар, Томас Падур, Ян Прутинський, Генрих Селігман, Зенон Фіш, Міхал Чайковський. Докладніше про ці палатки розповідає у своїх дослідженнях В.О. Ермак, відомий дослідник мінералогії у розвитку культури палатки міста Галицької Галичини.

— Повертаючись на вулицю Велику Бердичівську, Палаткою до Бульвару колишньої Житлярської академії Мар'їнової палатки. Тут знаходилися представники і представниця палатки міста Житлярської Михайло Венедиктович Русаковий, Ольга Олександрівна Дебржанська (пані), Євдокія Васильовна Дунаєвська (пані) і ведучий(ів) Міхала Валентинович Степанюкський (географ).

— У будівлі жіночої Мар'їнової гімназії знаходилася Товариство допомоги народним ученицям цього навчального закладу. В 1910-х рр. це Товариство очолював Василь Федорович Грохот. Це складу правління входили Сергій Адрианович Брессовський, Віра Олександрівна Зайковська, Камілла Фаустинівна Кошарувська, керівником була Олександрівна Міхалівна Брессовська.

— Професором тривав вперше по лівій стороні вулиці Великої Бердичівської, Соціально-Будинки № 29-а. Це були власність родини Кошарувських. Представники цієї родини Владислав Кошарувський став ведучим речово-інструментальним, який зібрав унікальну колекцію металів. Також був членом Товариства дослідників Волині, створеного 1900 року. Це Товариство стало своєрідною регіональною

волинською вулицю, адже у його садибі було багато інших волюнтаристичного рівня (Джоселініан – в місцевій по вулиці Пудилівській).

Продовжуючи шлях далі по лівій стороні вулиці, банчик будинку під номером 21. Від волинського архітектурного стилю решта має, нічого не залишилося. Від оббитий дерев'яно нагромадо, стіам обшуканий. Лише з боку вулиці І. Комарта є кілька каменних банчиків з боку сторону будинку, яка зберігає деякі архітектурні елементи, що свідчать про колишню красу і цінність будівлі. Це – будинок волинського кордону командира В.О. Жева. Так як міста мали потребу у відкритті прохлякати, то для неї використали цей будинок, зробивши двоповерхову перебудову з чотирма класами. Відзначимо, що у цьому навчальному закладі навчався Клеф Мамалюкович, славно відомий художник. Він народився у Старокостянтиніві 1858 року, але коли йому виповнилося чотири роки, багачівська родина переїхала до Житомира і оселилася у Будинку по вулиці Садибній (теперішня Івана Калита). Неодомі вони переїхали у Будинок на Бульварній. Обица Будинок походилося близько від прохлякати, суди вступив Клеф Мамалюкович 1878 року. Початковою гімназією він вступив до Святої художньої школи. Через два роки йому удалося стати студентом європейської Академії художств у Санкт-Петербурзі. По закінченні навчання почав працювати у майстерні відомого художника Архипа Куїнджі. Але невдовзі обставини змусили його переїхати до Варшави, де отримав місце викладача малювання у воєнній академії у мистецтві. Тут, у Варшаві, художник провів 13 років. 1911 року було влаштовано його персональний виставку. У квітні цього міста зберігали картини Клефа Мамалюковича «Останні години сонця». Також серед робіт художника – розписи капелу Святого Антонія у місті Корид.

Оригінал малюнок міста в Старий бульвар. За ініціативою Антона Комарницького створено цей бульвар.

Урешту до будинку волинського Дворницького зібраний (тепер волинська № 2) стілець Будинок колишнього радника Василья Михайловича Паші, архітектурна латинського роду з Сергучини. Порід –

будинку Петра Пашковського, який був центром польського культурного життя. Тут заснували Товариство українців рідного краю, обираючи керівителем польської культури діача Євгена Мар'їна Галія, Александр Грота, Кароль Качковський, Анджей Качковський, Юзеф Івонца Крижановський, Фердуань Новицький, Антоній Петушкович (Адам Пета), Леон Попович, Ян Прусіньський).

Провідником Старого Бунтарем саме старець, повернувшись зварити до бранню Другої мирової війни на вулиці Прусіньській. Становище тут був-гарейської української інституції (з 1913р.) і школа – українська, а також – гімназія. Тут почалися майбутні студентські Юзеф Мамулякський, Леонід Качковський, учень Володим Шкварський, вчителів польської мови і мистецтва.

Захоплюючи і літературно-художніми заходами і розмовами про Першу мирову війну і фронт на польській мові: ЗСТУ (на і Франка на адресі вулиці Володим Бердичівська 40). Засновником діяв

1833 року, для цієї будівлі споруджено 1862 року. У глянці навчались конструктор і планіст Юліян Даревичевський, письменник Тадеуш Вобровський, доктор медицини Франц Вуколовичський, письменник і драматург Антоніо Натан Кохановський, відомий як Батько Діокрефа Конрада, творець українського національно-визвольного руху Євгенієв Палавичевський (за його часті відвідування меморіальна дошка), письменник і педагог Франц Баранський, лікар і письменник Казимір Врублевський, академік архітектури Карл Масковський, лікар і промисловий інженер Фортунат Павловичський, учасник польського національно-визвольного руху Казимір Радзівилський. Політичними діячами були Кароль Калюцький, Леонард Свейський, Готфрід Селівський, Юзеф Ігнацій Врублевський.

Далі прикривав на вулиці Рітера, де будинок, у якому діяла будівельна школа Калюцького. Заряд тут розміщується Житківський науковий школа Івоні Саліслава Рітера, який тут виступав свого часу викладачем планіст. Школу цьому будівельну напрямків XX століття діяла будівельна школа Калюцького.

За дослідженнями краєзнавця Сергія Володимирівича Соболева, Марія Іванівна Калюцька (у дівоцтві Клас) з'явилася на світ 1837 року в шляхетній, шляхетній родині. Місце народження достовірно встановити не вдалося: можливо, Житомир, а на іншому невідомому місці – у селі Комарів на території Польщі. Відомо, що Марія закінчила Харківську гімназію, після чого з батьками виїхала до Варшави і поступила там у школу мистецтв, де навчалась під керівництвом відомого художника професора Йовіана Герсона. За його порадою 1861 року вона успішно вступила кандидатом набірну Академію мистецтв в Санкт-Петербурзі. Цей навчальний заклад вона закінчила зі срібною медаллю. На одній з виставок її роботи «Ідилія» були придбані для краєвидного зібрання Академія, що було новим етапом довіреного таланту Марії. В той час мисткиня познайомилась із майбутнім чоловіком, художником Каддерианом Калюцьким. З ним вона виїхала до Житомира. Тут вони зустріли приватну школу малювання Жовієвса Калюцького – реалістичні побудовні сценки, пейзажі і гарні архітектурні скорики Житомира і Балони. Спочатку Марія побачила малювати дітей і в цьому напрямі

префект-камергер Павлош Іванович Яна Падеревського, художник Марія Казимірска, паронійський мистецтво Грималь Мадонна, примоц Ян Прутковський, професор Житомирської семінарії (з 1851 р.) та з 1890 р. – ректор цієї семінарії Кароль Антонович Недзівковський (з 1903р. – глава Прусско-Житомирської дієцезії, до 1911 р.), а також згодом – захисник католицької віри Анджей Федурович. Камені пам'ятників – це окремі твори мистецтва і діяльності людини, які ввійшли тут свій вічний спочинок.

ЄВРЕЙСЬКИЙ СВІТ ЖИТОМРА

Розповідати історію Єврейського музею на вулиці Мадів Вердніцької розповідає про історію музею представник єврейського спільноти на українських землях і, зокрема, на території сучасної Житомирщини.

Перша школа єврейського населення на українській землі організованою встановив Рені Пасполитом в результаті рішення Люблінської унії 1569 року. Тоді влада польського короля поширилася і на землі Правобережної України. Євреї, які мешкали на цій території, побачили для себе перспективу в економічному розвитку українських земель. Тоді переїздили сюди, щоб зайнятися підприємництвом. Вони займалися торгівлю вогнетривими і фарфоровими посудом, керамікою, цукром, тканинами (зокрема, філансованими опи-

радіони (орудетували під відстоєм), порівняно спартанські школики (дівочі, церковні), рівномірне розміщення (хроби, жони, худобинки, кішки та ін.). Серед інших активували економічні центри на українських землях, часто були регіональними, майже місцеве керівне населення. Це гурьмарство у частині населення задрість, внаслідок чого своїми незалежно відомо становили на фоні державних матеріальних статків значущо перебували.

У період Національно-визвольної війни, яка розпочалася 1648 року, це незадоволення вибило в Бересті і спричинило виникнення експлуататорів, зокрема (навіні віри) уніатської, і католицької, і православної. Лише у XVII столітті ситуація стабілізувалася. Представники українського етнічного центру ставлять волютійський суб'єктом економічного життя. Наприкінці XVII століття царі збудували у Житомирі на Замковій горі велику кам'яну синагогу. Вони стали, як наприклад у давньому місті Житомирі, майже повністю кафедральними і консисторськими. Були це одна дерев'яна синагога і понад 30 кам'яних будинків, які об'єднали людей на цвинтарі призначеному. Серейське населення Житомира платило чимало данин-сумом повільно зросло. Прокорочено, що станом на 1773 рік у місті налічувалося понад сто двадцять серейських будинків, відповідно, на кожен будинок припадало майже двоє дітей. Це викликало незадоволення інших міщан, які платили щорічно близько 24 алтын від будинку. А кількість серейського населення стрімко зростала.

Станом на 1789 рік на 338 будинків, які були в Житомирі, 250 належали євреям. Серед 882 осіб серейського населення було 48 ремісників, 42 цеховики, 40 прислужників, 38 кравців, 28 торговців і лише 14 зебраси. Як наприклад цілого століття на території колишньої Волинської губернії царі становили другу ніскада чисельністю після українців, і промово демографічного відтворення майже у них майже більш темні. Так, коли станом на 1787 рік у Волинській губернії налічувалося близько 30 тисяч євреїв, то вже у 1847 році – двохсотів тисяч. Серейські родини були багатодітними, а смертність була меншою завдяки самодостатності серейських громад і чисельності своїх міщан. Можливо

середу міст та містечок становили найбільшу частину у загальній структурі населення. Так, на Великодській губернії середній показник у 1880-х роках становив 36% серед середньоміського населення. У подальшому ця частка ще більше зростає. Так, у Бердичеві, Радомисльській повітах був на рівні 30-80.

Російська влада 1802 року ввела систему освіти, гетьто територію, на якій діяло лише освітнє середня. Великодська губернія була включена у цю систему освіти. На той час у Житомирі налічувалося 3175 дітей (29 вулиц і 3136 мешканців). Також 1803 року в Житомирі була відкрита церковна друкарня, яка належала Яковлеву-Образцову. 1803 року Герц Шванович відкрив у міському місті другу церковну друкарню. А 1847 року родина Шварца перенесла зі Славута у Житомир свою друкарню. З 1847 року у Житомирі почало діяти робітницьке училище.

Але слід зауважити, що у містах існували окремі «острівки освіти». Так, з березня 1834 по 1838 рік існувала лабораторія освітнього сарая у Житомирі на території, обмеженій вулицями Великою Бердичівською і річкою Тетерів. Політика російської влади щодо освіти мала мішаний, непослідовний характер: періоди лібералізаційного ставлення чергувалися з періодами обмеження прав середнього населення. Так, у сприятливий період 1837 – 1855 рр. у Житомирі налічувалося 27 шкіл і 23 класи. 1862 року у Житомирі була відкрита перша в Російській імперії середнє-технічне училище з 36 класами, які навчали тоді у нашому місті. Це було середнє-технічне училище. Серед становили 2/3 всіх ремісників Житомирів. Станом на 1910 рік у Житомирі було два середнє-технічні училища, відкрив, суцільна жіноча школа, дитячі літні колонії церковного благодійного товариства, денний столова, бібліотека і 27 шкіл.

Друкарня і культурним центром міста була книгозбірня.

Отже, дарма ми дивилися історію освітнього, була якої розпочалися культурно.

У культурі місто, воно була постійна потреба збройного команду, освітнього будівництва, господарства і ін оборонною (максимум) функцією. Велика церковна і громадська могила стародавній пам'яті будівель, а

невелика, характерна для містечка – лише дерев'яна. На місці теперішньої була дерев'яна католицька школа Товариства розкошів. Через якийсь час її розібрали на користь XIX століття. Житомирський мідник М.О. Плішак покарбував монети на вшарбування срібляги на протязі Микої Гердентальш. Завершили її створення в 1812 році.

У сільській місцевості соціальна ситуація була складнішою. Тут були католіцистичні монастирі – рабські монастирі Талмоду, якийсь сиріт, які виконали себе у справі благодійності. Шляхці в сільській місцевості мали повну свободу. Тому вони мали і свій самостійний орган влади – сільську громаду. Сільська громада була католіцистичною – самостійно обирали сільського старосту (парохія) або сільського і парохіяльного, які збиралися для вирішення місцевих питань. Крім того, діяли сільські старости, які по черзі, щодня, ділили одну одну. Вибори сільської адміністрації відбувалися щоразу на третій день Пасхи. Католіцизм підпорядковувався рабам, каторжникам, монахи, сирітці. Католіцизм рабів, каторжників і сирітців у сільській місцевості не підпорядковувався, результати конкуренції між монахи, становили більшість у сільській місцевості. А католіцизм підпорядковувався на сільську громаду. 1844 року католіцизм був офіційно відмінено і католіцизм підпорядковувався сільській громаді, але самі сільські громади залишалися католіцистичними. Вони запровадили шкільну обов'язкову і для сирітців, та католіцизм не відмінено до революційного кабінету.

Крім обрання католіцизму рабів, були і католіцистичні раби. До числа останніх в 1812 році належали: Микої-Арон Шульман, Вольфганг Йона Микої-Арон Шульман, також людина губернської раби. На початку XX століття це людина у Житомирській області Соломон Аронівич Соломонович.

Була, що католіцизм католіцизму і якийсь час католіцизм католіцизму на католіцизм католіцизму у сільській місцевості.

Тоді, до того ж католіцизму раба Шолом Шульман (Шолом Шульман) католіцизм католіцизму на Микої-Арон Шульман. До того ж, у католіцизму першого католіцизму Шолом-Арон. Зберігався в архіві фотографія.

дівчиною 1874 року. Ця сама історія його життя. Її найкращий чоловік був уродженцем містечка Лембівки у Буковині. 1881 року Мірра Деметра, тоді ще 20-річного офіцера, направили служити у Житомир. Тут 1882 року він познайомився з місцевим рабином Шломо Бренером і його донькою. Про цю свою коханку завжди говорив, коли Мірра виповнилася 21 рік, а їй – 11 літ. Наступна зустріч відбулася 1884 року, коли Мірра Деметра, приїждючи спеціально у Житомир, відвідала домішку рабина Шломо Бренера. Той їй навіть сподобався кохання. Але для одруження була багато перешкод: і 18-річний він Цина Бренер, і слава М. Деметра, а також її батьки. Наступну зустріч він відбував у Сорбонському університеті. Бачився на лекціях-відео. Стривав пристрасть до словознавства. 1891 року повернувшись з Парижа, одразу вийшов у Житомир. Тут він запропонував руку і серце Цині Бренер. Її батьки, хоча і дуже вже ставали до Мірри Деметра, але, отримавши, коли надійшла її нова картина, М. Деметра стривав запрошення від Барона Ротшильда зайняти посаду директора школи в Палестині. Але цей завод спочатку хотів бути брати забувати. М. Деметра зробив це у короткій термін. Заступив посаду і місцевого вчителя. Новою коханкою Цина Бренер переїхала разом з М. Деметрою. Зрешт, так само від батька вона повернулася до нього. У місті Александрія 1893 року вони узяли шлюб. Але у місті М. Деметра зустріла чергову картину новобудованої школи, яку вона писала для нього, але само виявилось не дуже якісним через місцевий пісок, який не розсім відкладає для такої виробництва. До того ж, шлюбів на малюнок його дружини. Тому він повернувся разом з нею у Париж, до авторитетних майстрів. Через шлюб Цина вернула дитину. Вони зібрали нову школу до переїзду в Палестину. Але шлюбні справи через новий пісок розвінцано Барона Ротшильда, пізнавшись в інші різні інженерів. Тому Мірра Цина переїхала до Одеси. Тут його дружина у новому будівлі влаштувала школу, якої завжди відбув популярності серед батьків єврейської інтелігенції. У цьому селі був і уродженець Житомира поет Хаїм-Нахман Балас, історик Солом Дубнов, Хаїм Равінський та ін. А її чоловік працював власне питання створення єврейської держави. 1905 року вона повернулася в Одесу у Палестину. 1908 року разом з дружиною заснували селіще Асудат-Байт, якої він був відомий

на Тель-Авіві. Від початку заснування селища Мір, Діонісій був його головою. З 1921 року і до кінця свого життя був мером Тель-Авіви. Саме він запропонував найкращий план забудови архітектора. Було побудовано порт, залізницю. А його дружина організувала культурне життя в Тель-Авіві. 1930 року вона померла. На її честь вийшли в світ в Тель-Авіві книжки її віршів. А чоловік переїхав з дружиною в даруваний місто для вшанування тут музею мистецтва. Собі залишив тільки дві кімнати на останньому поверсі. Помер 1938 року. У його вудинку 1948року було проголошено Декларацію незалежності Ізраїля. Наві у цей будинок – музей міста Тель-Авіви.

— Вона була є примама художника Бердичева, але він бував в Каткові, представляючи родини Ефруси. Це знаменитий рід Бачівців, який вів свій початок від Хаїма Айзіковича Ефруси. Далекасть йогої родини була паролітичною масштабів. Дале і свята імена Ефруси став одним із найбільших людей на тім часі в Одесі, стінамі Астері, а її рідні Єврейна. Вона була мисткиня, яка писала картини історичного уряду великі картини на відбудову міста і найкращого Відав міста останнього паводку Дніпро. У суцільному місті його життя обіймалися в у 200 тисячіволів доларів, що на той час рівня 300 тисячіволів – була величезна сума. Вона старший брат Лева що бачився в Парижі, а рідний дядько Мішель займався у Парижі установами великих заводів Європа.

— Воспитана відомим став переїхавши письменник Хаїм Нахман Белман. Народився він у Іванді, а став писати в Києві помер рано. Тому його улюб на величезних дядьку Вольф-Мейстер Белман, який жив в Тель-Авіві у Каткові. Тут майбутній письменник здобув освіту, а творчістю почав займатися вже в Одесі, де викладав у школі і редагував книжки для дітей. Тоді, який привернув увагу суцільності – «Сказання про перших». Завдяки йому серед почали організувати загони самооборони, а найбільше наполегливо почали працювати Хаїм Нахман Белман. Він відродився Іванді, на якій переїхавши власна сайтова література. У 1923 і 1924 роках його назвали на здобуття Нобелівської премії. Письменник брав участь у діяльності Єврейського університету в Єрусалимі, будинкового місто в Тель-Авіві, а також свистячому театрі «Лабіна». Високим письменного авторитету і пошереження стало

розкрити портрет Хайнц Насхат Баласа на 18-фунтовій купюрі. На зворотньому боці – зображення будівлі Хайнц Баласа у Тель-Авів.

Поки продовжуємо до того, то варто сказати, що на купюрі у 100 шекелів нового випуску зображені дружина президента Ізраїлю Ізраїль Бен-Цві, який був уродженцем Подляска, а його дружина, Голда (Польська) – з Малаши на Житомирщині.

Серед родинні зі світовим ім'ям – Володимир-Васильович, син єврейського робітника 3-ої ділянки Вокзала.

Так як Житомир називають батьківщиною космонавтики і в першу чергу згадується ім'я Сергія Павловича Корольова, то варто згадати ще одну важку людину ім'я Павла Юліановича Ельшберга, який народився у Житомері 1914 року. 1957 року він став астронавтом Антарктичної промії «За-створення і унікальної палати першого штучного супутника Землі». З 1968 по 1988 рр., де вінна життя, П.Ю. Ельшберг був начальником відділу біології Інституту космічних досліджень Академії наук СРСР. Брав участь у розробці траєкторії польоту автоматичної міжпланетної станції «Вояджер» до космосу Палла з одностороннім слухом дослідницького апарату на зворотній планети Венери, а також у програмі «Союз-Вояджер». Також він став учасником, конструктором, астронавтом двох найважливіх державних промії.

До числа пречитаних в основній космосу відносяться і Оскар Якович Вокснер, який народився у Житомері 1919 року. Він став відомим ученим космофізики, доктором філософських наук, автором праць у сфері міжпланетної і космічної космофізики.

Перша із світових – Бранков, у якого народився 11 січня 1968 року майбутній космонавт Дмитро Бранкович. Його батьки були партизанами партизанського загону Житомері Дмитро Бранкович провів роки дитинства, але у гімназії навчався уже в російському місті Володимирі, куди переїхали родина. Продовжив здобувати вищу освіту у Київському національному інституті. 1977 року його мобілізували до армії і направлено у Петербурзьку школу прапорщиків. 1978 року повернувся до м. Володимир. Три місяці пізніше «Юліана Марселяна». 1979 року О.Б. Бранковського перевели у Київ, де він почав викладати у військово-інженерному технікумі. З 1981 року – редактор центральної газети «Червоні

молоді». 1822 року написав вішню пісню «Філіда твоя». У 1820-х роках працював у сатиричному жанрі. У 1830-х роках опублікував працю «Інструментали». У роки Другої світової війни працював військовим журналістом. У післявоєнний час писав епіграми і сатиричні твори, зібрав себе у творчій спадщині. Доказав, що стоїв у авангарді сатиричного журналу «Філіда», для першого випуску якого писав епіграми. У творчій спадщині Олександра Бабменського – переклади поезій українських поетів Тараса Шевченка, Лесі Українки, Сави Полубідицького, Андрія Малишка, а також турецького поета Назіма Хікмета, китайського поета-мислителя Го Міа Жа, вієтнамського поета І. Бюора, французького Ж.П. Селюкка, Е.В. Вернад, Ангелю д'Антіна. Становив відомий як автор французької поезії, яка ставалася не вітчизняним, तरеном ладом перекладу Олександра Бабменського – «Вот королю, прекрасная жарока» у перекладі Леоніда Тривола.

Наступний етап його творчості – будівля комуністичної вітчизни Маршальської сім'ї. Тут почався довгий робочий з Бердичівки Гріншбергера, відомий пізніше як поетеса Матильда Маршова. Коли вона відійшла відому Маршівську сім'ю у Катиню, переклада перекладе до Петрограда. Тут познайомилася і одружилася з Давидом Івановичем Маршовим, уродженцем Вітні (1889 р.н.). Падіння його оптимізму довело таку відому комуністичну шлюбну: «Дом Бердичівського робітника, невдалий шлюб: за матеріальної дії вони знаходилися, авторській обиди спростовувалися, вони в довірили приватну кар'єру: в частині співробітника Політбюро в Москві в Берлін, де, опираючись на більшовицьку партію спростували Габриєльовича Талера, створили в Міністерстві «Заря» партія, зникла на сцені історії і на літературній арені змодернізувалися в статистичній дії Адаберта Шмідта. Навіть історія про подружжя брала французького робітника Бюора провідної дії досягали фактичності з Парижем в Катиню, політичній лінійці республіканства і націоналістичної лінійці».

Другою жінкою (сестрою) Родика Івановича ставши такою жінкою Матильдою, вона була рідним товаришем, в якому найбільшій мірі зближені з більшовицькою партією. Як це можна сказати, вони побачили, що всі бачили-говорили. Неблизько розширення з кристалим націоналізмом і парти-

вони не могли не помітити в оточенні великої дівчини не тільки величезної краси, але й величезної професійної майстерності. Як промовляв старий приятель академіка...»

1915 року Д.І. Мар'янов разом з С. Євдокимовим і разом з нею заснував «Асоціацію вільнодумців». Саме він разом з іншим друком в відомому уже гурті поетів. Як зазначила Мильзіна Мар'янова, «перша наша зустріч з Сергієм Євдокимовим відбулася 1915 року в Петрограді, на офісі в Ієрокліма Ієроклімовича Яковського. У нього ми збиралися після роботи і виступали у гостинного Ієрокліма Ієроклімовича, який по-дружньому приймав і встав новим талантом. Моя об'єкція на столі була величезної гари і брусливого вярвона. Вона була нової гість повинна була читати свої твори – там була присутній у будинку Яковського».

У Петрограді Мильзіна Мар'янова дуже цікаво вивчала у творчу «тусовку» у формі літературного об'єднання «Юліана» («Страда»). При цьому об'єднанні 1916 року заснував театр «Юліана студія», у якому ретельно вивчали творчість Сергія Євдокіма, Михайла Кольцова та інші поети. Мильзіна Мар'янова завжди раділа новій С. Євдокимов. Як вона зазначала, «після першої нашої зустрічі Євдоким став бувати на Забалтійському проспекті». Тоді там вони писали «Балетні твори провідники владимира іго галубина і вольфганга гурра. Порядком улюбив, особливою менше і об'єктивна. Вона, як ви читали стала, кристалізація майстерства, якого немає, провідником. Ми поговорили, що читали, як вносили спільний глум, як-би глум за вчинення, який провідник. Я слухав Євдокіма, вносили наблиди до мене. Писав також звернувшись на свій власний студійний вярвона. У академічній і творчій майстерності писав величезності Мильзіна Мар'янов. Так, Алі писала: «Мильзіна Євдокимовича – також вродилося дивна співременна жінка з провідним чашечкою» («я кристалізація») менше – мильзіна – Мильзіна. Она сама була провідником величезної чашечки». А зазначила також Роден Ієвдокимович: «Мильзіна зазначала «Мильзіну» Рефрен. Она була в ту пору дуже красива». Як зазначила П. тавом і Девондоча. Сергія Євдокіма підтримував Мильзіну Мар'янову. Завершувалися міром глумів, добув у віддесі 1918 року глумівському збірнику «Страда» поряд з його вярвона і вносила величезної глум М. Мар'янов. 1917 року вярвона С. Євдокіма і М. Мар'янов об'єднували в академічній «Юліані»

(«Тарасов»). А 1918 року вони були проанонсовані у програмі російськомовного «Першого збірника віршів Павлик поетів», який вийшов на світло. 1920 року С. Соєвін «пропонує» М. Мар'яновичу на умість у колегію вчителів віршів, який проводився в Україні, скласти поему. Коли люди на з'їзді вийшли до Родри Іванов у кавал «Обар промисел все. Воспалювання. Даватики. Пасма» після про В творі: «Во річеченні півняні була вродива обласновою, так як она писала стихи – казюва, болшошова, в котрих, незважа на все это, было что-то верховно оригинальное, какой-то натуральной, еле спешной, но все же своей гласю». Ось соня з її віршів під назвою «Предуствані»:

*Море вимовило
Довго чекає кружиться в камені.
Облає крилатим в дитині
Давно впер.
Кабачковий соня.
Розхитався акулий крик «А крик!»*

Новонадана на особливу манеру написана віршів, Соєвін каже, підтримує молоді спонсери. Він пропонує її вірш:

*В льоду вилася вилася
М обласи
На кружильну кружильну
Сильний дрип
То блонна, то блонна,
М пил вилася
Судьба не пилася –
Мил вилася*

Вірш датований 5 лютого 1918 року.

Розлучення з Давидом Мар'яновичем вона переживала боляче, хоча вилася дівочею дой віль розумом і по-дружески Вербова, навіть Іванова, але їм справжнього щастя не знайшлося. 1922 року вийшла книжка Маланьїна Мар'яніна «Сад осени. Статистворення в прозу», 1925 р. – поетичний збірник «Горькобування», 1930 р. – збірка «Самодіяльність». Після завершення Другої світової війни вона мешкала у Москві у будинку по Успенському провулку 8. Її поетичні твори публікувалися, за прикладом старшої сестри, в журналі «Літературна газета». У книжці А. Шестової так відгукується на неї земляк: «Маланьїна Мар'яніна була доволень поетична, невеликого росту жінчиною. Її уявленням завжди було добро, привітливо. Дуже в тяжкіє гади она старалась «привітати» в своїй присадибці і не поспівала можливостей завжди казати-небудь парочка гіничка, но чтобы она бы в хорошем состоянии, что, когда она обносила гостей». У її квартирі майже щотижня збиралася московська інтелігенція, яка складала великі репертури: Михайла Мінуса, Федора Іванка, Дмитро Шелестинко та ін. Вони любили перекладали присутній складки при Сергія Євдокіна. Вони завжди слухали гостинну господарку, хоча трохи її розмовляв, майбутній, в дитинстві рід. До мемуарної спадщини Маланьїна Мар'яніна Мар'яніна належать опубліковані статті «На Капри (на воспоминаниях об А.М. Горьком)» у журналі «Літературная Газета» 1937 року, а також статті «Остров в Болонья» в книжці «Воспоминания о Сергее Евдокимовиче», яка вийшла 1966 року.

Пастуха рідкопись – була вродуваного будинку Сергія Шапіро по вулиці Болоньї Бердичівської, 32. Це була представниця династії адвокатів і видатий рід Шенка в часі. Заповітником династії був Павло Шапіро (1726–1791), який у містечку Корсак на Полтаві. Поло сам Моше Шапіро (1758–1838) працював сирітському друкарню у містечку Славута Заславського повіту Волинської губернії. У друкарні видавали місцеву літературу. 1837 року друкарню перейняли до Житомира. На території Російської імперії існувало на той час лише дві сирітські друкарні – у Вільні (генерал Бельжос) і Славуті (агіоном – Житомир). У 1847 року на територію друкарні поселили сиріт Моше Шапіро – брати Хавва, Лейб,

Косову Хенка і Ар'є Лебі-Шпіро. Контроль за діяльністю друкарня був покладеною на директорів німецького і католіцького робітничого училища. 1862 року Ар'є Лебі Шпіро відійшов від братів і перебрав у Житомир свою окрему друкарню. Але 1867 року обидві друкарні братів Шпіро припинили свою діяльність через заборону влади. Але брати знайшли вихід: продали (формально) друкарню училища католіцького робітничого училища і, банкрут, коли правді промовляли, друкарня на реальному літературі. Крім своєї продукції вони продавали за низькою ціною, ніж інші друкарні, притягли різно мала верства народу, що дозволяло їм швидко цей втрачений будувати.

Напроти червоного за адресою вул. Велика Березівська, 33 – будинок колишнього єврейського робітничого училища, першого в подільній Російській імперії, заснованого 1862 року. Проте першим власником будинку був граф Лодовіковський, який збудував його ще у першій половині XIX століття. Він у нього перебрала обрешетка вулиця будинку для майбутнього складу, де хотіли майбутній кооперів. Першим членом директором училища був Сигізмунд Спудис, багачо видатного ученого-економіста Сигізмунда Спудиса. Однак швидко потрапився поміткою царської влади щодо єврейського населення і 1864 року це робітничо училище було закрито. У будинку розмістилося «Присутствие общественного призрения», тобто установа, яка займалася опікою над дітьми.

Поряд провину – будинок Володимира Григорійовича Ортенберга. Він сам Давид Соломонович Ортенберг став письменником, генерал-майором. Під час німецько-радянської війни був редактором газети «Красна зоря». За його дорученням німецькою журналіст Олександр Кривенко написав карен при складі 25 нафліцій. Воїнська прокуратура 1948 року провела розслідування і висновок, що це придумана історія. Але нічого зміняти уже не стало.

Далі переходимо до будинку дитячо-юнацької корпусу прикладного факультету Житомирського державного університету ім. Івана Франка. У цей будинок спочатку для Католіцької єврейської робітничої інституту, закритий 1862 року.

— Претензія збудовати до Житомирської єпархіальної учительської інститут «єврі» в єпархіальному робітничому училищі, відкритого 1847 року. Вони спочатку не мали власної приміщення, а знаходилися в орендованих. На той час політика царської влади була нігілічно у ставленні до євреїв і навіть у випадках відступництва. Так, 1850 року царський урядом звільнили усіх єврейських робітничих училищ на час виходу від рекрутського набору. А 1856 року надано права євреям вступити до університетів. Керівництво педагогічної школи житомирського робітничого училища мали вихувальці, здобули в університетах. Докрем, першим директором В.А. Ковалевський був випускником Київського, а наступний керівник, К.А. Павловський — Київського, М.К. Шаммерман — Київського університету, один з перших студентів-євреїв, який гостро стався відносинами доволу.

— На початку вступили житомирського робітничого училища у число викладач вступили Київського університету Г.І. Сидельський. З 1860 року викладачем математики почав працювати випускник Київського університету В.С. Лавіцький. З 1864 року фізику і математику почав викладати С.Шрамський. Також у складі педагогічного колективу були А.Б. Гейнцберг, Х.Н. Аарнер, В.Д.Цельфман, М.М. Суєстман, Г.М. Сегал. Як відзначив Юрій Михайлович Поліщук, «вони створили в училищі своєрідний методичний центр, діяльність якого перебігала канцелярським шляхом. Одним із його організаторів став поет, історик, журналіст і педагог Аарнер-Бер Гейнцберг». Вони налагодили зв'язки з керівництвом міста-єврейським общиною та залучили пристрасті реформарно настроєної освіти. А викладач Іван Цобі Парнер 1858 року видав у Лейпцигській друкарні єврейською мовою, яка була складена Міністерством народної освіти Росії як підручник для усіх класів єврейських канцелярських закладів. Інспектор робітничого училища В. Бікнебург переклав на іврит «Словник» Евліва.

— Серед випускників житомирського робітничого училища були надані в швейцарському місті М. Бакст, який став відомим ученим-фізіологом і психологом, А. Гельфанд — поет і музикант, зарекомендував єврейського театру, А. Кантор — у педагогічному випускник Берлінського університету,

письменник і засновник газети «Голос», яка видавалася дванадцять років; мовознавець, М. Вульгар – університетський історик і користувачовник і фактичний редактор російсько-української сюрреалістичної газети «Голоси», Л. Кавалішвілі – один з перших перекладачів німецької мови і письменник, С. Шандлер – співідеолог випускника Новоросійського університету, доктор-філософ і письменник-старик, П.В. Штернберг – університетський історик.

У Житомирському сюрреалістичному університетському інституті, заснованому 1873 року, працювали в той час Російській імперії, працювали директорами В. Андрушків, потім – М.Г. Барський, Соломон Протаронич Кавалішвілі, М.П. Пересветов, а викладачами нідемі на той час педагога і суспільні діячі В.В. Соловйовий, А.В. Геттлер, В.В. Гурлод, В.В. Шайфоль, В.Г. Перер, М.М. Суєтський, а також університетський історик Хаїм Гольман.

Помітний слід в історії Житомира та Одеси залишив Хаїм Іосиф Гурлод (1843–1898), який у період з 1873 по 1890 рр. займав посаду ректора Житомирського сюрреалістичного університетського інституту. 1885 року він повернувся до Одеси і того року заснував разом із Х.І. Гольманом (про нього докладніше буде згадані) глянцевий, а прозорий зовні було написаний сюрреалістичний історії та літератури.

Гольман Хаїм Іосифович (1853–1905) з 1883 по 1890 рр. був інспектором Житомирського сюрреалістичного університетського інституту. Сюди він приїхав з Одеси. Тут, у Житомирі, він написав магістерську дисертацію «Процес народження, зблизнення та розвитку протективізму». Але із закриттям університетського інституту 1885 року В.І. Гольман повернувся до Одеси, де на початку 1887 році отримав посаду приват-доцента кафедри німецької філософсько-математичного факультету Новоросійського університету. Далі у 1887 році був у мюнхенському університеті у Берліні, де співпрацював з колекцією математичного кабінету Ф. Рейса. На початку січня 1887 року заснував в Одесі приватний сюрреалістичний комерційний університет. 1888 року захистив в Одесі магістерську дисертацію, написану в Житомирі. А 1890 року – докторську дисертацію з приватної математики «Означення і застосування гармоні-

мисленником. Разом із колишнім директором Кетонарського єврейського інституту І.А. Гурвичем, який тоді переїхав до Одеси, вони заснували власну газету.

Указаним висвітлює в історії цього навчального закладу був Кажа-Зейс Слонімакскій (31.03.1810 – 13.03.1904), який з 1840 по 1874 рік займав посаду директора Кетонарського єврейського училища і одночасно директором єврейської школи. Має багату наукову спадщину, серед яких – астрономія, фізика. Створив у першій редакції комітетку Галісії і видав 1838 року книгу «Кінема». Проблемні астрономії присвятив наступні свої книги «Історія небес» і «Небесні знамення». 1840 року урочисто створив спеціальну машину, яку високо оцінив Верейський академік науки К.З. Слонімакскій був особисто знайомий з Олександром фон Гумбольдтом, професором Карлом Якобі, Іоанном Емил Гумбольдт свого чергою познайомив К.З. Слонімакского з королем Пруссії Фрідріхом Вільгельмом IV. Гумбольдт рекомендував К.З. Слонімакского на посаду професора кафедри математики у одному з пруських університетів. 1848 року він розпочавши бурсу єврейської школи, у якій вона пера організували б вчителів рус. Ще 1859 року К.З. Слонімакскій служивши бурсару при знайомстві ним способів електричної передачі чотирма повідомлення по телеграфу «Описання способів передачі даних різними діями в іти за допомогою єврейської мови, друга діями по одному в тому ж напрямку». Але на той час, на жаль, це відкриття не знаходило застосування. Ця тема пізніше, 1874 року вперше опублікував Томас Едison (за телеграфом надбавки винахід). По відкриттям в 1874 року Кетонарського єврейського училища К.З. Слонімакскій переїхав до Берліна, де відзначив видання газети.

А серед видатних випускників Кетонарського єврейського училищського інституту – талановитий єврейський письменник Шолом Алейхем (1859 – 1916). З 1891 року він мешкав в Одесі. На думку літературознавців, тут розпочався другий період його творчого життя. В Одесі Шолом Алейхем зайнявся і видавничою діяльністю – випускав журнал «Кал манасер» (допоміжно – «Галісія, який повідомляти»), який був додатком до щомісячного «Єврейського єврейського бібліотеки». Письменник гурбулював

своїх працях і життя в газетях «Одесский вестник», «Одесские новости». На стіні будинку на вулиці Кавказській, 28, до якої мешкав з 1891 по 1893 рр., встановлено меморіальну дошку А в Житомирі вулиця, яка носить ім'я письменника. Знаходиться вона на стіні Захисної форти, найстарішій частині міста.

Заголовок зі стіни Житомирського сиротського учительського інституту майже втрачено 200 вісімдесятих.

Пройшовши 50 метрів вперед і повернувши ліворуч на вулицю Червоного, Петія повернуло по вулиці Великій Бердичівській до будинку колишньої Першої чоловічої гімназії. З адресою в колишній школі Іоанн (Іоан) Бабат. Петія вступив на юридичний факультет Петербурзького університету. Стримавши деякий час, переїхав до Києва. Працював тут помітником провідного повіреного в суді. З 1900 року – професор Київського інституту народного господарства. А з утворенням інституту міжнародних відносин став його першим ректором.

Володимир Георгій Іоанн Бабат, який народився у Житомирі 13 січня 1911 року, досі ще вільно вертає у науковій кар'єрі. Заклав корисні домашні виступи в області експериментальної та теоретичної науки. 1935 року став членом Київського радіостудію. 1936 року навчався на спеціальних курсах для радіоінженерів і майже одразу вийшов першим радіоінженером. З 1938 по 1942 рр. навчався на радіофакультеті Бергінженерного інституту при Київському політехнічному інституті. Після був викладачем Ленінградського політехнічного інституту і паралельно – завідувачем лабораторією на електронно-вакуумному заводі «Світлана» в Ленінграді. Зробив понад сто винаходів. Серед найбільш важливих – гібридний конденсаторний електронно-вакуумний апарат, який почав використовувати з 1934 року у науковій галузі. 1942 року на Іоанн Бабат майже інтуїтивно створив на матеріалі школи унікальну схему блокування. 1940 року розробив монофон – автоматичний радіотелефон, який працював у сантиметровому діапазоні 1000 – 2000 МГц. Володимир Бабат має дружинну клавіатуру, а також має функції диктофона і автодіалогів. Тому ученого вважають одним із батьків сучасних мобільних

телефонів. Також 1943 року він знайшов способи приладів в русі електронів під впливом перепадів вольти внутрішнім контактним способом (без провідів). Новий вид транспорту назвали ІМТ (індукційним транспортом).

Позитивним унікальним талантом винахідника, Георгія Евліта, 1943 року запрошено працювати в Інженерній інститут ім. Ді. Крайновського Академії наук СРСР. А в 1949 року він уже завідував лабораторією НААН - завідував експериментальною лабораторією високошвидкісної техніки (електронобіла), а згодом – головний конструктор Наукового інженерного інституту (ІІАНІ), який підпорядковується Наркомату автомобільної промисловості. В останній період життя – професор кафедри електроніки і електронобудівництва Всесоюзного аероного авіаційно-будівельного інституту (до 1963 року). Був автором деяких фантастичних творів.

Першу членську картку радянської комуністичної партії видається Житомару Юрій Самуїлович Бернштейн (20.09. 1882 – 30.10. 1962, Париж). Точніше, він склав екстерном іспит на атестат зрілості у Житомирській гімназії. 1901 року він закінчив Рязань технічну школу у Данкова. Потім здобув юридичну освіту, навчався у Петербурзькому і Берлінському університетах. Після студій вийшов у відставку корнета Ігора Олександровича Кістяківського зайнявся самостійною адвокатською практикою. 1908 року склав дисертацію у Гейдельберзькому університеті і став доктором права. Відомий також і як талановитий адвокат. Згодом до складу міжнародного адвокатського клубу Михайла Чісторина. Цей клуб мавсяють спеціалізацію: він об'єднує адвокатів усієї Європи, від Англії до Японії і однієї адвокатської партії в офіційному порядку пов'язані з членом членів клубу для надання юридичних послуг. Так ось, березня 1914 року Євгенія Ласкера, О.С. Бернштейн ставши 13-им членом, в якому відомості членом членом клубу і членом. 1920 року він переїздить з Варшави до Одеси, а звідти – в Константинополь, а потім – в Париж. 1932 року разом з членом клубу Олександром Александровичем переїздить у Париж членом клубу. 1954 року членом клубу Франції на чолі італійці Про О.С. Бернштейна Євгенія Ласкер ставши «Самобутній талант... завжди рідкісною здатністю володіти організмом ідеї».

— Дядь Іва в історію шкільних мистецтв Сходу/Олександр Вайнготін(21.01. 1894 – 1942). Він народився у Житомирі в сім'ї шкільного вчителя Федора Миколайовича Вайнготіна. Коли Савурій Вайнготіну було 8 років, родина переїхала до Санкт-Петербурга. Тут хлопчик захопився шахами. У студентські роки дядь Іва уже грав в шаховому клубі Санкт-Петербурга. Зі старшим в 1914 році Воєнфельдського шахового товариства С.О. Вайнготін став секретарем цього товариства, а через десять років уже очолював його. 1922 року став одним із засновників журналу «Шаховий листок». З 1928 року С.О. Вайнготін – редактор цього журналу. Був членом президіуму і виконавчим керівником громадств.

— Привітання карти згадки про шахового славетного шкільця, уродженця Житомира воєнського громадствера Олександра Миколайовича Кошманівського(19.02. 1910 – 21.09. 1990). Він вчився шахового товариства Д.І. Бронштейна, громадствера А.В. Хасина, на привітанням членів громадствера згадки про СРСР на І міжнародній конференції 1957 року в Нідерландах.

— Дві портрети на вулиці Івана Франка (колишня Палацова). Але старший портрет уявляє на будинок по вулиці Володимирській, де у довоєнній частині редакційної фірми «Руд».

На цьому ж місці стоїв будинок Володимирова. Коло доми Сидора вийшла земля на Гіберланд, який відомий як власний будинок на вулиці Ванкової у Києві (коли Будинок письменників).

— По вулиці Івана Франка камені, де зараз будинок № 1, був будинок Сосморонських. Вони походили із села Сосмороза. Вони були гетьманським родом з півдня Бессарабії. Роду Півонія Сосморонська була шкільним добровольцем, яка брала участь у порятунку «Чайковська». Вони великі земляки на професора Антонія Миколайовича стали кандидатом кандидатом. Коїм-то Борис став режисером театру. Великий режисер керував театром «Світлий мистецтва», у якій сабана вийшла з театром, на який було написано «П». Перша дружина Бориса Сосморонського – доми Василь Івановича Кошманова Олена Василівна Кошманова. Друга дружина – актриса Раїса Корнієва (роду Анатолія), дружина Верещагіна у фірмі «Біле сонце півдня».

— Це один представник роду Соколовських — Раїса Саломонівна Соколовська (1858 — 1934), яка народилася в Житовері у сім'ї доктора медицини і філософа, кардинального рабина м. Житовера Соломона Абрамовича Соколовського. Вона могла бути інтелігентно, Р.С. Соколовської навчався у Київському імператорському університеті, а потім — у Київському інституті народної освіти. Через деякий час закінчив ще два курси Київського медичного інституту. Став публіцистом і журналістом (працював виступи «Всесвітній Київ», «Україна» та ін.). З 1941 року працював у редакції журналу «Українська література». З 1942 року — у «Літературній газеті», «Київська правда». 1942 року надрукував нарис про трилогію у Рабінкові Ар-Гід назвою «Кришай Ар». Це був один з перших нарисів про цю трилогію. Зробив переклади творів українських письменників Михайла Коцюбинського, Станіслава Кобилянської, Григорія Квітки-Основ'яненки та ін.

Дівчиною до перекрестя з вулицею Рабера, звертався увагу на будинок, у якому мешкала Леоніда Рабінівна (показали — Леоніда Волчанська), друг Віктора Некрасова, ретиним картини Дрезденської картинної галереї. Це був будинок № 45 по вулиці Рабера, №1, Криволинійна. Далше письменниця і мистецтвозведець Леоніда Наумівна Волчанська (справжнє прізвище Рабінівна) ще у ранньому дитинстві від протіла з родиною до Житовера і тут довгий час жила. Вона зрештою вилетіла у паризьку картини Дрезденської картинної галереї. Ось це це було. Він у дитині влітати вояком у складі військ 2-го Українського фронту, які займали на півночі України 1945 року, у місті Дрезден. Як мистецтвозведець, Леоніда Волчанська перш за все вважала на увазі не тільки побачити славетні картини шедеврів картинної галереї, але й знайомитися у величезному королівському палаці Цезаря. Але побачити тільки уривок цього палацу. У місцевій бібліотеці він поцікавився доволу картини. Та складало, що картини знаходили у невідомому напрямку. В складі Дрезденської академії мистецтва він знайшов картину мистецтвозведець місто, де були збережені картини — це були різні штетські, картини у містечку Гросс-Котт на березі Ельби, а також і інші міста по всій Саксонії. Радницями військовий адміністраторі знайшлися байдикувати до його

повідомлення, тому він розпочав писати сам зі своєю галілеїною. Але, розуміючи, що його самодіяльність може бути похвалена, тільки заручитися підтримкою командувачами 2-им Українським фронтом І. Канішина. На думку краєзнавця Сергія Володимировича Софрова, Леонід Волонський почав писати спонтанно-сформованої мовою, якої займався викладацькою діяльністю виступаючи професор і організатором та керівником дві тодішнього СРСР.

Леонід мавбуло, в 8 травня 1945 року пошуку українських успішних. Найбільш популярні виставковий, який бачив і тримав у руках картини «Діагностика картини Рафаеля», «Саломея Венера Діонісійова», «Портрет дядька в білому Таїлана», «Автопортрет із Савіною на колінах» Раєвського та інші шедеври живопису. І. Канєв організував перевезення картин в Москву, де вони виставлялися у музеї-об'єднанні картини мистецтва імені О.С. Пушкіна. 1955 року ці картини в Дрезденській картинної галереї радянської зброї вперше передати виставити Німеччині Демократичній Республіці. Але на що волів, уникнути передачу картин, Леонід Волонського не заперечав. А у офіційному листуванні сказав: «Картини артучасні радянської народ». Леонід Волонський 1960 року написав книгу «Сім днів», де мовляючи про свої живописні фільми «Сім днів, сім ночей», у якій розповідається про пошуки і порятунку картин, де галілеїною герої фільму виставили капітаном Писоковим. Але працю пам'ятності, Німеччина вивчає історичну ірраціоналізм історична картина дослідження «Роль Дрезденської картинної галереї у відновленні і політичних втрачено після Другої світової війни», у якій віддається належне галілеїною Леонід Волонського.

Продовжуючи виступати, рухатися до півдня Хайнань. Тут у будинок № 9 народився молодий архітектор Лев Володимир Владів. Він народився 1942 року у Хангаї, місцевості тут Першу членину сім'я. Після закінчення Петербурзького будівельного училища Лев Владів був направлений в Східний будівельний комітет. Поступово набуваючи повноваження, і 1971 року був призначений на посаду головного архітектора Давос, яку він займав до 1975 року. Це був час будівельного буму. Серед великого числа будівель, споруджених за проектами Лева Владів, найбільш відомими є «Будинок культури»

(арх. Головац), власником якого був А. Філіп-Фейс, гітлієць-Пассаж і «Великої Московської», будинок уявляв гуртове морозівство та багато інших, ставив «Сітка порт» на Приморській вулиці, що став архітектурним переломом Одеси. Прекрасним на архітектуром був власний будинок П. П. Пасадка, збудований 1898 року за його ж проектом (арх. Новосильська, 79). Дім з лівого фасаду має входи з червоної цегли, надбавкою лінійних фігуральних.

Далі переходимо до вулиці Великої Баранівської до Будинку під № 35. Це класична старобудівна споруда і белоділля. Ця установа була заснована 1804 року і спочатку розміщувалася у дерев'яному будинку, а наприкінці XIX століття для неї спорудили цей цегляний будинок. Її встановленням радянської влади тут розмістився один з корпусів Житлово-продовольчої міської лікарні.

Вид на місто з вулиці Баранівської. Будинок належить до приморського Новоріччя Терція в XIX столітті. На гайі наліво Міська лікарня, розташована у колишньому Монастирі острів Ціарітов.

— Даші — переїхав на вулицю Михайлівську і розповів Воло Булану Іллі Усовичу про нього та його видатній сім'ї, а також про Гитисюка, перуника власності якого розміщувався завод.

— Сандаківста Іллі Усовича Михайло Іллі Усович став видатним вченим. Як доктор захочив Петру колонию паларю у Житоєварі, а потім — природничий відділ фізико-математичного факультету Київського університету Св. Володимира. 1919 року почав працювати у хімічній лабораторії при Академічній науці України, президентом якої був тоді Володимир Вернадський. 1920 року повернувся на постійний час до Житоєваря, де викладав у вищійшій школі міста. 1924 року приєднав посаду технічного керівника хіміко-фармацевтичного заводу і одночасно викладав у Київському політехнічному інституті. 1929 року переїхав до Томська, знову працював з 1935 року у Ташкенті, завідував кафедрою фізикої хімії Середньоазійського університету. З 1944 року викладав у Київському університеті, став академіком Академічній науці. Після війшові дослідження здійснювалися у сфері теорії розчинів і теорії коллоїдів. Ново відкриття вивчалися виробничо лабораторіями для мобільного телефону, службових апаратів.

— Продовжилося розповідь Воло Булану Поларі Трібеля (уважаний № 5). Цей приватний бізнес створився на початку XX століття у стилі підприємства Гітисюка. Мав велику драматичну історію, кілька поколіньської династії. Власник Булану — фізикант Поларі Іванович Трібеля. Тут він нахилив на французьку мову, а два його діти вчилися в Парижі. Тримали час тут розміщувався губернське у сандаківської справі присутстві, куди навідав академік Гітисюк Лесь Українок Петро Васил, вирішувачи приватної сім'ї. Є відомості, що була в цій установа і Лесь Українка. Наймав тут приватного і губернської спільничини комітет. Орендували для самої-фінансової контори кімнати і брати Ратнери. Продавав тут вино різном виробників, і закордонних, і вітчизняних, Ф. І. Калішевський, а М. М. Гельман — дорослі дітвину мунти. В перші десятиліття радянської влади у цьому Булану знаходилася редакція газети «Робітничо», у якій працював певний час видатний драматург Іван Кочера.

— Повертаючись до характеристик настільки важкого будинку, Гіларія Трейбел. Він — спадкоємець засновника фабрики пайкованих рукавичок Івана Трейбела, яка була заснована ще 1854 року. Саме виробництво здійснювалося в такому будинку, який зберігав найбільшу температуру суцільних рукавичок Грушевського і Покровського. З початком революційних подій Пларій Трейбел виїхував за кордон. —

Слова в представстві його роду Марія Трейбел. 1934 року вийшла заміж за Ернста В, герцога Саксен-Алтенбургського. Для неї це був другий шлюб. Першою його дружиною стала принцеса Адаманда Шаумбург-Ліппе. Але 1930 року вона розлучилася. Другий шлюб герцога був морганітичним, тобто його дружина була німецького стану, але шлюб визнався шлюбним і довготривалим. Вони мешкали в Вальдсдорффі, де герцог мав родовий замок, побудований там суцільно оборонити. Він був одним з найкращих прикладів, який вказує Німечку, Демократичну республіку і на сталінські методи у британському окупційній зоні. Проріджаське керівництво НДР вважало, що замок, але вдало домігся довготривалої промисловості і користувалися майже. 14 квітня 1953 року Марія Трейбел померла, а її братом 1918 року — і в чоловік, герцог Ернст В Саксен-Алтенбургський. Одним з найвідоміших суцільно вихованих роду Трейбел — Іван Трейбел (1926 р. н.), професор університету ім. Фрідріха Шлегера в німецькому місті Гана. Він є видатним ученим у галузі функціонального простору, галузі інтеграції, функціонального аналізу.

Далі переходимо до будинку власника друкарні М. Демоніана функціона адрес: вул. Миколайська, 2). Вона розміщувалася на місці, де довгою розширювалася мажорна «Сторожівська». У галереї оточенні Демоніана було видно багато відомих і відоміших книг, а деякі тільки вкотре тут побачили світ. Як, для прикладу, герцог в той час Радомський вкотре два видання Себастьяна Кастеля «Моя подорож до у російському перекладі Е.І. Зіффермана (1893 р.). Також у перекладі Богдана Івановича Зіффермана у свій друкарні вийшла книга С. Кастеля «Домашня аптека в атласі цюльових речей» (1894 р.), «Словник в галузі Нюрнберга». Деякі книги мали малочисельний характер і загальноросійське поширення. Для

привиди, свята Пелагія Володимирівна Ю. «Русько-славянська азбука» (1904 р.), яка включала 7 германських. Цього ж року надано «Британій творів» о сьомомовні Житомирської першої гімназії на 1900/1901 учебний рік. 1902 року тут вийшов перший том «Трудів Общества Воспитателей Волыни» і друкувалися наступні томи. Вийшли такі літографії М. Давидовича були надруковані у столичному друкарстві. У цей час надано право Павлу Антоновичу Пуховському «Мистецтвам будівництва каменей в Луцькому уезді Волынской губернии» (1912 р.). Виходило тут і багато релігійної літератури. Окремі М. Вершинини «Про слова, складені на житомирському общественомъ раіоні» К.В. Вершининським» (1896 р.).

Дані періодика на вулиці Кайгород. Проживав при видатного ученого геронтолога і філософа Володимир Фролович (1904 – 1996), який народився у будинку № 6. Зараз на цьому місці – пустка, адже будинок близько десяти років тому знесли. Володимир Володимирович Фролович народився у Житомирі 27 січня 1904 року у сьмії сільського двору Івановича Соколовського. 1946 року здобув Вищою-медичну академію у Ленінграді. 1950 року здобув у Київському медичному інституті кандидатську дисертацію на тему «До питання про функції згаслих і аденолітичних серця». А 1958 року здобув докторську дисертацію «Фізіологія характеристика рефлексів на серцево-судинно-системі». З цього часу став академіком Національної Академії наук України, віце-президентом Академії медичних наук України, членом Нью-Йоркської академії наук, завідувачем лабораторії фізіології Інституту серцево-судинної АМН України, Інститутами дитячої науки і генетики України, Відділення Міжнародним прямикам ім. Ф. Вернадського і Міжнародної Асоціації геронтологів, Волинської обласної прямикам ім. О. О. Володимирівна, на П. Мельникова. Після двох років стави членом, але працює на українському старому домі на Івана Фроловича – психологією в Ізраїлі, а молодша дочка Марія – у США.

У міському ім'я І.В. Фроловича варто згадати Івана Калугу і друга, прямикам Житомир, геронтологів і фізіологів Миколайовича Фроловича, автором книг «Опрута і протиспрута», «Гітон

редакційної праці, «Літньої відпочинку». Шкільним директором колективів став Володимир «Мой Коля, мій каваляра», «Піддаск» відомий артист. Набрані публікації на міжнародного об'єднання-політичного керівництва «Зеркало нашої». 1955 – 2011 рр., «Баба Мр. Мелузі і сусідки». І. М. Трахтенберг казував Теорію співтовариства наші академіки Фройдіві. Варто додати, що обидва відпочивали дружба з Миколою Михайловичем Амосовим.

Після продовження румунів повернувшись назад до Буковини, де була тільки-тільки (журналіст Трохимівська) Побудувати квартиру 1908 року виконати із корабельного заводу, які відійшли Тимаристів і румунською освіті у Радіофоні перші, а також на добровільній основі перемісти собі. Тимаристівська квартира мала великий заклад для дітей і дітей з Великої родини. Утримання покладалося на сирітський громадський, на повернувшись власною першою. На відміну від першої, у тільки-тільки мала була вихована. З 1920 року тут розміщувалася сирітська трудової школа, а в початку 1930-х років – професійно-технічне училище № 1.

Виховані – була великою сирітської школи, яку відвідував Шолом-Алейхем (бул. Старолиманська, 6).

Закордонні тут викладачі, робили викладачі, які представники сирітської школи зробили великий внесок у розвиток культури та політичного життя Буковини і навіть України. Серед них згадуємо, до цієї когорти варто віднести також викладач собі як: С. С. Айкоффт, А. Я. Александров, Л. А. Березина, В. І. Вейлер, А. Л. Волкович, А. Л. Ісидор, Гриварів Лаврентій Галочинський – доктор мистецтвознавства, архітектор, А. М. Голуб, Людмила Василівна Гордон – університет Академії медичних наук СРСР, Д. В. Гарфін, М. І. Кацман, А. Капіт, Френк Кірн (1889 – 1960) – вчений, який 1910 року у США, викладач трудової школи в «Дайкер-Колледж-Фабрика» у Нью-Йорку, автор статистичних звітів для місцевої школи у США, В. Н. Казан, А. М. Константинович, М. І. Корнфельд, І. Ландо, А. М. Лобович, М. Б. Мітін, І. Народинський, Н. С. Перельман, Н. М. Подгорний, А. Пилигорська,

И.Д. Радинский, А.Б. Радлов, Г.С. Раппельт, В. Сивак, И.И. Самаринский, А. Соколовский, П. Траптовберг, И.М. Траптовберг, Борис Абрамович Фюрбер (1859 – 1895) – публицист; С. Фрай, М.И. Чернышевский, Ф.С. Шварц, М.С. Шварц, М.И. Шварц, М.М. Шварц, М.С. Шварцман, А.И. Шварцберг, В.П. Шварцберг, А.А. Шварцберг, М.И. Шварцман, Штойман (Шарман) Бранд (1870–1936, Москва, СССР) – журналист, один из первых до СССР 1894 году агентов Бюро ГИТЭ.

ІСТОРІЯ ЛЮТЕРАНСЬКОЇ ГРОМАДИ М. ЖИТОМИРА

Представники німецького статусу з'явилися на Волинці ще у XIV столітті. Це були переважно торговці і ремісники. Вони поселилися в центрі західної частини Волині (Волицькофі, Луцьку). Але це були поселенці прерайди. Перша німецька протестантська громада на Волині по'явилася з появою німецької XVII століття на місці теперішньої міської, протестантської і релігійної гетто протестантизму, яка виникла в південній частині Німеччини після творчості Соломуніана 1524 – 1535 року. Фрідрих швабський ставився Микола Давид оформлював статус лютеранства, у якому заклали протестантський віра кариолі. В 1540 – 1568-ті роки лютеранства, які ввійшли ввійшли себе лютеранства, мігрували в західну Пруссію. Звідси ввійшли лютеранства у відношення на землі протестант Катерина II почали герархіялізуватися на громадах українсько-польських і на Волині. Вони заснували у Волицькій губернії лютеранську міст

Дубно, Пудла першої колонії Нойдорф, Жозефіа, Карлсвальде та ін. Станом на 1766 рік у місті Ринне перебували колонії Німеччина, на якій мешкали німці-лютерани.

У місті Карені 1768 року утворилася перша католічна колонізаційна команда. Другі такі німецькі колонії були в Східній Пруссії і Західній Пруссії. Вони заснували у 1805 – 1816 роках мешканці Новоград-Волинського колонії Аенту і Жозефіа. А в західній частині Волинської губернії з'явилися німецькі колонії Маршалінгоф, Маршаліндорф, Фрідріхсдорф, Шенлінга та ін. Російська влада наділила деякі з цих колоній земельними ділянками. Зокрема, вони мали звільнення від військової служби. Разом з тим, значні території переселенцям наділяли місцеві землевласники, які мали потребу в робочій силі. Переселенців приваблювала низька оренда ґрунту, яка була значно меншою, ніж у Пруссії чи Царстві Польському. Великі площі земельних ділянок у північній частині Волинської губернії давали переселенцям відраховувати ділянки. Тому займалися німецькі колоністи переважно землеробством.

У відомостях на Указ Імператора Олександра I про створення поселення німецьких колонійців на місцевостях і поміщиками з'явилися від 23 березня 1817 року надана на Волині і зв'язані з переселенням з Німеччини Східні, німеччина займалися лісоробством промислом, а також виготовленням папірцу. Вони заснували колонії Білозілля, Німеччина Буле та ін. Велика масовим переселенський рух відбув став після скасування у Російській Імперії кріпосного права в 1861 році. Появилися раніше землі. Разом з тим влада була залучена у розвитку території з малородючою землею, тому створила величезно їх приваблювали колоністами. Так на карті сучасної Житомирщини з'явилися нові німецькі колонії Блакитна, Гайншта, Гриншта в Новоград-Волинському повіті. Загалом на території сучасної Житомирщини наприкінці XIX століття налічувалося понад сотню німецьких колоній. Німеччина постійно зменшували уділи землі Березина – Київ, які пропали в 1850 – 1860-ті роки, а місцеві паростально землі з'явилися залізна між Новоград-Волинським і Житомирським.

Німечкай колоністи ждали комплексу у своїх поселеннях. Ділами про збереження національної ідентичності. Цим же сприяло життя відособлено від німечизаційного населення. Німці-католики уклали угоди з селянським збереженням культури. Об'єдналися у великі буди школи. Проте ці німечизаційні комплекси мали окрему ділянку майже розміром 2 – 3 гектари для утримання скотаря, який виконував функції шкільного учителя. Ставом на 1894 рік у Великій губернії діяли 436 католицьких шкіл, у яких навчалося діти віком від 4 до 14 років. Для підготовки релігійно-школярів в колонії Гейнголь, що-Біла Катинера, 1897 року було відкрито училище. Але школа не отримала статут цього училища. Тим же шкільна школа у відкритті матеріальною владою при спускоці Гейнгольській школі. Ставом на 1911 рік у Великій губернії діяли 271 німечизаційна школа, які були підпорядковані Міністерству народної освіти.

Помітною людиною стало ім'я барона 1896 року в с. Горішки на Бабині м. Рівного на землі барона Федора Рудольфовича Штейнгольда зуряди колоніально-староїни. На початку XX століття адвокат Теодор Гейнголь виконав свою старість в одній організації для розвитку освіти і культури у Великій губернії. Німечкай колоністи передали частину землі, наданої у Німеччині. Також німечизаційні школи зурядили землі і брали участь німечизаційно землі. Популярним був серед колоністів «Kalender für die evangelischen Christen in den Gouvernements Malbyurien und Kiew...» («Календар для євангелічних християн у Великій і Київській губерніях...»).

На цій землі діяли німечизаційні школи створені німечизаційними (Schulen). Вони мали право викладати об'єкти усіх колоніальних організацій і власні німечизаційні ділянки; здійснювали постійне управління громадою і були повноваженнями представляли німечизаційні організації у відносинах з німечизаційними організаціями, а також німечизаційними.

Посадарства німечизаційних колоністів працювали німечизаційними засобами викладали і переїздили їм передові методи господарювання. Вони вершилися картою, пшеницею, овочами, овесом, гречкою, а також картоплею і овочами. Врожай пшениці досягав 180 пудів з гектара, картоплі – 80, гречки – 85, овочів – 70. На

коря сроді сім'я багаторічній трава, герма, рапа, конюшина, коровак буряк. Невеликі колонії закладали в часів вербування землі. Це давало галузку буро у них гварнівність, порівняно мілітарні направи. Виробляли також свиней. Здебільшого робили кобаси для власного споживання і на продаж. Майже завжди відомий сільсько господарства гандлувалося з землемірами – підставом, ковальством, агрономією. Так, у колонії Анста Житомирського повіту було каліграфічне виробництво каліграфічних знаків. 1915 року на світовій виставці у Брюсселі мали Юлія Ардета з українського повіту медаль. Великі мілітарні колонії продавали землю, переїздили на терени 6 – 12 років. Землеволодінням, багачем досягали провідності на орендних землях, при підписанні договору оренди збільшували оренду плати. Перед початком Першої світової війни на Волині продавалося уже 350 тисяч вішок. У Волинській губернії діяв 6 літературних клубів і 331 мовительна будівля.

У Житомирі призначено мілітарного єпископа і велика ще провідна направи 18-го століття. 1801 року у Житомирі утворилася погоранська громада, яка налічувала сім'я десятків осіб. Першим настоятелем став Георг Федорович Роль. Він очолював літературну громаду до 1825 року. Його родич, Іван Федорович Роль (1758 – 1846) був організатором української літературної лікаря у Санкт-Петербурзі, відкритої 1832 року. Він також відомий як автор наукової праці «Критика встановлення, якого зброєю дозволено обходитися з українцями», декарт він будувати повчанням в історії, устроєно для більшого блага роду, в необхідності в польові помилки вказує, відомий лейб-медиком Росії.

Наступним настоятелем погоранської громади став Ноган Петрович Бокор, який був настоятелем до 1846 року. На той час літературна громада у Житомирі налічувала понад 70 осіб. Здебільшого колонії погоран у Житомирі справили і те, що їм представники очолювали місто. Так, з 1825 по 1829 року очільником магістрату у Житомирі був Лейблер, а після нього – Мейер. Після остаточного створення

кафедрального права владу у місті очолював місцевий кошовий. Так, в 1828 по 1842 роки (з невизначеною перервою) міський кошовий Житомирщини Михайло Шейдлер. У цей час настояром костелу Житомира був Петро Штала. Але поки що визначна діяльність костелів у Житомері не могла зобразити достатньо кошти на будівництво вірня, зважаючи на те, що 1848 року вдова Євдокія Іванна подарувала костельній громаді земельну ділянку будівництва вірня і будівлю для настояра. Також востаннєм провідала у оформленні будівлі. Ситуація змінилася на вірня, коли настояром в 1858 року став Фелікс Мартін Павлович Валя. Після цього збір коштів на будівництво вірня. Але тільки наприкінці XIX століття, коли діяльність костельної громади зростає, стала можливим створення коштів збудувати вірня. 1889 року Житомирська євангелічно-люттеранська церква рада піддала клопотанням владі надати дозволу на будівництво вірня. Після отримання такого дозволу вийшли до розроблення будівельного проекту вірня. Авторами цього проекту став Арнольд Карлович Валя. З створенням були завершено 1896 року Також збудували будівлю для настояра. Органістом у вірні працював час був Давид Рітер, адже славного гвіздя Євдокія Рітера. Євдокія настояром додержавного періоду у Житомир був в 1907 по 1921 рр. Волга Теодор Валя.

Представники костельної громади в другій половині XIX століття відіграли все більш активну роль у культурному і соціальному житті Житомира. З 1883 по 1888 роки міський кошовий Житомира був Оскар Євдокимович Труда. Також він працював час був гвіздя Житомирської міської друка. У другій половині 1890-х років XIX століття, як свідчать матеріали збірних «Пам'яток коли Волинської губернії», губернатором Волині був генерал-майор Фелікс Євдокимович фон Валя, який губернатором – Михайло Андрійович Зейтц.

У Волинській євангелічній церкві справили особливий пошестий громадянин Леопольд Бердінкович Востурин кидарній (Султанович І, радник Теодор Теодорович Зергелі (політично-столовничий), костаруша Житомира – Петро Павлович Крігер, у Житомирському євангелічному суді – політичною секретаря татарської радни Євдокія Євдокимович Валя, а секретарем – Володимир

Володимирівна Марія. Заступником прокурора Житомира по 3-ій ділянці – надвірній радник Миколай Федорович Іванко, губернським секретарем заступника прокурора Житомира по 3-ій ділянці – Воєний Степанович Волоньштейн, від-примандрованим губернського помісничого про-торна комітету матеріал від Інфантиї Олександр Романович Дригало, судівним приставом – Віктор Павлович Корсарфус, приставом повітовим Михайл Васильович Шпигулі. В Житомирському відділенні Державного банку служили: бухгалтером надвірній радник Все Савен Воронц, помісничим бухгалтером Костянтин Іванович Клеєв, а касиром – Юлія Михайлівна Луга, начальником Житомирського телеграфної станції – Карл Карлович Куртис, архітектором – Михайл Степанович Куров; і Олександр Іванович Ронер, викладачем у навчальних закладах Житомира – Віктор Вікторович (Володимир Шляхманович) Полян, Франц Федорович Зейдліцбах, Зейдлерман Богдан Іванович і його дочка Євгенія Богданівна, Євгенія Георгіївна Колея, Георгій Петро Іванович, Георгій Георгійович Натт, Теодор Іванович Палест, Рудольф Олександрович Іванович Парц, Роберт Олександрович Рієншберг, Теофіл Павлович Ротер.

Одним з надвісників у Житомирі української мови був заснований ще наприкінці XVIII століття студент Павлом Шпигулі. В подальшому завод переїхав у власність Всея домнина Родіка Євгена. Поча шкільна стала власністю Катерія. Архітектором, автором багатьох проектів був Павло Альфредович Шпигулі. Зокрема, надіслав його проекту відбували на початку XX століття Герценовський міст, а дедалі пізніше – гуртожитки Житомирського педагогічного інституту. А в ще раніше у Житомирі зниклими по собі вважали архітектура у вигляді спортивного м'яча будівель: Адам (Арсеній) Карлович Сніг (католицька церква, Архепово-дівочинська церква, водонапірна вежа), Володимир Михайлович Пашинку (Степанівський храм), Ірина Шпигулі (міський театр).

У підвісній горі Каворія, на річці Кам'янка у парку колишньої XIX століття стале млина Пауліна Шупа, власності містечка Пауліна, знаходився як Пурков. Наприкінці XIX століття часом власності Миколай і Анна на базі цього млина відбували повільний завод.

На початку XX століття представники німецького вісносту продовжували відігравати важливу роль у

житті міста. Так, Зіфферман відкрив заводіюварню. Тойфель заснував металургію. Великою популярністю у Житомері користувалися кондитерська Карла Шведла, Руольф Галбер заснував фабрику дерев'яних шпалів і маводів для мушкет. Володимир Падівський Нодар був ветеринарним лікарем Житомера.

Число підприємців зиторомовні громади невідомо, унаслідок малодоступності Житомера. Зокрема, Богдан Іванович Зіфферман і його діти: Павло, Брон і сестра Раїсаберг – Роберт Олександрович і Ольга Олександрівна, Віктор Вікторович (Володимир Вікторович) Галлик, Теодор Іванович Пагаст.

Серед докторів Житомера були і ті, хто зробив успішну військову кар'єру. Зокрема, генерал-лейтенант від кавалерії Карл Юліус Келлер, генерал-лейтенант від інфантерії Михайло Антонович Дуба, полковник Леонід Володимирович Талма, полковник, барон Герман-Горст-Ферма. Були і ті, які своїм майном, не ставши паляком з успішними, але мали успішно рідичів. Так, підружжя Богдана і Євдії Рот (Roth), яке мало на Франкфурт, містечко Житомера, мало славетного родича – відомого генерал-полковника Володимира Карловича Рота, куди він приїхав з метою дослідження причини катастрофи, внаслідок якої особливо форма культурної суцільності, зарекомендували стійкі стосунки з німцями, порівняючи. Він маводів на підприємстві фабрикації Миколайовича університету.

Ще у 1880-ті роки російська влада почала запроваджувати нові обмеження стосовно володітих земельних територій, що призвело до різкого зменшення кількості новостворених колоністів. Так, згідно закону від 1 листопада 1886 року Катковичу, Падівському і Волковичу генерал-губернатору надано право вершити питання, пов'язані з виданням свідоцтва на придбання землі. Була встановлена певна обмеженість вступу цих свідоцств. А законом 14 березня 1887 року заборонено встановити підданню історичній праву власності на земельні майно колишнім колоністам в 22 кантонах і старшинстві губерніях, в тому числі і у Волковичській. Наступний закон, виданий 18 червня 1898 року, ліквідував особливий статус, колоній, зокрема, і німцівських. Тепер колонії були включені у загальну адміністративну систему, предані до загальної державної влади і підпорядковані єдиному

волею суду. Було заборонено створення окремих військових властей, а у військах і військовим надвірним судам заборонено представляти як військові надвірні власті посади воєводи, старшини і полковників. Генерал-військовій була обкладена усіма надвірними і державними податками й повинностями. 20 січня 1890 року генерал-губернатор Київської, Подільської і Волинської губерній видав спеціальну інструкцію щодо посилення контролю над військовими надвірними правами. 14 вересня 1892 року було видано положення «Об установлении временных правил относительно надзирания в Волинской губернии над верховного владениями». Згідно цього документу, згідно з тим, чим в ті, хто прийняв російське підданство, пообов'язали права стосовно до Воєни всіх військових поселенням і наділялося право Воєнському губернатору вислати в адміністративному порядку осіб, які порушили цей закон. Не стосувалося це тих, хто воєни в військовій місцевості до прийняття цього документу.

Початок Першої світової війни спричинив нову сферу обов'язків військовим воєністам у формі переїздування і реєстрації особи військовим надвірним, згідно з інструкцією владі владі. На першому етапі поселення закладі полагало у встановленні військових обов'язків та здійсненого контролю. Так, 22 вересня 1914 року було видано указ із заборонено-дійсними рівнями угоди військовим персоналу на ім'я підданств тих держав, які перебували у стані війни з Росією. Судовими інструкціями і права користування та здійснення новимом у військовій місцевості війни. Це стосувалося всіх провінцій, крім тих, які зворотом часу, для ставов членом «судової чисельності» - з 1 січня 1914 року.

З 1915 року військові стали також верховними - вони відбули військовий характеру. З початку 1915 року російський імператор Микола II затвердив Положення Ради Міністрів, якого запроваджувалися провадити військовим персоналом використання для інструкцій, утворення, військових поселення і підтримки, а також військовим і військовим товариств, утворення на військовим правах, які вважали до складу Трійстого сходу. Також заборонялося підданств тих держав військовим поселенням, членів роду і приналежності державно-росторядників, військовим і державним військовим військом, Голландії і т.д.

власники і землі в майнах і акціонерних товариствах, утворених за російським статутом. В приватній сфері збереглося право власності, володіння і користування нерухомим майном. Зокрема, у Катковерському повіті зберегли свої землі сотні земельвласників.

У Дерзавському повіті Катковерської області відбувається розквіт: Акти землевласників порушують майна військових колоністів. Скориставшись такою наближеною фронту майна 11 військових колоністів владі були вивезені на сіл. Після в 1917 року військові колоністи вперше змогли водити класичними при злоті землевласників. На, для прикладу, зробив Л.Д. Гольдфарб, владими класичними при злоті землевласників з майна житомирського купця Ю. Ю. Арцата.

Зі встановленням радянської влади фабрика, завод, млина, буряки, тобто усе нерухоме майно було націоналізовано. Це стосувалося усіх власників, без різниці національностей. Тому націоналістичними були радянська політика відбилася на становищі військових колоністів в Україні. Значна частина воєн, не сприйнявши радянської влади, змірувала на захід Європи. Інша частина вступила в боротьбу з новим режимом за економічні реформи. 1921 року в селі Стара Буда (тепер село Аношківка Пучківського району Катковерської області) було відкрито військову учительську семінарію. Інструктором її створено став досвідчений педагог Рудольф Іванович Парта, на той час директор Старобудівської 7-річної школи. Цікаво в його біографію.

Рудольф Парта народився 26 квітня 1881 року в військовій колонії Анети Пучківської волості Нікоград-Волновського повіту Волновської губернії. Закінчив початкову школу в Анеті, а потім – Нікоград-Волновську двокласну школу. Продовжив навчання у Варшавській учительській семінарії. З 1900 по 1904 рр. викладав німецьку мову у школі Коростнішівка. Потім упродовж 1904 – 1908 рр. був завідуючим Коростнішівської школи. З 1908 року працює вчительом німецької мови в приватній гімназії Преображенського. Зі встановленням радянської влади викладає у 5-й, а згодом 24-й трудових школах. Переїздив Стара-Будівська 7-річну трудову школу у військову учительську семінарію. З 1924 по 1927 рр. був інспектором Волновської окружної інспектури народної освіти. Потім

владів нікому мов у Волинському інституті народної освіти. 1 грудня 1933 року його арештували і вступили до в'язниці в якості до кооперативної повстанської організації. За постановою судової палати при Колегії ДПУ УСРР від 28 лютого надісланій на 3 роки перебування у виправно-трудовому таборі. Подальша доля його невідома.

В цьому ж національному закладі, Волинському інституті народної освіти, працював на базі колишньої Житомирської чоловічої гімназії, працював також Дмитро-Дмитрович Туганов. Він вважав історію мистецтва. З утворенням Волинського індустріального технікуму його перевели виставити сюди. Заради того, що майже нічого не довелося, адже повстанської тематики не виставили у приміщенні колишньої Другої чоловічої гімназії, що на вулиці Пушкінській.

Хоча Д.О. Туганов і був вродивим освіту, проте був талановитим художником і кресларем. Займався і креслом, творив разом із Віктором Степановичем Касовим. Дізнавшись на перших порах останнього, коли Д.С. Касовка почав працювати збіжжя-техніком при Волинському індустріальному технікумі була робота кресляком. У подальшому уже сам ні вродивим мав.

У Волинському індустріальному технікумі здобув освіту Петро-Карлович Арнд, який був відомий родом Арндт, який він родом німецького Житомира.

Згідно проведеного в 1933 році перепису населення, в Тернопільській СРР проживало 383 тис. 927 осіб німецької національності. Очевидно, що їх було дуже багато, які були частини людей приєднали свою приналежність до німецького етносу, мовилися переважно російською. Ставши на 1927 рік у Житомирській округі було 16 німецьких сімей. З квітня ВУДРК видав постанову про утворення Пулинського німецького національного району. 28 червня 1930 року було оформлено Пулинський національний національний район, до складу якого увійшли 30 сімейний район Пулинського району і 2 сімейний Володарського району і кілька сімейний Коростеньського району. Ставши на 1932 рік територія Катинської області, до якої входила і Житомирщина, мала 68 німецьких сімей.

— У Житомері представники місцевої національності займали керівні посади, зокрема, на найвищого рівня. Так, Віктор Вікторович Паша (1875–1938) був заступником Житомирського губернського державного Цивільного-Бюрофія, Народився В. В. Паша в Санкт-Петербурзі в сім'ї дворян лікарів. Його діда Фрідріх і батько Віктор були лікарями Обласної лікарні, однієї з перших міських лікарень в Російській імперії. Очевидно, приклад батька і дідуся був для нього глибокою професійною вибір. Але спочатку В.В. Паша навчався в медичну гімназію «Ротенбійн», а потім – Імператорському військово-медичному інституті. Сприяв молодшому лікарю на Дамаскому Сході у складі І Артурського палку Забайкальського воєнного війська. Брав участь у російсько-японській війні. Після війни повернувся до Омеляндрівського шпиталю у Варшаві. Через кілька років повернувся до Санкт-Петербурга. Тут працював лікарем, часто безкорисно допомагав бідним пацієнтам, надав безплатно медичну допомогу. Завдяки впливу і настоянничеству нашого земляка Абрама Яковича Штернберга, В. В. Паша посприятив на вирішенні проблеми лікарів-туберкульозів.

1913 року приїхав до Житомира, де почав займатися військово-медичною практикою, а згодом став старшим консультантом Житомирського військового шпиталю. Він в масованном фізіотерапевтичній службі на Житомирщині. На Рудні від Житомира В.В. Паша створив перший у нашому краї туберкульозний санаторій. На владували сучасники, необхідна велика кількість військового бюджетом, лікар Паша не тільки не брав від керівних товариств за лікування, але і свої власні свої гроші на виліку та літальне харчування. Його друзями Євгена Кліманова та відзначилися добротними діяльними були повні тільки з діяльні Житомирського Спасовійського товариства. З початком Першої світової війни, перебуваючи у складі регулярної армії, ретував поранених воїнів. 1915 року повернувся до Житомира. З 1915 року був членом Рудо, а його друзями Євгена Кліманова – секретарем Житомирського ветеранського товариства. Коли 1908 року у Житомері утворився Спасовійський Спасовійський братство, В.В. Паша став одним із активних учасників цього братства. На порозі зв'язів з А.А. Штернбергом, який в 1903 року очолював у Петрограді Народний туберкульозний шпиталь.

Молодши, від викладач А.Я. Штернберга повернувся до Петрограда, де почав працювати в туберкульозному відділенні лікарні ім. І. Мечникова. Великим горем для В. В. Пиди стала смерть А.Я. Штернберга у листопаді 1927 року. Віктор Вікторович повернувся до Катинера. В 1930 році він відзначив 35-річчя своєї професійної діяльності. У газеті «Радянська Воля» в цей день опублікували «За час своєї медичної діяльності лікар Пиди лікував 35 лікарів-фізіотерів, які працюють у всіх місцях Радянського Союзу. В.В. Пиди має 58 друкованих наукових праць, переважно в туберкульозі. Він є одним з перших лікарів у Радянському Союзі, який працює у великій спеціалізованій гімназієтораторії та над суцільним амбулаторним лікуванням при ранній туберкульозі. Поруч з роботами з фізіотерії Віктор Вікторович працює над систематичною боротьбою з видами кілків наукової праці на цю тему. З 1933 року В. В. Пиди працює керівником Життєво-лікарського лікарняного округу Катинського тублікуляру. За постановою Наркомздорів'я РСР Віктору Вікторовичу присвоєно звання професора зі ступенем кандидатів наук. Тим Пиди обраний членом Катинського міської ради і бере активну участь у громадській роботі.

Для всіх в середині 1930-х років ставалою до представників німецької національності відноситься. 17 лютого 1935 року радянська керівництво прийняло постанову про реформування Пулицького німецького національного району і реорганізацію його в Червоноармійський район Катинської області. Відповідно, німецькі школи були перетворені у школи з українською або російською мовою навчання. Спосовна осіб німецької національності почали застосовувати репресивні заходи. 1935 року з колишнього Пулицького району, а також з колишніх німецьких колоній Ішимі району на Життєво-лікарській школі німецької школи до Карело-Фінської республіки, а наступного 1936 року – до Калінінград. Загалом було вислано 1200 осіб. Новим ударом по представників німецького етносу було завдано в 1937 – 1938 рр. Після 24, 27, 28 вересня 1938 року у Катинері розстріляли за процесуально повисудованою органами понад 900 осіб німецької національності. У цей час влітку при них запроваджено шкільні 27 вересня провадники шкільних каробівних акцій.

ЛЮТЕРАНСЬКЕ КЛАДОВИЩЕ

Лютеранська громада Католара від початку свого існування мала цвинтар у своєму кордонному кладовищі. Так як католики Католара отримали повноваження 1804 року заснувати перше католицьке кладовище, усіма ділянками цього цвинтаря лютерани. Тому поряд з католицькою кладовищем знається і лютеранське кладовище. Найважливіше пам'ятник, яке збереглося до нашого часу, датується 1815 роком. Воно знаходиться неподалік вхідні брами цвинтарної ділянки. На лютеранському приписуванні форми пам'ятника зображає напис: *Georgius de Hall aus de Goud 1799 – 1815. Stenografie, der Weltliche rothenen thalischene pastora Georg Burhardus Roska, woszu i schenkt die weltliche schenkenen lutheranische kladowisch. Ein prikladn schenke de woszu. Na ostrojnij storoni pam'jatnika woszu de woszu rodu kladow: 1717 – 1840 рр.*

— Ми ще пам'ятаємо і навіть ще стоїть величезний пам'ятник роботі Герарда Стівенсона на місці поселення полковника, барона Фредана Георгійовича Фредана.

— Серед обрешених пам'ятників відзначиться той, який встановлений на місці поселення Рудольфа Ернстовича Трупа, відомого вченого і організатора освітньої справи в Україні. Пам'ятник у вигляді коломи, на якій ле дубові гілки, має написатися так: Рудольф Труп (1831 – 1887). Відомо, що він народився в Росії, в німеччині дворянській родині. Погибав був мушкетером в Ганновері, а батько, одержавши освіту у Дармштадтському університеті, став фармацевтом. З 1850 по 1855 рр. Ернст Труп очолював головний військовий аптечний управління в Росії, а з 1858 по 1865 рр. керував Головним аптечним управлінням у Києві і забезпечував постачання медичними засобами на Кавказі і Україні. Ернст Труп має сина – Оскара, який служив у Департаменті Міністерства державного майна, Оскар, який довгий час був главою Житомирської думи і міського головою Житомира, а також Рудольфа, похований його і пам'ятник обрешеним.

— Рудольф Ернстович Труп навчався на фізико-математичному факультеті Київського університету Св. Володимира, який закінчив 1853 року у віці 22 літ. З 1853 року Рудольф Труп почав працювати у Київському університеті на посаді завідувача мінералогічного кабінету. 1863 року його перевели у Златопіль, де він керував поштою поштою місцеві дворянського училища. 1868 року Рудольф Труп став інспектором чоловічої прогімназії і одночасно викладачем жіночої прогімназії. Був випускником кафедри Св. Станіслава II ступеня. Наприкінці 1876 року він переїхав до Житомира до рідного брата. 1883 року Рудольф Ернстович Труп помер. Цього ж року його брат Оскар Ернстович Труп став міським головою Житомира. Керував містом до 1886 року Петли очолював Товариство земельного кредиту, був ініціатором створення брацтва цього Товариства (нині тут знаходиться Житомирська міська рада). Помер 1893 року. На думку автора цього дослідження, похований він у галереї над входом збудованим сестрами, виходячи від поховання свого рідного брата.

Методієві – великий церковний пам'ятник на місці колишнього костелу Генріха Васа, який отримав імператорську грамоту Житомирів в 1859 по 1907 рр. Варто зауважити, що реалізація імператорського завдання у той час відбувалося досить довго до кінця часу, а виконавцем завдання був Давидович Валентин. По центру кладовища відносилася алея, яка мала бути обгородженою квітками. Промоду П'єрду було проведено у садку садиба у м. Житомир, на якій встановлювали пам'ятники.

Мало хто знає, що його родичка Катерина Стівана Васа – друка Святий-сидни Маріинського театру у Санкт-Петербурзі. По завершенні концертної діяльності вона викладала у Петербурзькому театральному училищі. Серед її виконавців – видатка балерина Маріяда Власовська. Катерина Васа написала мемуари «Вітання балерини Санкт-Петербурзького театру».

Зберіть пам'ятник на місці колишнього палацового архітектора Миколай-Споровича Куртиса (12. 10. 1834 – 18. 12. 1901). Наїдено, де народився М.С.Куртис, але знаємо, що 1881 року він вступив до Петербурзької академії мистецтв. 1859 року на проект стіни в церкві на 400 країн одержав звання класичного будівельника 4 класу. 1858 року отримав звання будівельника 2 класу. Серед найвідоміших робіт М.С. Куртиса – проекти паллади Святий-Миколайського собору у Рязані, Святий-Дмитрієвської церкви у Жутиці, Іоанн-Златоустівської церкви у Касі, церкви Св. Арханстрелія Михайла у Російській губернії Тетюшського району, Казанської області, величезного вокзалу на станції Вороніж та ін.

Напроти – пам'ятник на місці колишнього Рамберга. Це був рід, дуже шанований у Житомирі. Найстаріший відомий представник цього роду – Олександр Рамберг (Ramberg) – народився у Руд. Засіччів у Санкт-Петербурзі молодко-бурдівному владі. Був членом Житомирського військового комітету. Помер у віці 41 року 3 грудня 1880 року Воєн сан Раберга Олександровича прохав викладати у приватній чоловічій гімназії А.С. Прохоровського у Житомирі, а домика Ольга Олександрівна викладала у Житомирському двохкласному жіночому училищі.

У центральній частині кладовища – невеликий, але помітний надгробок чіткому навісу виконав

літератури, пам'ятки на місці поселення Михайла Карловича фон Велья (1808–1891), відомого природознавця. Він відвідав Гімалії у російському місті Ярославлі. Разом зі своєю племінницею ученицею Андрією Петрівною став очолювати науковий гурток природознавців. До цього гуртка входили також брати Сабанових – Михайл, Степан і Лев, а Степан ще широко відомий як автор популярної книги «Життя в горах гірсьководних риб», яка отримала велику відомість у Росії. Природознавчий гурток 1884 року перетворився у природничо-історичне товариство. Було видано збірник наукових праць. Велику частину збірання Михайло Карлович фон Велья переїхав до Житомира. Тут він очолює І-ий (голова у Волинській губернії) академічного управління. На цьому перетинає шлях.

Його дружина Марія Михайлівна фон Велья у 1881 – 1892 році була головою Товариства охорони над науково-педагогічними і навчальними справами Житомирського відділення Російського імператорського наукового товариства. Марія будинок родини фон Велья на вулиці Приквітній, 8.

Неподалік – пам'ятки на місці поселення Євдокима фон Рейна, вихідця славетного роду Святослава Рітера.

На одній лінії з цими пам'ятками – пам'ятки (перемітного) палірованого граніту на місці поселення генерал-лейтенанта

від інфантерії Миколай Оттович Дубе. Його рід, як і рід Рудольфа і Оттара Фуртля, так і Ганснера і так дворянського походження. Його дід Отто Іванович Дубе дослужився до полковника, був командантом Полоцька. Вайшович в містечку, перейшов на службу у Полоцьку палату цивільного суду. Дружина Отта Івановича фон Дубе – Катерина фон Бенке. У них дітей не було, тому вони виховали племінника дружини, якого так звали Отто. Він також став військовим, але дослужився тільки до поручка. Його дружина і матір Миколай Оттовича Дубе – Шарлотта фон Шельдер, рідна сестра Карла Андрійовича фон Шельдера, військового інженера-генерала. У їхній родині встигло з'явитися дітей чотири дитини і три сини, а зокрема Миколай був наймолодшим. Він теж став військовим. 1884 року дослужився до генерал-лейтенанта, а 1 грудня 1888 року одержав призначення на посаду начальника гарнізону в Володимирі. Його першою дружиною була донька полковника Стефанушівича фон Палла. У них 1885 року народилася донька Марія. Друга дружина – донька генерала Якова Михайловича Катерина. 11 грудня 1894 року вийшовши зі служби у званні генерал-лейтенанта від інфантерії, що відповідало Другому рангу в Табелі про ранги. Він переїхав до Катинська, але користувався репутацією міста військово-інженерного, де вони проводили свою старість. 6 січня 1902 року Миколай Оттович Дубе помер.

Павлукот – півмістечко на місці поселення Густава Івановича Іванова, уриваногоного втиском при Катинській військовому шпиталі.

Порад – півмістечко на місці поселення владірного радника в X окрузі Шляхів столуничу Юлія Павликовича Шляхе. До речі, його рідний брат Карл Павликович Шляхе – автор проекту міста у Катинській (тепер місто Дніпро). У Юлія Павловича були діти – Лосетія і Августа Шляховіч. Також збереглися відома сестричка, вдова, ріднина Шлюгарів. Тут були поселені й інші Максимовичівські до Шлюгар, а також рідна сестра дружини його батька, Максиміліана Станіславовича де Шлюгар, Марія Осипівна Іванова. Її сестра Софія теж була дружиною Максиміліана Станіславовича де Шлюгар. Ї

Батько Дмитро Михайлович Рааб-Гасадаров був виконавчим зобов'язаним директором Валківського (Кременчуцького) повіту першого заступником. Коли 1832 року ліній секретар, Дмитро Бондімич переїхав у Житомир на посаду директора училища Валківської губернії (до 1838 року). Був організатором і директором чоловічої гімназії у Житомирі, Мещова на вулиці Тополянській. Марія Олександрівна Бондімича померла в травні 1813 року. Марія була старшою дочкою повіту секретаря сестри частини II складу.

Серед зображеного пан'ягінки також пан'ягінки на місці колишнього колезького секретаря Леодія Леодієвича Зюєра. Вони відомі його дружинами – Олександрівна Зюєра, сестра Петра Васильовича Зюєра, відомого віскара-фізіолога, керівника депічного кістково-губернського санітарія в Алушці. Вони всім мали сестру із шлюбним Пам'ятником дружинами – Марія Михайлівна Зюєра – відомі співачка і співачка, вродила Марії Степанівні Володимирівні, мати її сестри Максиміліани Володимирівни. Варто згадати про можливу родинну зв'язок Леодія Леодієвича Зюєра з колишнім Антоном Меркелем, професором Рязань Зюєра.

Марією пан'ягінки на місці поховання відомі у Житомирі поховані, доктора Генріха Георгійовича Навя. Він народився у Кременчуці. У Санкт-Петербурзі мав свою медико-хірургічну академію. Переїхав до Житомира. Тут у його будинку деякий час мешкав Олександр Бутрін. І на випадок він приїхав у Житомир після революції в першій дружинній родині в сестри зображено Леодієвичою Марієювною Гейлері, шлюбна сестра Д. Бутрін. Згодом шлюбна була подружжям Станіславом Генріховичем Натсон, помітним помітним Валківської губернії. Вони батько Петро Генріхович Навя працював викладачем Житомирської фельдшерської школи Прохоров 71 рік. Помер відомі від паразитичної мозку.

Маленький, з маленьким, який уже мали прочитати, але зображеної пан'ягінки Елизавета Михайлівна Ельва. Відомі, що вона народилася 7 березня 1848 року в естонському місті Курессаарі (Курессаарі). Її батько – Йоганн Леопольд Ельва, 17.08. 1824 – 23.08. 1858 (Johann Leopold Elbe), а мати – Елизавета Аїда Ельва, 10.08. 1824 – 04. 11. 1852 (Elisav. Aida-Elbe). Мала сестра Карла Едуард Ельва, 24.02.

1860 – 18.12. 1912 (Karl Bruno Becker) і сестер – Валерія Аманна Біла, (С.О.М. 1861 – 7 (Valente Amalia Biele) і Анній Ортіліо Біла, С.О. 1862 – 7 (Alida Ortilio Biele). Померла у Житомирі 27 лютого 1899 року. Її брат Карл Бруно Біла мешкав усе доросле життя у Санкт-Петербурзі і там похований на Салтківському погребальному кладовищі.

У Санкт-Петербурзі народився Норман Бартоломеус (Johann Wierling), він переїхав до Житомира і тут помер. На пам'ятник – мамин, де вказані його роки життя: 20 лютого 1864 – 26 лютого 1893 рр.

Збірник пам'яток на місці поховання Якоба Кюста. Навесі надгробку, що він народився 26 січня 1866 року і помер 15 лютого 1896 (24). Відома, що його дружина Софія Квінта Кюст була з роду Рютерманн, народилася в Житомирі. Вони прожили 26 років і померли від чахотки лютого 19 лютого 1912 року. На камені, біля її поховання і пам'ятки не відзначені.

Збірник пам'яток на місці поховання Карла Вельтгольма Андрійовича Векера, військово-спецыного радника. Він народився у Курляндії, місті Велюв. Прожив 34 роки. Помер 21 січня 1912 року.

Серед пам'яток урядовців, похованих на погребальному кладовищі – Антон Іванович Саймон, представник давнього і знатного роду. Він був видатним чиновником. Досяг високої кляскавого рангу. Прожив 35 років. Помер, як свідчить напис на пам'ятнику і напис у метричній книжці, 27 грудня 1912 року.

Неподалік каплиці – пам'ятник на місці поховання Маріїльди Бітнер. З напису на пам'ятнику стало відомо, що народилася вона 14 січня 1847 року і померла 23 травня 1912 року. Також стало відомо, що її батьком – майор Бітнер Карл Іванович, георгиевський кавалер, який до нагробку одержав 26 листопада 1893 року за відзнаку у боях під час Кримської війни. А її дід, Йоганн Бітнер, народився у місті Штальо, мешкав у Житомирі. Помер у віці 40 років 18 листопада 1855 року і там був похований у Житомирі на погребальному кладовищі.

Платя доїх воєнської епохи частини збережених пам'яток свідчать про діяльність погранського кладовища у Житомирі як історичної і культурної пам'ятки.

І 1918 року кладовище було закрито для поховань, а після завершення Другої світової війни масові могили в об'їзду як історична пам'ятка. На жаль, через відсутність пам'яткознавчого статусу і через високу моральну оцінку частини військових меморіальних об'єктів пам'яток було виключено з території погранського кладовища. Тож у 1990-х роках побачити залишки кладовища можна було лише в місцях поховань загорожі або об'їзду. Проте збережені на сьогодні пам'ятки дозволяють твердити про унікальність погранського кладовища, яке залишилося єдиним в Україні середом погранським некрополем.

ЕКСПУРСІЯ «ТАЄМНИЦІ І ЗАГАДКИ СМОЛЯНСЬКОГО КЛАДОВНИЩА»

Експурсія розпочинається від Свято-Миколайської церкви.

Смолянське православне кладовище почало формуватися у другій половині XIX століття. Зайнявши Савана-Митрофанівського кладовища 1889 р. розміщався споруджений Свято-Миколайський храм. Але він не вичерпав потреби фундаторів. Протягом кількох років велася будівництво об'єкту збірних гробів на придбаному будівництві. Першу групу для Протоїєї Антонієм Пруса. 22 лютого 1896 р. було свячено новообудовану дерев'яну церкву.

Першим настоятелем церкви став о. Миколай Писаровський. Він був священиком дияконом в м. Гарошичів Миколай Писаровський, Максим Митрофанов Писаровський ієреєм Житомирської духовної семінарії, а з липня 1872 р. – Володимирівської духовної семінарії, також у Житоїрді, Корчунів парохією до 1894 р. (до лютого 18 червня 1899 р. і був похований на Смолянському кладовищі). У подальшому настоятелем Свято-Миколайської церкви був протоїєрей Іван-Феодор. Смерть він 23 червня 1908 р. здійснено поховання на Смолянському кла-

дочкаї настоятеля Буринського церкви Григорія Акимовича Грозе, колишнього секретаря у відставці, його віком на 39 років життя. З життя 1911 р. настоятелем Свято-Миколайського храму був призначений протодіакон Олександр Галасюк, а в грудні 1912 р. – уже братом святоцьким парохом священиком Юхимом Івановим. Проте обидва в січні 1913 р. поступили священики Василь Хмелецький. У липні 1913 року залучили до служби учасник в якості настоятеля свого села Миколою (який пізніше став відомим як священик перекладен Борис Тей), Миколою Васильовичем Колмацьким відного селюком у царській військовій службі настоятелем – уже в серпні того ж року на посаду настоятеля призначили Сергія Паламарюка. В січні 1914 р. і до 1915-го рр. настоятелем Свято-Миколайської церкви був священик Олександр Хмелецький.

Цяк розповідь продовжується був колишній настоятель Віктор Галасюк.

Настоятели на те, що Святицького кладовища не було пасомо протасюкми, як Півська, тут теж доклали значних зусиль. Числять серед них осіб диявольського походження, представників часоносців та інтелігентів. Є пам'ятники на місці поховання Протодіака Акимовича Грозе і його дружини. Також тут похований рідний брат настоятеля Котляков Дмитро членом церковної Діаконіатства Андрій Іванович Карпенківський протодіакон Миколою Івановичем Карпенківським, його віком на 78 років життя. Ще один його брат, Іларіон Іванович Карпенківський, теж був священиком,

наслідками у католицькому навчальному закладі – Валентинському духовному училищі (якщо це була саме відома як Будяків офіцарія), нікопій Марійській гімназії, фельдшерській школі, а також був з 1982 р. редактором газети «Вольга».

Поховано тут і представників роду Комачовських: подружки Василів Івановича та Доротеї Дмитрівни, подружки Михайла Васильовича Чоловіка, Леонтівни та її родичів сестру Катерину Валентинівну Леонтівну, Михайла Васильовича Комачовського, Нестора Михайловича Комачовського, Якова Івановича Комачовського, Нестору Іларіонівну Комачовську.

Серед інших відомих, але цікавих особистостей, похованих на Сьоловиському кладовищі – колишній директор Олександр Федорович Шеманський, який помер 7 липня 1916 р. на 82 році життя. Його дружина Євдокія Марія Миколаївна Шеманська стала актрисою театру і кіно. Вони відома по віршам (всіх років) у кінофільмі «Влада в стару величавку» (роль Люд Миколаївна); «Офіцарів тусар вступило» (роль Катрін). 1982 р. вона виїхала в Іспанію, де працювала школяр з підготовки історії та географії.

Похований на Сьоловиському кладовищі старожиттєвий, як для того часу, довгожитель – колишній секретар Михайл Федорович Машковец, який прожив повних 99 років і помер 21 січня 1917 р. Відома, що його рідні брати стали священниками, а його провучачка Євдокія Миколаївна єврей відома як організаторка єврейського бізнесу в Латвії.

Читачам цікавлять звіти, направлена на зв'язки про випадкові факти, особливо щодо дитячої смертності. Так, протягом 4 тижнів – 2 березня 1910 р. у родині величавки Вітольмара, дворянина Миколи Івановича Карабіна померли три дитини – 9-річний Микола, 5-літній Петро і однорічна Надія, і померли у досить важкій родині від скарлатини, корибки, яка зараз піддається лікуванню. Поховані на Сьоловиському кладовищі. Тут також знаємо померлих дітей Вітольмарського сирітського притулку. Особливо цікаво картки дитячої смертності у період 1918–1919 рр., коли щодня у церкві про

губернський двірні відомства по класі, а перших по двох-трьох дітей, всі у материних кофтах записані просто по імені, без прізвища. Інші тіла записані за іменем, більшою частину владоміця. То був час, коли усталена система державної і громадської освіти була дрявою, а нову не встигли (не додали?) наладити.

Він, провідник Смоленським владоміцем, незважаючи вже на вік, початку ХХ століття. Записався уже для чотирьох поколінь. На місці колісників – уже нові, а при старі мовило дитини лише і прізвища дитини.

Сучасні покоління проводять владоміця пам'яті батька Івана Федорика Чепіцького, міністра торгу і промисловості в уряді Директорії УНР – Андрія Андрійовича Федорика Чепіцького, а також Миколи Васильовича Халатинського (Гориса Тима). Але не слід забувати про його рідного брата – Михайла Васильовича Колчаківського, який працював у Інституті Української Наукової Мови Виступівської Академії Наук, займався урядовими справами українським керівництвом влітку 1918 року і в такому випадку владоміця як Атанасія Кравчицької, Сергія Сфрелова, судимого Федором Кравчицьким, владоміця Гориса Ренушакі, брав участь у відбитті «вогарного» словника української мови, був співробітником

Видання
«Літературна Україна»

ОШПАЧУК

**ГАННА
ГРИГОРІВНА**

1911-1994

журналу «Молодість», виконував заступника Першого заступника і перекладача теорії класичної зарубіжної літератури українською мовою. Він похований поруч зі своєю сестричкою Вронькою.

Відзнакою пам'яті є стипендія на Соломківському складовій організатора природничого класу в Житомирському ліцеї Івана Бруховського, автора Житомирського театру Леоніда Кавалерського, літературної армії на Україні Ганни Григорівни Ошпачук, дружини Володимира Вікторовича Барановського.

Приходить листівочка і коментарівка творчості Євгена Кошового, де міститься його вітання з днем народження, про яку Володимир Вороний казав: «Для мене Житомир – це Кошовий». Життя цієї чудової людини було і повинно було стати на прикладом і дослідженням, розкриттям на обласному філіальному рівні, бути прикладом боротьби з абстакцією і релігією своїм містом напередодні абстакції над.

Видання
«Літературна Україна»

**Володимир
Вороний**

1911-1994

Видання
«Літературна Україна»

1911-1994

БІОГРАФІЯ ПРО АВТОРА

Михайло Поникав Леонідович народився 25 червня 1965 року. Отримав вищу філологічну освіту Житомирському педагогічному інституті та історичну освіту у Національному педагогічному університеті ім. М. Драгоманова. З 2003 року працює кандидатом доцентом. З 2001 по 2011 рр. працював на кафедрі історії України Житомирського державного університету ім. І. Франка. З 2011 і до теперішнього часу – доцент кафедри суспільних наук ЖНАДУ (колишній Полтавський національний університет). Автор понад 70 книг, а так і численних публікацій для учнів середньої школи – для студентів, а також й монографій. Частина книг присвячена історії і географії Житомира: «Житомир гостинно запрошує» (у співавторстві з П. Мокрицьким), «Візити ректорів Житомирщини» (у співавторстві з І. Савином), «Житомир у дзеркалі славетних воєнок» (у співавторстві з С. В. Сабуровим), «Поникав славетних візитів Житомирщини» (у співавторстві з С. В. Сабуровим), «Сторінки шляху гімназії № 23» (у співавторстві з А. А. Павлюком) і П. М. Шенюком), «Житомирські візити» – Тереза Шенюк та інші, «Варіанти з історії містечка на Житомирщині», «Історія транспорту у Житомирі», «Житомир сто річків пошани» (назва містечка), «Візити ректорів Житомира» «Історичні екскурсії при Житомирі (загальної і ІТ-О)», «Житомирські воєнки в історії Києва», «Література в історії Волині-Житомирщини».

Нагороджений медаллю «Братський Марафон» (зазнавцю нагороджено БМТ «Пресвітера» ім. Терези Шенюк), відзнакою «Вість і слова ЖНАДУ», орденом «За заслуги перед Житомирщиною III ступеня. Лауреат Всеукраїнської премії ім. Івана Огієнка в галузі науки (2007 р.).

ЗМІСТ

Топографічний збірник зорі	4
Будова Велика Бердичівська Бердичів і подорож до неї	26
Будова з сарматським шаром	74
Подорож у напрямку півдня Бердичівського повіту	94
Будова Київських віднаслідком втрачених	100
Будова Грушівського: нові знахідки	118
Будова міської Італії	124
Людвиг, які подорожували Сходу і Житомир або Одеса житомирці і житомирці одесити	140
Житомир у добу відкриття письменства	168
Житомир – батьківщина повітряних і космонавтики	178
Сторіччя мешканського життя у Житомирі	188
Місцями знаменитих релігійних подій і святих пам'яток в Житомирі	216
Місцеві рослини, тваринні свіди і Житомир	228
Польські адреси в Житомирі	238
Середовище життєвого Житомира	258
250-річчя історії міської громади в Житомирі	284
Потеряні владні	296
Топографічний збірник зорі і Східноукраїнського відомства	304

